

Udkast

Fremsat den X. februar 2019 af børne- og socialministeren (Mai Mercado)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, lov om tilkøb af socialpædagogisk ledsagelse under ferie, lov om forpligtende kommunale samarbejder, lov om almene boliger m.v. og lov om leje af almene boliger
(Ændrede regler om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne samt indførelse af mulighed for målretning af botilbud til unge og kommunal dækning af skader forvoldt af lejere i almene boliger)

Børne- og Socialministeriet

§ 1

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 1114 af 30. august 2018, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 108 indsættes:

»§ **108 a.** Boformer efter § 108, stk. 1, kan målrettes personer under 35 år. Formålet er at understøtte, at beboerne kan leve et ungdomsliv.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan alene træffe afgørelse om ophold i tilbud som nævnt i stk. 1 for personer under 35 år. Når en kommunalbestyrelse træffer afgørelse om ophold i en boform som nævnt i stk. 1, skal det fremgå af boligdokumentet, at personen skal fraflytte tilbuddet inden det fyldte 35. år.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal senest 6 måneder, før personen fylder 35 år, varsle personen om fraflytningen, jf. stk. 2. Dette gælder dog ikke, hvis personen tilkendegiver at ville fraflytte boformen inden det fyldte 35. år.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal senest 3 måneder før personens fraflytning fra et tilbud, jf. stk. 2, træffe afgørelse om den fremtidige støtte til personen, herunder om ophold i en boform efter denne lov eller i en anden bolig, der modsvarer personens behov, og som står i et rimeligt forhold til personens betalingsevne. Kommunalbestyrelsens vurdering af, hvorvidt en ny bolig modsvarer personens behov, skal baseres på en udredning af personens behov gennemført ved hjælp af voksenuddredningsmetoden (VUM) eller en lignende metode.

Stk. 5. Kommunalbestyrelsen skal dække personens rimelige udgifter til flytning m.v. Rimelige udgifter til flytning kan omfatte udgifter til beboerindskud eller depositum og eventuelt forudbetalt leje, udgifter til flytning af møbler m.v. samt udgifter til en sådan indretning af boligen, at den svarer til indretningen i den fraflyttede bolig.

2. *Overskriften* til kapitel 24 affattes således:

»Kapitel 24

Magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for alle voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne.«

3. Efter § 122 indsættes i *kapitel 24* før overskriften før § 124:
»Husorden

§ 123. Lederen af et bo- eller dagtilbud, der drives af regionen, kommunen eller af en privat leverandør, efter denne lov kan fastsætte en vejledende husorden, der angiver de nærmere regler og retningslinjer for ophold i den del af bo- eller dagtilbuddet, som ikke er beboerens egen bolig.

Stk. 2. Beboerne i bo- eller dagtilbuddet og/eller deres pårørende skal inddrages i udarbejdelsen af en husorden efter stk. 1.

Stk. 3. Er der fastsat en husorden, jf. stk. 1, skal personer, der har taget ophold i bo- eller dagtilbuddet, gøres bekendt med denne.«

4. *Overskriften* før § 124 affattes således:
»Formål og anvendelsesområde«.

5. I § 124, *stk. 1*, ændres »dette afsnit« til: »§§ 124 b-137 d«.

6. I § 124 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

» Stk. 2. Anvendelse af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten må alene ske for at sikre personens omsorg, værdighed og tryghed eller tilgodese hensynet til fællesskabet på bo- eller dagtilbuddet eller hensynet til andre.«

Stk. 2-5 bliver herefter stk. 3-6.

7. § 124, *stk. 5*, der bliver til § 124, *stk. 6*, ophæves.

8. Før § 124 a indsættes:
»Målgruppe«.

9. I § 124 a, *1. pkt.*, ændres »§§ 124-137« til: »§§ 124 b-135 b«, »samt« ændres til: »eller«, og »§§ 125-129 a« ændres til: »§§ 124 b-129 a«.

10. Efter § 124 a indsættes før overskriften før § 125:
»Fysisk guidning

§ 124 b. Personalet kan anvende fysisk guidning over for personer som led i omsorgen, herunder for at sikre tryghed og trivsel på bo- og dagtilbud. Fysisk guidning kan anvendes

- 1) af hensyn til personen selv for at sikre hans eller hendes tryghed og værdighed,
- 2) af hensyn til andre i situationer, hvor personens adfærd er grænseoverskridende eller konfliktskabende, eller
- 3) i situationer, hvor en beboer på et bo- eller dagtilbud er gået ind i en anden beboers egen bolig, uden at den anden beboer ønsker det.

Stk. 2. Fysisk guidning efter stk. 1 må ikke indebære fastholdelse.

Stk. 3. Fysisk guidning er ikke magtanvendelse eller et indgreb i selvbestemmelsesretten. Der skal derfor ikke ske registrering og indberetning efter § 135 a.

Afværgenhjælp

§ 124 c. Personalet kan kortvarigt fastholde eller føre en person væk fra en situation, når det er nødvendigt for at afværge, at vedkommende forårsager væsentlig ødelæggelse af indbo eller andre værdier.

Fastholdelse m.v.

§ 124 d. Personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til boligen eller til et andet opholdsrum, når personen udviser en adfærd, der er til fare for sig selv eller andre.

Stk. 2. Personer, over for hvem der er foretaget indgreb efter stk. 1 for at forhindre den pågældende i at forlade boligen eller et opholdsrum eller føre den pågældende tilbage til boligen eller et opholdsrum, kan begære indgrebet indbragt for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a.

Stk. 3. Begæring efter stk. 2 kan indgives af en pårørende, en værge, en fremtidsfuldmægtig eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, når den person, som foranstaltningen vedrører, ikke selv er i stand til at indgive begæring.«

11. Overskriften før § 125 affattes således:

»Særlige døråbnere«.

12. § 125, stk. 1 og 2, ophæves.

Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 1 og 2.

13. I § 125, stk. 4, 1. og 2. pkt., der bliver til § 125, stk. 2, 1. og 2. pkt., ændres »stk. 3« til: »stk. 1«, og »§ 127« ændres til: »§ 124 d eller i § 136 d«.

14. §§ 126, 126 a og 127 ophæves.

15. Efter § 128 indsættes før overskriften før § 129:

»Låsning og sikring af yderdøre og vinduer

§ 128 a. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at låse eller på anden vis sikre yderdøre eller vinduer til en beboers egen bolig på botilbud i en afgrænset periode, når der er risiko for, at beboeren vil forlade sin bolig og derved udsætte sig selv eller andre for fare.

Stk. 2. Afgørelser efter stk. 1 kan ikke omfatte aflåsning af døre til botilbuddets indendørs fællesarealer.

Stk. 3. Der skal altid være mindst én uaflåst dør i beboerens egen bolig.

Tryghedsskabende velfærdsteknologi

§ 128 b. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende tryghedsskabende velfærdsteknologi for en person i en afgrænset periode, når der er risiko for personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko, jf. dog § 136 e.

Stk. 2. Børne- og socialministeren nedsætter et råd, som skal komme med indstilling til børne- og socialministeren om, hvilke former for tryghedsskabende velfærdsteknologi der kan anvendes ved afgørelser efter stk. 1, eller i medfør af § 136 e.

Stk. 3. Børne- og socialministeren fastsætter en forretningsorden for rådet.

Stk. 4. Børne- og socialministeren fastsætter på baggrund af rådets indstilling efter stk. 2 regler om, hvilke former for tryghedsskabende velfærdsteknologi, der kan anvendes ved afgørelser efter stk. 1, eller i medfør af § 136 e.«

16. I § 129, *stk. 1*, ændres »jf. dog stk. 2« til: »jf. dog § 136 f«.

17. § 129, *stk. 2, 3 og 6*, ophæves.
Stk. 4 og 5 bliver herefter stk. 2 og 3.

18. I § 129, *stk. 5*, der bliver til § 129, *stk. 3*, slettes »og 2«.

19. I § 130 ændres »126 a, 127 og 128« til: »128, 128 a, 128 b, og 136 a, *stk. 3*«, og *nr. 1* ophæves.
Nr. 2-4 bliver herefter nr. 1-3.

20. I § 131, *stk. 1 og 2*, ændres »§ 129« til: »§§ 129 eller 136 f, *stk. 3, 2. pkt.*«.

21. I § 132, *stk. 1, nr. 1*, ændres »tilbageholdelse i boligen m.v. efter § 127« til: »fastholdelse m.v. efter §§ 124 d og 136 d«.

22. *Overskriften før § 133* affattes således:

»Klageadgang«.

23. § 133 affattes således:

»§ 133. Klager over personalets anvendelse af reglerne i §§ 124 b-124 d, § 136 a, *stk. 1*, og §§ 136 c-136 e kan indbringes for kommunalbestyrelsen af den person, som foranstaltningen vedrører.

Stk. 2. Klager over afgørelser truffet efter § 125, §§ 128-128 b, § 136 a, *stk. 3*, § 137 b og § 137 c, *stk. 2*, kan indbringes for Ankestyrelsen efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område af den person, som afgørelsen vedrører.

Stk. 3. En pårørende, en værge, en fremtidsfuldmægtig eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, kan indbringe en klage efter *stk. 1 og 2*, når den person, som foranstaltningen eller afgørelsen vedrører, ikke selv er i stand til at klage.«

24. I § 134, *stk. 1*, ændres »§§ 129 og 129 a« til: »§§ 129, 129 a og 136 f, *stk. 3, 2. pkt.*«

25. § 135 affattes således:

»§ 135. Ved henvendelse til Ankestyrelsen inden 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen, kan klageren kræve afgørelsen forelagt retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a, når Ankestyrelsens afgørelse omhandler optagelse i særlige botilbud efter §§ 129, 129 a eller 136 f, *stk. 3, 2. pkt.*«

26. Efter § 135 indsættes efter overskriften før § 136:

»§ 135 a. Indgreb efter §§ 124 c-129 a, § 136 a, §§ 136 c-136 d og § 136 f skal registreres af det personale, som har foretaget indgrebet, og indberettes til personalelederen. Personalelederen skal sørge for, at alle indberetninger bliver sendt videre til den kommunalbestyrelse, der har ansvaret for tilbuddet til den pågældende person, jf. §§ 9 og 9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, og til kommunalbestyrelsen i den kommune, der fører det driftsorienterede tilsyn med tilbuddet, jf. § 148 a i denne lov eller § 2 i lov om socialtilsyn.

Stk. 2. Har indgrebet fundet sted på et kommunalt eller regionalt tilbud, skal personalelederen endvidere orientere den kommunale eller regionale driftsherre om magtanvendelsen.

Stk. 3. Personalelederen skal jævnligt orientere personens pårørende, fremtidsfuldmægtige, værge eller anden repræsentant om hvilke indgreb, der er foretaget over for personen.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal udarbejde handleplaner i overensstemmelse med § 141 i denne lov for personer, for hvem der foretages indgreb som nævnt i stk. 1.

Bemyndigelser

§ 135 b. Børne- og socialministeren fastsætter nærmere regler om iværksættelse af foranstaltninger, registrering, indberetning og udarbejdelse af handleplaner efter bestemmelserne i kapitel 24, 24 a og 24 b.

Stk. 2. Børne- og socialministeren fastsætter nærmere regler om udpegning af advokater, der yder hjælp i sager efter §§ 124 d, 129, 129 a og 136 d, og om advokaternes medvirken ved sagens behandling, jf. § 132.

27. § 136 ophæves og i stedet indsættes:

»Kapitel 24 a

Magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som ikke er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse

Målgruppe

§ 136. Bestemmelserne i dette kapitel gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som ikke er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse, der får personlig og praktisk hjælp eller socialpædagogisk bistand m.v. efter §§ 83-87, behandling efter §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i en foranstaltning efter § 136 a. Det er en forudsætning, at der foreligger den fornødne faglige dokumentation for den nedsatte psykiske funktionsevne.

Kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer

§ 136 a. Personalet kan kortvarigt fastholde en person i personlige hygiejnesituationer, når dette er nødvendigt for at sikre personens omsorg, sikkerhed eller værdighed.

Stk. 2. Personalelederen skal på baggrund af indberetningen, jf. § 135 a, stk. 1, vurdere, om der er behov for at anmode kommunalbestyrelsen om at træffe afgørelse om tilladelse til kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer, jf. stk. 3. Hvis der er anvendt kortvarig fastholdelse efter stk. 1 mere end én gang inden for 6 måneder over for den pågældende person, er personalelederen forpligtet til at anmode kommunalbestyrelsen om en sådan afgørelse.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan efter anmodning fra personalelederen, jf. stk. 2, træffe en tidsbegrænset afgørelse om, at personalet kortvarigt kan fastholde en person i personlige hygiejnesituationer, når dette er nødvendigt for at sikre personens omsorg, sikkerhed eller værdighed. Det skal samtidig gennem handleplanen, jf. § 135 a, stk. 4, søges sikret, at magtanvendelse i personlige hygiejnesituationer i fremtiden kan undgås.

Kapitel 24 b

Magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse

Målgruppe

§ 136 b. Bestemmelserne i dette kapitel gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse, der får personlig og praktisk hjælp eller socialpædagogisk bistand m.v. efter §§ 83-87, behandling efter §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i en foranstaltning efter §§ 136 c-136 f. Det er en forudsætning, at der foreligger den fornødne faglige dokumentation for den nedsatte psykiske funktionsevne.

Kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer

§ 136 c. Personalet kan kortvarigt fastholde en person i personlige hygiejnesituationer, når dette er nødvendigt for at sikre personens omsorg, sikkerhed eller værdighed.

Stk. 2. Det skal gennem handleplanen, jf. § 135 a, stk. 4, søges sikret, at magtanvendelse i personlige hygiejnesituationer i fremtiden kan undgås.

Fastholdelse m.v. ved meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende adfærd

§ 136 d. Personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til boligen eller til et andet opholdsrum, hvis det er nødvendigt for at sikre en eller flere andres tryghed, værdighed og sikkerhed, når personen udviser en adfærd, der er meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende i forhold til de øvrige personer på bo- og dagtilbuddet, eller i situationer, hvor en beboer på et bo- eller dagtilbud er gået ind i en anden beboers egen bolig, uden at den anden beboer ønsker det.

Stk. 2. Personer, over for hvem der er foretaget indgreb efter stk. 1 for at forhindre den pågældende i at forlade boligen eller et opholdsrum eller føre den pågældende tilbage til boligen eller et opholdsrum, kan begære indgrebet indbragt for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a.

Stk. 3. Begæring efter stk. 2 kan indgives af en pårørende, en værge, en fremtidsfuldmægtig eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, når den person, som foranstaltningen vedrører, ikke selv er i stand til at indgive begæring.

Tryghedsskabende velfærdsteknologi

§ 136 e. Personalet kan som led i omsorgen anvende tryghedsskabende velfærdsteknologi for at sikre personens tryghed, værdighed og omsorg, medmindre den pågældende modsætter sig anvendelsen.

Stk. 2. For personer, der har oprettet en fremtidsfuldmagt, der omfatter forhold efter stk. 1, og som er sat i kraft, jf. § 7, stk. 1, i lov om fremtidsfuldmægter, kan fremtidsfuldmægtigen modsætte sig anvendelsen af tryghedsskabende velfærdsteknologi efter stk. 1. For personer, for hvem der er beskikket en værge efter værgemålsloven, som omfatter forhold efter stk. 1, kan værgen modsætte sig anvendelsen af tryghedsskabende velfærdsteknologi efter stk. 1.

Stk. 3. Anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi er ikke magtanvendelse eller et indgreb i selvbestemmelsesretten, medmindre den pågældende person, dennes fremtidsfuldmægtige eller dennes værge modsætter sig, jf. stk. 1 og 2. Der skal derfor ikke ske registrering og indberetning efter § 135 a.

Stk. 4. Den pågældende person, dennes fremtidsfuldmægtige eller dennes værge, jf. stk. 1 og 2, skal forud for anvendelsen af teknologierne, jf. stk. 1, informeres om brugen af disse.

Stk. 5. Hvis den pågældende person, dennes fremtidsfuldmægtige eller dennes værge modsætter sig, jf. stk. 1 og 2, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi, jf. § 128 b. Afgørelsen kan gøres tidsubegrænset. I forbindelse med afgørelsen skal fremtidsfuldmægtigen og værgen, jf. stk. 2, høres over kommunalbestyrelsens vurdering.

Optagelse i særlige botilbud uden samtykke

§ 136 f. For personer, der ikke modsætter sig flytning, men som mangler evnen til at give informeret samtykke til en flytning, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud, hvis kommunalbestyrelsens indstilling tiltrædes af den værge, Familieretshuset har beskikket, jf. § 131, eller tiltrædes af fremtidsfuldmægtigen, for personer, der har oprettet en fremtidsfuldmagt, der omfatter dette forhold, og som er sat i kraft, jf. § 7, stk. 1, i lov om fremtidsfuldmagter, når

1) ophold i et botilbud med tilknyttet service er påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og

2) det i det konkrete tilfælde vurderes omsorgsmæssigt at være mest hensigtsmæssigt for den pågældende.

Stk. 2. Det skal indgå i kommunalbestyrelsens vurdering efter stk. 1, hvis en eventuel ægtefælle, samlever eller anden pårørende ikke længere kan varetage den nødvendige hjælp til og opsyn med den person, som kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om efter stk. 1.

Stk. 3. Kommunalebestyrelsens afgørelse efter stk. 1 kan påklages til Familieretshuset. Kan kommunalbestyrelsens indstilling ikke tiltrædes af værgen eller fremtidsfuldmægtigen efter stk. 1, indstiller kommunalbestyrelsen til Familieretshuset at træffe afgørelse om optagelse eller flytning til et bestemt botilbud efter stk. 1.

Stk. 4. Hvis personen modsætter sig flytning, vil optagelse i et særligt botilbud uden samtykke ikke kunne ske efter stk. 1, men efter § 129, stk. 1.«

28. Overskriften før § 137 ophæves.

29. § 137 ophæves og i stedet indsættes:

»Kapitel 24 c

Regulering af besøgsrestriktioner m.v.«.

30. Overskriften før § 137 a ophæves.

31. Overskriften til *kapitel 24 a* ophæves og i stedet indsættes:

»Kapitel 24 d

Fuldbordelse af strafferetlige foranstaltninger m.v. «

§ 2

I lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 1064 af 21. august 2018, foretages følgende ændringer:

1. § 73, stk. 1, nr. 1, ophæves.
Nr. 2 og 3 bliver herefter nr. 1 og 2.

§ 3

I lov nr. 649 af 8. juni 2017 om tilkøb af socialpædagogisk ledsagelse under ferie foretages følgende ændringer:

1. I § 7 indsættes efter »når«: »personen udviser en adfærd, der er til fare for sig selv eller andre.«, og nr. 1 og 2 ophæves.
2. I § 8 ændres »undtagelsesvis for en afgrænset periode anvende fysisk magt i form af at fastholde en person, hvis dette må anses for en absolut nødvendighed for at varetage omsorgspligten i personlig hygiejne-situationer« til: »kortvarigt fastholde en person i personlige hygiejnesituationer, når dette er nødvendigt for at sikre personens omsorg, sikkerhed eller værdighed.«

§ 4

I lov om forpligtende kommunale samarbejder, jf. lovbekendtgørelse nr. 423 af 30. april 2018, som ændret ved § 9 i lov nr. 427 af 18. maj 2016, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 2, nr. 4, litra a, ændres »124-136« til: »123-136 f«.

Transport-, Bygnings- og Boligministeriet

§ 5

I lov om almene boliger m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1116 af 2. oktober 2017, som ændret ved § 20 i lov nr. 688 af 8. juni 2017, § 2 i lov nr. 1544 af 19. december 2017 og lov nr. 733 af 8. juni 2018, foretages følgende ændringer:

1. I § 5 indsættes efter stk. 5 som nyt stykke:
»Stk. 6. Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at et antal almene plejeboliger, jf. stk. 2, fremover udlejes til personer under 35 år. Boligerne skal ligge samlet i en bebyggelse og kunne understøtte, at de pågældende kan leve et ungdomsliv.«
Stk. 6 bliver herefter stk. 7.
2. I § 54 indsættes efter stk. 3 som nyt stykke:
»Stk. 4. Almene plejeboliger, jf. § 5, stk. 6, skal anvises til personer under 35 år. Boligorganisationen påser, at lejeren fraflytter boligen, inden den pågældende fylder 35 år. Opsigelse skal ske efter reglerne i § 85, stk. 4, i lov om leje af almene boliger. Kommunalbestyrelsen skal anvise lejeren en anden passende bolig efter § 86, stk. 8, 1. pkt., i lov

om leje af almene boliger, der modsvarer lejerens behov. Kommunalbestyrelsens vurdering af, hvorvidt en ny bolig modsvarer lejerens behov, skal bl.a. baseres på en udredning af personens behov gennemført ved hjælp af voksenudredningsmetoden (VUM) eller en lignende metode.«
Stk. 4 bliver herefter stk. 5.

3. I § 55, stk. 8, ændres »§ 54, stk. 4« til: »§ 54, stk. 5«.

4. Efter § 56 indsættes:

»§ 56 a. Kommunalbestyrelsen afholder rimelige udgifter til flytning for borgere, som er opsagt efter § 85, stk. 4, i lov om leje af almene boliger. Rimelige udgifter til flytning kan omfatte udgifter til beboerindskud eller depositum og eventuelt forudbetalt leje, udgifter til flytning af møbler m.v. samt udgifter til en sådan indretning af boligen, at den svarer til indretningen i den fraflyttede bolig. Kommunalbestyrelsen kan afholde udgifter som nævnt i 2. pkt., hvis en borger, som er anvist efter § 54, stk. 4, fraflytter en bolig uden at være opsagt.«

5. I § 57, stk. 2, ændres »§ 54, stk. 3 og 4« til: »§ 54, stk. 3-5«.

6. I § 58, stk. 1, ændres »§ 54, stk. 3 og 4« til: »§ 54, stk. 3-5«.

7. I § 58 c, 1. pkt., indsættes efter »54,«; »56 a,«.

8. I § 58 c, 1. pkt., ændres »samt afgørelser om opsigelse efter § 62 a, stk. 4,« til: », afgørelser om opsigelse efter § 62 a, stk. 4, og afgørelser om kommunens afholdelse af istandsættelsesudgifter efter § 74 a, samt kommunalbestyrelsens afgørelse om anvisning til anden bolig efter § 86, stk. 8, 1. pkt., i lov om leje af almene boliger«.

9. Efter § 74 indsættes:

»§ 74 a. Kommunalbestyrelsen afholder udgifter til istandsættelsesarbejde i almene plejeboliger, når skader er forvoldt af en lejer med en psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse eller særlige sociale problemer, der hindrer den pågældende i at leve op til pligten til at behandle det lejede forsvarligt, jf. § 78 i lov om leje af almene boliger.«

10. I § 140 stk. 1, nr. 1 og 2, ændres »§ 5, stk. 6« til: »§ 5, stk. 7«.

§ 6

I lov om leje af almene boliger, jf. lovbekendtgørelse nr. 228 af 9. marts 2016, som ændret ved bl.a. § 2 i lov nr. 662 af 8. juni 2016 og senest ved § 2 i lov nr. 1561 af 19. december 2017, foretages følgende ændringer:

1. I § 4 indsættes efter stk. 4 som nyt stykke:

»Stk. 5. Ved udlejning af en bolig i et tilbud for personer under 35 år, der er anvist lejeren af kommunalbestyrelsen efter § 54, stk. 4, i lov om almene boliger m.v., finder bestemmelserne i denne lovs §§ 39 og 40 og kapitel 12 ikke anvendelse.«

2. I § 85 indsættes efter stk. 3 som nyt stykke:

»Stk. 4. Udlejeren skal opsiges en lejeaftale vedrørende en bolig i et tilbud for personer under 35 år, der er anvist lejeren af kommunalbestyrelsen efter § 54, stk. 4, i lov om almene boliger m.v.,

med den virkning, at lejeaftalen udløber, efter at lejeren er fyldt 34 år, og senest inden lejeren fylder 35 år. Er udlejer en anden end kommunalbestyrelsen, skal opsigelse efter 1. pkt. ske, når kommunalbestyrelsen anmoder herom.«

3. I § 86 indsættes efter stk. 7 som nyt stykke:

»Stk. 8. Opsigelse efter § 85, stk. 4, kan kun ske, når lejeren senest 3 måneder inden opsigelsesvarslets udløb, jf. § 88, stk. 1, 2. pkt., af kommunalbestyrelsen anvises en anden passende bolig, der modsvarer lejerens behov. Den anviste bolig skal være til lejerens rådighed fra det tidspunkt, hvor lejeaftalen ophører. Anvises lejeren en anden bolig senere end 3 måneder inden opsigelsesvarslets udløb, udløber lejetiden 3 måneder efter, at tilbuddet om en anden bolig er kommet frem til lejeren. Det skal endvidere fremgå af udlejerens opsigelse, at kommunalbestyrelsen tilbyder at afholde de udgifter, der er forbundet med flytningen, herunder udgifter til et eventuelt indskud, depositum og forudbetalt leje, udgifter til flytning af møbler m.v. samt udgifter til en sådan indretning af boligen, at den svarer til indretningen i den fraflyttede bolig.«
Stk. 8 bliver herefter stk. 9.

4. I § 87 indsættes efter stk. 5 som nyt stykke:

»Stk. 6. Bestemmelserne i stk. 1-3 finder ikke anvendelse på en lejeaftale vedrørende en bolig i et tilbud for personer under 35 år, jf. § 5, stk. 6, i lov om almene boliger m.v. For en sådan bolig skal det fremgå af lejeaftalen, at lejeforholdet ophører ved udlejerens opsigelse efter § 85, stk. 4. Indholdet af § 85, stk. 4, skal fremgå af lejeaftalen.«

5. I § 88, *stk. 1*, indsættes efter 1. pkt. som nyt punktum:

»Ved opsigelse efter § 85, stk. 4, er opsigelsesvarslet 6 måneder til den første hverdag i en måned, der ikke er dagen før en helligdag.«

6. I § 89, *stk. 2*, indsættes efter 2. pkt. som nyt punktum:

»Opsiges en lejer af en bolig i et tilbud for personer under 35 år, jf. § 5, stk. 6, i lov om almene boliger m.v., regnes fristen for lejerens fremsættelse af skriftlig indsigelse efter 1. pkt. dog først fra det tidspunkt, hvor lejeren har fået anvist en anden bolig.«

Børne- og Socialministeriet

§ 7

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2020.

Stk. 2. Den foreslåede bestemmelse i § 128 b, stk. 2, i lov om social service i denne lovs § 1, nr. 15, træder i kraft den 1. juli 2019.

Stk. 3. Den foreslåede bestemmelse i § 108 a, stk. 2-5, i lov om social service i denne lovs § 1, nr. 1, finder alene anvendelse for personer, der tager ophold på et botilbud efter den foreslåede bestemmelse i § 108 a, stk. 1, efter denne lovs ikrafttræden.

Stk. 4. § 6 finder alene anvendelse på lejeaftaler for beboere i plejeboliger målrettet unge, der indgås efter denne lovs ikrafttræden.

§ 8

Børne- og socialministeren fremsætter forslag om revision af § 1 i folketingsåret 2023-24.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
 - 1.1. Magtanvendelse
 - 1.2. Botilbud og almene boliger
2. Lovforslagets hovedpunkter
 - 2.1. Husorden
 - 2.1.1. Gældende ret
 - 2.1.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser
 - 2.1.3. Den foreslåede ordning
 - 2.2. Formål, anvendelsesområde og målgruppe
 - 2.2.1. Gældende ret
 - 2.2.1.1. Forholdet til lov om anvendelse af tvang ved somatisk behandling af varigt inhabile
 - 2.2.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser
 - 2.2.3. Den foreslåede ordning
 - 2.3. Fysisk guidning
 - 2.3.1. Gældende ret
 - 2.3.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser
 - 2.3.3. Den foreslåede ordning
 - 2.4. Afværgehjælp
 - 2.4.1. Gældende ret
 - 2.4.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser
 - 2.4.3. Den foreslåede ordning
 - 2.5. Fastholdelse m.v.
 - 2.5.1. Gældende ret
 - 2.5.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser
 - 2.5.3. Den foreslåede ordning
 - 2.6. Låsning og sikring af yderdøre og vinduer
 - 2.6.1. Gældende ret
 - 2.6.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser
 - 2.6.3. Den foreslåede ordning
 - 2.7. Tryghedsskabende velfærdsteknologi
 - 2.7.1. Gældende ret
 - 2.7.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser
 - 2.7.3. Den foreslåede ordning
 - 2.8. Kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer
 - 2.8.1. Gældende ret
 - 2.8.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser
 - 2.8.3. Den foreslåede ordning
 - 2.9. Registrering og indberetning
 - 2.9.1. Gældende ret
 - 2.9.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser
 - 2.9.3. Den foreslåede ordning
 - 2.10. Klageadgang
 - 2.10.1. Gældende ret

- 2.10.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser
- 2.10.3. Den foreslåede ordning
- 2.11. Måretning af botilbud til unge
 - 2.11.1. Gældende ret
 - 2.11.1.1 Lov om almene boliger m.v.
 - 2.11.1.2. Lov om leje af almene boliger
 - 2.11.1.3. Lov om social service
 - 2.11.2. Børne- og Socialministeriets og Transport-, Bygnings- og Boligministeriets overvejelser
 - 2.11.3. Den foreslåede ordning
- 2.12. Kommunal dækning af skader forvoldt af lejere i almene boliger
 - 2.12.1. Gældende ret
 - 2.12.2. Transport-, Bygnings- og Boligministeriets overvejelser
 - 2.12.3. Den foreslåede ordning
- 2.13. Forholdet til Danmarks internationale forpligtelser
 - 2.13.1. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention
 - 2.13.1.1. Artikel 5 og artikel 2 i 4. tillægsprotokol
 - 2.13.1.2. Artikel 8
 - 2.13.2. FN's Handicapkonvention
- 3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
- 4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
- 5. Administrative konsekvenser for borgerne
- 6. Miljømæssige konsekvenser
- 7. Forholdet til EU-retten
- 8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
- 9. Sammenfattende skema

1. Indledning

Lovforslaget består af to dele. Den ene del vedrører ændringer i servicelovens magtanvendelsesregler, og den anden del vedrører ændringer i reglerne om botilbud efter serviceloven og almene plejeboliger efter almenboligloven.

1.1. Magtanvendelse

Den del af lovforslaget, der vedrører magtanvendelse, fremsættes som led i udmøntningen af de to aftaler om revision af reglerne om magtanvendelse, som blev indgået den 31. august 2018 mellem regeringen (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti), Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Alternativet, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti.

Voksne mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne har ret til selvbestemmelse, privatliv og personlig integritet. Over for disse grundlæggende rettigheder står kommunernes forpligtelse til at sikre omsorg, værdighed og tryghed for denne gruppe af borgere, som ikke kan tage vare på sig selv eller overskue konsekvenserne af deres egne handlinger, og som ofte ikke vil være i stand til at give et informeret samtykke til pleje- og omsorgsindsatserne i lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 1114 af 30. august 2018 (herefter serviceloven).

Formålet med denne del af lovforslaget er at give kommunerne de bedst mulige rammer for at varetage omsorgspligten over for voksne mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, herunder mennesker med demens.

Det bemærkes, at det er et grundlæggende princip for magtanvendelse, at magt først kan anvendes, når det har vist sig umuligt at løse den pågældende situation med en socialpædagogisk indsats. Dette gælder i dag og vil også gælde fremover.

Baggrunden for denne del af lovforslaget er, at der som et initiativ i regeringens nationale demenshandlingsplan 2025 i 2017 blev gennemført et serviceeftersyn af servicelovens magtanvendelsesregler. Serviceeftersynet blev foretaget af en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra Børne- og Socialministeriet (formand), Sundheds- og Ældreministeriet, Ankestyrelsen og Socialstyrelsen/VISO (den nationale Videns- og Specialrådgivningsorganisation). Finansministeriet og Transport-, Bygnings- og Boligministeriet deltog også i arbejdet.

Som et led i vidensindsamlingen indhentede arbejdsgruppen relevant viden fra forskere og praktikere på området. Derudover blev der nedsat en referencegruppe sammensat af repræsentanter fra en række interesseorganisationer. Endelig gennemførte Ankestyrelsen som en del af serviceeftersynet et praksistjek af de udfordringer og dilemmaer, som plejepersonalet oplever i det daglige arbejde, når de skal drage omsorg for målgruppen for magtanvendelsesreglerne, herunder udfordringerne i praksis i forhold til at vurdere, hvornår der er tale om et tvangsmæssigt indgreb.

Serviceeftersynet viste, at de gældende magtanvendelsesregler er uklare og svære at anvende, og at de i praksis kan være en barriere for, at personalet kan yde den nødvendige omsorg og beskyttelse over for borgerne i de situationer, hvor gængse socialpædagogiske indsatser ikke slår til. Det er således uklart for personalet, hvad de må gøre som led i varetagelsen af den almindelige omsorg, og hvornår der er tale om et indgreb i selvbestemmelsesretten. Serviceeftersynet mundede ud i en afrapportering, som blev offentliggjort i marts 2018, og som indeholder en række anbefalinger til ændring af magtanvendelsesreglerne.

Med afsæt i anbefalingerne fra serviceeftersynet forhandlede børne- og socialministeren og ældreministeren i foråret og sommeren 2018 med Folketingets partier om ændringer i servicelovens magtanvendelsesregler. Den 31. august 2018 blev der indgået to politiske aftaler om revision af servicelovens magtanvendelsesregler, jf. ovenfor. Den ene aftale vedrører magtanvendelsesreglerne på handicapområdet, mens den anden aftale vedrører magtanvendelsesreglerne på demensområdet.

Aftalepartierne er bl.a. enige om, at der skal etableres en klar hjemmel til at fastsætte vejledende husordener, ligesom der skal skabes en klar hjemmel til at anvende fysisk guidning af borgere som led i varetagelsen af den daglige omsorg. Aftalepartierne er endvidere enige om, at der skal etableres hjemmel til, at personalet i en række forskellige situationer kan anvende magt uden forudgående afgørelse fra kommunalbestyrelsen. Aftalepartierne er også enige om, at der skal etableres hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om aflåsning eller sikring af yderdøre og vinduer til en beboers egen bolig på botilbud. Derudover er aftalepartierne enige om i højere grad at fremtidssikre reglerne om brug af tryksskabende velfærdsteknologi.

Aftalepartierne er enige om vigtigheden af, at ledere og medarbejdere har et godt kendskab til reglerne og er opmærksomme på vigtigheden af altid at afprøve socialpædagogiske og andre mindre indgribende indsatser, før de griber til anvendelse af magt eller andre indgreb i

selvbestemmelsesretten. Der er derfor i satspuljeaftalen for 2019-2022 afsat 3,9 mio. kr. til en række tiltag, som skal understøtte uddannelse og kompetenceudvikling, for at sikre et godt og bredt kendskab til de nye regler blandt ledere og personale.

Aftalepartierne er enige om, at der skal foretages en evaluering af de nye regler. Der er i satspuljeaftalen for 2019-2022 afsat 1,2 mio. kr. hertil. I perioden fra de nye reglers ikrafttræden frem til evalueringen mødes aftalepartierne en gang årligt eller oftere, hvis børne- og socialministeren finder det nødvendigt, til en politisk statusdrøftelse.

1.2. Botilbud og almene boliger

Den del af lovforslaget, der vedrører botilbud og almene boliger, fremsættes som led i udmøntningen af aftalen om målretning af botilbud til unge samt om kommunal dækning af skader forvoldt af lejere i almene boliger, som blev indgået den 31. august 2018 mellem regeringen (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti), Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Alternativet, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti.

Formålet med denne del af lovforslaget er at give mulighed for at målrette botilbud til unge samt for at dække skader forvoldt af lejere i almene plejeboliger.

Baggrunden for denne del af lovforslaget er, at regeringen i forbindelse med kommuneøkonomiaftalen for 2018 forpligtede sig til at søge Folketingets opbakning til en række tiltag, der skulle give kommunerne mere fleksible rammer for anvendelsen af botilbud og almene plejeboliger.

Med afsæt i kommuneøkonomiaftalen forhandlede børne- og socialministeren med bistand fra Transport-, Bygnings- og Boligministeriet i foråret og sommeren 2018 med Folketingets partier om ændringer i reglerne om botilbud og almene boliger. Den 31. august 2018 blev der indgået politisk aftale om målretning af botilbud til unge samt om kommunal dækning af skader forvoldt af lejere i almene boliger, jf. ovenfor.

Aftalepartierne er for det første enige om, at man som ung skal have mulighed for at leve et ungdomsliv, også når man har behov for at bo på et botilbud eller i en almen plejebolig pga. nedsat psykisk eller fysisk funktionsevne. Aftalepartierne er på den baggrund enige om at indføre mulighed for, at kommunerne kan betinge ophold på et længerevarende botilbud eller i en almen plejebolig af, at borgeren fraflytter, når personen fylder 35 år.

Aftalepartierne er derudover enige om, at det ikke er hensigtsmæssigt, at kommunerne i dag ikke har mulighed for at dække udgifter til istandsættelsesarbejde i almene plejeboliger, når skader er forvoldt af en lejer med en psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse eller særlige sociale problemer. Aftalepartierne er på den baggrund enige om at indføre en bestemmelse om, at kommunerne skal afholde udgifter til istandsættelsesarbejde i almene plejeboliger, når skader er forvoldt af en lejer med en psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse eller særlige sociale problemer, som hindrer den pågældende i at leve op til pligten til at behandle det lejede forsvarligt.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Husorden

2.1.1. Gældende ret

Efter § 40 i lov om almene boliger m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1116 af 2. oktober 2017 (herefter almenboligloven), fastsætter en almen boligafdeling på et afdelingsmøde en husorden for afdelingen. Husordensreglerne danner sammen med lejekontrakten, vedtægterne og vedligeholdelsesreglementet for afdelingen de grundlæggende retslige regler for aftalen mellem udlejer og beboerne i almene boliger. Reglerne gælder også for almene ældreboliger ejet af en kommune, region eller selvejende almene ældreboliger. Dog gælder det, at der ikke fastsættes vedtægter for almene ældreboliger ejet af en kommune eller region. Husordensreglerne indeholder normalt regler for beboernes adfærd og anvendelse af boligerne og deres fællesarealer og udgør således de grundlæggende leveregler for at sikre et velfungerende beboerfælleskab i afdelingen. Husordenens regler er bindende, og overtrædelse af dem kan medføre sanktioner over for beboerne.

Serviceoven indeholder ikke regler om fastsættelse af husorden på bo- og dagtilbud for voksne efter serviceoven. Det er imidlertid almindeligt antaget, at sådanne tilbud har hjemmel i anstaltsanordninger til at fastsætte generelle forskrifter, herunder ordensforskrifter, der skal være gældende i tilbuddet, og som har til formål at sikre tilbuddets overordnede funktion. Det følger af almindelige anstaltsbetragtninger, at ordensreglerne skal være båret af saglige hensyn og ikke må gå videre end nødvendigt af hensyn til tilbuddets formål og virke.

Derudover gælder almindelige forvaltningsretlige grundsætninger, herunder at husordener skal være proportionale, og at forskelsbehandling skal være sagligt begrundet. Endelig gælder frihedsrettighederne i grundloven og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention også for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne. Disse sætter grænser for, hvordan tilbuddene kan regulere beboernes forhold. Regler, der fastsættes som led i opholdet på tilbuddet, må ikke udgøre en uforholdsmæssig begrænsning i beboernes rettigheder.

2.1.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Arbejdsgruppen for serviceeftersynet af magtanvendelsesreglerne fandt, at de gældende magtanvendelsesregler ikke tager tilstrækkeligt hensyn til fællesskabet og de andre beboere i bo- og dagtilbuddet og til personalet. Arbejdsgruppen bemærkede, at det er vigtigt med et styrket fokus på kollektive rettigheder, fordi én persons rettigheder kan betyde en indskrænkning i en anden persons rettigheder. Fastsættelse af vejledende husordener kan være med til at tilvejebringe dette styrkede fokus. Arbejdsgruppen konkluderede i den forbindelse, at det af hensyn til fællesskabet er hensigtsmæssigt, at det tydeliggøres i lovgivningen, at der kan fastsættes en husorden, der udstikker retningslinjer for den fælles dagligdag på det enkelte bo- og dagtilbud.

Børne- og Socialministeriet kan tiltræde arbejdsgruppens anbefaling. Ministeriet finder endvidere, at en husorden kan medvirke til at forebygge magtanvendelser, da den gør retningslinjerne for ophold på bo- eller dagtilbuddets fællesarealer tydelige for borgere, pårørende og personale.

Endeligt finder ministeriet det hensigtsmæssigt at lovfæste adgangen til at fastsætte husordener for at sikre, at der ikke i husordener fastsættes regler, som går videre, end hvad formålet tilsiger, og som derfor ikke er lovlige.

Ministeriet vurderer på den baggrund, at de retlige rammer for bo- og dagtilbuddenes anvendelse af og adgang til at fastsætte husordener bør fastsættes ved lov med henblik på at styrke beboernes retssikkerhed.

2.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at det præciseres i serviceloven, at lederen af et bo- eller dagtilbud, der drives af regionen, kommunen eller af en privat leverandør, efter serviceloven kan fastsætte en husorden, der angiver de nærmere regler og retningslinjer for ophold i den del af bo- eller dagtilbuddet, som ikke er beboerens egen bolig.

Det er kun bo- og dagtilbud, hvor der opholder sig borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som f.eks. mennesker med udviklingshæmning eller demens, der vil være omfattet af bestemmelsen. Hermed menes f.eks. midlertidige boformer efter servicelovens § 107, længerevarende boformer efter servicelovens § 108, plejehjem o. lign. efter servicelovens § 192 og andre tilsvarende boformer, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er fast tilknyttet personale. Almene plejeboliger efter almenboliglovens § 5, stk. 2, vil derimod ikke være omfattet af bestemmelsen, da disse boformer er omfattet af reglerne i almenboliglovens § 40, hvorefter der fastsættes husordener, jf. afsnit 2.1.1.

Med dagtilbud menes beskyttet beskæftigelse efter servicelovens § 103, aktivitets- og samværstilbud efter servicelovens § 104 og aflastningstilbud efter servicelovens § 84.

Husordenerne vil alene være vejledende. Det betyder, at de ikke kan danne grundlag for magtanvendelse eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for borgerne. Husordenerne vil endvidere alene gælde på tilbuddets fællesarealer og dermed ikke i beboernes egne boliger.

Ved fastsættelse af husordener vil proportionalitetsprincippet skulle overholdes. Således må de regler, der fastsættes i husordenen, ikke indsnævre den personlige frihed eller privatlivets fred uforholdsmæssigt eller på anden måde være byrdefulde.

Rammerne i husordenen skal tage højde for, at mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne kan have særlige udfordringer i forhold til at kunne leve op til en husorden.

Beboerne i det bo- eller dagtilbud, som husordenen gælder for, og/eller deres pårørende skal inddrages i udarbejdelsen af den. Personer, der har taget ophold i bo- eller dagtilbuddet skal gøres bekendt med husordenen.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til den foreslåede § 123, jf. lovforslagets § 1, nr. 3.

2.2. Formål, anvendelsesområde og målgruppe

2.2.1. Gældende ret

Ifølge servicelovens § 124, stk. 1, er formålet med magtanvendelsesreglerne at begrænse magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten til det absolut nødvendige. Det fremgår endvidere af bestemmelsen, at disse indgreb aldrig må erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand.

Efter servicelovens § 124, stk. 2, skal kommunen, forud for enhver form for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten, foretage, hvad der er muligt for at opnå personens frivillige medvirken til en nødvendig foranstaltning.

Det fremgår af servicelovens § 124, stk. 3, at anvendelse af magt skal stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået, og at mindre indgribende foranstaltninger skal anvendes, såfremt disse er tilstrækkelige.

Ifølge servicelovens § 124, stk. 4, skal magtanvendelse udøves så skånsomt og kortvarigt som muligt og med størst mulig hensyntagen til den pågældende og andre tilstedeværende, således at der ikke forvoldes unødigt krænkelser eller ulempe.

Efter servicelovens § 124 a gælder reglerne i servicelovens §§ 124-137 for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der får personlig og praktisk hjælp samt socialpædagogisk bistand m.v. efter servicelovens §§ 83-87, behandling efter servicelovens §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter servicelovens §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i en foranstaltning efter servicelovens magtanvendelsesregler. Det er en forudsætning, at der foreligger den fornødne faglige dokumentation for den nedsatte psykiske funktionsevne. Reglerne gælder således som udgangspunkt, når personalet giver hjælp efter ovennævnte bestemmelser i serviceloven uanset boform. Dvs. også borgere i eget hjem, dvs. borgere, som ikke bor i et botilbud, en plejebolig, friplejebolig, på plejehjem eller i andre tilsvarende boligenheder, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er fast tilknyttet personale.

2.2.1.1. Forholdet til lov om anvendelse af tvang ved somatisk behandling af varigt inhabile

Lov nr. 655 af 8. juni 2017 om anvendelse af tvang ved somatisk behandling af varigt inhabile omfatter tvang i forbindelse med gennemførelsen af sundhedsfaglig somatisk behandling af patienter, der er fyldt 15 år, og som varigt mangler evnen til at give informeret samtykke til behandling, jf. § 18 i sundhedsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 191 af 28. februar 2018. Lov om anvendelse af tvang ved somatisk behandling af varigt inhabile adskiller sig således fra serviceloven ved ikke at omfatte tvang i forbindelse med pleje og omsorg.

Lov om anvendelse af tvang ved somatisk behandling af varigt inhabile finder anvendelse inden for sundhedsvæsenet eller andre steder, hvor der udføres sundhedsfaglig virksomhed af sundhedspersoner, jf. lovens § 2.

Formålet med loven er at sikre den bedst mulige behandling, omsorg og beskyttelse af patienten med udgangspunkt i den enkeltes behov og under hensyn til den enkelte patients værdighed, at sikre, at iværksættelse og gennemførelse af tvang efter loven sker i overensstemmelse med grundlæggende retssikkerhedsprincipper og at begrænse tvang og indgreb i den personlige frihed over for den enkelte patient til det absolut nødvendige.

Det er ikke hensigten med dette lovforslag at ændre i reglerne i lov om anvendelse af tvang ved somatisk behandling af varigt inhabile.

2.2.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Arbejdsgruppen for serviceeftersynet af magtanvendelsesreglerne fandt, at der er behov for en præcisering af magtanvendelsesreglerne, herunder af reglerens formål, anvendelsesområde og målgruppe.

Børne- og Socialministeriet finder det hensigtsmæssigt, at servicelovens § 124, stk. 1-4, videreføres uændret, således at f.eks. principperne om proportionalitet og skånsomhed fortsat fremgår eksplicit af loven.

Ministeriet finder det dog også hensigtsmæssigt, at det tilføjes til bestemmelsen, at anvendelse af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten alene må ske for at sikre den pågældende borgers omsorg, værdighed og tryghed eller tilgodese hensynet til fællesskabet på bo- eller dagtilbuddet eller hensynet til andre.

Ministeriet vurderer i øvrigt, at målgruppeafgrænsningen i servicelovens § 124 a bør opretholdes. Det bemærkes i den forbindelse, at den gældende bestemmelse i § 128 samt de foreslåede bestemmelser i §§ 124 b-124 d, 128 b, 136 a, 136 c og 136 e kan anvendes såvel i bo- og dagtilbud som i borgerens eget hjem, i tilfælde hvor borgeren ikke bor på botilbud eller opholder sig i et dagtilbud, men modtager hjælp og støtte i sit eget hjem. Bestemmelserne vil også kunne anvendes under udflugter og lignende. I modsætning hertil vil de regler, der har fokus på fællesskabet, dvs. de gældende regler i § 125, stk. 3 og 4, som, jf. lovforslagets § 1, nr. 12, vil blive § 125, stk. 1 og 2, samt den foreslåede bestemmelse i § 136 d alene kunne anvendes i bo- og dagtilbud, mens den foreslåede bestemmelse i § 128 a alene vil kunne anvendes i botilbud.

Med botilbud menes f.eks. midlertidige boformer efter servicelovens § 107, længerevarende boformer efter servicelovens § 108, almene plejeboliger efter almenboliglovens § 5, stk. 2, plejehjem o. lign. efter servicelovens § 192, friplejeboliger efter friplejeboligloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1162 af 26. oktober 2017, og andre tilsvarende boformer, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er fast tilknyttet personale. Med dagtilbud menes beskyttet beskæftigelse efter servicelovens § 103, aktivitets- og samværstilbud efter servicelovens § 104 og aflastningstilbud efter servicelovens § 84.

2.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at det tilføjes til formålsbestemmelsen i servicelovens § 124, at anvendelse af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten alene må ske for at sikre personens omsorg, værdighed og tryghed eller tilgodese hensynet til fællesskabet på bo- eller dagtilbuddet eller hensynet til andre.

Med tilføjelsen tydeliggøres det bl.a., at formålet med magtanvendelse ikke må være at erstatte socialpædagogiske indsatser eller personaleressourcer.

Med tilføjelsen styrkes borgerens retssikkerhed, ligesom det tydeliggøres, at der i nogle situationer kan anvendes magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten af hensyn til fællesskabet på bo- eller dagtilbuddet og af hensyn til andre. Med ”hensynet til fællesskabet på bo- eller dagtilbuddet” menes hensynet til, at beboerne på botilbuddet eller brugere af dagtilbuddet kan deltage i fælles aktiviteter sammen. Aktiviteter kan være alt fra almindeligt samvær til spisning og andre aktiviteter, hvor flere af beboerne/brugerne er sammen. ”Andre” kan være alle, som opholder sig i bo- eller dagtilbuddet, f.eks. andre beboere eller personalet.

Det bemærkes, at det er en forudsætning for at anvende magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten, at der foreligger den fornødne faglige dokumentation for borgerens nedsatte psykiske funktionsevne. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for at sikre, at den enkelte borger får en helhedsorienteret hjælp og støtte baseret på en konkret og individuel vurdering af hans eller hendes behov. Kommunalbestyrelsen har således ansvaret for at oplyse den enkelte sag tilstrækkeligt, i praksis ved at foretage en korrekt og fyldestgørende udredning af borgerens ressourcer, udfordringer og funktionsevne og på denne baggrund afdække borgerens støttebehov. Når kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om et bestemt støttetilbud – f.eks. ved at visitere borgeren til en almen plejebolig eller et botilbud eller til hjælp efter serviceloven – skal dette derfor ske med afsæt i og med henvisning til en udredning eller anden baggrund for afgørelsen, som blandt andet er baseret på dokumentation for borgerens psykiske funktionsevne.

Det bemærkes i øvrigt, at det alene er det personale, der er ansat til at varetage omsorgen over for borgerne, der kan anvende magt efter de foreslåede bestemmelser. Pedeller, rengøringspersonale o. lign. er således ikke omfattet.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til den foreslåede § 124, stk. 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 6.

2.3. Fysisk guidning

2.3.1. Gældende ret

Ifølge servicelovens § 126 kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne eller føre denne til et andet opholdsrum, når en række betingelser er opfyldt. Fastholdelse er i sagens natur alene nødvendig, når personen gør modstand. Servicelovens magtanvendelsesregler indeholder ikke regler om handlinger, der foretages af personalet som led i omsorgen for borgeren i situationer, hvor borgeren ikke gør modstand, bortset fra brug af alarm- og pejlesystemer efter servicelovens § 125, stk. 2.

2.3.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Arbejdsgruppen for serviceeftersynet af magtanvendelsesreglerne fandt, at der i praksis er tvivl om, hvor langt personalet må gå i forhold til at varetage omsorgen for borgerne i de situationer, hvor det ikke er nødvendigt at anvende magt. Arbejdsgruppen anbefalede derfor, at der fastsættes hjemmel i loven til at anvende fysisk guidning.

Børne- og Socialministeriet kan tiltræde arbejdsgruppens anbefaling. Ministeriet finder endvidere, at det er vigtigt, at grænsen mellem fysisk guidning og magtanvendelse præciseres med henblik på i videst muligt omfang at undgå gråzoner.

Ministeriet vurderer på den baggrund, at de retlige rammer for anvendelse af fysisk guidning bør tydeliggøres ved lov med henblik på at sikre omsorgen for voksne mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne og styrke borgernes retssikkerhed.

2.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der etableres lovhjemmel til, at personalet kan anvende fysisk guidning over for personer som led i omsorgen, herunder for at sikre tryghed og trivsel på bo- og dagtilbud. Fysisk guidning vil kunne anvendes af hensyn til personen selv for at sikre hans eller hendes tryghed og værdighed eller af hensyn til andre i situationer, hvor personens adfærd er grænseoverskridende eller konfliktskabende, eller i situationer, hvor en beboer på et bo- eller dagtilbud er gået ind i en anden beboers egen bolig, uden at den anden beboer ønsker det.

Fysisk guidning vil først kunne anvendes, når personalet forgæves har forsøgt at løse situationen med en socialpædagogisk indsats. Principperne om proportionalitet og skånsomhed vil skulle overholdes.

Ved fysisk guidning forstås f.eks. at lægge en arm om skulderen på en person for at angive, at man ønsker, at personen skal følge med. Det kan f.eks. være relevant i situationer, hvor der er uoverensstemmelse mellem personens ageren og ønsker og personalets faglige vurdering af, hvad der er det bedste for personen.

Fysisk guidning må ikke indebære fastholdelse. Der er derfor tale om en omsorgshandling og ikke magtanvendelse eller et indgreb i selvbestemmelsesretten, hvorfor der ikke vil skulle registreres og indberettes.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til den foreslåede § 124 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 10.

2.4. Afværgehjælp

2.4.1. Gældende ret

Efter de gældende regler i serviceloven er det ikke tilladt at anvende fysisk magt alene for at forhindre eller afværge en tingsskade. Magtanvendelse i en sådan situation vil således kun være straffri, hvis der er tale om så ekstraordinær en situation, at reglerne i bekendtgørelse nr. 1156 af 20. september 2018 af straffeloven (herefter straffeloven) om nødret finder anvendelse.

Ved risiko for væsentlig personskade vil der kunne gribes ind med fysisk magt efter servicelovens § 126.

2.4.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Arbejdsgruppen for serviceeftersynet af magtanvendelsesreglerne fandt, at der i praksis kan være behov for at anvende fysisk magt for at afværge, at en borger med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne beskadiger fysiske genstande. Det hænder således, at der opstår situationer, hvor en borger med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne i f.eks. et anfald af raseri ødelægger egne eller andres ting. I langt de fleste tilfælde vil personalet kunne tale borgeren fra den pågældende handling og på denne måde forhindre den forestående tingsskade.

Men der vil være situationer, hvor borgeren i den konkrete situation ikke kan nås med dialog eller andre socialpædagogiske indsatser. Som det fremgår af ovenstående, er der i disse tilfælde i dag kun adgang til at gribe ind, hvis borgeren er til fare for sig selv eller andre, eller hvis den konkrete situation er omfattet af straffelovens regler om nødret. I de situationer, der ikke er omfattet af ovenstående, har personalet således ikke mulighed for at gribe ind og forhindre skaden. Det kan

betyde, at borgeren pådrager sig et stort erstatningskrav eller får foretaget skade på noget af høj affektionsværdi enten for dem selv eller for andre.

Børne- og Socialministeriet kan tiltræde arbejdsgruppens anbefaling og vurderer derfor, at der bør etableres hjemmel til afværgenhjælp.

Ministeriet finder det vigtigt, at der skabes den rette balance mellem på den ene side hensynet til borgernes selvbestemmelsesret, herunder retten til privatliv og til personlig integritet, og på den anden side kommunernes forpligtelse til at sikre omsorg, værdighed og tryghed for denne gruppe af borgere, som ofte ikke kan tage vare på sig selv eller overskue konsekvenserne af deres egne handlinger, og som ofte ikke er i stand til at give et informeret samtykke til kommunernes pleje- og omsorgsindsatser. I den forbindelse finder ministeriet det vigtigt, at der skabes klare rammer for personalets redskaber til at varetage omsorgspligten, ligesom det skal sikres, at der følges op på anvendelsen af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for de sårbare borgere, som målgruppen for dette lovforslag udgør.

2.4.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der etableres hjemmel til, at personalet kortvarigt kan fastholde eller føre en person væk fra en situation, når det er nødvendigt for at afværge, at vedkommende forårsager væsentlig ødelæggelse af indbo eller andre værdier. Afværgenhjælp vil kunne anvendes akut, dvs. uden forudgående afgørelse fra kommunalbestyrelsen.

Afværgenhjælp vil først kunne anvendes, når personalet forgæves har forsøgt at løse situationen med en socialpædagogisk indsats. Principperne om proportionalitet og skånsomhed vil skulle overholdes, jf. servicelovens § 124.

Det vil være en betingelse, at der er tale om væsentlig ødelæggelse af fysiske genstande af betydelig økonomisk værdi eller affektionsværdi, der tilhører en anden eller borgeren selv. Der vil i den forbindelse skulle tages højde for den økonomiske værdi eller affektionsværdien af det materielle gode, der er ved at blive ødelagt, ligesom indgrebet altid skal ske under iagttagelse af proportionalitetsprincippet. En fastholdelse skal således være så kortvarig som muligt og må ikke være af mere indgribende karakter end nødvendigt for at forhindre den skadevoldende handling.

Anvendelse af afværgenhjælp vil skulle registreres og indberettes til personalelederen, som skal sørge for at videresende indberetningen til den kommunalbestyrelse, der har ansvaret for tilbuddet til borgeren, jf. §§ 9 og 9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (herefter kommunalbestyrelsen), jf. lovbekendtgørelse nr. 1064 af 21. august 2018 (herefter retssikkerhedsloven), og til kommunalbestyrelsen i den kommune, der fører det driftsorienterede tilsyn med tilbuddet (herefter tilsynet), jf. servicelovens § 148 a eller § 2 i lov om socialtilsyn, jf. lovbekendtgørelse nr. 42 af 19. januar 2018 (herefter socialtilsynsloven). For nærmere om registrering og indberetning henvises til afsnit 2.9. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til den foreslåede § 124 c, jf. lovforslagets § 1, nr. 10.

2.5. Fastholdelse m.v.

2.5.1. Gældende ret

Efter servicelovens § 126 kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person eller føre denne til et andet opholdsrum, når der er nærliggende risiko for, at personen udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet. Det følger af servicelovens § 124, stk. 5, at indgreb efter § 126 kan udføres af ansatte i det pågældende tilbud.

Efter servicelovens § 127 kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person for at forhindre denne i at forlade boligen eller for at føre denne tilbage til boligen, når der er nærliggende risiko for, at en eller flere personer ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet for at afværge denne risiko, og lovens øvrige muligheder forgæves har været anvendt. Kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om, for hvilken periode tilbageholdelse i boligen kan anvendes, og skal løbende vurdere, om en mindre indgribende foranstaltning kan anvendes. Indgreb efter servicelovens § 127 kan begæres indbragt for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a, jf. servicelovens § 135. Retsplejelovens kapitel 43 a indeholder regler om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse.

Indgreb efter servicelovens §§ 126 og 127 skal registreres og indberettes til kommunalbestyrelsen og tilsynet, jf. servicelovens § 136, stk. 1.

2.5.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Arbejdsgruppen for serviceeftersynet af magtanvendelsesreglerne fandt, at den gældende sagsgang, hvor kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse, før personalet kan anvende magt i akutte situationer, er uhensigtsmæssig og kan føre til, at personalet enten anvender magt uden hjemmel eller undlader at handle, hvilket kan føre til omsorgssvigt af en sårbar målgruppe.

Børne- og Socialministeriet kan tiltræde arbejdsgruppens anbefaling.

Bestemmelsen i servicelovens § 124, stk. 5, fortolkes i praksis således, at personalet kan træffe afgørelse på vegne af kommunalbestyrelsen i akutte situationer, men ministeriet vurderer ikke, at bestemmelsen giver hjemmel hertil, da det alene fremgår af bestemmelsen, at det i praksis er de ansatte, der udfører indgreb efter servicelovens § 126. Det fremgår ikke af bestemmelsen, at de ansatte træffer afgørelse efter servicelovens § 126.

Mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne befinder sig indimellem i en situation, hvor de er udadreagerende eller dørsøgende i en sådan grad, at de er til fare for sig selv eller andre. Disse mennesker er ofte ude af stand til at forudse og forstå konsekvenserne af deres egne handlinger, ligesom de ofte vil være ude af stand til at give et samtykke til en given handling, der foretages af personalet for at beskytte borgeren selv eller andre.

I langt de fleste tilfælde vil personalet kunne tale borgeren fra den pågældende handling og på denne måde forhindre den forestående fare. Men der vil være situationer, hvor borgeren i den konkrete situation ikke kan nå med dialog eller andre socialpædagogiske indsatser, og hvor der derfor er behov for at fastholde, tilbageholde eller føre borgeren tilbage til personens bolig eller til et andet opholdsrum for at forhindre den pågældende fare. Som det fremgår af ovenstående, er der i disse tilfælde i dag kun hjemmel til at gribe ind, hvis kommunalbestyrelsen har truffet en afgørelse

på forhånd, og hvis der er nærliggende risiko for væsentlig personskade. Ministeriet vurderer ikke, at det i akutte situationer giver mening, at personalet skal tage kontakt til kommunalbestyrelsen og bede dem om at træffe afgørelse om, at der kan anvendes fysisk magt i den pågældende situation, da man i en akut opstået situation ikke kan vente på dette.

Ligeledes finder ministeriet det ikke hensigtsmæssigt, at det kun er i situationer, hvor der er nærliggende risiko for væsentlig personskade, at der kan gribes ind, da det også kan være nødvendigt for at varetage omsorgspligten over for borgerne at gribe ind i situationer, hvor der er fare på færde, selvom denne fare ikke indebærer væsentlig personskade.

Ministeriet vurderer på den baggrund, at der bør etableres hjemmel til, at personalet kan anvende fysisk magt i akutte situationer uden forudgående afgørelse fra kommunalbestyrelsen, når borgeren udviser en adfærd, der er til fare for borgeren selv eller andre.

Den demografiske og samfundsmæssige udvikling betyder, at antallet af ældre med demens forventes at stige betragteligt i de kommende år. Det stiller store krav til plejepersonalet i forhold til at sikre en værdig pleje og omsorg til de ældre, som på grund af en demenssygdom langsomt mister evnen til at tage vare på sig selv, herunder at give udtryk for egne ønsker og behov.

Det gælder ikke mindst på plejecentrene, hvor en stigende andel af beboerne har en demensdiagnose, og hvor det også er vigtigt at have tillid til, at plejepersonalet giver borgerne en værdig og omsorgsfuld pleje.

Aftalepartierne er enige om, at der er brug for, at der på demensområdet i højere grad kan tages hensyn til de øvrige beboere og fællesskabet på plejecentrene.

Vidensindsamlingen i forbindelse med serviceeftersynet har også peget på, at hensynet til fællesskabet skal tydeligere frem, og at reglerne i dag ikke tager tilstrækkeligt hensyn til fællesskabet og de andre beboere. Der er ikke i de gældende regler tilstrækkeligt fokus på kollektive rettigheder og på fællesskabet. Det er problematisk, fordi én persons ret til selvbestemmelse kan betyde en indskrænkning i en anden persons rettigheder. Det kan derfor være hensigtsmæssigt at udforme regler, der i højere grad giver mulighed for, at personalet kan anvende magt, når en persons ret til selvbestemmelse påvirker de andre beboere eller fællesskabet negativt.

I afrapporteringen af serviceeftersynet af magtanvendelsesreglerne blev det anbefalet, at der gives hjemmel til at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person eller føre denne til et andet opholdsrum, når personen udviser en adfærd, der er til fare for de øvrige beboere eller personalet, eller hvis borgeren generer, udøver chikane eller skaber utryghed over for andre beboere, personalet eller andre, der opholder sig i det pågældende tilbud.

Ministeriet vurderer på den baggrund, at der er brug for, at der i forhold til borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), i højere grad kan tages hensyn til de øvrige beboere og fællesskabet på bo- og dagtilbud. Det gælder både i forhold til hensynet til andre personer på fællesarealerne og hensynet til beboere, som uønsket får besøg i egen bolig.

I dag kan disse indgreb som nævnt kun anvendes efter forudgående afgørelse fra kommunalbestyrelsen og kun, hvis der er risiko for væsentlig personskade.

Ministeriet finder det derfor hensigtsmæssigt, at personalet i forhold til borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til boligen eller til et andet opholdsrum, hvis det er nødvendigt for at sikre en eller flere andre personers tryghed, værdighed og sikkerhed, når personen udviser en adfærd, der er meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende i forhold til de øvrige personer på bo- og dagtilbuddet, eller i situationer, hvor en beboer er gået ind i en anden beboers egen bolig, uden at den anden beboer ønsker det.

Ministeriet finder det endvidere hensigtsmæssigt, at sådanne indgreb skal registreres og indberettes til kommunalbestyrelsen og tilsynet.

Ministeriet finder det vigtigt, at der skabes den rette balance mellem på den ene side hensynet til borgernes selvbestemmelsesret, herunder retten til privatliv og til personlig integritet, og på den anden side kommunernes forpligtelse til at sikre omsorg, værdighed og tryghed for denne gruppe af borgere, som ofte ikke kan tage vare på sig selv eller overskue konsekvenserne af deres egne handlinger, og som ofte ikke er i stand til at give et informeret samtykke til kommunernes pleje- og omsorgsindsatser. I den forbindelse finder ministeriet det vigtigt, at der skabes klare rammer for personalets redskaber til at varetage omsorgspligten, ligesom det skal sikres, at der følges op på anvendelsen af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for de sårbare borgere, som målgruppen for dette lovforslag udgør.

2.5.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der etableres hjemmel til, at personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til boligen eller til et andet opholdsrum, når personen udviser en adfærd, der er til fare for sig selv eller andre. Fastholdelse m.v. vil kunne ske akut, dvs. uden forudgående afgørelse fra kommunalbestyrelsen.

Den foreslåede bestemmelse om fastholdelse m.v. vil kunne anvendes over for alle personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, herunder personer med demens.

Det foreslås endvidere alene i forhold til personer med betydelig og varig nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), at der etableres hjemmel til, at personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til boligen eller til et andet opholdsrum, hvis det er nødvendigt for at sikre en eller flere andre personers tryghed, værdighed og sikkerhed, når personen udviser en adfærd, der er meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende i forhold til de øvrige personer på bo- og dagtilbuddet eller i situationer, hvor en beboer er gået ind i en anden beboers egen bolig, uden at den anden beboer ønsker det.

Det er personalet, som i den konkrete situation vil skulle vurdere, om det er nødvendigt at gribe ind for at sikre en eller flere andres personers tryghed, værdighed og sikkerhed, herunder vurdere, om der er tale om en adfærd, der er meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende i forhold til de øvrige personer på bo- og dagtilbuddet. Der vil således ikke skulle træffes afgørelse af kommunalbestyrelsen.

Fastholdelse m.v. vil efter begge forslag først kunne ske, når personalet forgæves har forsøgt at løse situationen med en socialpædagogisk indsats. Fastholdelsen m.v. skal i begge tilfælde være så kortvarig som muligt og må ikke være af mere indgribende karakter end nødvendigt, jf. § 124, for hhv. at forhindre den forestående fare hhv. at sikre en eller flere andre personers tryghed, værdighed og sikkerhed.

Indgreb efter begge forslag om fastholdelse m.v. vil skulle registreres og indberettes til personalelederen, som skal sørge for at videresende indberetningen til kommunalbestyrelsen og tilsynet. For nærmere om registrering og indberetning henvises til afsnit 2.9. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det følger som nævnt af servicelovens § 135, jf. servicelovens § 127, stk. 1, at Ankestyrelsens afgørelser, som handler om fysisk magt i form af at fastholde en person for at forhindre denne i at forlade boligen eller føre den pågældende tilbage til boligen, kan begæres indbragt for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse. Det foreslås, at denne adgang til at begære domstolsprøvelse videreføres, således at indgreb, der foretages for at forhindre den pågældende i at forlade boligen eller føre den pågældende tilbage til boligen, kan begæres indbragt for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til den foreslåede § 124 d, jf. lovforslagets § 1, nr. 10, og til bemærkningerne til den foreslåede § 136 d, jf. lovforslaget § 1, nr. 27.

2.6. Låsning og sikring af yderdøre og vinduer

2.6.1. Gældende ret

Efter servicelovens § 125, stk. 3, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at anvende særlige døråbnere ved yderdøre for en eller flere personer i en afgrænset periode, når der er nærliggende risiko for, at en eller flere personer ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet for at afværge denne risiko, og lovens øvrige muligheder forgæves har været anvendt. Ved anvendelse af særlige døråbnere er der ikke tale om aflåsning af døren, men alene om påsætning af en forsinkende faktor, som skal tjene til, at personalet kan nå at blive opmærksomt på, at en beboer er ved at forlade botilbuddet. Indgreb efter servicelovens § 125, stk. 3, skal registreres og indberettes til kommunalbestyrelsen og tilsynet, jf. servicelovens § 136, stk. 1.

Efter servicelovens § 137 j kan der træffes afgørelse om, at en person med nedsat psykisk funktionsevne, som er anbragt i en boform efter servicelovens § 108 i henhold til en strafferetlig afgørelse afsagt ved dom eller kendelse, kan låses inde i sin bolig om natten i op til 8 timer i perioden mellem kl. 21 og 8, hvis der er nærliggende risiko for, at den anbragte ellers vil undvige fra boformen.

Der er ikke hjemmel til, at man kan låse eller på anden vis sikre yderdøre eller vinduer til en beboers egen bolig på et botilbud i tilfælde, hvor beboeren ikke er anbragt i botilbuddet på baggrund af en strafferetlig afgørelse.

2.6.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne er ofte ude af stand til at overskue konsekvenserne af deres egne handlinger. Det kan f.eks. være svært for en person med udviklingshæmning at forudse, at de kan komme til skade, hvis de løber ud på en vej fyldt med biler. Ligeledes vil disse borgere ofte være ude af stand til at give et samtykke til aflåsning eller anden sikring af yderdøre eller vinduer til borgerens egen bolig i botilbuddet.

I begyndelsen af 2018 var der en række sager om pårørende til personer med udviklingshæmning, som så det som et stort problem, at der ikke er hjemmel i loven til at låse yderdøre på botilbud for at forhindre disse sårbare personer i at komme til skade.

Ministeriet vurderer på baggrund af ovenstående, at den gældende retstilstand, hvor låsning/sikring ikke er tilladt, kan føre til farlige situationer. Ministeriet finder derfor, at personalet på botilbud skal kunne låse eller på anden vis sikre yderdøre eller vinduer til beboerens egen bolig i de tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse herom. En sådan hjemmel vil være med til at sikre beboerens omsorg, sikkerhed og tryghed.

Ministeriet finder det vigtigt, at dørlåsning m.v. ikke får karakter af frihedsberøvelse, og derfor bør der ikke gives hjemmel til at låse døren mellem beboerens egen bolig og tilbuddets indendørs fællesarealer.

Ministeriet vurderer på den baggrund, at der bør etableres hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at låse eller på anden vis sikre yderdøre eller vinduer til en beboers egen bolig på botilbud, når der er risiko for, at beboeren vil forlade sin bolig og derved udsætte sig selv for fare. Ministeriet finder i øvrigt, at der bør etableres hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan træffe en sådan afgørelse, når der er risiko for, at beboeren vil forlade sin bolig og derved udsætte andre for fare. Det kan f.eks. være en situation, hvor en person med udviklingshæmning har en tendens til, som følge af sin funktionsnedsættelse, at løbe ud på en trafikeret vej, hvorved andre trafikanter udsættes for fare.

Ministeriet finder det vigtigt, at der skabes den rette balance mellem på den ene side hensynet til borgernes selvbestemmelsesret, herunder retten til privatliv og til personlig integritet, og på den anden side kommunernes forpligtelse til at sikre omsorg, værdighed og tryghed for denne gruppe af borgere, som ofte ikke kan tage vare på sig selv eller overskue konsekvenserne af deres egne handlinger, og som ofte ikke er i stand til at give et informeret samtykke til kommunernes pleje- og omsorgsindsatser. I den forbindelse finder ministeriet det vigtigt, at der skabes klare rammer for personalets redskaber til at varetage omsorgspligten, ligesom det skal sikres, at der følges op på anvendelsen af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for de sårbare borgere, som målgruppen for dette lovforslag udgør.

2.6.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der etableres hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at låse eller på anden vis sikre yderdøre eller vinduer til en beboers egen bolig på botilbud i en afgrænset periode, når der er risiko for, at beboeren vil forlade sin bolig og derved udsætte sig selv eller andre for fare.

Afgørelsen vil skulle træffes over for den enkelte beboer og kan kun indebære sikring af vinduer eller aflåsning af yderdøre til beboerens egen bolig, dvs. terrassedøre, altandøre, havelåger o. lign.

Afgørelsen vil ikke kunne indebære aflåsning af døren mellem beboerens egen bolig og tilbuddets indendørs fællesarealer. Låsning/sikring vil således alene kunne ske af døre og vinduer til udendørsarealer.

Af hensyn til beboerens frie færden og af hensyn til brandsikkerheden vil der altid skulle være mindst én uaflåst dør i beboerens egen bolig. Dørlåsning m.v. vil dermed aldrig kunne have karakter af frihedsberøvelse.

Låsning/sikring vil først kunne ske, når personalet forgæves har forsøgt at løse situationen med en socialpædagogisk indsats, og dørlåsning m.v. skal være så kortvarig som muligt, jf. § 124.

Aflåsning og sikring efter bestemmelsen vil skulle registreres og indberettes til personalelederen, som skal sørge for at videresende indberetningen til kommunalbestyrelsen og tilsynet. For nærmere om registrering og indberetning henvises til afsnit 2.9. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til den foreslåede § 128 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 15.

2.7. Tryghedsskabende velfærdsteknologi

2.7.1. Gældende ret

Efter servicelovens § 125, stk. 1, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at anvende personlige alarm- eller pejlesystemer for en person i en afgrænset periode, når der er risiko for, at personen ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko.

Efter servicelovens § 125, stk. 2, kan anvendelse af personlige alarm- og pejlesystemer iværksættes for personer, hvor den nedsatte psykiske funktionsevne er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), medmindre den pågældende modsætter sig dette. Hvis personen modsætter sig anvendelsen af et personligt alarm- eller pejlesystem, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om anvendelse heraf efter servicelovens § 125, stk. 1. Sidstnævnte afgørelse kan gøres tidsubegrænset.

Indgreb efter servicelovens § 125, stk. 1, skal registreres og indberettes til kommunalbestyrelsen og tilsynet, jf. servicelovens § 136, stk. 1. Indgreb efter servicelovens § 125, stk. 2, skal ikke registreres og indberettes, da der ikke er tale om magtanvendelse.

2.7.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Serviceeftersynet af magtanvendelsesreglerne har vist, at tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger udgør et meget brugbart redskab i forbindelse med varetagelsen af omsorgspligten for mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne. Således oplever personalet på botilbud, at tryghedsskabende velfærdsteknologierne giver bedre muligheder for at støtte og hjælpe beboeren og sikre beboernes tryghed og sikkerhed. De tryghedsskabende velfærdsteknologier giver desuden beboeren større frihed, f.eks. til at færdes alene rundt på botilbuddet eller i nærområdet.

Serviceeftersynet har dog også vist, at de gældende regler om tryghedsskabende velfærdsteknologi er uklare og for snævre i forhold til, hvad der er behov for i praksis, bl.a. som følge af den teknologiske udvikling. Således giver de gældende regler kun adgang til anvendelse af personlige alarm- og pejlesystemer og ikke andre former for tryghedsskabende velfærdsteknologi, ligesom teknologierne kun kan anvendes, hvis der er risiko for, at borgeren forlader bo- eller dagtilbuddet. Det er imidlertid ikke lovligt uden samtykke at anvende systemer, som i kortere eller længere tid (f.eks. om natten) registrerer den enkelte beboers bevægelser i egen bolig, såsom trædemåtter, sensorgulve o. lign.

Ministeriet finder det uhensigtsmæssigt, at de begrænsede muligheder i magtanvendelsesreglerne ikke afspejler behovet i praksis, og at reglerne ikke tager højde for, at teknologiområdet løbende udvikler sig, hvormed udvalget af tryghedsskabende velfærdsteknologier hele tiden bliver større. Reglerne om brug af tryghedsskabende velfærdsteknologier bør være tilstrækkeligt rummelige i forhold til at sikre, at også fremtidige relevante teknologier kan indeholdes.

Ministeriet vurderer, at brugen af tryghedsskabende velfærdsteknologier i mange tilfælde kan være mindre indgribende i borgernes selvbestemmelsesret, end hvis indgrebene foretages af personalet efter de nuværende magtanvendelsesregler i form af f.eks. fastholdelse eller tilbageførsel. Således vil det som oftest være mindre indgribende for borgeren at anvende f.eks. en trædematte til at holde øje med, om borgeren falder ud af sengen om natten og dermed har brug for hjælp, end at der skal sidde et personalemedlem ved borgerens seng og holde øje med vedkommende hele natten.

Det fremgår også af Teknologisk Institut, Center for Velfærds- og Interaktionsteknologis evaluering af "Værdien af sensorgulve på plejecentre" (2017), at brugen af f.eks. sensorgulve giver borgeren øget tryghed og privatliv. Teknologien er usynlig og generer derfor ikke, og teknologien betyder, at borgeren f.eks. undgår at blive forstyrret om natten, hvor personalet kigger ind og ser til borgeren. Endelig kan personalet hurtigere opdage, hvis en borger er faldet på gulvet f.eks. i egen bolig på botilbuddet og hjælpe personen. Personalet oplever også mere tryghed og ro i sindet, når de får besked med det samme, når en borger er faldet som alternativ til at finde en borger liggende på gulvet, hvor personen måske har ligget i lang tid.

Serviceeftersynet viste også, at de pårørende oplever, at brugen af tryghedsskabende velfærdsteknologier giver dem øget tryghed og sikkerhed, f.eks. at de ved, at personalet kan finde deres pårørende, hvis den pårørende har forladt bo- eller dagtilbuddet.

Endelig viste serviceeftersynet, at borgerne oplever det som positivt, at personalet kommer lige, når de har brug for hjælp.

Tryghedsskabende velfærdsteknologier kan således understøtte borgerens bevægelsesfrihed, omsorg, værdighed, tryghed og sikkerhed, og teknologierne kan dermed være et godt og tryghedsskabende supplement til den menneskelige pleje og omsorg.

Ministeriet vurderer på den baggrund, at der er behov for at ændre på reglerne om alarm- og pejlesystemer, så begrebet bliver bredere og mere tidløst, og så det bliver muligt at bruge tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger til at registrere bevægelser/fald i borgerens egen bolig.

Endvidere vurderer ministeriet i forhold til pleje og omsorg over for borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), at brug af tryghedsskabende velfærdsteknologi er en naturlig del af plejen og omsorgen, hvis borgeren ikke modsætter sig anvendelsen.

Tilsvarende gælder i forhold til brug af alarm- og pejlesystemer, som efter de gældende regler kan anvendes som led i omsorgen, dvs. uden at der er tale om magtanvendelse eller indgreb i selvbestemmelsesretten, hvis borgeren ikke modsætter sig.

Ministeriet vurderer samtidig, at der i forhold til borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), skal være bedre mulighed for at have indflydelse på eget liv, så borgerens ret til selvbestemmelse styrkes, og borgeren får mulighed for at påvirke eget liv og fremtidige forhold på trods af sygdom eller andet tab af mental kapacitet. Derfor vurderer ministeriet, at en eventuel fremtidsfuldmægtig efter lov om fremtidsfuldmægter skal gives mulighed for – på lige fod med en eventuel værge efter værgemålsloven – at spille en mere aktiv rolle i forhold til brug af tryghedsskabende velfærdsteknologi.

I situationer, hvor borgeren, en eventuel værge eller en eventuel fremtidsfuldmægtig modsætter sig brugen af tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger, vurderer ministeriet, at der som i dag skal være hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende tryghedsskabende velfærdsteknologier over for borgeren, hvis der er risiko for personskade for borgeren, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko. Ministeriet har ved denne vurdering lagt vægt på, at det følger af kommunalbestyrelsens omsorgsforpligtelse over for borgere, som modtager pleje og omsorg, og som dermed er i kommunens varetægt, at kommunalbestyrelsen og det udførende personale skal sikre den nødvendige pleje, omsorg, sikkerhed og tryghed for borgerne.

Ministeriet vurderer endvidere, at en eventuel fremtidsfuldmægtig eller en eventuel værge skal inddrages i forbindelse med kommunalbestyrelsens afgørelse og høres over kommunalbestyrelsens vurdering i forbindelse med afgørelsen.

Ministeriet vurderer, at kommunalbestyrelsens afgørelse om brug af tryghedsskabende velfærdsteknologi over for borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), skal kunne gøres tidsubegrænset svarende til, hvad der gælder i dag.

Ministeriet vurderer, at der, når borgeren, og en eventuel fremtidsfuldmægtig eller eventuel værge ikke modsætter sig brugen af tryghedsskabende velfærdsteknologi, ikke skal ske registrering og indberetning, da der i disse tilfælde ikke vil være tale om magtanvendelse eller andet indgreb i selvbestemmelsesretten, men at der skal ske registrering og indberetning, hvis borgeren, en eventuel fremtidsfuldmægtig eller en eventuel værge modsætter sig.

Ministeriet finder det vigtigt, at der skabes den rette balance mellem på den ene side hensynet til borgernes selvbestemmelsesret, herunder retten til privatliv og til personlig integritet, og på den anden side kommunernes forpligtelse til at sikre omsorg, værdighed og tryghed for denne gruppe af borgere, som ofte ikke kan tage vare på sig selv eller overskue konsekvenserne af deres egne handlinger, og som ofte ikke er i stand til at give et informeret samtykke til kommunernes pleje- og

omsorgsindsatser. I den forbindelse finder ministeriet det vigtigt, at der skabes klare rammer for personalets redskaber til at varetage omsorgspligten, ligesom det skal sikres, at der følges op på anvendelsen af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for de sårbare borgere, som målgruppen for dette lovforslag udgør.

2.7.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende tryghedsskabende velfærdsteknologi for en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne i en afgrænset periode, når der er risiko for personskade for borgeren, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko. Afgørelsen vil skulle træffes over for den enkelte borger og for en afgrænset periode.

Samtidig foreslås det for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), at personalet som led i omsorgen kan anvende tryghedsskabende velfærdsteknologi for at sikre personens tryghed, værdighed og omsorg, medmindre den pågældende eller dennes eventuelle fremtidsfuldmægtige eller eventuelle værge modsætter sig anvendelsen. Det foreslås at tydeliggøre, at der i disse situationer ikke er tale om magtanvendelse eller andet indgreb i selvbestemmelsesretten. Det foreslås endvidere, at den pågældende person, dennes eventuelle fremtidsfuldmægtige eller dennes eventuelle værge forud for anvendelsen af teknologierne skal informeres om brugen af disse. Det foreslås endeligt, at kommunalbestyrelsen, hvis den pågældende person, dennes eventuelle fremtidsfuldmægtige eller dennes eventuelle værge modsætter sig, kan træffe afgørelse om anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi. Det foreslås, at denne afgørelse kan gøres tidsubegrænset. Det foreslås, at en eventuel fremtidsfuldmægtig eller eventuel værge i forbindelse med afgørelsen skal høres over kommunalbestyrelsens vurdering.

Med forslaget ændres terminologien fra ”alarm- eller pejlesystemer” til ”tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger”. Den nye formulering gør begrebet bredere og mere tidsløst og vil gøre det muligt at bruge nye typer af tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger, som kan registrere borgerens bevægelser, f.eks. faldmætter, sensorgulve og GPS. Der vil dog aldrig kunne gives tilladelse til videoovervågning af borgerne. Den foreslåede ændring understøtter regeringens strategi for Danmarks digitale vækst, hvori indgår et initiativ om agil erhvervsrettet regulering. Initiativet har til formål at sikre, at lovgivningen er tilpasningsdygtig, fremsynet og foregribende i forhold til at møde et samfund i hastig forandring. Der henvises til Erhvervsministeriets Vejledning om principper for agil erhvervsrettet regulering, juni 2018.

Med forslaget udvides hjemlen desuden, således at det bliver muligt at bruge sådanne tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger til at registrere bevægelser/fald i borgerens egen bolig. I dag er det kun lovligt at anvende personlige alarm- eller pejlesystemer som f.eks. GPS for at registrere og forebygge risiko for, at borgeren forlader selve bo- eller dagtilbuddet.

Bestemmelserne vil først kunne anvendes, når personalet forgæves har forsøgt at løse situationen med en socialpædagogisk indsats. Principperne om proportionalitet og skånsomhed vil skulle overholdes, jf. § 124.

Anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger på baggrund af en afgørelse fra kommunalbestyrelsen vil skulle registreres og indberettes til personalelederen, som skal sørge for at

videresende indberetningen til kommunalbestyrelsen og tilsynet. Ved anvendelse af velfærdsteknologiske løsninger i forhold til personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), hvor den pågældende, dennes eventuelle fremtidsfuldmægtige eller eventuelle værge ikke modsætter sig, skal der ikke ske registrering og indberetning. For nærmere om registrering og indberetning henvises til afsnit 2.9. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Formålet med tryghedsskabende velfærdsteknologi er at understøtte borgerens bevægelsesfrihed, omsorg, værdighed, tryghed og sikkerhed. Formålet med anvendelsen af tryghedsskabende velfærdsteknologier må ikke være at erstatte socialpædagogiske indsatser eller personaleresourcer. Det bemærkes i den forbindelse, at der skal være personale til stede til at reagere på de alarmer, som de tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger kan udløse. Socialtilsynet og kommunalbestyrelserne skal som led i deres driftsorienterede tilsyn følge op på dette.

Det foreslås i øvrigt, at børne- og socialministeren nedsætter et råd, som med afsæt i en række overordnede principper skal komme med indstilling til, hvilke forner for tryghedsskabende velfærdsteknologi, der skal kunne anvendes efter de foreslåede regler. Rådet nedsættes for at sikre, at reglerne følger med den teknologiske udvikling, for at sikre, at teknologierne er egnet til at understøtte borgerens tryghed, omsorg, værdighed, sikkerhed, bevægelsesfrihed og selvbestemmelse, samt for at sikre, at det bliver klart for bo- og dagtilbuddene, hvilke teknologiske løsninger der må anvendes. Formålet med at nedsætte rådet er derudover at sikre en vis central kontrol med hvilke teknologiske løsninger, der kan anvendes, med henblik på at sikre borgernes retssikkerhed. Børne- og socialministeren vil skulle udstede en forretningsorden for rådet. Rådet vil skulle sende deres indstilling til børne- og socialministeren, som mindst én gang årligt udsteder en officiel liste med de pågældende løsninger.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til den foreslåede § 128 b, jf. lovforslagets § 1, nr. 15, og til bemærkningerne til den foreslåede § 136 f, jf. lovforslaget § 1, nr. 27.

2.8. Kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer

2.8.1. Gældende ret

Efter servicelovens § 126 a kan kommunalbestyrelsen undtagelsesvis for en afgrænset periode træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en borger, hvis dette må anses for en absolut nødvendighed for at varetage omsorgspligten i nærmere bestemte personlige hygiejnesituationer.

Det følger af § 4, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1231 af 13. november 2017 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne samt om særlige sikkerhedsforanstaltninger for voksne og modtagepligt i boformer efter lov om social service (herefter magtanvendelsesbekendtgørelsen), at fysisk magt i form af fastholdelse kan tillades i følgende hygiejnesituationer: Tandbørstning, barbering, hårvask, badning, tøjskift, klipping af hår og negle, skiftning af bleer og bind, pleje af hud, fjernelse af madrester i kindpose og mundhule.

En tilladelse til fastholdelse i forbindelse med hygiejnesituationer kan gives i en periode på indtil 3 måneder, men der er mulighed for, at kommunalbestyrelsen kan forlænge perioden i op til 6 måneder, jf. magtanvendelsesbekendtgørelsens § 4, stk. 4.

Bestemmelsen kan anvendes over for alle mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, herunder mennesker med demens.

2.8.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Serviceeftersynet af magtanvendelsesreglerne har vist, at de gældende regler gør det meget vanskeligt for personalet i praksis at sikre omsorgen for borgerne i målgruppen for magtanvendelsesreglerne i personlige hygiejnesituationer. Særligt kravet om forudgående afgørelse fra kommunalbestyrelsen og reglerne om, at afgørelsen kun kan træffes for en periode på 3 måneder (og i særlige tilfælde forlænges op til 6 måneder), gør det svært for personalet at varetage omsorgspligten over for den enkelte borger. Derudover oplever personalet, at den liste med hygiejnesituationer, der fremgår af magtanvendelsesbekendtgørelsens § 4, stk. 1, ikke er udtømmende i forhold til de hygiejnesituationer, som borgere og personale oplever i praksis.

Det var aftalepartiernes vurdering, at der er behov for differentieret mulighed for at kunne anvende kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer afhængig af, om der er tale om personer, hvor den betydelig og varigt nedsatte psykiske funktionsevne er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), eller personer, hvor den betydelig og varigt nedsatte psykiske funktionsevne ikke er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med udviklingshæmning).

Ministeriet vurderer på den baggrund, at det er hensigtsmæssigt i forhold til personer, hvor den betydelig og varigt nedsatte psykiske funktionsevne ikke er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse, at der etableres hjemmel til, at personalet kortvarigt kan fastholde personen uden forudgående afgørelse første gang, der opstår en personlig hygiejnesituation, hvor det er nødvendigt for at sikre personens omsorg, sikkerhed eller værdighed i en situation, hvor socialpædagogiske indsatser ikke er tilstrækkelige. Etablering af en sådan hjemmel skal forebygge situationer, hvor personalet enten anvender magt uden hjemmel eller undlader at handle, hvilket kan føre til omsorgssvigt af en sårbar persongruppe.

Ministeriet vurderer dog også, at det er vigtigt i forhold til retssikkerheden for personer, hvor den betydelig og varigt nedsatte psykiske funktionsevne ikke er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse, at fortsat fastholdelse i personlige hygiejnesituationer kræver forudgående afgørelse fra kommunalbestyrelsen. Det vurderes dog, at den periode, som kommunalbestyrelsens afgørelse kan træffes for, bør forlænges, da der med denne målgruppe er tale om borgere, hvis funktionsevne sjældent ændrer sig over kort tid.

Endeligt finder ministeriet i forhold til personer, hvor den betydelig og varigt nedsatte psykiske funktionsevne ikke er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse, at listen med hygiejnesituationer bør udvides, så den afspejler behovet i praksis.

I forhold til personer, hvor den betydelig og varigt nedsatte psykiske funktionsevne er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), vurderer ministeriet, at der er behov for at understøtte personalet i at kunne varetage omsorgen over for den enkelte borger, hvis det er nødvendigt for at sikre borgerens omsorg, sikkerhed eller værdighed.

Ministeriet finder det mest hensigtsmæssigt i forhold til denne personkreds, at det altid er personalet, som i den konkrete situation foretager en vurdering af, om det er nødvendigt kortvarigt at fastholde personen for at sikre personens omsorg, sikkerhed eller værdighed.

Endeligt finder ministeriet i forhold til personer, hvor den betydelig og varigt nedsatte psykiske funktionsevne er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), at listen med hygiejnesituationer bør ophæves, da den ikke er udtømmende i forhold til de hygiejnesituationer, som borgere og personale oplever i praksis. Ministeriet finder det derfor hensigtsmæssigt, at personalet i den konkrete situation vurderer, om der er tale om en personlig hygiejnesituation.

Den kortvarige fastholdelse vil i forhold til begge persongrupper altid skulle ske med respekt for det grundlæggende princip om proportionalitet, så der altid er en rimelig balance mellem det formål, der ønskes opnået, og midlet, der anvendes for at opnå dette. Endvidere skal personalet altid have afprøvet alle muligheder for at gennemføre en indsats med borgerens velvillige medvirken, før der må gribes ind i selvbestemmelsesretten.

Ministeriet vurderer endvidere, at der for at sikre borgerens retssikkerhed fortsat skal være krav om registrering og indberetning til kommunalbestyrelsen og tilsynet, således at indgrebet kan give anledning til refleksion og læring, og der kan ske opfølgning i forhold til den enkelte borger. Ministeriet vurderer også, at det gennem handleplanen skal søges sikret, at magtanvendelse i personlige hygiejnesituationer i fremtiden kan undgås.

Ministeriet finder det vigtigt, at der skabes den rette balance mellem på den ene side hensynet til borgernes selvbestemmelsesret, herunder retten til privatliv og til personlig integritet, og på den anden side kommunernes forpligtelse til at sikre omsorg, værdighed og tryghed for denne gruppe af borgere, som ofte ikke kan tage vare på sig selv eller overskue konsekvenserne af deres egne handlinger, og som ofte ikke er i stand til at give et informeret samtykke til kommunernes pleje- og omsorgsindsatser. I den forbindelse finder ministeriet det vigtigt, at der skabes klare rammer for personalets muligheder for at varetage omsorgspligten, ligesom det skal sikres, at der følges op på anvendelsen af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for de sårbare borgere, som målgruppen for dette lovforslag udgør.

2.8.3. Den foreslåede ordning

I forhold til personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som ikke er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse, foreslås det, at der etableres hjemmel til, at personalet – uden forudgående afgørelse fra kommunalbestyrelsen – kortvarigt kan fastholde disse i personlige hygiejnesituationer, når dette er nødvendigt for at sikre personens omsorg, sikkerhed eller værdighed. Når episoden er overstået, vil personalet skulle registrere og indberette indgrebet til personalelederen, som skal sende indberetningen videre til kommunalbestyrelsen og tilsynet. I forbindelse hermed vil personalelederen skulle vurdere, om det er sandsynligt, at der vil blive behov for kortvarigt at fastholde borgeren igen, og der derfor er behov for, at kommunalbestyrelsen træffer en afgørelse herom.

I givet fald skal personalelederen i forbindelse med indberetningen anmode kommunalbestyrelsen om, at der de næste 12 måneder kan anvendes kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer over for den pågældende borger. Såfremt personalelederen vurderer, at der ikke er behov for at

anmode kommunalbestyrelsen om at træffe en sådan afgørelse, og behovet for kortvarig fastholdelse i en personlig hygiejnesituation - mod personalelederens forventning - opstår igen inden for 6 måneder, vil personalelederen efter dette andet indgreb, der foretages uden forudgående afgørelse, være forpligtet til at anmode kommunalbestyrelsen om at træffe en afgørelse.

Kommunalbestyrelsens afgørelse træffes for en periode på 12 måneder, hvorefter personalelederen kan anmode kommunalbestyrelsen om at træffe en ny afgørelse. Perioden på 12 måneder vil fremgå af magtanvendelsesbekendtgørelsen og ikke af loven. Det skal gennem handleplanen, jf. den foreslåede bestemmelse i § 135 a, stk. 4, søges sikret, at magtanvendelse i personlige hygiejnesituationer i fremtiden kan undgås.

Fastholdelsen – såvel med forudgående afgørelse som uden forudgående afgørelse – vil alene kunne være kortvarig, og fastholdelse vil først kunne ske, når personalet forgæves har forsøgt at løse situationen med en socialpædagogisk indsats. Fastholdelsen skal være så kortvarig som muligt og må ikke være af mere indgribende karakter end nødvendigt for at forhindre det forestående omsorgssvigt. Fastholdelsen vil kun kunne ske i de hygiejnesituationer, der fremgår af listen i magtanvendelsesbekendtgørelsen.

Det forventes endvidere i forhold til personer, hvor den betydelig og varigt nedsatte psykiske funktionsevne ikke er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse, at magtanvendelsesbekendtgørelsens liste over hygiejnesituationer udvides, så den afspejler behovet i praksis. Listen vil blive fastlagt i forbindelse med den forestående ændring af magtanvendelsesbekendtgørelsen.

I forhold til personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), foreslås det, at det bliver muligt for personalet uden forudgående afgørelse fra kommunalbestyrelsen at anvende kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer, hvis dette må anses for nødvendigt for at kunne sikre omsorgen, sikkerheden eller værdigheden for personen i personlige hygiejnesituationer.

I forhold til denne personkreds, forventes det endvidere, at magtanvendelsesbekendtgørelsen ændres, så der ikke længere gælder en udtømmende liste over de hygiejnesituationer, hvori der kan ske kortvarig fastholdelse.

Kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer vil i alle tilfælde skulle registreres og indberettes til personalelederen, som skal sørge for at videresende indberetningen til kommunalbestyrelsen og tilsynet. For nærmere om registrering og indberetning henvises til afsnit 2.9. i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til den foreslåede § 136 a og den foreslåede § 136 c, jf. lovforslagets § 1, nr. 27.

2.9. Registrering og indberetning

2.9.1. Gældende ret

Efter servicelovens § 136 skal enhver form for magtanvendelse registreres og indberettes af tilbuddet til den kommunalbestyrelse, der har ansvaret for tilbuddet til borgeren, jf.

retssikkerhedslovens §§ 9 og 9 b, og til kommunalbestyrelsen i den kommune, der fører det driftsorienterede tilsyn med tilbuddet, jf. servicelovens § 148 a eller socialtilsynslovens § 2. Har den borger, som indberetningen vedrører, ophold i et regionalt eller et kommunalt botilbud, skal tilbuddet desuden orientere den kommunale eller regionale driftsherre om magtanvendelsen.

2.9.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Ministeriet finder, at det er vigtigt, at alt magtanvendelse registreres og indberettes til personalelederen, kommunalbestyrelsen og tilsynet. Personalets registrering og indberetning til personalelederen har til formål at sikre, at medarbejderen og ledelsen reflekterer over brugen af magtanvendelse. Således er registrering og indberetning et vigtigt element i læring og refleksion, bl.a. i forhold til hvordan indgreb i fremtiden vil kunne undgås ved brug af socialpædagogiske metoder. Indberetning til kommunalbestyrelsen har til formål at gøre det personrettede tilsyn opmærksomt på, hvor mange magtanvendelser, der foretages over for den enkelte borger, med henblik på at foretage en løbende vurdering af, om der skal foretages en ændring af kommunalbestyrelsens hjælp og indsatser over for borgeren. Indberetning til tilsynet (socialtilsynet på socialområdet og kommunalbestyrelsen på ældreområdet) har til formål at skabe grundlag for tilsynets vurdering af det enkelte botilbud. Således skal tilsynet påse, om indberetningerne af magtanvendelse giver anledning til tilsynsmæssige overvejelser.

Ministeriet finder, at det bør præciseres i loven, at registrering foretages af det personale, som har foretaget indgrebet, og at indgrebet indberettes til personalelederen, som skal sørge for, at alle indberetninger bliver sendt videre til kommunalbestyrelsen og tilsynet.

2.9.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at det tydeliggøres i loven, at alt magtanvendelse efter de gældende og foreslåede bestemmelser i kapitel 24 samt de foreslåede bestemmelser i kapitel 24 a og kapitel 24 b skal registreres af det personale, som har foretaget indgrebet, og at indgrebet skal indberettes til personalelederen, som skal sørge for, at alle indberetninger bliver sendt videre til kommunalbestyrelsen og tilsynet.

Det, der skal registreres, er afværgehjælp, fastholdelse, tilbageholdelse, tilbageførelse og føren til et andet opholdsrum, anvendelse af stofselv, kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer (såvel uden som med forudgående afgørelse), låsning og sikring af yderdøre og vinduer, anvendelse af særlige døråbnere, anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi på baggrund af en afgørelse samt flytning uden samtykke.

Der skal derimod ikke foretages registrering af fastsættelse af husordener, anvendelse af fysisk guidning og anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi uden forudgående afgørelse (sidstnævnte vil kun gælde personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens)). Baggrunden for dette er, at disse foranstaltninger ikke anses for at være magtanvendelse.

Det foreslås også, at det præciseres, at det er personalelederen, der – når indgrebet har fundet sted på et kommunalt eller regionalt tilbud – skal orientere den kommunale eller regionale driftsherre om magtanvendelsen.

Registreringen og indberetningen skal bruges i dialogen mellem leder og medarbejder som et vigtigt element i læring og refleksion, bl.a. i forhold til hvordan indgreb i fremtiden vil kunne undgås ved brug af socialpædagogiske metoder. Samtidig er indberetningen vigtig i forhold til kommunalbestyrelsens opfølgning.

Det forventes i øvrigt, at der foretages en forenkling og ensretning af de tidsfrister for registrering og indberetning, der fremgår af magtanvendelsesbekendtgørelsen. Disse ændringer vil blive foretaget i forbindelse med den forestående ændring af bekendtgørelsen. Det vil fremgå af bekendtgørelsen, at registreringen skal ske på et centralt udformet indberetningsskema, som vil blive udarbejdet af Børne- og Socialministeriet.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til den foreslåede § 135 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 26.

2.10. Klageadgang

2.10.1. Gældende ret

Efter servicelovens § 133 kan kommunalbestyrelsens afgørelser om alarm- og pejlesystemer, særlige døråbnere, fastholdelse, føren til et andet opholdsrum, fastholdelse i personlige hygiejnesituationer, tilbageholdelse i og tilbageførelse til boligen, anvendelse af stofseler samt besøgsrestriktioner indbringes for Ankestyrelsen efter reglerne i retssikkerhedslovens kapitel 10. Retssikkerhedslovens kapitel 10 indeholder bl.a. regler om Ankestyrelsens sagsbehandling, opsættende virkning og domstolsprøvelse. En ægtefælle, en pårørende, en værge eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, kan klage over kommunalbestyrelsens beslutning, når den person, som afgørelsen vedrører, ikke selv er i stand til at klage.

Efter gældende ret kan borgeren i øvrigt, såfremt personen er utilfreds med personalets faktiske anvendelse af reglerne i serviceloven, klage over dette til kommunalbestyrelsen. Sådanne klager kan ikke indbringes for Ankestyrelsen, da der ikke er tale om afgørelser, men om faktisk forvaltningsvirksomhed.

2.10.2. Børne- og Socialministeriets overvejelser

Ministeriet finder det vigtigt, at alt magtanvendelse kan påklages til myndighederne.

Med forslagene om adgang til, at personalet kan anvende magt i akutte situationer, er det ikke længere kommunalbestyrelsen, der træffer afgørelse om magtanvendelsen. Det er i stedet personalet, der får hjemmel til at vurdere, om betingelserne for at anvende magt er opfyldt i den konkrete situation. Af hensyn til borgernes retssikkerhed finder ministeriet det hensigtsmæssigt, at den eksisterende klageadgang til kommunalbestyrelsen fremgår direkte af loven. Klageadgangen kan f.eks. anvendes i situationer, hvor borgeren eller de pårørende er utilfredse med personalets indsats/ageren i en given situation. Ministeriet vurderer af hensyn til borgernes retssikkerhed, at denne klageadgang også bør omfatte fysisk guidning og brug af tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger uden afgørelse (sidstnævnte vil kun gælde personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens)), selvom disse foranstaltninger ikke udgør magtanvendelse.

For så vidt angår de indgreb, hvor kommunalbestyrelsen træffer forudgående afgørelse, finder ministeriet, at der bør være klageadgang til Ankestyrelsen efter reglerne i retssikkerhedslovens kapitel 10.

Mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne vil ikke altid være i stand til selv at klage over magtanvendelse. Ministeriet vurderer derfor, at det – ligesom i dag – skal være muligt for borgerens repræsentant at klage på vegne af borgeren, når borgeren ikke selv er i stand til at klage.

Klage fra borgerens repræsentant forudsætter, at repræsentanten ved, at der er anvendt magt over for borgeren, og ministeriet vurderer derfor, at det bør tydeliggøres i loven, at personalelederen jævnligt skal orientere borgerens pårørende, fremtidsfuldmægtige, værge eller anden repræsentant om, hvilke indgreb der er foretaget.

2.10.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at det tydeliggøres, at klager over indgreb foretaget af personalet uden forudgående afgørelse fra kommunalbestyrelsen kan indbringes for kommunalbestyrelsen af den person, som foranstaltningen vedrører. Der er her tale om fysisk guidning, afværgehjælp, fastholdelse, tilbageholdelse, tilbageførelse og føren til et andet opholdsrum, kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer uden forudgående afgørelse samt anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi uden forudgående afgørelse (sidstnævnte vil kun gælde personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens)). Der er ikke tale om etablering af en ny klageadgang, men om en lovfæstelse af uskreven kommunalret.

Det foreslås endvidere, at klager over kommunalbestyrelsens afgørelser efter de foreslåede bestemmelser i § 125, § 128-128 b, § 136 a, stk. 3, § 137 b og § 137 c, stk. 2, skal kunne indbringes for Ankestyrelsen af den person, som afgørelsen vedrører. Der er her tale om afgørelser om anvendelse af særlige døråbnere, anvendelse af stofselere, aflåsning og sikring af yderdøre og vinduer, anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi, kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer samt besøgsrestriktioner.

Det foreslås, at borgerens repræsentant fortsat kan klage på vegne af borgeren, når borgeren ikke selv er i stand til at klage. Det foreslås i den forbindelse, at borgerens eventuelle fremtidsfuldmægtige føjes til listen over klageberettigede.

Endeligt foreslås det, at det tydeliggøres i loven, at personalelederen jævnligt skal orientere borgerens pårørende, eventuelle fremtidsfuldmægtige, eventuelle værge eller anden repræsentant om, hvilke indgreb der er foretaget.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til den foreslåede § 133, jf. lovforslagets § 1, nr. 23.

2.11. Måltretning af botilbud til unge

2.11.1. Gældende ret

2.11.1.1. Lov om almene boliger m.v.

Efter almenboliglovens § 5, stk. 2, er almene plejeboliger almene ældreboliger, hvortil der er tilknyttet serviceareal med fast tilknyttet personale, der yder service og pleje til beboerne i plejeboligerne. Almene plejeboliger kan oprettes og drives af almene boligorganisationer, kommuner, regioner og selvejende institutioner. I almene plejeboliger er bolig og den tilknyttede service og pleje adskilt, således at kommunen har ansvaret for at yde service og pleje i boligerne til borgerne, uanset hvem der ejer boligerne og det tilknyttede serviceareal.

Efter almenboliglovens § 54, stk. 1, anvises almene plejeboliger af kommunen til ældre og personer med handicap, der har behov for sådanne boliger. Endvidere kan kommunen anvise ledige almene plejeboliger i kommunen eller regionen, der er indrettet til personer med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, jf. almenboliglovens § 54, stk. 2, og § 58. Hvis boligerne ikke kan lejes ud til denne personkreds, kan kommunalbestyrelsen beslutte, at boligerne kan udlejes til ældre og personer med handicap. Hvis boligerne er lejet ud til en anden personkreds, skal det i forbindelse med nyudlejning vurderes, om boligerne på ny kan lejes ud til den berettigede personkreds.

Kommunens anvisning af almene plejeboliger sker på baggrund af en konkret og individuel vurdering af borgerens behov for en sådan bolig, hvorved der sikres størst muligt match mellem borgerens behov og boligens indretning og den tilknyttede service og pleje, som borgeren er visiteret og anvist til. I behovsvurderingen indgår den enkeltes sociale, fysiske, psykiske og økonomiske forhold.

2.11.1.2. Lov om leje af almene boliger

Ifølge § 85 i lov om leje af almene boliger, jf. lovbekendtgørelse nr. 228 af 9. marts 2016 (herefter almenlejeloven), kan en udlejer kun opsiges lejeaftalen for disse boliger, hvis boligerne skal nedrives, hvis boligerne skal ombygges i en sådan grad, at flytning fra boligerne er nødvendig, eller hvis lejerne har overtrådt reglerne for god skik og orden i afdelingen eller de betingelser for lejeforholdet, der fremgår af lejeaftalen. Der er således ikke ifølge almenlejeloven en generel hjemmel til at opsiges lejeforhold for lejere, herunder lejere der er anvist en almen plejebolig.

2.11.1.3. Lov om social service

Efter servicelovens § 108 skal kommunalbestyrelsen tilbyde ophold i boformer, der er egnet til længerevarende ophold, til personer, som på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for omfattende hjælp til almindelige daglige funktioner eller pleje, omsorg eller behandling, og som ikke kan få dækket disse behov på anden vis.

Reguleringen af de fysiske rammer for botilbud og den service, der leveres i tilknytning hertil, er adskilt i serviceloven, hvilket indebærer, at bolig og service visiteres særskilt på baggrund af en konkret og individuel vurdering af borgerens behov. Udgangspunktet for serviceloven er endvidere, at en borgers skiftende behov for hjælp og støtte så vidt muligt skal kunne tilgodeses i borgerens nuværende bolig ved at tilpasse blandt andet omfanget af hjælpen.

Beboere i botilbud efter servicelovens § 108 har lejeligende rettigheder, og i forlængelse heraf kan de som udgangspunkt ikke revisiteres til en anden bolig uden samtykke. Beboere i længerevarende botilbud, der fortsat har behov for et botilbud, kan således kun revisiteres fra botilbuddet uden

samtykke, hvis borgerens fraflytning er en nødvendig konsekvens af, at botilbuddet nedlægges eller reorganiseres, eller betingelserne i servicelovens §§ 129 eller 129 a om flytning uden samtykke er opfyldt. Der er således ikke hjemmel til at flytte en beboer i et længerevarende botilbud på grund af et alderskriterium.

2.11.2. Børne- og Socialministeriets og Transport-, Bygnings- og Boligministeriets overvejelser

Et analysearbejde om billigere almene boliger og botilbud, der blev udført af KL og relevante ministerier som afsæt for kommuneøkonomiaftalen for 2018, viser, at kommunerne finder, at de nuværende regler for botilbud og botilbudslignende almene boliger skaber mangel på egnede tilbud til visse grupper af yngre personer med funktionsnedsættelse. Arbejdet peger også på, at reglerne gør det vanskeligt at gennemføre målrettede aktiviteter og indsatser i forhold til beboerne, hvis tilbuddene er præget af en aldersmæssig ubalanceret beboersammensætning.

Kommunerne ønsker derfor mulighed for at kunne forbeholde visse almene plejeboliger og botilbud til yngre mennesker med funktionsnedsættelse for at undgå, at nogle botilbud "sander til", så det kan blive meget lidt attraktivt for yngre personer med funktionsnedsættelse at tage ophold på tilbuddet. I tilknytning hertil ønsker de mulighed for at kunne fastsætte og håndhæve en aldersgrænse for de omfattede boformer, således at beboerne skal fraflytte botilbuddet, når de når en vis alder.

Børne- og Socialministeriet og Transport-, Bygnings- og Boligministeriet deler vurderingen af, at det vil være hensigtsmæssigt at foretage regelændringer for at imødegå de nævnte udfordringer. Ministerierne bemærker i den forbindelse, at de fleste unge mennesker med funktionsnedsættelse, ligesom hovedparten af andre unge mennesker, ønsker at være sammen med andre unge og leve et ungdomsliv med samvær og fælles aktiviteter. Til understøttelse heraf har de brug for, at der findes botilbud for unge, som kan danne rammen om et ungdomsliv sammen med jævnaldrende.

2.11.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at give kommunerne mulighed for at visitere eller anvise unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, som har behov for et botilbud eller plejebolig, til tilbud, der er målrettet unge. Det foreslås desuden at betinge ophold på et længerevarende botilbud eller i en plejebolig målrettet unge af, at borgeren fraflytter, inden borgeren fylder 35 år, og at dette skal ind i borgerens boligdokument. Der må ikke anvises eller visiteres borgere, der er 35 år eller ældre, til et botilbud eller et plejeboligcenter, som er målrettet unge. Forslaget vurderes at ville give kommunerne bedre mulighed for at skabe ungdomsmiljøer, hvor unge bor sammen med jævnaldrende, som de kan opbygge relationer til og spejle sig i.

Forslaget indebærer, at kommunerne får mulighed for at indskrive i lejekontrakten eller boligdokumentet for en borger, der flytter ind på et længerevarende botilbud eller i en plejebolig målrettet unge, at opholdet er tidsbegrænset. Den foreslåede adgang til at opsiges eller revisiteres borgere fra de omfattede boliger foreslås kun at skulle gælde for borgere, der er flyttet ind på et botilbud eller i en plejebolig målrettet unge efter lovens ikrafttræden.

Baggrunden for den foreslåede aldersgrænse på 35 år er et ønske om at sikre, at størrelsen af målgruppen har et niveau, der kan sikre de unge gode faglige aktivitetsmæssige rammer for at leve en ungdomstilværelse, og at sikre, at det bliver attraktivt for kommunerne at oprette og benytte disse botilbud til unge.

For at sikre, at de målrettede ungetilbud, der etableres i almene plejeboliger, alene bebos af den persongruppe, de er tiltænkt, foreslås indført regler, som giver udlejere af sådanne boliger adgang til at opsige lejeaftalen.

Med muligheden for at visitere en borger til et tilbud, hvor det allerede fra opholdets start ligger klart, at borgeren skal fraflytte tilbuddet inden det fyldte 35. år, følger en forpligtelse for kommunalbestyrelsen til at varsle borgeren om fraflytningen senest 6 måneder inden fraflytningens gennemførelse. Kommunalbestyrelsen vil samtidig skulle gå i dialog med borgeren om, hvordan borgerens boligmæssige ønsker og behov kan tilgodeses fremadrettet, og senest 3 måneder før borgeren skal fraflytte sin bolig, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om den fremtidige støtte til borgeren, herunder om ophold i en anden egnet boform eller bolig, der modsvarer borgerens behov, og som står i et rimeligt forhold til vedkommendes betalingsevne. Borgerens behov vil desuden skulle udredes ved hjælp af voksenudredningsmetoden (VUM) eller en lignende metode, og kommunalbestyrelsen vil skulle afholde borgerens rimelige flytteudgifter m.v. (f.eks. beboerindskud samt udgifter til istandsættelse af det fraflyttede).

De ansatte på ungetilbuddet bør desuden i god tid forberede den enkelte borger på, at vedkommende senest ved sin 35 års fødselsdag vil skulle fraflytte boligen. Dette vil kunne ske ved, at de ansatte skaber kontakt til og tager på besøg hos andre botilbud, som den pågældende vil kunne flytte til.

Borgeren vil efter de almindelige klageregler kunne klage til Ankestyrelsen over visitationen til et tilbud, som er målrettet til unge under 35 år, og som derfor implicit indeholder en afgørelse om fraflytning fra det pågældende tilbud inden det 35. år, samt over kommunalbestyrelsens afgørelse om den fremtidige støtte efter fraflytningen.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til den foreslåede § 108 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 1, og til lovforslagets §§ 5 og 6.

2.12. Kommunal dækning af skader forvoldt af lejere i almene boliger

2.12.1. Gældende ret

Lejere i almene plejeboliger er omfattet af almenlejeloven med alle de rettigheder og pligter, der følger deraf.

Lejere i almene boliger skal behandle det lejede forsvarligt, jf. almenlejelovens § 78. Hvis lejeren forvolder skade som følge af uforsvarlig adfærd, er lejeren erstatningspligtig. Dette gælder uanset skadens art, og uanset hvornår denne konstateres og udbedres. Erstatningspligten vedrører således ikke kun fraflytningsistandsættelse, men også udbedring af skader i løbet af lejeperioden.

Kommunalbestyrelsen udøver anvisningsretten til almene ældreboliger, herunder plejeboliger, jf. almenboliglovens § 54, stk. 1. I forlængelse af kommunens anvisningsret garanterer kommunen for lejers kontraktmæssige forpligtelser over for ejendommens ejer til at istandsætte boligen ved fraflytning. Derimod garanterer kommunen ikke for udgifter til skader, der skal udbedres i lejeperioden. Sådanne udgifter må udlejer søge inddrevet hos lejeren og om nødvendigt skride til ophævelse af lejemålet ved manglende betaling.

Kommunens garantiforpligtelse for udgifter til istandsættelse ved fraflytning har til formål at sikre den almene boligorganisation eller den selvejende almene ældreboliginstitution mod at lide tab som følge af fraflytterens manglende betalingsevne. Den indebærer derimod ikke en forpligtelse for kommunen til endeligt at afholde udgifterne til istandsættelsesarbejderne. Kommunen kan således efterfølgende gøre krav gældende over for den fraflyttede lejer eller dennes bo.

Dette skyldes, at beboerne i almene plejeboliger er lejere med alle de rettigheder og pligter, der følger deraf, herunder pligten til at erstatte skader, der skyldes uforsvarlig adfærd fra lejers side.

I modsætning hertil er beboere i længerevarende botilbud efter servicelovens § 108 ikke lejere og har derfor ikke alle de rettigheder og pligter, som lejere har. Herunder har beboere i længerevarende botilbud efter servicelovens § 108 ikke samme forpligtelser til at dække skader foranlediget af udadreagerende adfærd som beboere i almene boliger.

2.12.2. Transport-, Bygnings- og Boligministeriets overvejelser

Et analysearbejde om billigere almene boliger og botilbud, der blev udført af KL og relevante ministerier som afsæt for kommuneøkonomiaftalen for 2018, viste, at kommunerne i stigende grad oplever udfordringer med de gældende regler for boformer for personer med nedsat fysisk og psykisk funktionsevne. Reglerne begrænser kommunernes muligheder for at drage optimal omsorg for borgerne, for at sikre det bedst mulige match imellem borger og bolig, for at understøtte borgernes rehabilitering samt for at udnytte den tilstedeværende boligmasse effektivt. Kommunerne efterspørger mere fleksibilitet i reglerne for anvendelse af botilbud og almene plejeboliger.

Almenboligloven giver ikke kommunerne mulighed for at afholde udgifter til istandsættelse af skader påført i almene plejeboliger, der er indrettet svarende til længerevarende botilbud efter servicelovens § 108. Dette begrænser kommunernes fleksibilitet i anvendelsen af de plejeboliger, som kommunen kan råde over. Reglerne giver således ikke det bedste grundlag for en optimal udnyttelse af boligerne til gavn for borgerne.

Da der er et omfattende sammenfald mellem målgruppen for længerevarende botilbud efter servicelovens § 108 og målgruppen for almene plejeboliger, ønsker kommunerne mulighed for at dække skader forvoldt af lejere i almene plejeboliger.

Kommunerne finder det u hensigtsmæssigt, at det i dag ikke er muligt at dække udgifter til istandsættelsesarbejde i almene plejeboliger, når skader er forvoldt af en lejer med en psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse eller særlige sociale problemer, i situationer hvor det skønnes, at lejerens funktionsnedsættelse eller særlige sociale problemer er en hindring for at leve op til de lejemæssige forpligtelser. Der er således alene enkelte af de persongrupper, der som følge af en psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse eller særlige sociale problemer har behov for omfattende hjælp til almindelige, daglige funktioner eller pleje, omsorg eller behandling, der ikke kan anvises en almen plejebolig.

Bl.a. på baggrund af ovennævnte forskel i beboernes retsstilling har Ankestyrelsen den 25. november 2014 truffet en principafgørelse (72-14) om, at en borger ikke kunne tilbydes en almen plejebolig med den deraf følgende risiko for store istandsættelseskra v. Ankestyrelsen har således afgjort, at borgeren i stedet skulle have et botilbud efter servicelovens § 108, idet borgeren havde en

meget lav udviklingsalder, og idet den nedsatte funktionsevne blandt andet kom til udtryk ved, at borgeren var udadreagerende og ødelagde køkken og toilet.

Ankestyrelsen har efterfølgende tilkendegivet, at det beror på en konkret vurdering, om borgeren kan rummes i et tilbud efter almenboligloven. Selv om en borger er omfattet af personkredsen for servicelovens § 108, vil behovene hos den pågældende efter omstændighederne kunne tilgodeses i et tilbud efter almenboligloven.

I denne vurdering skal blandt andet indgå tilbuddets indretning og bemanning, ligesom hensynet til stærkt udadreagerende mennesker med udviklingshæmning eller hjerneskade taler imod, at disse pålægges pligt til at erstatte skader i boligen.

Transport-, Bygnings- og Boligministeriet bemærker i den forbindelse, at tilbud om almene plejeboliger og længerevarende botilbud efter serviceloven kan have ens indretning og bemanning. Også i almene plejeboliger vil der således kunne tages hånd om lejere med særlige behov, når det pågældende tilbud har den rette indretning og bemanning.

Transport-, Bygnings- og Boligministeriet deler kommunernes vurdering af, at det vil være hensigtsmæssigt at gennemføre regelændringer for at imødegå de nævnte udfordringer. Dette skal sikre større overensstemmelse mellem reglerne for istandsættelsesudgifter i længerevarende tilbud efter serviceloven og tilsvarende regler efter almenboligloven.

2.12.3. Den foreslåede ordning

Transport-, Bygnings- og Boligministeriet foreslår derfor, at kommuner afholder udgifter til istandsættelsesarbejder i almene plejeboliger, når skader er forvoldt af lejere med en psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse eller særlige sociale problemer, der hindrer, at den pågældende kan leve op til pligten til at behandle det lejede forsvarligt, jf. almenlejelovens § 78.

Kommunens betaling af udgifter efter den foreslåede bestemmelse vil, i modsætning til en garantiforpligtelse efter almenboliglovens § 54, stk. 4, ikke udløse et krav fra kommunen mod lejeren. Udgiften vil således endeligt blive afholdt af kommunen.

Forslaget vil omfatte lejere, der bor i et tilbud, der er omfattet af socialtilsynet, jf. socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 3.

Forslaget vil dermed omfatte almene plejeboliger, som anvendes til samme målgruppe som botilbud efter servicelovens § 108. Desuden vil forslaget alene vedrøre lejere med en psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse eller særlige sociale problemer, der hindrer den pågældende i at leve op til pligten til at behandle det lejede forsvarligt. Der er således tale om en begrænset målgruppe.

Kommunens dækning af skader vil ikke blot gælde for skader på den individuelle bolig, men også for skader på fælles boligarealer og adgangsarealer. Den vil desuden gælde for skader, uanset hvornår disse konstateres og udbedres. Herved vil beboerne i de ovennævnte to typer af tilbud i videst muligt omfang blive ligestillet, for så vidt angår erstatningskrav ved skader på boligen. Da kommunalbestyrelsens afgørelse om at betale for udbedring af skader altid vil bero på en konkret vurdering, foreslås det desuden, at afgørelsen skal kunne indbringes for Ankestyrelsen.

Klageadgangen vil efter den foreslåede ordning gå på, hvorvidt kommunen skal afholde udgifter, og ikke på skadens art eller omfang.

Det vurderes, at forslaget vil skabe større sammenlignelighed med botilbud efter serviceloven, hvor beboerne ikke har samme forpligtelser til at dække skader foranlediget af udadreagerende adfærd som beboere i almene plejeboliger, da sidstnævnte gruppe har lejerettigheder. Det vurderes at være en retssikkerhedsmæssig gevinst for borgerne i målgruppen, at de friholdes fra at betale for istandsættelse af deres almene plejebolig, når istandsættelsesbehovet skyldes udadreagerende adfærd pga. borgerens funktionsnedsættelse eller særlige sociale problemer.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 5.

2.13. Forholdet til Danmarks internationale forpligtelser

2.13.1. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

2.13.1.1. Artikel 5 og artikel 2 i 4. tillægsprotokol

Efter artikel 5, stk. 1, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) har enhver ret til frihed og personlig sikkerhed. Ingen må berøves friheden undtagen i de i bestemmelsen opregnede tilfælde og i overensstemmelse med den ved lov foreskrevne fremgangsmåde. Bestemmelsen beskytter individets fysiske frihed.

Det følger af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols (Domstolens) praksis, at fastlæggelsen af, om der foreligger en frihedsberøvelse efter artikel 5, foretages konkret ud fra en vurdering af graden eller intensiteten af restriktionen, snarere end ud fra en vurdering af indgrebets karakter. Der skal foretages en samlet vurdering af personens konkrete forhold, herunder indgrebets art, virkning, varighed og gennemførelsesmåde samt de omstændigheder, vedkommende er underkastet efter den nationale lovgivning.

Der kan i den forbindelse henvises til Domstolens domme af 28. november 1988 og 26. februar 2002 i sagerne Nielsen mod Danmark og H.M. mod Schweiz.

I Nielsen-sagen fandt Domstolens flertal, at der ikke forelå en frihedsberøvelse i EMRK artikel 5's forstand i en situation, hvor en ikke-psykisk syg dreng var blevet indlagt på en psykiatrisk hospitalsafdeling på forældremyndighedsindehaverens foranledning. Domstolen lagde herved bl.a. vægt på, at indgrebet var sket i barnets interesse og var udtryk for ansvarlig udøvelse af forældremyndighed omfattet af EMRK artikel 8 om retten til familieliv, og at indlæggelsen var godkendt af en læge.

I H.M.-sagen fandt Domstolens flertal, at en ældre kvindes anbringelse på et plejehjem, der var begrundet i hensynet til muligheden for at kunne give hende den nødvendige lægehjælp og tilfredsstillende levevilkår, herunder i forhold til hendes hygiejne, var ansvarlig myndighedsudøvelse i kvindes egen interesse og ikke frihedsberøvelse i artikel 5's forstand. Domstolen lagde herved bl.a. vægt på, at kvinden og hendes søn ikke havde samarbejdet om pleje i hjemmet til trods for, at kvinden var forsømt, at hun ikke var anbragt i en sikret afdeling og havde fri bevægelighed og kunne bevare social kontakt til omverdenen, og at hun efterfølgende havde accepteret samtykket til at bo på plejehjemmet.

Hvis der ikke er tale om frihedsberøvelse i artikel 5's forstand, kan der efter omstændighederne være tale om indskrænkning i bevægelsesfriheden.

Efter artikel 2, stk. 1, i 4. tillægsprotokol, skal enhver, der lovligt befinder sig på en stats område, inden for dette have ret til at færdes frit og til frit at vælge sit opholdssted. Efter artikel 2, stk. 3, i 4. tillægsprotokol skal udøvelsen af disse rettigheder ikke være underkastet andre begrænsninger end sådanne, som er i overensstemmelse med loven, og som er nødvendige i et demokratisk samfund (krav om proportionalitet) af hensyn til bl.a. den offentlige tryghed, for at opretholde den offentlige orden eller for at beskytte andres rettigheder og friheder.

Det er vurderingen, at den foreslåede adgang til tilbageholdelse i boligen mv., jf. afsnit 2.5 ovenfor, ikke er udtryk for frihedsberøvelse i EMRK artikel 5's forstand eller indgreb i bevægelsesfriheden efter artikel 2, stk. 1, i 4. tillægsprotokol.

Der er herved lagt vægt på, at adgangen til tilbageholdelse mv. finder anvendelse over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne. Der er således tale om en sårbar målgruppe, der ofte ikke er i stand til selv at tage vare på egen tilværelse og ofte er ude af stand til at give et gyldigt samtykke. Bestemmelserne om tilbageholdelse m.v. er fastsat af hensyn til disses omsorg og beskyttelse i situationer, hvor gængse socialpædagogiske indsatser ikke slår til.

Endelig er der lagt vægt på, at tilbageholdelsen mv. efter servicelovens § 124 bl.a. konkret skal være proportional og så skånsom som muligt, herunder skal indgrebet tidsmæssigt afgrænses til den kortest mulige periode.

2.13.1.2. Artikel 8

Efter EMRK artikel 8, stk. 1, har enhver ret til respekt for bl.a. sit privatliv. Efter bestemmelsens stk. 2 må ingen offentlig myndighed gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, medmindre det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund (krav om proportionalitet) af hensyn til bl.a. at forebygge uro eller forbrydelse eller at beskytte andres rettigheder og friheder.

EMRK artikel 8 omfatter bl.a. en persons fysiske og psykiske integritet og individets ret til selvbestemmelse. Magtanvendelse i form af tilbageholdelse mv., hvorved en person fysisk forhindres i at foretage en given handling eller bringes til et andet rum mod vedkommendes vilje, vil således udgøre et indgreb omfattet af EMRK artikel 8.

Formålet med de foreslåede muligheder for magtanvendelse i form af afværgehjælp, fastholdelse, tilbageholdelse, tilbageførelse, føren til et andet opholdsrum og kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer er at give kommunerne de bedst mulige rammer for at varetage omsorgen for og beskyttelsen af voksne mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, herunder personer med demens, samt omsorgspligten over for andre personer i f.eks. et botilbud. De foreslåede regler varetager dermed hensynet til bl.a. at forebygge uro og til at beskytte andres rettigheder og friheder.

Det er vurderingen, at ordningen er egnet til at varetage de omtalte hensyn, og at ordningen ikke går videre end nødvendigt.

Der er herved lagt vægt på de ovenfor under pkt. 2.13.2.1 anførte hensyn. Desuden er der bl.a. lagt vægt på, at de pågældende indgreb skal registreres og indberettes til kommunalbestyrelsen i den kommune, der har ansvaret for tilbuddet til borgeren og til kommunalbestyrelsen, der fører det driftsorienterede tilsyn med tilbuddet.

2.13.2. FN's Handicapkonvention

FN's Konvention om rettigheder for personer med handicap, som Danmark underskrev i marts 2007 og ratificerede i 2009, indeholder principper om den personlige friheds ukrænkelighed og om retten til privatliv. Grundlaget for reglerne i serviceloven og dette lovforslag om magtanvendelse og andre indgreb i den personlige selvbestemmelsesret over for voksne er respekten for individets integritet uanset den enkeltes psykiske funktionsevne.

Det overordnede formål med de gældende og foreslåede regler er at øge retssikkerheden for mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, dvs. mennesker, der som følge af betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne ikke er i stand til selv at tage vare på egen tilværelse, og som ofte ikke er i stand til at give et gyldigt samtykke. Også for de personalegrupper, såvel kommunalt, regionalt som privat ansatte, der arbejder med disse borgere, er reglerne med til at sikre det grundlag, arbejdet udføres på. Med reglerne styrkes dermed retssikkerheden både for borgerne og for det personale, der yder hjælp efter serviceloven til borgerne i deres arbejde.

FN's Handicapkonvention indeholder en række generelle principper, som der skal tages højde for ved udarbejdelse af lovgivning. I forhold til lovgivning om magtanvendelse er det særligt art. 3, litra a, som er relevant. Art. 3, litra a, handler om respekt for menneskets naturlige værdighed, personlige autonomi, herunder frihed til at træffe egne valg, og uafhængighed af andre personer. Derudover er reglerne i konventionens art. 15 (forbud mod nedværdigende behandling), art. 16, litra 3 (pligt til at føre tilsyn med alle tilbud og ordninger, der er beregnet til personer med handicap), art. 17 (beskyttelse af personlig integritet) og art. 22 (respekt for privatlivet) også relevante.

Forslagene om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten i dette lovforslag ledsages af en række strenge krav, herunder krav om opfyldelse af principperne om nødvendighed, proportionalitet og skånsomhed. Endvidere indføres der med de foreslåede ændringer forskellige krav, som har til formål at sikre borgernes retssikkerhed, herunder krav om registrering og indberetning til myndighederne, klageadgang, myndighedstilsyn o. lign.

På den baggrund vurderes det, at forslagene om ændringer af reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten kan indføres inden for rammerne af FN's Handicapkonvention.

Lovforslagets forslag om målretning af botilbud til unge indebærer, at kommunalbestyrelsen gives hjemmel til at udvisitere hhv. opsige borgere i såkaldte ungetilbud, når borgeren fylder 34 år.

Det fremgår af art. 19, litra a, i FN's Handicapkonvention, at personer med handicap skal have mulighed for at vælge deres bopæl, samt hvor og med hvem de vil bo, på lige fod med andre og ikke være forpligtet til at leve i en bestemt boform. Dette kan dog tilsidesættes, såfremt sådanne indgreb er saglige, nødvendige og proportionale.

Hensynet bag forslaget om målretning af botilbud til unge er et ønske om at give unge personer med nedsat funktionsevne, der bor i længerevarende botilbud og almene plejeboliger, mulighed for på

lige fod med andre unge at bo i et ungdomsmiljø. Der er i lovforslaget opstillet en række betingelser, der skal være opfyldt, før kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at udvisitere hhv. opsigse borgeren, når borgeren fylder 34 år. Kommunalbestyrelsen skal således bl.a. varsle borgeren inden flytningen, tilbyde borgeren en anden passende bolig samt dække borgerens rimelige udgifter til flytning m.v. Der vil endvidere være klageadgang til Ankestyrelsen, og en sådan klage vil have opsættende virkning.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at lovforslagets forslag om målretning af botilbud til unge kan indføres inden for rammer af FN's Handicapkonvention.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget vurderes samlet set ikke at have økonomiske konsekvenser for det offentlige. Evt. kommunal- og regionaløkonomiske konsekvenser fastlægges dog først endeligt efter DUT-forhandlinger med KL og Danske Regioner.

Forslaget vurderes at have såvel positive som negative implementeringsmæssige konsekvenser for det offentlige. De positive konsekvenser består i, at sagsgangene i forhold til visse former for magtanvendelse forenkles, idet der gives hjemmel til, at personalet kan anvende magt uden forudgående afgørelse fra kommunalbestyrelsen. På disse punkter vil forslaget skabe mindre tidskrævende arbejdsgange. De negative konsekvenser består i, at lovforslaget opstiller en række betingelser med henblik på at sikre borgernes retssikkerhed.

Lovforslagets § 1, nr. 1, om målretning af botilbud til unge vil have IT-implementeringsmæssige konsekvenser, idet der vil skulle tilføjes et nyt felt i Tilbudsportalen samt foretages øvrige konsekvensændringer i Tilbudsportalen.

Lovforslaget følger ikke principperne for digitaliseringsklar lovgivning. Det er således afgørende for de foreslåede regler, at kommunalbestyrelsen hhv. personalet træffer afgørelser og beslutninger på baggrund af en konkret og individuel vurdering i hver enkelt situation, hvilket indebærer et fagligt skøn. Der kan således ikke sagsbehandles efter objektive kriterier, hvorfor der ikke er mulighed for at automatisere sagsgangene. Baggrunden herfor er hensynet til at sikre fagligt korrekte afgørelser og beslutninger af hensyn til borgernes retssikkerhed.

Lovforslaget indeholder i § 1, nr. 26, forslag til regler om registrering og indberetning af borgerrettede indgreb. Det fremgår af de specielle bemærkninger til den foreslåede bestemmelse, at reglerne i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven skal overholdes, når der registreres og indberettes.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ikke økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget vurderes at have administrative konsekvenser for borgerne. Lovforslagets del om magtanvendelse og lovforslagets del om målretning af botilbud til unge kan have betydning for borgernes retssikkerhed, idet der er tale om forslag om indgreb i borgernes selvbestemmelsesret. Der er dog opstillet en række betingelser, som skal være opfyldt, før de foreslåede bestemmelser kan anvendes, ligesom lovforslaget indeholder regler om registrering, indberetning, klageadgang og myndighedstilsyn. Disse forskrifter har til formål at sikre borgernes retssikkerhed.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 15. november 2018 til den 14. december 2018 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer:

3F - Fagligt Fælles Forbund, Advokatrådet, Alzheimerforeningen, Amnesty International, Ankestyrelsen, Bedre Psykiatri, Beredskabsstyrelsen, BL – Danmarks Almene Boliger, BOSAM, Byggeskadefonden, Byggeskadefonden vedr. Bygningsfornyelse, Center for Boligsocial Udvikling, Civilstyrelsen, Danmarks Lejerforeninger, Dansk Erhverv, Dansk Handicapforbund, Dansk Industri, Dansk Psykiatrisk Selskab, Dansk Psykologforening, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Sygeplejeråd, Dansk Ungdoms Fællesråd, Danske Advokater, Danske Diakonhjem, Danske Fysioterapeuter, Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, Danske Seniorer, Danske Udlejere, Danske Ældreråd, Datatilsynet, DemensKoordinatorerne i Danmark, Den Danske Dommerforening, Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet, Det Centrale Handicapråd, Det Kriminalpræventive Råd, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Ejendomsforeningen i Danmark, Ergoterapeutforeningen, Faglige Seniorer, FOA, Foreningen af Danske Revisorer, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Socialchefer i Danmark, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Foreningen til boliger for ældre og enlige, Foreningsfællesskabet Ligeværd, Frivilligrådet, HK/kommunal, Husleje- og Beboerklagenævnsforeningen, Institut for Menneskerettigheder, KL, Kommunernes Revision – BDO, Kristelig Fagbevægelse, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landforeningen KRIM, Landsbyggefonden, Landsforeningen LEV, Landsorganisationen for sociale tilbud (LOS), Lejernes Landsorganisation, LO, Lægeforeningen, Nationalt Videnscenter for Demens, OK-Fonden, Politidirektørforeningen, Politiforbundet i Danmark, Praktiserende Lægers Organisation, Procesbevillingsnævnet, Psykiatrifonden, Pårørendegruppen for svage ældre, Retslægerådet, Retssikkerhedsfonden, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Rådet for Etniske Minoriteter, Rådet for Socialt Udsatte, SAND – De Hjemløses Landsorganisation, SBH, Selveje Danmark, Sind, Socialpædagogernes Landsforbund, Socialtilsynene, Socialt Lederforum, Statsforvaltningen, Udviklingshæmmedes Landsforbund (ULF), VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, Ældre Sagen.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindredgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/ merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Sagsgangene i forhold til visse former for magtanvendelse forenkles, idet der gives hjemmel til, at personalet kan anvende magt uden	Lovforslaget opstiller en række betingelser med henblik på at sikre borgernes retssikkerhed.

	forudgående afgørelse fra kommunalbestyrelsen. På disse punkter vil forslaget skabe mindre tidskrævende arbejdsgange.	Lovforslaget følger ikke principperne for digitaliseringsklar lovgivning. Det er således afgørende for de foreslåede regler, at kommunalbestyrelsen hhv. personalet træffer afgørelser og beslutninger på baggrund af en konkret og individuel vurdering i hver enkelt situation, hvilket indebærer et fagligt skøn. Der kan således ikke sagsbehandles efter objektive kriterier, hvorfor der ikke er mulighed for at automatisere sagsgangene. Baggrunden herfor er hensynet til at sikre fagligt korrekte afgørelser og beslutninger af hensyn til borgernes retssikkerhed.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Lovforslagets del om magtanvendelse og lovforslagets del om målretning af botilbud til unge kan have betydning for borgernes retssikkerhed, idet der er tale om forslag om indgreb i borgernes selvbestemmelsesret. Der er dog opstillet en række betingelser, som skal være opfyldt, før de foreslåede bestemmelser kan anvendes, ligesom lovforslaget indeholder regler om registrering, indberetning, klageadgang og myndighedstilsyn. Disse forskrifter har til formål at sikre borgernes retssikkerhed.
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Forslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter	

[Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering] /[Går videre end minimumskrav i EU-regulering] (sæt X)	Ja	Nej X
--	----	--------------

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Børne- og Socialministeriet

Til § 1

Til nr. 1

Efter servicelovens § 108 skal kommunalbestyrelsen tilbyde ophold i boformer, der er egnet til længerevarende ophold, til personer, som på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for omfattende hjælp til almindelige daglige funktioner eller pleje, omsorg eller behandling, og som ikke kan få dækket disse behov på anden vis.

Det følger af servicelovens § 4, stk. 1, at kommunalbestyrelsen skal sørge for, at der er de nødvendige tilbud efter serviceloven.

Reguleringen af de fysiske rammer for botilbud og den service, der leveres i tilknytning hertil, er adskilt i serviceloven, hvilket indebærer, at bolig og service visiteres særskilt på baggrund af en konkret og individuel vurdering af borgerens behov. Udgangspunktet for serviceloven er endvidere, at en borgers skiftende behov for hjælp og støtte så vidt muligt skal kunne tilgodeses i borgerens nuværende bolig ved at tilpasse blandt andet omfanget af hjælpen.

Beboere i botilbud efter servicelovens § 108 har lejeligende rettigheder, og i forlængelse heraf kan de som udgangspunkt ikke revisiteres til en anden bolig uden samtykke. Beboere i længerevarende botilbud, der fortsat har behov for et botilbud, kan således kun revisiteres fra botilbuddet uden samtykke, hvis borgerens fraflytning er en nødvendig konsekvens af, at borgerens botilbud nedlægges eller reorganiseres, eller betingelserne i servicelovens §§ 129 eller 129 a om flytning uden samtykke er opfyldt. Der er således ikke hjemmel til at flytte en beboer i et længerevarende botilbud på grund af et alderskriterium.

Bekendtgørelse om lejerrettigheder til beboere i visse botilbud efter serviceloven, der er udstedt i medfør af servicelovens § 11, stk. 2, regulerer rettigheder for bl.a. beboere i længerevarende botilbud efter servicelovens § 108. Det følger af bekendtgørelsens § 4, at en beboer ved anvisning af boligen skal have udleveret et boligdokument af kommunalbestyrelsen. Det følger endvidere, at boligdokumentet skal indeholde oplysninger om beboerens rettigheder vedrørende boligen efter bekendtgørelsen, samt at det skal indeholde oplysninger om boligbetalingen, boligens fysiske beliggenhed, faciliteter og areal, herunder boligareal, der deles med andre.

Det foreslås med bestemmelsen i § 108 a, stk. 1, at boformer efter § 108, stk. 1, kan målrettes personer under 35 år, og at formålet hermed er at understøtte, at beboerne kan leve et ungdomsliv.

Hermed vil længerevarende botilbud efter servicelovens § 108 kunne forbeholdes unge mennesker med funktionsnedsættelse, således at unge med funktionsnedsættelse, der har behov for at bo på længerevarende botilbud, får bedre mulighed for at have samvær med jævnaldrende. Boformer efter § 108, stk. 1, kan, jf. servicelovens § 4, stk. 2, være kommunale tilbud, regionale tilbud og private tilbud, herunder selvejende institutioner. Forslaget indebærer dermed, at både

kommunale, regionale og private tilbud efter servicelovens § 108 kan målrettes personer under 35 år, jf. den foreslåede § 108 a, stk. 1.

Der kan endvidere både være tale om, at der etableres nye tilbud efter § 108, stk. 1, som målrettes unge efter den foreslåede bestemmelse og om, at eksisterende tilbud efterfølgende målrettes unge. I sidstnævnte tilfælde vil der kunne være en kortere eller længere periode, hvor nogle botilbud målrettet unge under 35 år også vil have beboere over 35 år. Personer, der har taget ophold på et botilbud, før tilbuddet blev målrettet unge efter den foreslåede § 108 a, vil således ikke kunne flyttes fra tilbuddet på baggrund af den foreslåede § 108 a, jf. ikrafttrædelsesbestemmelsen i lovforslagets § 7, stk. 3.

Botilbud efter § 108, der ønskes målrettet unge under 35 år efter den foreslåede § 108 a, skal have dette godkendt af socialtilsynet som en del af tilbuddets generelle godkendelse som længerevarende botilbud efter servicelovens § 108, der bl.a. omfatter godkendelse af tilbuddets målgruppe.

Hvis et tilbud ønsker at blive godkendt som målrettet personer under 35 år, skal socialtilsynet godkende dette, med mindre helt særlige konkrete forhold gør det uhensigtsmæssigt at godkende et tilbud som målrettet unge. Sådanne helt særlige forhold kan fx være, hvis et botilbud har en stærk faglig specialisering til en målgruppe af særdeles begrænset størrelse. Socialtilsynet kan i sådanne tilfælde, hvor helt særlige forhold vurderes at gøre sig gældende, kontakte den Nationale Koordinationsstruktur, jf. servicelovens §§ 13 a 13 b, for vejledning.

For så vidt angår eksisterende botilbud efter servicelovens § 108, som ønsker at blive godkendt som målrettet personer under 35 år efter den foreslåede § 108 a, vil socialtilsynet skulle foretage en konkret vurdering af, om der i forhold til den eksisterende godkendelse og forholdene i tilbuddet er tale om så væsentlige ændringer, at der er tale om en delvist ny godkendelse eller eventuelt om en helt ny godkendelse, som udløser særskilt takst. Vurderingen skal foretages i lyset af, at socialtilsynet, jf. ovenfor, skal godkende ansøgningen, med mindre helt særlige forhold gør sig gældende.

Hvis det botilbud, der ønskes målrettet unge under 35 år, er oprettet som fond, og dermed er omfattet af § 15 i lov om socialtilsyn, vil det desuden skulle vurderes, om godkendelse af, at tilbuddet målrettes unge, er i overensstemmelse med fondens vedtægter, eller om der også i givet fald skal ansøges om ændring af vedtægterne efter § 15, stk. 4, i lov om socialtilsyn. Det er således en forudsætning for godkendelse af, at et tilbud, der er oprettet som fond, målrettes unge, at dette er i overensstemmelse med fondens vedtægter.

Det vil skulle fremgå af Tilbudsportalen, at et botilbud er målrettet unge efter den foreslåede bestemmelse.

Baggrunden for ændringen er, at det ønskes at understøtte, at unge med funktionsnedsættelse på linje med andre unge får adgang til at leve et ungdomsliv sammen med jævnaldrende.

Det foreslås med bestemmelsen i § 108 a, stk. 2, første punktum, at kommunalbestyrelsen alene kan træffe afgørelse om ophold i tilbud som nævnt i stk. 1, for personer under 35 år.

Kommunalbestyrelsen vil således ikke kunne visitere personer over 35 år til et botilbud, som kommunalbestyrelsen har besluttet at målrette unge. Hermed sikres det, at boligerne forbeholdes unge under 35 år.

Der er tale om en mulighed for kommunalbestyrelsen om at træffe afgørelse om at tilbyde ophold i et botilbud målrettet unge. Kommunalbestyrelsen kan således vælge at undlade at benytte denne mulighed. Personer under 35 år, der er visiteret til et botilbud efter servicelovens § 108, har således ikke krav på at få tilbudt ophold på et botilbud målrettet unge efter den foreslåede § 108 a.

Det frie valg af botilbud efter servicelovens § 108, som fremgår af § servicelovens 108, stk. 2, indebærer, at personer, som modtager længerevarende botilbud efter servicelovens § 108, og som ønsker at flytte til en anden kommune, har ret til et tilsvarende tilbud i en anden kommune. Det følger endvidere af bestemmelsen, at det er en forudsætning, at den pågældende opfylder betingelserne for at blive optaget i både fraflytningskommunen og tilflytningskommunen. Efter Ankestyrelsens praksis omfatter det frie valg også ønsker om et andet tilbud i samme kommune.

Efter Ankestyrelsens principafgørelse 165 – 10 fra 2010 gælder, at der med bestemmelsen om borgerens frie valg mellem tilsvarende tilbud må forstås ”tilsvarende botilbud i forhold til tilbud, kommunen er fremkommet med”. Hvis der er truffet afgørelse om ophold i et tilbud målrettet unge, betyder dette, at borgeren ved aktivering af det frie valg i stedet kan vælge et andet botilbud målrettet unge.

Det foreslås i bestemmelsens 2. *punktum*, at når en kommunalbestyrelse træffer afgørelse om ophold i en boform som nævnt i stk. 1, skal det fremgå af boligdokumentet, at personen skal fraflytte tilbuddet inden det fyldte 35. år.

Det følger af denne bestemmelse, at hvis en kommunalbestyrelse træffer afgørelse efter § 108 om længerevarende ophold i en boform for en konkret borger, og det ligger i afgørelsen, at opholdet skal være i et botilbud, som er målrettet unge under 35 år efter den foreslåede § 108 a, vil det ligge implicit i afgørelsen, at borgerens ophold på botilbuddet senest ophører, når borgeren fylder 35 år. En sådan afgørelse vil således også udgøre en afgørelse om personens fraflytning inden det fyldte 35. år. Derfor er det særligt vigtigt, at afgørelser af denne type træffes i samarbejde og dialog med borgeren selv og evt. dennes pårørende.

Baggrunden for den foreslåede stk. 2 er et ønske om at understøtte, at botilbud målrettet unge kommer målgruppen til gavn i praksis, ved at de til stadighed bebos af unge og dermed kan danne rammen om ungdomsfællesskaber.

Det foreslås med bestemmelsen i § 108 a, stk. 3, at kommunalbestyrelsen senest 6 måneder, før personen fylder 35 år, skal varsle personen om fraflytningen, jf. stk. 2. Det foreslås med bestemmelsens *andet punktum*, at dette dog ikke gælder, hvis personen tilkendegiver at ville fraflytte boformen inden det fyldte 35. år.

Med den foreslåede § 108 a, stk. 3 om varsling, understøttes det, at borgeren er opmærksom på, at grundlaget for vedkommendes ophold på borgerens nuværende botilbud snart ophører, og at borgeren derfor vil skulle fraflytte botilbuddet.

Kommunalbestyrelsen bør senest i forbindelse med varsling af, at borgerens ophold på ungetilbuddet snart ophører, gå i dialog med borgeren om, hvordan dennes boligmæssige ønsker og behov kan tilgodeses fremadrettet.

Kommunalbestyrelsens dialog med personen om en kommende flytning fra ungetilbuddet vil, afhængigt af personens ønsker og situation, med fordel kunne påbegyndes i god tid inden flytning for at understøtte en gradvis overgang, hvor personen har tid til at blive bekendt med og tryk ved den kommende bolig. Dette gælder særligt, hvis personen er utryk ved flytning. Der vil f.eks. kunne arrangeres besøg til botilbud, som overvejes som mulige kommende botilbud for personen, og der vil kunne planlægges fælles aktiviteter med beboerne på sådanne botilbud.

En sådan tidlig dialog med en borger om borgerens kommende fraflytning fra et ungetilbud vil desuden kunne fremme en samlet set mere hensigtsmæssig udnyttelse af de boliger, kommunalbestyrelsen kan råde over, således at tidspunktet for en borgers flytning bedre vil kunne planlægges under samtidig hensyntagen til andre borgere, som kommunalbestyrelsen skal sørge for en bolig til.

Det foreslås med § 108 a, stk. 4, første punktum, at kommunalbestyrelsen senest 3 måneder før personens fraflytning fra et tilbud, jf. stk. 2, skal træffe afgørelse om den fremtidige støtte til personen, herunder om ophold i en boform efter denne lov eller i en anden bolig, der modsvarer personens behov, og som står i et rimeligt forhold til personens betalingsevne.

Forslaget indebærer, at kommunalbestyrelsen i sin afgørelse om fremadrettet støtte til en person, som fraflytter et botilbud målrettet unge på baggrund af kommunalbestyrelsens afgørelse herom efter stk. 3, vil skulle redegøre for, hvordan borgerens behov for såvel hjælp og støtte efter serviceloven som borgerens boligmæssige behov vil blive tilgodeset fremadrettet.

Afgørelsen skal iværksættes umiddelbart efter borgerens fraflytning fra botilbuddet målrettet unge.

Har personen således ikke senest 3 måneder før fraflytning fået tilbudt en ny egnet bolig, vil den påtænkte fraflytning skulle udskydes, således at der går mindst 3 måneder, fra personen får tilbudt en egnet bolig, til personen skal fraflytte den nuværende bolig på et botilbud målrette unge.

Den nye egnede bolig, som personen skal tilbydes, vil kunne være såvel en ny bolig på et botilbud efter serviceloven, en almen bolig efter almenboligloven eller en anden bolig, der konkret vurderes egnet til at tilgodese personens behov, f.eks. en privat udlejningsbolig. Boligen vil desuden kunne findes af personen selv eller personens pårørende. Kommunalbestyrelsen er forpligtet til at tilbyde personen en egnet bolig, hvis en sådan ikke findes på anden vis.

Der vil i beslutningen om en ny egnet bolig skulle lægges vægt på den dialog, som kommunalbestyrelsen har haft med personen senest 6 måneder inden fraflytning i forbindelse med varslingen om fraflytningen, jf. den foreslåede § 108 a, stk. 3. Som det fremgår af lovbemærkningerne til bestemmelsen, skal denne dialog bl.a. vedrøre, hvordan personens boligmæssige ønsker og behov kan tilgodeses fremadrettet. Kommunalbestyrelsen vil således i

overvejelserne om et fremtidigt botilbud til personen skulle lægge vægt på personens ønsker til en fremtidig bolig, herunder f.eks. ønsker om at bo tæt på familie eller ønsker til de boligmæssige rammer.

Træffer kommunalbestyrelsen efter den foreslåede § 108 a, stk. 4, afgørelse om, at den fremtidige støtte til en person skal omfatte tilbud om ophold på et botilbud efter servicelovens § 108, vil personen endvidere kunne benytte sig af adgangen til frit valg af botilbud efter servicelovens § 108, stk. 2. Ønsker personen således et andet botilbud end det, kommunalbestyrelsen tilbyder, har personen ret til dette under iagttagelse af servicelovens § 108, stk. 2, hvilket bl.a. indebærer, at der skal være tale om et tilsvarende tilbud.

Efter den foreslåede § 108a, stk. 4, andet punktum, skal kommunalbestyrelsens vurdering af, hvorvidt en ny bolig modsvarer personens behov, baseres på en udredning af personens behov gennemført ved hjælp af voksenuddredningsmetoden (VUM) eller en lignende metode. Mange kommuner benytter allerede i dag VUM til at foretage den nødvendige udredning af borgernes behov.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er at betone krav til sagsbehandlingen. Dermed sikres det, at beslutningen om, hvilken ny bolig personen tilbydes, baseres på en tilstrækkelig og aktuel vurdering af personens behov, ressourcer og samlede situation.

Det er også efter de gældende regler et krav, at der i forbindelse med afgørelser efter serviceloven sker en konkret og individuel vurdering af borgerens behov. I helt særlige og komplicerede enkeltsager kan kommunen eventuelt søge hjælp og vejledning hos VISO om, hvordan borgerens behov mest hensigtsmæssigt kan tilgodeses fremadrettet.

Hvis en borger afviser at flytte fra sin bolig på et botilbud målrettet unge og tage ophold på et botilbud eller en anden bolig, som kommunalbestyrelsen vurderer egnet til borgeren, skal kommunalbestyrelsen gennem fornyet dialog med borgeren og motivation af denne, herunder evt. motivation til at benytte sit frie valg af botilbud, afsøge alternative muligheder, der kan tilgodeses borgerens behov og ønsker til en fremtidig bolig.

Kommunalbestyrelsen bør endvidere søge at forebygge sådanne situationer ved at forberede borgeren og dennes pårørende på, at borgeren vil skulle fraflytte tilbuddet inden sit fyldte 35. år. Kommunalbestyrelsen bør desuden i forbindelse med visitation til botilbud målrettet unge søge at undgå at visitere borgere hertil, for hvem en ny flytning inden det fyldte 35. år må ventes at være omsorgsmæssigt betænkeligt.

Borgeren vil efter de almindelige klageregler kunne klage til Ankestyrelsen over visitationen til et tilbud, som er målrettet til unge under 35 år, og som derfor implicit indeholder en afgørelse om fraflytning fra det pågældende tilbud inden det 35. år, samt over kommunalbestyrelsens afgørelse om den fremtidige støtte efter fraflytningen og i den forbindelse over den udredning af personens behov, der ligger til grund for afgørelsen herom.

Forslaget indebærer, at en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne vil kunne re-visitere fra et botilbud målrettet unge efter den foreslåede § 108 a uden iagttagelse af servicelovens § 129 om flytning uden samtykke. For denne målgruppe gælder imidlertid, at kommunalbestyrelsens afgørelse efter den foreslåede § 108 a, stk. 4, skal ske under iagttagelse af

servicelovens § 82, stk. 2. Dette indebærer, at kommunalbestyrelsen skal påse, om der er pårørende eller andre, der kan inddrages i varetagelsen af interesserne for en person med betydelig nedsat psykisk funktionsevne. Det indebærer endvidere, at kommunalbestyrelsen skal være opmærksom på, om der er behov for at bede Statsforvaltningen om at beskikke en værge efter værgemålsloven. Har en person en beskikket værge efter værgemålsloven, vil værgeren kunne påklage kommunalbestyrelsens afgørelse om den fremtidige støtte til borgeren efter de almindelige regler som nævnt ovenfor.

Baggrunden for den foreslåede stk. 4 er et ønske om at sikre den nødvendige hensyntagen til retssikkerheden og trygheden for de personer, som skal fraflytte et botilbud målrettet unge.

Efter den foreslåede § 108 a, stk. 5, vil kommunalbestyrelsen skulle dække personens rimelige udgifter til flytning m.v. Rimelige udgifter til flytning kan omfatte udgifter til beboerindskud eller depositum og eventuelt forudbetalt leje, udgifter til flytning af møbler m.v. samt udgifter til en sådan indretning af boligen, at den svarer til indretningen i den fraflyttede bolig.

Hermed sikres det, at en flytning ikke indebærer merudgifter for personen, med mindre personen har særlige ønsker om f.eks. en eksklusiv indretning.

Kommunalbestyrelsens afgørelser efter den foreslåede § 108 a, stk. 5, vil kunne påklages til Ankestyrelsen, hvis personen ikke mener, at kommunalbestyrelsen har opfyldt betingelsen om at dække personens rimelige flytteudgifter.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.11. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Den gældende overskrift til kapitel 24 er ”Magtanvendelse”. Overskriften afspejler, at alle regler om magtanvendelse, bortset fra de særlige regler i kapitel 24 a om særlige indgreb over for domfældte, fremgår af kapitel 24.

Det foreslås, at overskriften til kapitel 24 ændres til ”Magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for alle voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne”.

Med ændringen gøres det tydeligt, at reglerne i kapitel 24 gælder for alle voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, dvs. både voksne, hvis funktionsnedsættelse er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), og voksne, hvis funktionsnedsættelse ikke er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med udviklingshæmning).

Baggrunden for ændringen er, at der med dette lovforslag foretages en opsplitning af servicelovens kapitel 24, hvorved kapitel 24 inddeles i kapitel 24 a, 24 b og 24 c. Der vil være forskel på målgrupperne for de forskellige kapitler, og det er derfor vigtigt, at det fremgår tydeligt af hver kapitels overskrift, hvem kapitlet gælder for.

Til nr. 3

Efter almenboliglovens § 40 fastsætter en almen boligafdeling på et afdelingsmøde en husorden for afdelingen. Husordensreglerne danner sammen med lejekontrakten, vedtægterne og vedligeholdelsesreglementet for afdelingen de grundlæggende retslige regler for aftalen mellem udlejer og beboerne i almene boliger. Reglerne gælder også for almene ældreboliger ejet af en kommune, region eller selvejende almene ældreboliger. Dog gælder det, at der ikke fastsættes vedtægter for almene ældreboliger ejet af en kommune eller region. Husordensreglerne indeholder normalt regler for beboernes adfærd og anvendelse af boligerne og deres fællesarealer og udgør således de grundlæggende leveregler for at sikre et velfungerende beboerfælleskab i afdelingen. Husordenens regler er bindende, og overtrædelse af dem kan indebære sanktioner over for beboerne.

Serviceoven indeholder ikke regler om fastsættelse af husorden på bo- og dagtilbud for voksne efter serviceoven. Det er imidlertid almindeligt antaget, at sådanne tilbud har hjemmel i anstaltsanordninger til at fastsætte generelle forskrifter, herunder ordensforskrifter, der skal være gældende i tilbuddet, og som har til formål at sikre tilbuddets overordnede funktion. Ordensreglerne skal være båret af saglige hensyn og må ikke gå videre end nødvendigt af hensyn til tilbuddets formål og virke.

Det foreslås med § 123, stk. 1, at det præciseres i loven, at lederen af et bo- eller dagtilbud, der drives af regionen, kommunen eller af en privat leverandør, efter serviceoven kan fastsætte en husorden, der angiver de nærmere regler og retningslinjer for ophold i den del af bo- eller dagtilbuddet, som ikke er beboerens egen bolig. Beboerens egen bolig er beboerens selvstændige bolig, som anvendes til boligformål. Fællesarealerne er de arealer, som anvendes til fælles aktiviteter for beboerne.

Det er kun bo- og dagtilbud, hvor der opholder sig borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som f.eks. mennesker med udviklingshæmning eller demens, der vil være omfattet af den foreslåede bestemmelse. Hermed menes f.eks. midlertidige boformer efter serviceovens § 107, længerevarende boformer efter serviceovens § 108, plejehjem o. lign. efter serviceovens § 192 og andre tilsvarende boformer, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er fast tilknyttet personale. Almene plejeboliger efter almenboliglovens § 5, stk. 2, vil derimod ikke være omfattet af bestemmelsen, da disse boformer er omfattet af reglerne i almenboliglovens § 40, jf. beskrivelsen af gældende ret ovenfor. Med dagtilbud menes beskyttet beskæftigelse efter serviceovens § 103, aktivitets- og samværstilbud efter serviceovens § 104 og aflastningstilbud efter serviceovens § 84.

Husordenerne kan angive generelle retningslinjer for ophold og adfærd i fællesarealer og medvirke til at understøtte trivsel og trykthed i fællesskabet. Husordenerne vil alene være vejledende. Det betyder, at de ikke kan danne grundlag for magtanvendelse eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for borgerne. Husordenerne vil således have karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed. Det bemærkes, at der på dette punkt er forskel på den foreslåede bestemmelse om fastsættelse af husordener efter serviceoven og den gældende bestemmelse i almenboliglovens § 40 om fastsættelse af husordener i almene plejeboliger. Husordenerne efter den foreslåede § 123 vil endvidere alene gælde på tilbuddets fællesarealer og dermed ikke i beboernes egne boliger.

Ved fastsættelse af husordener vil proportionalitetsprincippet skulle overholdes. Således må de regler, der fastsættes i husordenen, ikke indsnævre den personlige frihed eller privatlivets fred uforholdsmæssigt eller på anden måde være byrdefulde.

Rammerne i husordenen skal tage højde for, at mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne kan have særlige udfordringer i forhold til at kunne leve op til en husorden.

Det foreslås, med § 123, stk. 2, at beboerne i bo- eller dagtilbuddet og/eller deres pårørende skal inddrages i udarbejdelsen af husordenen.

Det foreslås, med § 123, stk. 3, at personer, der har taget ophold i bo- eller dagtilbuddet skal gøres bekendt med husordenen.

Det vurderes, at en husorden kan medvirke til at forebygge magtanvendelser, da den gør retningslinjerne for ophold på bo- eller dagtilbuddets fællesarealer tydelige for borgere, pårørende og personale.

Baggrunden for præciseringen er et ønske om at gøre magtanvendelsesreglerne tydeligere, end de er i dag. Det forhold, at fastsættelse af husordener er ureguleret, fører til, at der i nogle tilfælde fastsættes husordener, som går videre, end hvad formålet tilsiger, og som derfor ikke er lovlige. En lovfæstelse af adgangen vil forebygge disse situationer. Præciseringen udspringer også af et ønske om, at magtanvendelsesreglerne skal tage hensyn til fællesskabet og de andre beboere i bo- og dagtilbuddet og til personalet. I den forbindelse er det vigtigt med et styrket fokus på kollektive rettigheder, fordi én persons rettigheder kan betyde en indskrænkning i en anden persons rettigheder. Det vurderes, at fastsættelse af vejledende husordener kan tilvejebringe dette styrkede fokus.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Den gældende overskrift til § 124 er ”Anvendelsesområde”.

Det foreslås, at overskriften ændres til ”Formål og anvendelsesområde”.

Med ændringen gøres det tydeligt, at § 124 både regulerer de pågældende bestemmelers formål og anvendelsesområde.

Baggrunden for ændringen er et ønske om at gøre magtanvendelsesreglerne tydeligere, end de er i dag.

Til nr. 5

Efter servicelovens § 124, stk. 1, beskrives formålet med bestemmelserne i ”dette afsnit”. Med ”dette afsnit” henvises til bestemmelserne i kapitel 24.

Det foreslås, at ”dette afsnit” ændres til ”§§ 124 b-137 d”.

Med ændringen gøres det tydeligt, hvilke bestemmelser der er tale om.

Baggrunden for ændringen er dels et ønske om at gøre magtanvendelsesreglerne tydeligere, end de er i dag, dels at det med dette lovforslag foreslås, at kapitel 24 opdeles i flere kapitler.

Til nr. 6

Serviceovens § 124 beskriver formålet med og principperne for magtanvendelse. Det følger af bestemmelsen, at formålet med magtanvendelsesreglerne er at begrænse magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten til det absolut nødvendige. Det fremgår endvidere af bestemmelsen, at disse indgreb aldrig må erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand. Kommunen skal, forud for enhver form for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten, foretage, hvad der er muligt for at opnå personens frivillige medvirken til en nødvendig foranstaltning. Anvendelse af magt skal stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået, og hvis mindre indgribende foranstaltninger er tilstrækkelige, skal disse anvendes. Endeligt følger det af bestemmelsen, at magtanvendelse skal udøves så skånsomt og kortvarigt som muligt og med størst mulig hensyntagen til den pågældende og andre tilstedeværende, således at der ikke forvoldes unødigt krænkelser eller ulempe.

Det foreslås med § 124, stk. 2, at det tydeliggøres, at anvendelse af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten alene må ske for at sikre personens omsorg, værdighed og tryghed eller tilgodese hensynet til fællesskabet på bo- og dagtilbuddet eller hensynet til andre.

Med tilføjelsen styrkes borgerens retssikkerhed, ligesom det tydeliggøres, at der i nogle situationer kan anvendes magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten af hensyn til fællesskabet på bo- eller dagtilbuddet og af hensyn til andre.

Med ”hensynet til fællesskabet på bo- eller dagtilbuddet” menes hensynet til, at beboerne på botilbuddet eller brugere af dagtilbuddet kan deltage i fælles aktiviteter sammen. Aktiviteter kan være alt fra almindeligt samvær til spisning og andre aktiviteter, hvor flere af beboerne/brugerne er sammen. ”Andre” kan være alle, som opholder sig i bo- eller dagtilbuddet, f.eks. andre beboere eller personalet.

Baggrunden for ændringen er et ønske om at gøre magtanvendelsesreglerne tydeligere, end de er i dag.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 7

Ifølge serviceovens § 124, stk. 5, kan indgreb efter serviceovens § 126 udføres af ansatte i tilbud, der drives af regionen eller af de private leverandører, der efter kommunal visitation yder service over for den pågældende, jf. serviceovens § 124 a. Det påhviler kommunalbestyrelsen at vejlede private leverandører af service om betingelserne for at foretage indgreb i medfør af serviceovens § 126, herunder om kravet om indberetning, jf. serviceovens § 136. I tilbud etableret af regionsrådet påhviler vejledningsforpligtelsen efter serviceovens § 124, stk. 5, 2. pkt. regionsrådet.

Det foreslås, at serviceovens § 124, stk. 5, ophæves.

Baggrunden for ændringen er, at der med dette lovforslag foreslås en ophævelse af servicelovens § 126, som vedrører kommunalbestyrelsens adgang til at træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af fastholdelse m.v. Dermed giver det ikke mening at bevare bestemmelsen i § 124, stk. 5.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til forslaget om ophævelse af servicelovens § 126 (lovforslagets § 1, nr. 14).

Til nr. 8

Servicelovens § 124 a indeholder en beskrivelse af målgruppen for magtanvendelsesreglerne. Bestemmelsen har ikke sin egen overskrift, men hører under overskriften ”Anvendelsesområde”, som står før § 124.

Det foreslås, at § 124 a får overskriften ”Målgruppe”.

Med ændringen gøres det tydeligt, at bestemmelsen beskriver målgruppen for magtanvendelsesreglerne.

Baggrunden for ændringen er et ønske om at gøre magtanvendelsesreglerne tydeligere, end de er i dag.

Til nr. 9

Efter servicelovens § 124 a gælder bestemmelserne i §§ 124-137 for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der får personlig og praktisk hjælp samt socialpædagogisk bistand m.v. efter §§ 83-87, behandling efter §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i en foranstaltning efter §§ 125-129 a.

Det foreslås, at ”§§ 124-137” ændres til ”§§ 124 b-135 b”, at ”samt” ændres til ”eller”, og at ”§§ 125-129 a” ændres til ”§§ 124 b-129 a”.

Med ændringen foretages for det første en opdatering af henvisningerne, således at de stemmer overens med paragrafnumrene efter de ændringer, der foretages med dette lovforslag. Der er således tale om konsekvensrettelser som følge af lovforslagets § 1.

Det bemærkes, at den gældende bestemmelse i § 128 samt de foreslåede bestemmelser i §§ 124 b-d og 128 b vil kunne anvendes såvel i bo- og dagtilbud som i borgerens eget hjem, i tilfælde hvor borgeren ikke bor på botilbud eller opholder sig i et dagtilbud, men modtager hjælp og støtte i sit eget hjem. Bestemmelserne vil også kunne anvendes under udflugter o. lign. I modsætning hertil vil de regler, der har fokus på fællesskabet, dvs. § 125, stk. 3-4, som med lovforslagets § 1, nr. 12, bliver til § 125, stk. 1-2, alene kunne anvendes i bo- og dagtilbud, mens den foreslåede bestemmelse i § 128 a alene vil kunne anvendes i botilbud. Med botilbud menes f.eks. midlertidige boformer efter servicelovens § 107, længerevarende boformer efter servicelovens § 108, almene plejeboliger efter almenboliglovens § 5, stk. 2, plejehjem o. lign. efter servicelovens § 192, friplejeboliger efter friplejeboligloven og andre tilsvarende boformer, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er fast tilknyttet personale. Med dagtilbud menes beskyttet beskæftigelse efter servicelovens § 103, aktivitets- og samværstilbud efter servicelovens § 104 og aflastningstilbud efter servicelovens § 84.

Baggrunden for ændringen er, at der med dette lovforslag føjes nye bestemmelser til servicelovens afsnit VII, således at der skal foretages opdatering af henvisningerne i målgruppebestemmelsen i servicelovens § 124 a.

For det andet ændres ”samt” til ”eller”, hvorved det tydeliggøres, at magtanvendelsesreglerne gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som modtager en af de i bestemmelsen nævnte ydelser.

Baggrunden for denne ændring er, at den gældende formulering kan skabe forvirring omkring, hvorvidt personer, for at være omfattet af målgruppen, skal modtage alle de nævnte ydelser på samme tid.

Til nr. 10

Fysisk guidning

Ifølge servicelovens § 126 kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne eller føre denne til et andet opholdsrum, når en række betingelser er opfyldt. Fastholdelse er i sagens natur alene nødvendig, når personen gør modstand. Serviceloven indeholder ikke regler om fysisk guidning som led i varetagelsen af omsorgen for borgeren i situationer, hvor borgeren ikke gør modstand.

Det foreslås med § 124 b, at det præciseres i loven, at personalet kan anvende fysisk guidning over for personer som led i omsorgen, herunder for at sikre tryghed og trivsel på bo- og dagtilbud. Fysisk guidning vil kunne anvendes af hensyn til personen selv for at sikre hans eller hendes tryghed og værdighed eller af hensyn til andre i situationer, hvor personens adfærd er grænseoverskridende eller konfliktskabende, eller i situationer, hvor en beboer på et bo- eller dagtilbud er gået ind i en anden beboers egen bolig, uden at den anden beboer ønsker det.

Begrebet ”andre” omfatter alle, herunder alle, der opholder sig på bo- eller dagtilbuddet, f.eks. beboere, besøgende og personale.

Fysisk guidning vil først kunne anvendes, når personalet forgæves har forsøgt at løse situationen med en socialpædagogisk indsats. Principperne om proportionalitet og skånsomhed vil skulle overholdes.

Fysisk guidning kan f.eks. bestå i at lægge en arm om skulderen af en borger for at angive, at man ønsker, at personen skal følge med. Fysisk guidning kan også bestå i at tage borgerens hånd og føre borgeren med sig til et andet rum. Det kan f.eks. være relevant i situationer, hvor der er uoverensstemmelse mellem borgerens ageren og ønsker og personalets faglige vurdering af, hvad der er det bedste for den pågældende.

Ifølge den foreslåede bestemmelse i § 124 b, stk. 2, må fysisk guidning ikke indebære fastholdelse. Det bemærkes, at forslaget om fysisk guidning på dette punkt adskiller sig fra den gældende bestemmelse om anvendelse af fysisk guidning på børneområdet, hvor adgangen til at anvende fysisk guidning er reguleret i § 6 i lov om voksenansvar for anbragte børn og unge, jf. lovbekendtgørelse nr. 507 af 2. maj 2017 med senere ændringer (herefter voksenansvarsloven), idet

fysisk guidning efter voksenansvarsloven kan indebære kortvarig fastholdelse. Det var vigtigt for partierne bag aftalerne om revision af servicelovens magtanvendelsesregler, at fysisk guidning på voksenområdet - i modsætning til fysisk guidning på børneområdet - ikke må indebære fastholdelse.

Ifølge den foreslåede bestemmelse i § 124 b, stk. 3, er fysisk guidning ikke magtanvendelse eller et indgreb i selvbestemmelsesretten, og der skal derfor ikke ske registrering og indberetning efter den foreslåede § 135 a.

Fysisk guidning vil alene kunne anvendes over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, herunder personer med demens, der får personlig og praktisk hjælp eller socialpædagogisk bistand m.v. efter servicelovens §§ 83-87, behandling efter servicelovens §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter servicelovens §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i den fysiske guidning. Bestemmelsen vil kunne anvendes i bo- og dagtilbud. Hermed menes f.eks. midlertidige boformer efter servicelovens § 107, længerevarende boformer efter servicelovens § 108, almene plejeboliger efter almenboliglovens § 5, stk. 2, plejehjem o. lign. efter servicelovens § 192 og andre tilsvarende boformer, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er fast tilknyttet personale. Med dagtilbud menes beskyttet beskæftigelse efter servicelovens § 103, aktivitets- og samværstilbud efter servicelovens § 104 og aflastningstilbud efter servicelovens § 84. Bestemmelsen vil også kunne anvendes i borgerens eget hjem, i tilfælde hvor borgeren ikke bor på botilbud eller opholder sig i et dagtilbud, men modtager hjælp og støtte i sit eget hjem.

Et eksempel på en situation, som vil være omfattet af den foreslåede bestemmelse, er, at en pædagog har forsøgt at overtale en beboer på et botilbud, som spiller mundharmonika i fællesrummet til stor gene for tre andre beboere, der ser fjernsyn i fællesrummet, til at gå med ud i køkkenet. Da overtalelsen ikke lykkes, lægger pædagogen en hånd på beboerens skulder og fører personen stille og roligt væk fra fællesrummet og ud i køkkenet. Der vil her være tale om fysisk guidning. Hvis beboeren gør modstand, således at pædagogen er nødt til at anvende fysisk magt, f.eks. ved at fastholde personen, er der ikke hjemmel i den foreslåede bestemmelse i § 124 b til at fortsætte handlingen. Der kan alene fastholdes, hvis betingelserne for fysisk magtanvendelse efter den foreslåede bestemmelse i § 124 d er opfyldt eller, i forhold til personer, hvor funktionsnedsættelsen er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), hvis betingelserne for fastholdelse m.v. ved meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende adfærd efter den foreslåede § 136 d er opfyldt.

Personalets anvendelse af reglerne om fysisk guidning vil kunne påklages til kommunalbestyrelsen efter de foreslåede bestemmelser i § 133, stk. 1 og 3.

Baggrunden for præciseringen er et ønske om at gøre magtanvendelsesreglerne tydeligere, end de er i dag. Den manglende regulering af, hvornår personalet må guide en borger, som ikke følger med af sig selv, men som heller ikke gør modstand, skaber usikkerhed hos personalet om, hvor langt personalet må gå inden for lovens rammer. Denne usikkerhed kan føre til, at personalet går for langt i forhold til, hvad der er lovligt. Omvendt kan det også føre til, at personalet undlader at handle af frygt for at overtræde loven, hvilket kan føre til omsorgssvigt over for den pågældende borger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.3. i de almindelige bemærkninger.

Afværgenhjælp

Efter de gældende regler i serviceloven er det ikke tilladt at anvende fysisk magt alene for at forhindre eller afværge en tingsskade. Magtanvendelse i en sådan situation vil således kun være straffri, hvis der er tale om så ekstraordinær en situation, at straffelovens regler om nødret finder anvendelse.

Ved risiko for væsentlig personskade vil der kunne gribes ind med fysisk magt efter servicelovens § 126.

Det foreslås med § 124 c, at der etableres hjemmel til, at personalet kortvarigt kan fastholde eller føre en person væk fra en situation, når det er nødvendigt for at afværge, at vedkommende forårsager væsentlig ødelæggelse af indbo eller andre værdier. Afværgehjælp vil kunne anvendes akut, dvs. uden forudgående afgørelse fra kommunalbestyrelsen.

Afværgehjælp vil alene kunne anvendes over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, herunder personer med demens, der får personlig og praktisk hjælp eller socialpædagogisk bistand m.v. efter servicelovens §§ 83-87, behandling efter servicelovens §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter servicelovens §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i det pågældende indgreb. Bestemmelsen vil kunne anvendes i bo- og dagtilbud. Med botilbud menes f.eks. midlertidige boformer efter servicelovens § 107, længerevarende boformer efter servicelovens § 108, almene plejeboliger efter almenboliglovens § 5, stk. 2, plejehjem o. lign. efter servicelovens § 192, friplejeboliger efter friplejeboligloven og andre tilsvarende boformer, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er fast tilknyttet personale. Med dagtilbud menes beskyttet beskæftigelse efter servicelovens § 103, aktivitets- og samværstilbud efter servicelovens § 104 og aflastningstilbud efter servicelovens § 84. Bestemmelsen vil også kunne anvendes i borgerens eget hjem, i tilfælde hvor borgeren ikke bor på botilbud eller opholder sig i et dagtilbud, men modtager hjælp og støtte i sit eget hjem.

Afværgehjælp vil først kunne anvendes, når personalet forgæves har forsøgt at løse situationen med en socialpædagogisk indsats. Principperne om proportionalitet og skånsomhed vil skulle overholdes, jf. servicelovens § 124.

Det vil være en betingelse, at der er tale om væsentlig ødelæggelse af fysiske genstande af betydelig økonomisk værdi eller affektionsværdi, der tilhører en anden eller borgeren selv. Der vil i den forbindelse skulle tages højde for den økonomiske værdi eller affektionsværdien af det materielle gode, der er ved at blive ødelagt, ligesom indgrebet altid skal ske under iagttagelse af proportionalitetsprincippet. En fastholdelse skal således være så kortvarig som muligt og må ikke være af mere indgribende karakter end nødvendigt for at forhindre den skadevoldende handling.

Anvendelse af afværgehjælp vil skulle registreres og indberettes til personalelederen, som skal sørge for at videresende indberetningen til kommunalbestyrelsen og til tilsynet, jf. den foreslåede bestemmelse i § 135 a.

Personalets anvendelse af reglerne om afværgehjælp vil kunne påklages til kommunalbestyrelsen efter de foreslåede bestemmelser i § 133, stk. 1 og 3.

Baggrunden for den foreslåede bestemmelse er, at det vurderes, at der i praksis kan være behov for at anvende fysisk magt for at afværge, at en borger med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne beskadiger fysiske genstande. Det hænder således, at der opstår situationer, hvor en

borger med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne i f.eks. et anfald af raseri ødelægger egne eller andres ting. I langt de fleste tilfælde vil personalet kunne tale borgeren fra den pågældende handling og på denne måde forhindre den forestående tingsskade.

Men der vil være situationer, hvor borgeren i den konkrete situation ikke kan nås med dialog. Som det fremgår af ovenstående, er der i disse tilfælde i dag kun adgang til at gribe ind, hvis borgeren er til fare for sig selv eller andre, eller hvis den konkrete situation er omfattet af straffelovens regler om nødret. I de situationer, der ikke er omfattet af ovenstående, har personalet således ikke mulighed for at gribe ind og forhindre skaden. Det kan betyde, at borgeren pådrager sig et stort erstatningskrav eller får foretaget skade på noget af høj affektionsværdi enten for dem selv eller for andre.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.4. i de almindelige bemærkninger.

Fastholdelse m.v. i kapitel 24

Efter servicelovens § 126 kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person eller føre denne til et andet opholdsrum, når der er nærliggende risiko for, at personen udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet. Det følger af servicelovens § 124, stk. 5, at indgreb efter § 126 kan udføres af ansatte i det pågældende tilbud.

Efter servicelovens 127 kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person for at forhindre denne i at forlade boligen eller for at føre denne tilbage til boligen, når der er nærliggende risiko for, at en eller flere personer ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet for at afværge denne risiko og lovens øvrige muligheder forgæves har været anvendt. Kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om, for hvilken periode tilbageholdelse i boligen kan anvendes, og skal løbende vurdere, om en mindre indgribende foranstaltning kan anvendes. Indgreb efter servicelovens § 127 kan begæres indbragt for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse, jf. servicelovens § 135. Indgreb efter servicelovens §§ 126 og 127 skal registreres og indberettes til kommunalbestyrelsen og tilsynet, jf. servicelovens § 136, stk. 1.

Det foreslås med § 124 d, stk. 1, at der etableres hjemmel til, at personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til boligen eller til et andet opholdsrum, når personen udviser en adfærd, der er til fare for sig selv eller andre. Fastholdelse m.v. vil kunne ske akut, dvs. uden forudgående afgørelse fra kommunalbestyrelsen.

Fastholdelse m.v. vil alene kunne ske over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, herunder personer med demens, der får personlig og praktisk hjælp eller socialpædagogisk bistand m.v. efter servicelovens §§ 83-87, behandling efter servicelovens §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter servicelovens §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i det pågældende indgreb. Bestemmelsen vil kunne anvendes i bo- og dagtilbud. Med botilbud menes f.eks. midlertidige boformer efter servicelovens § 107, længerevarende boformer efter servicelovens § 108, almene plejeboliger efter almenboliglovens § 5, stk. 2, plejehjem o. lign. efter servicelovens § 192, friplejeboliger efter friplejeboligloven og andre tilsvarende boformer, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er fast tilknyttet personale. Med dagtilbud menes beskyttet beskæftigelse efter

servicelovens § 103, aktivitets- og samværstilbud efter servicelovens § 104 og aflastningstilbud efter servicelovens § 84. Bestemmelsen vil også kunne anvendes i borgerens eget hjem, i tilfælde hvor borgeren ikke bor på botilbud eller opholder sig i et dagtilbud, men modtager hjælp og støtte i sit private bolig.

Fastholdelse m.v. vil først kunne ske, når personalet forgæves har forsøgt at løse situationen med en socialpædagogisk indsats. Fastholdelsen m.v. skal være så kortvarig som muligt og må ikke være af mere indgribende karakter end nødvendigt for at forhindre den forestående fare, jf. servicelovens § 124.

Med fastholdelse menes, at personalet kan holde en borger fysisk fast for at forhindre eller afværge fare. Med tilbageholdelse menes, at personalet kan holde en borger fysisk tilbage for at forhindre eller afværge fare. Med føren tilbage til boligen menes, at personalet kan føre en borger fysisk tilbage til borgerens egen bolig på botilbuddet eller til borgerens eget hjem (i tilfælde, hvor borgeren ikke bor på botilbud) for at forhindre eller afværge fare. Med føren til et andet opholdsrum menes, at personalet kan føre en borger fysisk til et andet opholdsrum enten på bo- eller dagtilbuddet eller andet steds for at forhindre eller afværge fare.

Fastholdelse m.v. vil skulle registreres og indberettes til personalelederen, som skal sørge for at videresende indberetningen til kommunalbestyrelsen og tilsynet, jf. den foreslåede bestemmelse i § 135 a.

Personalets anvendelse af reglerne om fastholdelse m.v. vil kunne påklages til kommunalbestyrelsen efter de foreslåede bestemmelser i § 133, stk. 1 og 3.

Da visse indgreb efter det foreslåede § 124 d, stk. 1, kan have karakter af frihedsberøvelse foreslås det med § 124 d, stk. 2, at personer, over for hvem der er foretaget indgreb efter bestemmelsen, der foretages for at forhindre den pågældende i at forlade boligen eller et opholdsrum eller føre den pågældende tilbage til boligen eller et opholdsrum, kan begære indgrebet indbragt for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse.

Det følger som nævnt af den gældende bestemmelse i servicelovens § 135, jf. servicelovens § 127, stk. 1, at Ankestyrelsens afgørelser, som handler om fysisk magt i form af at fastholde en person for at forhindre denne i at forlade boligen eller føre den pågældende tilbage til boligen, kan begæres indbragt for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse. Det foreslås, at denne adgang til at begære domstolsprøvelse videreføres, således at indgreb, der foretages for at forhindre den pågældende i at forlade boligen eller et opholdsrum eller føre den pågældende tilbage til boligen eller et opholdsrum, kan begæres indbragt for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43.

Det foreslås i øvrigt med § 124 d, stk. 3, at begæring efter den foreslåede § 124 d, stk. 2, skal kunne indgives af en pårørende, en eventuel værge, en eventuel fremtidsfuldmægtig eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, når den person, som foranstaltningen vedrører, ikke selv er i stand til at indgive begæring.

Baggrunden for den foreslåede bestemmelse er, at den gældende sagsgang, hvor kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse, før personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til boligen eller til et andet opholdsrum, vurderes uhensigtsmæssig og fører til, at

personalet enten anvender magt uden hjemmel eller undlader at handle, hvilket kan føre til omsorgssvigt af en sårbar persongruppe.

Den gældende bestemmelse i servicelovens § 124, stk. 5, fortolkes i praksis således, at personalet kan træffe afgørelse på vegne af kommunalbestyrelsen i akutte situationer, men ministeriet vurderer ikke, at bestemmelsen giver hjemmel hertil, da det alene fremgår af bestemmelsen, at det i praksis er de ansatte, der udfører indgreb efter servicelovens § 126. Det fremgår ikke af bestemmelsen, at de ansatte træffer afgørelse efter servicelovens § 126.

Det hænder, at mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne befinder sig i en situation, hvor de er udadreagerende i en sådan grad, at de er til fare for sig selv eller andre. Disse mennesker er ofte ude af stand til at forudse og forstå konsekvenserne af deres egne handlinger, ligesom de ofte vil være ude af stand til at give et samtykke til en given handling, der foretages af personalet. I langt de fleste tilfælde vil personalet kunne tale borgeren fra den pågældende handling og på denne måde forhindre den forestående fare.

Men der vil være situationer, hvor borgeren i den konkrete situation ikke kan nås med dialog, og hvor der derfor er behov for at fastholde, tilbageholde eller føre borgeren tilbage til personens bolig eller til et andet opholdsrum for at forhindre den pågældende fare. Som det fremgår af ovenstående, er der i disse tilfælde i dag kun hjemmel til at gribe ind, hvis kommunalbestyrelsen har truffet en afgørelse på forhånd, og hvis der er nærliggende risiko for væsentlig personskade. Ministeriet vurderer ikke, at det i akutte situationer giver mening, at personalet skal tage kontakt til kommunalbestyrelsen og bede dem om at træffe afgørelse om, at der kan anvendes fysisk magt i den pågældende situation, da man i en akut opstået situation ikke kan vente på dette.

Ligeledes findes det ikke hensigtsmæssigt, at det kun er i situationer, hvor der er nærliggende risiko for væsentlig personskade, at der kan gribes ind, da det også kan være nødvendigt for at varetage omsorgspligten over for borgerne at gribe ind i situationer, hvor der er fare på færde, selvom denne fare ikke indebærer væsentlig personskade.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.5. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 11

Efter gældende ret indeholder servicelovens § 125 både regler om særlige døråbnere og om alarm- og pejlesystemer. Overskriften til bestemmelsen er "Alarmsystemer".

Det foreslås, at overskriften "Alarmsystemer" udgår, og at overskriften til § 125 i stedet bliver "Særlige døråbnere".

Med ændringen bliver det tydeligt, at § 125 fremover alene vil indeholde regler om særlige døråbnere.

Baggrunden for ændringen er, at det med dette lovforslag foreslås, at § 125, stk. 1 og 2, om alarm- og pejlesystemer ophæves, således at § 125 alene indeholder regler om særlige døråbnere. Der foretages ikke materielle ændringer af reglerne om særlige døråbnere.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til forslaget om ophævelse af servicelovens § 125, stk. 1 og 2 (lovforslagets § 1, nr. 12).

Til nr. 12

Ifølge servicelovens § 125, stk. 1, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at anvende personlige alarm- eller pejlesystemer for en person i en afgrænset periode, når der er risiko for, at personen ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko.

Ifølge servicelovens § 125, stk. 2, kan anvendelse af personlige alarm- og pejlesystemer iværksættes for personer, hvor den nedsatte funktionsevne, jf. § 124 a, er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), medmindre den pågældende modsætter sig dette. Hvis personen modsætter sig anvendelsen af et personligt alarm- eller pejlesystem, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om anvendelsen, og denne afgørelse kan gøres tidsubegrænset.

Det foreslås, at bestemmelserne ophæves.

Baggrunden for ophævelsen er, at det med dette lovforslag foreslås, at bestemmelserne nyaffattes i de foreslåede §§ 128 b og 136 e. Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne til den foreslåede § 128 b (lovforslagets § 1, nr. 15) og den foreslåede § 136 e (lovforslagets § 1, nr. 25).

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.7. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 13

Ifølge servicelovens § 125, stk. 3, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at anvende særlige døråbnere. Hvis der anvendes særlige døråbnere, skal der, ifølge servicelovens § 125, stk. 4, af hensyn til beboernes frie færden opsættes en døralarm, som sikrer, at beboere, der ikke selv kan betjene den særlige døråbner, får den nødvendige hjælp hertil. Det fremgår af servicelovens § 125, stk. 4, 2. pkt., at beboere, der er omfattet af foranstaltningen, således alene vil kunne tilbageholdes, hvis bestemmelsen i servicelovens § 127 om tilbageholdelse i boligen samtidig hermed finder anvendelse.

Det foreslås, at henvisningerne til servicelovens § 125, stk. 3, i § 125, stk. 4, 1. og 2. pkt., der med dette lovforslag bliver til § 125, stk. 2, 1. og 2. pkt., ændres til § 125, stk. 1. Det foreslås endvidere, at henvisningen til servicelovens § 127 i § 125, stk. 4, 2. pkt., ændres til de foreslåede bestemmelser i §§ 124 d og 136 d.

Med ændringen opretholdes den gældende retstilstand, ifølge hvilken der i § 125, stk. 4, henvises til bestemmelsen om kommunalbestyrelsens adgang til at træffe afgørelse om særlige døråbnere. Endvidere holdes der fast i, at anvendelse af særlige døråbnere ikke kan medføre tilbageholdelse af borgeren, medmindre betingelserne for tilbageholdelse, som fremgår af de foreslåede bestemmelser i §§ 124 d og 136 d er opfyldt.

Baggrunden for ændringen er, at der med dette lovforslag foreslås en ophævelse af servicelovens § 125, stk. 1 og 2, hvorved § 125, stk. 3, bliver til § 125, stk. 1. Der foreslås endvidere en ophævelse

af servicelovens § 127 samt en nyaffattelse af store dele af indholdet i § 127 i de foreslåede bestemmelser i §§ 124 d og 136 d.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 10, 12 og 25.

Til nr. 14

Ifølge servicelovens § 126 kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person eller føre denne til et andet opholdsrum, når der er nærliggende risiko for, at personen udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.

Ifølge servicelovens § 126 a kan kommunalbestyrelsen undtagelsesvis for en afgrænset periode træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person, hvis dette må anses for en absolut nødvendighed for at varetage omsorgspligten, jf. § 82, stk. 1, i personlige hygiejnesituationer. Det skal samtidig gennem handleplanen, jf. § 136, stk. 2, søges sikret, at magtanvendelse i personlige hygiejnesituationer i fremtiden kan undgås.

Ifølge servicelovens § 127 kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person for at forhindre denne i at forlade boligen eller for at føre denne tilbage til boligen, når der er nærliggende risiko for, at en eller flere personer ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet for at afværge denne risiko og lovens øvrige muligheder forgæves har været anvendt. Kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om, for hvilken periode tilbageholdelse i boligen kan anvendes, og skal løbende vurdere, om en mindre indgribende foranstaltning kan anvendes.

Det foreslås, at bestemmelserne ophæves.

Baggrunden for ophævelsen er, at det med dette lovforslag foreslås, at bestemmelserne nyaffattes i de foreslåede §§ 124 d, 136 a, 136 c og 136 d. Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 10 og 25.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.5. og 2.8. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 15

Låsning og sikring af yderdøre og vinduer

Efter servicelovens § 125, stk. 3, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at anvende særlige døråbnere ved yderdøre for en eller flere personer i en afgrænset periode, når der er nærliggende risiko for, at en eller flere personer ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet for at afværge denne risiko og lovens øvrige muligheder forgæves har været anvendt. Ved anvendelse af særlige døråbnere er der ikke tale om aflåsning af døren, men alene om påsætning af en forsinkende faktor, som skal tjene til, at personalet kan nå at blive opmærksomt på, at en beboer er ved at forlade botilbuddet, plejehjemmet m.v. Indgreb efter servicelovens § 125, stk. 3, skal registreres og indberettes til kommunalbestyrelsen og tilsynet, jf. servicelovens § 136, stk. 1.

Efter servicelovens § 137 j kan der træffes afgørelse om, at en person med nedsat psykisk funktionsevne, som er anbragt i en boform efter servicelovens § 108 i henhold til en strafferetlig afgørelse afsagt ved dom eller kendelse, kan låses inde i sin bolig om natten i op til 8 timer i perioden mellem kl. 21 og 8, hvis der er nærliggende risiko for, at den anbragte ellers vil undvige fra boformen.

Der er ikke hjemmel til, at man kan låse eller på anden vis sikre yderdøre eller vinduer til en beboers egen bolig i tilfælde, hvor beboeren ikke er anbragt i botilbuddet på baggrund af en strafferetlig afgørelse.

Det foreslås med bestemmelsen i § 128 a, stk. 1, at kommunalbestyrelsen skal kunne træffe afgørelse om i en afgrænset periode at låse eller på anden vis sikre yderdøre eller vinduer til en beboers egen bolig på botilbud, når der er risiko for, at beboeren vil forlade sin bolig og derved udsætte sig selv eller andre for fare.

Det foreslås med bestemmelsen i § 128 a, stk. 2, at afgørelser efter stk. 1 ikke kan omfatte aflåsning af døre til botilbuddets indendørs fællesarealer. Afgørelsen kan dermed kun indebære sikring af vinduer eller aflåsning af yderdøre til beboerens egen bolig, dvs. terrassedøre, altandøre, havelåger o. lign. Afgørelsen vil ikke kunne indebære aflåsning af døren mellem beboerens egen bolig og tilbuddets fællesarealer. Beboerens egen bolig er borgerens selvstændige bolig, som anvendes til boligformål. Det vil f.eks. efter almenboliglovens § 110 omfatte eget toilet, bad og evt. køkken. Fællesarealerne er de arealer, som anvendes til fælles aktiviteter for beboerne.

Det foreslås med bestemmelsen i § 128 a, stk. 3, at der altid skal være mindst én uaflåst dør i beboerens egen bolig. Baggrunden herfor er hensynet til beboerens frie færden og hensynet til brandsikkerheden. Dørlåsning m.v. vil dermed aldrig kunne have karakter af frihedsberøvelse.

Afgørelsen vil skulle træffes over for den enkelte beboer og vil alene kunne træffes over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, herunder personer med demens, der får personlig og praktisk hjælp eller socialpædagogisk bistand m.v. efter servicelovens §§ 83-87, behandling efter servicelovens §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter servicelovens §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i låsningen/sikringen. Det er endvidere en betingelse, at den pågældende borger bor i botilbud (f.eks. midlertidige boformer efter servicelovens § 107, længerevarende boformer efter servicelovens § 108, almene plejeboliger efter almenboliglovens § 5, stk. 2, plejehjem o. lign. efter servicelovens § 192 og andre tilsvarende boformer, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er fast tilknyttet personale). Bestemmelsen kan således ikke anvendes i dagtilbud (f.eks. aktivitets- og samværstilbud efter servicelovens § 104 og aflastningstilbud efter servicelovens § 84) eller i borgerens eget hjem.

Når kommunalbestyrelsen modtager en anmodning om at træffe en afgørelse om dørlåsning m.v., skal kommunalbestyrelsen vurdere, om betingelserne for at træffe en sådan afgørelse er opfyldt. Kommunalbestyrelsen skal således vurdere, om den pågældende borger er omfattet af målgruppen i § 124 a, samt om der er risiko for, at beboeren vil forlade sin bolig og derved udsætte sig selv eller andre for fare.

Kommunalbestyrelsens afgørelse træffes for en periode på 12 måneder, hvorefter personalelederen kan anmode kommunalbestyrelsen om at træffe en ny afgørelse. Perioden på 12 måneder vil fremgå af magtanvendelsesbekendtgørelsen, som træder i kraft samtidig med dette lovforslag.

Bestemmelsen vil først kunne anvendes, når personalet forgæves har forsøgt at løse situationen med en socialpædagogisk indsats, og dørlåsning m.v. skal være så kortvarig som muligt, jf. servicelovens § 124.

Aflåsning og sikring efter bestemmelsen vil skulle registreres og indberettes til personalelederen, som skal sørge for at videresende indberetningen til kommunalbestyrelsen og tilsynet, jf. den foreslåede bestemmelse i § 135 a.

Afgørelser efter bestemmelsen vil kunne påklages til Ankestyrelsen efter de foreslåede bestemmelser i § 133, stk. 2 og 3.

Baggrunden for forslaget er en række sager, der har vist, at den gældende retstilstand, hvor låsning/sikring ikke er tilladt, kan føre til farlige situationer, idet mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne ofte er ude af stand til at overskue konsekvenserne af deres egne handlinger. Således kan det f.eks. være svært for en person med udviklingshæmning at forudse, at de kan komme til skade, hvis de løber ud på en vej fyldt med biler. Ligeledes vil disse borgere ofte være ude af stand til at give et samtykke til aflåsning eller anden sikring af yderdøre eller vinduer til personens egen bolig i botilbuddet. Det vurderes i øvrigt, at der bør etableres hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan træffe en sådan afgørelse, når der er risiko for, at beboeren vil forlade sin bolig og derved udsætte andre for fare. Det kan f.eks. være en situation, hvor en person med udviklingshæmning har en tendens til, som følge af sin funktionsnedsættelse, at løbe ud på en trafikeret vej, hvorved andre trafikanter udsættes for fare.

Baggrunden for forslaget er således et ønske om at forebygge fare for beboeren eller andre.

Det findes dog, af hensyn til borgernes ret til selvbestemmelse og retssikkerhed, vigtigt, at dørlåsning m.v. efter bestemmelsen forudsætter, at kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse herom.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.6. i de almindelige bemærkninger.

Tryghedsskabende velfærdsteknologi i kapitel 24

Efter servicelovens § 125, stk. 1, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at anvende personlige alarm- eller pejlesystemer for en person i en afgrænset periode, når der er risiko for, at personen ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko.

Efter servicelovens § 125, stk. 2, kan anvendelse af personlige alarm- og pejlesystemer iværksættes for personer, hvor den nedsatte funktionsevne er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), medmindre den pågældende modsætter sig dette. Hvis personen modsætter sig anvendelsen af et personligt alarm- eller pejlesystem, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om anvendelse heraf efter servicelovens § 125, stk. 1. Sidstnævnte afgørelse kan gøres tidsubegrænset.

Indgreb efter servicelovens § 125, stk. 1, skal registreres og indberettes til kommunalbestyrelsen og tilsynet, jf. servicelovens § 136, stk. 1. Indgreb efter servicelovens § 125, stk. 2, skal ikke registreres og indberettes, da der ikke er tale om magtanvendelse.

Det foreslås med bestemmelsen i § 128 b, stk. 1, at kommunalbestyrelsen skal kunne træffe afgørelse om at anvende tryghedsskabende velfærdsteknologi for en person i en afgrænset periode, når der er risiko for personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko, jf. dog den foreslåede § 136 e.

Med forslaget ændres terminologien fra ”alarm- eller pejlesystemer” til ”tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger”. Den nye formulering gør begrebet bredere og mere tidsløst og vil gøre det muligt at bruge nye typer af tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger, som kan registrere borgerens bevægelser, f.eks. faldmåtter, sensorgulve og GPS. Der vil dog aldrig kunne gives tilladelse til videoovervågning af borgerne. Den foreslåede ændring understøtter regeringens strategi for Danmarks digitale vækst, hvori indgår et initiativ om agil erhvervsrettet regulering. Initiativet har til formål at sikre, at lovgivningen er tilpasningsdygtigt, fremsynet og foregribende i forhold til at møde et samfund i hastig forandring. Der henvises til Erhvervsministeriets Vejledning om principper for agil erhvervsrettet regulering, juni 2018.

At velfærdsteknologier omfattet af bestemmelsen er tryghedsskabende betyder, at løsningerne skal være egnede til at understøtte borgerens bevægelsesfrihed, omsorg, værdighed, tryghed eller sikkerhed. Velfærdsteknologiske løsninger såsom spiserobotter, robotstøvsugere o. lign. er således ikke omfattet af bestemmelsen.

Med forslaget udvides hjemlen desuden, således at det bliver muligt at bruge sådanne tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger til at registrere bevægelser/fald i borgerens egen bolig. Det kunne f.eks. være en trædematte eller et sensorgulv. I dag er det kun lovligt at anvende personlig alarm- eller pejlesystemer som f.eks. GPS og kun i forhold til at registrere og forebygge risiko for, at borgeren forlader selve bo- eller dagtilbuddet.

Afgørelsen vil alene kunne træffes over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, herunder personer med demens, der får personlig og praktisk hjælp eller socialpædagogisk bistand m.v. efter servicelovens §§ 83-87, behandling efter servicelovens §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter servicelovens §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i det pågældende indgreb. Bestemmelsen vil kunne anvendes i bo- og dagtilbud. Med botilbud menes f.eks. midlertidige boformer efter servicelovens § 107, længerevarende boformer efter servicelovens § 108, almene plejeboliger efter almenboliglovens § 5, stk. 2, plejehjem o. lign. efter servicelovens § 192, friplejeboliger efter friplejeboligloven og andre tilsvarende boformer, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er fast tilknyttet personale. Med dagtilbud menes beskyttet beskæftigelse efter servicelovens § 103, aktivitets- og samværstilbud efter servicelovens § 104 og aflastningstilbud efter servicelovens § 84. Bestemmelsen vil også kunne anvendes i borgerens eget hjem, i tilfælde hvor borgeren ikke bor på botilbud eller opholder sig i et dagtilbud, men modtager hjælp og støtte i sit eget hjem.

Afgørelsen vil skulle træffes over for den enkelte borger og for en afgrænset periode.

Når kommunalbestyrelsen modtager en anmodning om at træffe en afgørelse om tryghedsskabende velfærdsteknologi, skal kommunalbestyrelsen vurdere, om betingelserne for at træffe en sådan afgørelse er opfyldt. Kommunalbestyrelsen skal således vurdere, om den pågældende borger er omfattet af målgruppen i servicelovens § 124 a, samt om der er risiko for personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi påkrævet for at afværge denne risiko.

Kommunalbestyrelsens afgørelse træffes for en periode på 12 måneder, hvorefter personalelederen kan anmode kommunalbestyrelsen om at træffe en ny afgørelse. Perioden på 12 måneder vil fremgå af magtanvendelsesbekendtgørelsen, som træder i kraft samtidig med dette lovforslag.

Bestemmelsen vil først kunne anvendes, når personalet forgæves har forsøgt at løse situationen med en socialpædagogisk indsats. Principperne om proportionalitet og skånsomhed vil skulle overholdes, jf. servicelovens § 124.

Anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger på baggrund af en afgørelse fra kommunalbestyrelsen vil skulle registreres og indberettes til personalelederen, som skal sørge for at videresende indberetningen til kommunalbestyrelsen og tilsynet, jf. den foreslåede bestemmelse i § 135 a.

Afgørelser efter bestemmelsen vil kunne påklages til Ankestyrelsen efter de foreslåede bestemmelser i § 133, stk. 2 og 3.

Formålet med anvendelsen af tryghedsskabende velfærdsteknologier må ikke være at erstatte socialpædagogiske indsatser eller personaleresourcer. Det bemærkes i den forbindelse, at der skal være personale til stede til at reagere på de alarmer, som de tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger kan udløse. Socialtilsynet og kommunalbestyrelserne skal som led i deres driftsorienterede tilsyn følge op på dette.

Det foreslås med bestemmelsen i § 128 b, stk. 2, at børne- og socialministeren nedsætter et råd, som med afsæt i en række overordnede principper skal komme med indstilling til børne- og socialministeren om, hvilke former for tryghedsskabende velfærdsteknologi der kan anvendes ved afgørelser efter § 128 b, stk. 1, eller i medfør af den foreslåede bestemmelse i § 136 e. Rådet nedsættes for at sikre, at reglerne følger med den teknologiske udvikling, for at sikre, at teknologierne er egnede til at understøtte borgerens tryghed, omsorg, værdighed, sikkerhed, bevægelsesfrihed og selvbestemmelse, samt for at sikre, at det bliver klart for bo- og dagtilbuddene, hvilke teknologiske løsninger der må anvendes. Formålet med at nedsætte rådet er derudover at sikre en vis central kontrol med, hvilke teknologiske løsninger, der kan anvendes, med henblik på at sikre borgernes retssikkerhed.

Det foreslås med bestemmelsen i § 128 b, stk. 3, at børne- og socialministeren skal fastsætte en forretningsorden for rådet. Forretningsordenen vil indeholde regler om rådets formål, sammensætning og virke, ligesom det vil fremgå af forretningsordenen, at rådets indstilling til børne- og socialministeren skal udarbejdes med afsæt i, at brug af de tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger skal understøtte borgerens behov for tryghed, omsorg, værdighed, sikkerhed, bevægelsesfrihed og selvbestemmelse.

Det foreslås med bestemmelsen i § 128 b, stk. 4, at børne- og socialministeren, på baggrund af rådets indstilling, skal fastsætte regler om, hvilke former for tryghedsskabende velfærdsteknologi, der kan anvendes ved afgørelser efter 128 b, stk. 1, eller i medfør af § 136 e. Disse regler vil skulle udstedes mindst én gang årligt.

Baggrunden for forslaget er et bredt ønske om at gøre reglerne om brug af tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger klarere, mere smidige og tilstrækkeligt rummelige i forhold til at sikre, at også fremtidige relevante teknologier kan indeholdes. Således opleves de gældende regler at være utidssvarende og utilstrækkelige i forhold til det, der er behov for i praksis.

Det findes dog, af hensyn til borgernes ret til selvbestemmelse og retssikkerhed, vigtigt, at brug af tryghedsskabende velfærdsteknologi efter den foreslåede § 128 b forudsætter, at kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse herom.

Baggrunden for nedsættelse af det særlige råd er et ønske om at gøre det klart for bo- og dagtilbuddene, hvilke teknologiske løsninger der må anvendes, samt at sikre en vis central kontrol med, hvilke teknologiske løsninger der kan anvendes, med henblik på at sikre borgernes retssikkerhed.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.7. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 16

Serviceovens § 129 vedrører optagelse i særlige botilbud uden samtykke. I bestemmelsens stk. 1 henvises til den særlige bestemmelse i serviceovens § 129, stk. 2, som kun gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, hvor funktionsnedsættelsen er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens).

Det foreslås, at henvisningen til serviceovens § 129, stk. 2, i § 129, stk. 1, ændres til den foreslåede § 136 f.

Med ændringen opretholdes henvisningen til den særlige bestemmelse, som kun gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, hvor funktionsnedsættelsen er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens).

Baggrunden for ændringen er, at det med dette lovforslag foreslås, at serviceovens § 129, stk. 2, ophæves, og at bestemmelsen nyaffattes i den foreslåede § 136 f.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til den foreslåede § 136 f (lovforslagets § 1, nr. 25).

Til nr. 17

Serviceovens § 129 vedrører optagelse i særlige botilbud uden samtykke. Bestemmelsens stk. 1, 4 og 5 gælder for alle personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, mens stk. 2, 3 og 6 alene gælder for personer, hvis funktionsnedsættelse er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens).

Det foreslås, at § 129, stk. 2, 3 og 6, ophæves.

Baggrunden for ændringen er, at der med dette lovforslag foretages en opsplitning af servicelovens kapitel 24, og at alle de bestemmelser, som kun gælder for personer, hvis funktionsnedsættelse er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), vil fremgå af servicelovens kapitel 24 b. Som en følge heraf foreslås det, at reglerne i servicelovens § 129, stk. 2, 3 og 6, nyaffattes i den foreslåede § 136 f i det foreslåede kapitel 24 b.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til den foreslåede § 136 f (lovforslagets § 1, nr. 25).

Til nr. 18

Servicelovens § 129 vedrører optagelse i særlige botilbud uden samtykke. I bestemmelsens stk. 5 henvises til den særlige bestemmelse i servicelovens § 129, stk. 2, som kun gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, hvor funktionsnedsættelsen er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens).

Det foreslås, at henvisningen til servicelovens § 129, stk. 2, i § 129, stk. 5, som med dette lovforslag bliver til § 129, stk. 3, slettes.

Baggrunden for ændringen er, at det med dette lovforslag foreslås, at servicelovens § 129, stk. 2, ophæves.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til den foreslåede § 136 f (lovforslagets § 1, nr. 25).

Til nr. 19

Ifølge servicelovens § 130 skal der som grundlag for kommunalbestyrelsens afgørelser efter §§ 125, 126 a, 127 og 128 foreligge den nødvendige faglige dokumentation for den nedsatte funktionsevne, oplysninger om den socialpædagogiske hjælp og pleje efter kapitel 16, der har været iværksat før den påtænkte afgørelse om iværksættelse af foranstaltningerne, oplysninger om den forventede periode, i hvilken foranstaltningerne vil være nødvendige, og pårørendes og en eventuel værges bemærkninger til de påtænkte foranstaltninger.

Det foreslås, at bestemmelsens henvisninger til servicelovens §§ 126 a, 127 og 128 ændres til de hhv. gældende og foreslåede §§ 128, 128 a, 128 b og 136 a, stk. 3.

Ændringen betyder, at afgørelser efter de hhv. gældende og foreslåede §§ 128, 128 a, 128 b og 136 a, stk. 3, vil skulle opfylde betingelserne i servicelovens § 130.

Baggrunden for ændringen er, at det med dette lovforslag foreslås at ophæve servicelovens §§ 126 a og 127, og at det foreslås at give kommunalbestyrelsen hjemmel til at træffe afgørelse efter de foreslåede § 128 a om dørlåsning, § 128 b om tryghedsskabende velfærdsteknologi og § 136 a, stk. 3, om kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer. Der er derfor behov for konsekvensrettelser.

Det foreslås endvidere, at § servicelovens 130, nr. 1, om, at der skal foreligge den nødvendige faglige dokumentation for den nedsatte funktionsevne, ophæves.

Ændringen vil ikke have materiel betydning, da betingelsen om nødvendig faglig dokumentation for den nedsatte funktionsevne allerede fremgår af servicelovens § 124 a, 2. pkt.

Baggrunden for ændringen er, at det vurderes uhensigtsmæssigt, at den samme betingelse fremgår to steder i servicelovens magtanvendelsesregler.

Til nr. 20

Efter servicelovens § 131, stk. 1, træffer Statsforvaltningen afgørelse om optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter § 129 efter indstilling fra kommunalbestyrelsen. Efter servicelovens § 131, stk. 2, skal indstillingen efter nr. 1 indeholde en redegørelse for grundlaget for, at betingelserne i § 129 anses for opfyldt.

Det foreslås, at henvisningen i § 131, stk. 1 og 2, til servicelovens § 129 ændres, så den foreslåede § 136 f, stk. 3, 2. pkt., tilføjes, da Familieretshuset efter den foreslåede § 136 f, stk. 3, 2. pkt., træffer afgørelse om optagelse eller flytning til et bestemt botilbud efter 136 f, stk. 1, efter kommunalbestyrelsens indstilling, når kommunalbestyrelsens indstilling ikke kan tiltrædes af værgen eller fremtidsfuldmægtigen efter § 136 f, stk. 1. Det bemærkes, at Statsforvaltningen den 1. april 2019 nedlægges som følge af Lov om Familieretshuset, som blev vedtaget den 20. december 2018 (L 90). Statsforvaltningens opgaver i relation til servicelovens regler om optagelse i særlige botilbud uden samtykke overgår i den forbindelse til Familieretshuset.

Ændringen betyder, at bestemmelserne i § 131 også gælder for Familieretshusets afgørelser efter den foreslåede § 136 f, stk. 3, 2. pkt.

Baggrunden for ændringen er, at det i dette lovforslag foreslås at servicelovens § 129, stk. 6, ophæves og nyaffattes i det foreslåede kapitel 24 b som § 136 f, stk. 3. Baggrunden herfor er, at disse regler kun vedrører personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), og alle regler af denne karakter med dette lovforslag samles i det foreslåede kapitel 24 b.

Til nr. 21

Efter servicelovens § 132, stk. 1, skal kommunalbestyrelsen sørge for, at personer under en sag om tilbageholdelse i boligen m.v. efter § 127 mod den pågældendes vilje eller en sag om optagelse i særlige botilbud efter § 129, stk. 1, og § 129 a får bistand fra en advokat til at varetage sine interesser.

Det foreslås, at henvisningen i § 132, stk. 1, til servicelovens § 127 om tilbageholdelse i boligen m.v. ændres til de foreslåede §§ 124 d og 136 d om fastholdelse m.v.

Ændringen betyder, at kommunalbestyrelsen skal sørge for, at personer i sager om fastholdelse m.v. efter de foreslåede bestemmelser i §§ 124 d og 136 d får bistand fra en advokat til at varetage sine interesser under sagen. Bestemmelsen hænger sammen med den særlige adgang til domstolsprøvelse, som det med § 124 d, stk. 2, og § 136 d, stk. 2, foreslås at give personer, der har været fastholdt m.v. efter den foreslåede § 124 d eller den foreslåede § 136 d.

Baggrunden for ændringen er dels, at det med dette lovforslag foreslås, at § 127 om tilbageholdelse i boligen ophæves, dels at det med § 124 d, stk. 2, og § 136 d, stk. 2, foreslås at give personer, over for hvem der er foretaget visse indgreb efter den foreslåede § 124 d eller den foreslåede § 136 d en særlig adgang til domstolsprøvelse efter retsplejelovens kapitel 43 a om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse. Det vurderes i den forbindelse væsentligt af hensyn til borgernes retssikkerhed, at borgere, der benytter sig af den særlige adgang til domstolsprøvelse, får bistand fra en advokat til at varetage sine interesser under sagen.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 10, 14 og 25.

Til nr. 22

Overskriften til servicelovens § 133 er "Klage til Ankestyrelsen".

Det foreslås, at overskriften ændres til "Klageadgang".

Baggrunden for ændringen er, at det med dette lovforslag foreslås at nyaffatte servicelovens § 133, og at den foreslåede og nyaffattede bestemmelse, udover at indeholde regler om klageadgang til Ankestyrelsen, også indeholder regler om klageadgang til kommunalbestyrelsen. Den gældende overskrift vil derfor ikke være dækkende i forhold til den nye bestemmelses indhold.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til den foreslåede § 133 (lovforslagets § 1, nr. 22).

Til nr. 23

Efter servicelovens § 133 kan kommunalbestyrelsens afgørelser om alarm- og pejlesystemer, særlige døråbnere, fastholdelse, føren til et andet opholdsrum, fastholdelse i personlige hygiejnesituationer, tilbageholdelse i og tilbageførelse til boligen, anvendelse af stofseler samt besøgsrestriktioner indbringes for Ankestyrelsen efter reglerne i retssikkerhedslovens kapitel 10. En ægtefælle, en pårørende, en værge eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, kan klage over kommunalbestyrelsens beslutning, når den person, som afgørelsen vedrører, ikke selv er i stand til at klage.

Efter gældende ret kan personen i øvrigt, såfremt personen er utilfreds med personalets faktiske anvendelse af reglerne i serviceloven, klage over dette til kommunalbestyrelsen. Sådanne klager kan ikke indbringes for Ankestyrelsen, da der ikke er tale om afgørelser.

Det foreslås med bestemmelsen i § 133, stk. 1, at klager over personalets anvendelse af reglerne i §§ 124 b-124 d, § 136 a, stk. 1, og §§ 136 c-136 e kan indbringes for kommunalbestyrelsen af den person, som foranstaltningen vedrører.

De indgreb, der kan klages over efter den foreslåede bestemmelse, er indgreb efter bestemmelserne om fysisk guidning, afværgehjælp, fastholdelse, tilbageholdelse, tilbageførelse og føren til et andet opholdsrum, kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer uden forudgående afgørelse samt anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi uden forudgående afgørelse (sidstnævnte kun over for personer, hvis funktionsnedsættelse er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens)). Der er ikke tale om etablering af en ny klageadgang, men om en lovfæstelse af uskrevne kommunalret.

Baggrunden for forslaget er et ønske om at tydeliggøre, at indgreb efter disse bestemmelser kan påklages til kommunalbestyrelsen.

Det foreslås med bestemmelsen i § 133, stk. 2, at klager over afgørelser truffet efter § 125, §§ 128-128 b, § 136 a, stk. 3, § 137 b og § 137 c, stk. 2, kan indbringes for Ankestyrelsen efter reglerne i retssikkerhedslovens kapitel 10 af den person, som afgørelsen vedrører. Retssikkerhedslovens kapitel 10 indeholder bl.a. regler om Ankestyrelsens sagsbehandling, opsættende virkning og domstolsprøvelse.

De afgørelser, der kan klages over efter den foreslåede bestemmelse, er afgørelser om anvendelse af særlige døråbnere, anvendelse af stofselere, aflåsning og sikring af yderdøre og vinduer, anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi, kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer samt besøgsrestriktioner. Reglerne om besøgsrestriktioner fremgår i dag af servicelovens §§ 137 a-137 d, som med dette lovforslag vil blive indført i et nyt kapitel 24 c. Der foretages ikke materiel ændring af reglerne om besøgsrestriktioner.

Baggrunden for forslaget er et ønske om at sikre borgernes retssikkerhed ved, at afgørelser om magtanvendelse kan påklages til Ankestyrelsen.

Det foreslås med bestemmelsen i § 133, stk. 3, at en pårørende, en værge, en fremtidsfuldmægtig eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, kan klage efter § 133, stk. 1 og 2, når den person, som foranstaltningen eller afgørelsen vedrører, ikke selv er i stand til at klage.

Den foreslåede bestemmelse svarer til den gældende bestemmelse i § 133, stk. 3, dog således, at ægtefællen ikke længere fremgår eksplicit af listen over klageberettigede, mens fremtidsfuldmægtigen er tilføjet. Ægtefællen er ikke taget med, da det vurderes, at denne er omfattet af borgerens pårørende. Fremtidsfuldmægtigen er tilføjet som en konsekvens af lov nr. 618 af 8. juni 2016 om fremtidsfuldmagter.

Klage fra borgerens repræsentant forudsætter, at repræsentanten ved, at der er anvendt magt over for borgeren. Det foreslås derfor med § 135 a, stk. 3, at personalelederen jævnligt skal orientere borgerens pårørende, fremtidsfuldmægtige, værge eller anden repræsentant om hvilke indgreb, der er foretaget. Der henvises til bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 135 a, stk. 3 (lovforslagets § 1, nr. 24).

Det bemærkes, at det, der kan påklages efter de foreslåede bestemmelser i § 133 er foretagne indgreb og trufne afgørelser om magtanvendelse. At der ikke foretages indgreb eller træffes en afgørelse vil således ikke kunne påklages efter bestemmelserne. F.eks. kan en pårørende ikke efter bestemmelserne klage over, at kommunalbestyrelsen vurderer, at betingelserne for at låse døren til beboerens bolig ikke er til stede og dermed ikke træffer afgørelse herom.

Baggrunden for forslaget er, at mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne ikke altid er i stand til selv at klage over magtanvendelse. Af hensyn til disse menneskers retssikkerhed vurderes det derfor væsentligt, at det – ligesom i dag – er muligt for repræsentanten at klage på vegne af borgeren, når borgeren ikke selv er i stand til at klage.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.10. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 24

Efter servicelovens § 134, stk. 1, kan Statsforvaltningens afgørelser efter §§ 131 og 131 a om optagelse i bestemte botilbud efter §§ 129 og 129 a indbringes for Ankestyrelsen, inden 4 uger efter at klageren har fået meddelelse om afgørelsen.

Det foreslås, at henvisningen i § 134, stk. 1, til servicelovens § 129 og 129 a ændres så den foreslåede § 136 f, stk. 3, 2. pkt., tilføjes, da Familieretshuset efter den foreslåede § 136 f, stk. 3, 2. pkt., træffer afgørelse om optagelse eller flytning til et bestemt botilbud efter 136 f, stk. 1, efter kommunalbestyrelsens indstilling, når kommunalbestyrelsens indstilling ikke kan tiltrædes af værgen eller fremtidsfuldmægtigen efter § 136 f, stk. 1. Det bemærkes, at Statsforvaltningen den 1. april 2019 nedlægges som følge af Lov om Familieretshuset, som blev vedtaget den 20. december 2018 (L 90). Statsforvaltningens opgaver i relation til servicelovens regler om optagelse i særlige botilbud uden samtykke overgår i den forbindelse til Familieretshuset.

Ændringen betyder, at Familieretshusets afgørelser efter den foreslåede § 136 f, stk. 3, 2. pkt., kan indbringes for Ankestyrelsen, inden 4 uger efter at klageren har fået meddelelse om afgørelsen.

Baggrunden for ændringen er, at det i dette lovforslag foreslås at servicelovens § 129, stk. 6, ophæves og nyaffattes i det foreslåede kapitel 24 b som § 136 f, stk. 3. Baggrunden herfor er, at disse regler kun vedrører personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), og alle regler af denne karakter med dette lovforslag samles i det foreslåede kapitel 24 b.

Til nr. 25

Efter servicelovens § 135 kan klageren ved henvendelse til Ankestyrelsen inden 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen, kræve afgørelsen forelagt retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse, når Ankestyrelsens afgørelse omhandler tilbageholdelse i boligen m.v. efter § 127 eller optagelse i særlige botilbud efter §§ 129 og 129 a.

Det foreslås med § 135, at klageren ved henvendelse til Ankestyrelsen inden 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen, kan kræve afgørelsen forelagt retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse, når Ankestyrelsens afgørelse om optagelse i særlige botilbud efter §§ 129, 129 a eller 136 f, stk. 3, 2. pkt.

Med ændringen videreføres den gældende bestemmelse i servicelovens § 135, dog således at henvisningen til servicelovens § 127 om kommunalbestyrelsens adgang til at træffe afgørelse om tilbageholdelse i boligen ophæves, og den foreslåede bestemmelse i 136 f, stk. 3, 2. pkt. om optagelse i særlige botilbud uden samtykke tilføjes.

Baggrunden for ændringen er, at det med dette lovforslag foreslås, at servicelovens § 127 ophæves. Det bemærkes, at der ikke i stedet indsættes en henvisning til de foreslåede bestemmelser i §§ 124 d og 136 d om fastholdelse m.v., fordi disse bestemmelser giver personalet hjemmel til at anvende

magt uden forudgående afgørelse. Da der ikke træffes afgørelse, er der ikke klageadgang til Ankestyrelsen, og dermed kan servicelovens § 135 ikke finde anvendelse.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 10, 14 og 25.

Til nr. 26

Registrering, indberetning og handleplaner

Efter servicelovens § 136 skal enhver form for magtanvendelse registreres og indberettes af tilbuddet til den kommunalbestyrelse, der har ansvaret for tilbuddet til borgeren, jf. retssikkerhedslovens §§ 9 og 9 b, og til kommunalbestyrelsen i den kommune, der fører det driftsorienterede tilsyn med tilbuddet, jf. servicelovens § 148 a eller socialtilsynslovens § 2. Har den borger, som indberetningen vedrører, ophold i et regionalt eller et kommunalt botilbud, skal tilbuddet desuden orientere den kommunale eller regionale driftsherre om magtanvendelsen.

Det foreslås med bestemmelsen i § 135 a, stk. 1, at indgreb efter §§ 124 c-129 a, 136 a, 136 c-136 d og 136 f skal registreres af det personale, som har foretaget indgrebet, og indberettes til personalelederen. Personalelederen skal sørge for, at alle indberetninger bliver sendt videre til den kommunalbestyrelse, der har ansvaret for tilbuddet til den pågældende borger, jf. retssikkerhedslovens §§ 9 og 9 b, og til kommunalbestyrelsen i den kommune, der fører det driftsorienterede tilsyn med tilbuddet, jf. servicelovens § 148 a eller socialtilsynslovens § 2.

Det, der skal registreres, er afværgehjælp, fastholdelse, tilbageholdelse, tilbageførelse og føren til et andet opholdsrum, anvendelse af stofselv, kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer (såvel uden som med forudgående afgørelse), låsning og sikring af yderdøre og vinduer, anvendelse af særlige døråbnere, anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi på baggrund af en afgørelse samt flytning uden samtykke.

Der skal derimod ikke foretages registrering af fastsættelse af husordener, anvendelse af fysisk guidning og anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi over for borgere, der ikke modsætter sig anvendelsen (gælder kun personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens)). Baggrunden for dette er, at sidstnævnte foranstaltninger ikke udgør magtanvendelse.

Med personalelederen menes personalets leder, dvs. den person, der har det øverste administrative ansvar for personalets arbejde. Der er således ikke tale om f.eks. en borgmester. På et botilbud vil personalelederen være lederen af botilbuddet.

Registreringen og indberetningen skal bruges i dialogen mellem personaleleder og medarbejder som et vigtigt element i læring og refleksion, bl.a. i forhold til hvordan indgreb i fremtiden vil kunne undgås ved brug af socialpædagogiske metoder. Det er derfor vigtigt, at personalelederen, udover at sende indberetningen videre til kommunalbestyrelsen og tilsynet, gennemgår og opbevarer indberetningen. Det er samtidigt vigtigt, at kommunalbestyrelsen har fokus på deres forpligtelse til at følge op på indberetningerne.

Indberetning til kommunalbestyrelsen har til formål at gøre det personrettede tilsyn opmærksomt på hvor mange magtanvendelser, der foretages over for den enkelte borger, med henblik på at foretage en løbende vurdering af, om der skal foretages en ændring af kommunalbestyrelsens hjælp og indsatser over for borgeren, samt på ældreområdet til brug for kommunalbestyrelsens driftsorienterede tilsyn. Indberetning til tilsynet (socialtilsynet på socialområdet og kommunalbestyrelsen på ældreområdet) har til formål at skabe grundlag for tilsynets vurdering af det enkelte botilbud. Således skal tilsynet påse, om indberetningerne af magtanvendelse giver anledning til tilsynsmæssige overvejelser.

De foreslåede regler om registrering og indberetning vil indebære behandling af personfølsomme oplysninger. I den forbindelse skal databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven overholdes. Databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven gælder bl.a. for behandling af personoplysninger, der helt eller delvis foretages ved hjælp af automatisk databehandling, og på ikke-automatisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register. Personale og personaleleder skal være særligt opmærksomme på at overholde reglerne i databeskyttelsesforordningens artikel 5 om principper for behandling af personoplysninger, artikel 9 om behandling af særlige kategorier af personoplysninger og artikel 32 om behandlingssikkerhed.

Registrering og indberetning af foretagne magtanvendelser skal ske under iagttagelse af de almindelige regler om offentligt ansattes tavshedspligt efter § 27 i forvaltningsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 (herefter forvaltningsloven). Det fremgår heraf, at den, der virker inden for den offentlige forvaltning, har tavshedspligt, når en oplysning ved lov er betegnet som fortrolig, eller når det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til offentlige eller private. Hvis en offentlig ansat bryder sin tavshedspligt, kan vedkommende straffes efter straffelovens § 152.

Baggrunden for forslaget er et ønske om, af hensyn til borgernes retssikkerhed, at videreføre den gældende retstilstand, ifølge hvilken alt magtanvendelse registreres og indberettes til myndighederne. Registrering og indberetning er vigtigt, da det skaber refleksion og læring hos såvel personale som ledelse. Det vurderes hensigtsmæssigt, at det skrives tydeligt ind i loven, at registreringen foretages af det personale, der har foretaget indgrebet, og at det indberettes til personalelederen, som skal sørge for at sende indberetningen videre til kommunalbestyrelsen og tilsynet.

Det foreslås med bestemmelsen i § 135 a, stk. 2, at personalelederen, såfremt indgrebet har fundet sted på et kommunalt eller regionalt tilbud, endvidere skal orientere den kommunale eller regionale driftsherre om magtanvendelsen.

Der er tale om en videreførelse af den gældende bestemmelse i § 136, stk. 1, 2. pkt., som forpligter tilbuddet til at orientere den kommunale eller regionale driftsherre om magtanvendelsen, såfremt indgrebet har fundet sted på et kommunalt eller regionalt tilbud, og som med lovforslagets § 1, nr. 25, ophæves.

Med personalelederen menes personalets leder, dvs. den person, der har det øverste administrative ansvar for personalets arbejde. Der er således ikke tale om f.eks. en borgmester. På et botilbud vil personalelederen være lederen af botilbuddet.

Baggrunden for forslaget er et ønske om, af hensyn til borgernes retssikkerhed, at videreføre den gældende retstilstand, ifølge hvilken den kommunale eller regionale driftsherre skal orienteres om alt magtanvendelse, der har fundet sted på et kommunalt eller regionalt tilbud. Orienteringen skal sikre, at botilbuddets driftsherre er opmærksom på omfanget af magtanvendelser på botilbuddet med henblik på løbende at kunne overveje personalesammensætning og fagligt niveau på botilbuddet.

Det foreslås med bestemmelsen i § 135 a, stk. 3, at personalelederen jævnligt skal orientere personens pårørende, fremtidsfuldmægtige, værge eller anden repræsentant om hvilke indgreb, der er foretaget over for personen.

Det, der skal orienteres om, er de indgreb, der skal registreres og indberettes efter den foreslåede bestemmelse i § 135 a, stk. 1, dvs. afværgehjælp, fastholdelse, tilbageholdelse, tilbageførelse og føren til et andet opholdsrum, anvendelse af stofselser, kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer (såvel uden som med forudgående afgørelse), låsning og sikring af yderdøre og vinduer, anvendelse af særlige døråbnere, anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi på baggrund af en afgørelse samt flytning uden samtykke.

Bestemmelsen stiller derimod ikke krav om orientering om fastsættelse af husordener, anvendelse af fysisk guidning og anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi over for borgere, der ikke modsætter sig anvendelsen (gælder kun personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens)). Baggrunden for dette er, at sidstnævnte foranstaltninger ikke udgør magtanvendelse.

Med personalelederen menes personalets leder, dvs. den person, der har det øverste administrative ansvar for personalets arbejde. Der er således ikke tale om f.eks. en borgmester. På et botilbud vil personalelederen være lederen af botilbuddet.

Orienteringen skal ske jævnligt, hvormed menes ca. en gang om måneden. Orienteringen kan ske skriftligt såvel som mundtligt. Personalet skal i den forbindelse sørge for at overholde databeskyttelseslovgivningen. Orienteringen vil ikke kræve samtykke fra den borger, som der er foretaget indgreb over for.

Orientering om foretagne magtanvendelser skal ske under iagttagelse af de almindelige regler om offentligt ansattes tavshedspligt efter forvaltningslovens § 27. Det fremgår heraf, at den, der virker inden for den offentlige forvaltning, har tavshedspligt, når en oplysning ved lov er betegnet som fortrolig, eller når det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til offentlige eller private. Hvis en offentlig ansat bryder sin tavshedspligt, kan vedkommende straffes efter straffelovens § 152.

Baggrunden for forslaget er, at en pårørende, en værge, en fremtidsfuldmægtig eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, kan klage efter den foreslåede bestemmelse i § 133, stk. 3, når den person, som foranstaltningen eller afgørelsen vedrører, ikke selv er i stand til at klage. Klage fra borgerens repræsentant forudsætter, at repræsentanten ved, at der er anvendt magt over for borgeren, og det vurderes derfor hensigtsmæssigt, at det skrives ind i loven, at personalelederen skal orientere mindst en af borgerens repræsentanter. Det bemærkes i den forbindelse, at fristen for indbringelse af klager for Ankestyrelsen efter den foreslåede § 133, stk. 2,

er 4 uger fra den dag, klager har fået meddelelse om afgørelsen, jf. retssikkerhedslovens § 67, stk. 1. Fristen på 4 uger begynder således først at løbe den dag, repræsentanten får orienteringen. I forhold til klager, der indbringes for kommunalbestyrelsen efter den foreslåede § 133, stk. 1, er der ingen klagefrist.

Det foreslås med bestemmelsen i § 135 a, stk. 4, at kommunalbestyrelsen skal udarbejde handleplaner i overensstemmelse med servicelovens § 141 for personer, for hvem der foretages indgreb som nævnt i § 135 a, stk. 1.

Der er tale om en videreførelse af den gældende bestemmelse i § 136, stk. 2, som forpligter kommunalbestyrelsen til at udarbejde handleplaner i overensstemmelse med servicelovens § 141 for personer, for hvem der foretages foranstaltninger som nævnt i servicelovens § 136, stk. 1. Bestemmelsen i § 136, stk. 2, ophæves med lovforslagets § 1, nr. 25.

Bestemmelsen indebærer, at det for personer, for hvem der foretages registreringspligtige indgreb (afværgehjælp, fastholdelse, tilbageholdelse, tilbageførelse og føren til et andet opholdsrum, anvendelse af stofseler, kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer (såvel uden som med forudgående afgørelse), låsning og sikring af yderdøre og vinduer, anvendelse af særlige døråbnere, anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi på baggrund af en afgørelse samt flytning uden samtykke) er obligatorisk for kommunalbestyrelsen at udarbejde en handleplan for indsatsen til borgeren. Det er således ikke tilstrækkeligt, at kommunalbestyrelsen tilbyder udarbejdelse af handleplan efter servicelovens § 141, stk. 2. Handleplanen skal udarbejdes efter de gældende regler i servicelovens § 141.

Handleplanen har til formål at beskrive overvejelser og pædagogiske metoder, som skal tages i anvendelse for at undgå, at behovet for magtanvendelse opstår i fremtiden samt for at minimere varigheden af foranstaltningen.

Udgangspunktet for udarbejdelse af handleplanen er den enkelte borgers forhold og livsomstændigheder. Udarbejdelsen af handleplaner forudsætter derfor et udredningsarbejde af væsentlige elementer i borgerens liv, som f.eks. den pågældendes familieforhold, og af de tilbud personen modtager, såsom uddannelse, beskæftigelse, bolig og fritid m.v.

Det er også vigtigt at se på den personlige udvikling, herunder evt. psykologiske problemer, som kan påvirke borgerens selvopfattelse, motivation og engagement i egen udvikling. Det kan være positive og negative sociale relationer, den enkelte borger møder i sine omgivelser, f.eks. sociale bindinger og barrierer.

Handleplanen skal indeholde en beskrivelse af målet med den aktuelle indsats. Det kan f.eks. være en beskrivelse af, hvilke hjælpemidler, boligindretning og/eller socialpædagogisk bistand i hjemmet, der kan støtte borgeren i at få hverdagen til at fungere.

Udarbejdelse af handleplaner er også af væsentlig betydning for personalets retssikkerhed, idet det af handleplanen skal fremgå, hvilke handlinger og metoder der forventes af medarbejderen. Denne beskrivelse sikrer, at tilrettelæggelsen og udførelsen af hjælpen til borgeren ikke overlades til den enkelte medarbejder, men gøres til genstand for en fælles dialog. En dialog, hvor handlinger og metoder i hjælpen til borgere med særlige behov fortsat drøftes på baggrund af etiske overvejelser.

Baggrunden for forslaget er, at magtanvendelse bør begrænses mest muligt, og at det derfor er nødvendigt med tiltag, som forebygger magtanvendelse. Handleplanen er et centralt værktøj i arbejdet med at forebygge magtanvendelse, da handleplanen indeholder de indsatser, der ydes til borgeren. En korrekt udarbejdet handleplan, som følges af personalet, vil langt hen ad vejen medføre et minimalt behov for magtanvendelse.

Udover ovenstående forslag til lovbestemmelser foreslås det, at der foretages en forenkling og ensretning af de tidsfrister for registrering og indberetning, der fremgår af magtanvendelsesbekendtgørelsen. Disse ændringer vil blive foretaget i forbindelse med den forestående ændring af bekendtgørelsen, jf. den foreslåede bestemmelse i § 135 b, stk. 1. Det forventes, at det vil fremgå af bekendtgørelsen, at registreringen skal ske på et centralt udformet indberetningsskema, som vil blive udarbejdet af Børne- og Socialministeriet.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.9. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Bemyndigelser

Efter servicelovens § 137, stk. 1, fastsætter børne- og socialministeren i en bekendtgørelse regler om iværksættelse af foranstaltninger, registrering, indberetning, godkendelse og udarbejdelse af handleplaner, jf. servicelovens §§ 125-131 og 136.

Efter servicelovens § 137, stk. 2, fastsætter børne- og socialministeren i en bekendtgørelse regler om udpegning af advokater, der yder hjælp i sager efter servicelovens §§ 127, 129 og 129 a, og om advokaternes medvirken ved sagens behandling, jf. servicelovens § 132.

Bemyndigelserne er anvendt til at udstede magtanvendelsesbekendtgørelsen.

Det foreslås med bestemmelsen i § 135 b, stk. 1, at børne- og socialministeren skal fastsætte nærmere regler om iværksættelse af foranstaltninger, registrering, indberetning og udarbejdelse af handleplaner efter de foreslåede bestemmelser i kapitel 24, 24 a og 24 b.

Der er tale om en nyaffattelse af den gældende bestemmelse i § 137, stk. 1. Bestemmelsen bemyndiger børne- og socialministeren til at fastsætte nærmere regler om iværksættelse af foranstaltninger, registrering, indberetning og udarbejdelse af handleplaner efter bestemmelserne i kapitel 24 (såvel gældende som foreslåede) samt de foreslåede bestemmelser i kapitel 24 a og 24 b.

Bemyndigelsen vil blive anvendt til at udstede en ny magtanvendelsesbekendtgørelse, som skal erstatte den gældende. Den nye bekendtgørelse vil, ligesom den gældende, indeholde regler om den tidsmæssige rækkevidde af kommunalbestyrelsens tidsbegrænsede afgørelser om særlige døråbnere, anvendelse af stofseler, dørlåsning, tryghedsskabende velfærdsteknologi og kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer. Bekendtgørelsen vil også, ligesom den gældende bekendtgørelse, indeholde en liste over de personlige hygiejnesituationer, hvori der vil kunne ske kortvarig fastholdelse efter den foreslåede § 136 a. Endvidere vil bekendtgørelsen, ligesom den gældende bekendtgørelse, indeholde regler om tidsfrister for registrering og indberetning af indgreb.

Med nyaffattelsen er ordet ”godkendelse” fjernet, da der med de foreslåede akutbestemmelser ikke er behov for regler om godkendelse af allerede foretaget magtanvendelse. Derudover fremgår det af den foreslåede bestemmelse, at de regler, som børne- og socialministeren kan fastsætte, knytter sig

til bestemmelserne i kapitel 24 (såvel gældende som foreslåede) samt de foreslåede bestemmelser i kapitel 24 a og 24 b. Ministeren vil således både fastsætte regler om magtanvendelse over for den brede målgruppe i kapitel 24 (både personer, hvor den nedsatte funktionsevne ikke er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med udviklingshæmning), og personer, hvor den nedsatte funktionsevne er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens)), den afgrænsede målgruppe i det foreslåede kapitel 24 a (kun personer, hvor den nedsatte funktionsevne ikke er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med udviklingshæmning)) samt den afgrænsede målgruppe i det foreslåede kapitel 24 b (kun personer, hvor den nedsatte funktionsevne er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens)).

Det foreslås endvidere med bestemmelsen i § 135, stk. 2, at børne- og socialministeren skal fastsætte nærmere regler om udpegning af advokater, der yder hjælp i sager efter servicelovens §§ 124 d, 129, 129 a og § 136 d, og om advokaternes medvirken ved sagens behandling, jf. servicelovens § 132.

Der er tale om en nyaffattelse af den gældende bestemmelse i servicelovens § 137, stk. 2. Bestemmelsen bemyndiger børne- og socialministeren til at fastsætte nærmere regler om udpegning af advokater, der yder hjælp i sager om fastholdelse, tilbageholdelse, tilbageførelse og føren til et andet opholdsrum samt i sager om flytning uden samtykke, og om advokaternes medvirken ved sagens behandling, jf. den gældende bestemmelse om advokatbistand i § 132.

Bemyndigelsen vil blive anvendt til at udstede en ny magtanvendelsesbekendtgørelse, som skal erstatte den gældende. Den nye bekendtgørelse vil, ligesom den gældende, indeholde regler om advokatbistand.

Baggrunden for ændringen er, at det med dette lovforslag foreslås, at servicelovens § 127 ophæves, og at det foreslås med §§ 124 d og 136 d, at personalet skal have hjemmel til at fastholde, tilbageholde, tilbageføre og føre borgeren til et andet opholdsrum.

Med de foreslåede bestemmelser i § 124 d, stk. 2, og § 136 d, stk. 2, gives borgeren for så vidt angår visse indgreb en særlig adgang til domstolsprøvelse efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse. Som følge deraf foreslås en ændring af servicelovens § 132, stk. 1, således at kommunalbestyrelsen skal sørge for, at borgeren under retssagen får bistand fra en advokat til at varetage sine interesser. De nærmere regler om advokatbistand fremgår i dag af magtanvendelsesbekendtgørelsen med bemyndigelse i servicelovens § 137, stk. 2. Der er derfor behov for at konsekvensændre bemyndigelsesbestemmelsen, således at den afspejler forslagene i §§ 124 d og 136 d.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til de foreslåede §§ 124 d og 136 d (lovforslagets § 1, nr. 10 og 25) og den foreslåede ændring af servicelovens § 132 (lovforslagets § 1, nr. 20).

Til nr. 27

Efter gældende ret fremgår alle regler om magtanvendelse over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne af servicelovens kapitel 24 (bortset fra reglerne om magtanvendelse over for domfældte, som fremgår af servicelovens kapitel 24 a). Enkelte regler i

servicelovens kapitel 24 gælder kun for personer, hvor den nedsatte funktionsevne er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens). Disse regler er servicelovens § 125, stk. 2, om alarm- og pejlesystemer og servicelovens § 129, stk. 2, om flytning uden samtykke.

Det foreslås, at servicelovens kapitel 24 opdeles i fire kapitler, nemlig kapitel 24, kapitel 24 a, kapitel 24 b og kapitel 24 c. Reglerne i kapitel 24 skal gælde for alle personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne. Reglerne i kapitel 24 a skal kun gælde for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som ikke er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med udviklingshæmning). Reglerne i kapitel 24 b skal kun gælde for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens). Endeligt skal kapitel 24 c indeholde de gældende regler i §§ 137 a-137 d om besøgsrestriktioner. Der foreslås ikke ændringer i sidstnævnte bestemmelser. Etablering af kapitel 24 c sker således udelukkende som en konsekvens af opsplitningen af reglerne i kapitel 24. Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 25 og 27).

Baggrunden for opdelingen af magtanvendelsesreglerne i fire kapitler er et ønske om at gøre magtanvendelsesreglerne tydeligere, end de er i dag. Det vurderes i den forbindelse, at der på nogle områder kan være forskellige hensyn at tage til de to målgrupper bestående af på den ene side personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, hvor den nedsatte funktionsevne ikke er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med udviklingshæmning) og på den anden side personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, hvor den nedsatte funktionsevne er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens).

Det er vigtigt at tydeliggøre, at der er forskel på målgrupperne for de foreslåede regler i hhv. kapitel 24 a og kapitel 24 b. Derfor foreslås det, at overskriften til kapitel 24 a bliver ”Magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som ikke er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse”. I forlængelse deraf foreslås det, at overskriften til kapitel 24 b bliver ”Magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens)”.

Efter servicelovens § 124 a gælder bestemmelserne i servicelovens §§ 124-137 for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der får personlig og praktisk hjælp eller socialpædagogisk bistand m.v. efter §§ 83-87, behandling efter §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i en foranstaltning efter §§ 125-129 a. Det er en forudsætning, at der foreligger den fornødne faglige dokumentation for den nedsatte psykiske funktionsevne.

Servicelovens kapitel 24 indeholder ikke regler, der alene gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som ikke er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med udviklingshæmning).

Kapitel 24 a

Det foreslås, at der indsættes et nyt *kapitel 24 a* om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som ikke er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse. I dette kapitel foreslås samlet de bestemmelser om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten som kun gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som ikke er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse. Således vil mennesker med demens f.eks. ikke være omfattet af kapitlet, mens f.eks. mennesker med udviklingshæmning vil være omfattet.

I den foreslåede § 136 beskrives målgruppen for det foreslåede kapitel 24 a, således at de foreslåede bestemmelser i kapitlet gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som ikke er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse, der får personlig og praktisk hjælp eller socialpædagogisk bistand m.v. efter servicelovens §§ 83-87, behandling efter servicelovens §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter servicelovens §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i en foranstaltning efter servicelovens § 136 a. I den foreslåede § 136, 2. pkt., foreslås endvidere, at det er en forudsætning, at der foreligger den fornødne faglige dokumentation for den nedsatte psykiske funktionsevne.

Bestemmelsen svarer den til den gældende bestemmelse i § 124 a med tilføjelsen af det yderligere krav om, at den betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne ikke er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse.

Med den foreslåede bestemmelse tydeliggøres det, at den foreslåede bestemmelse i § 136 a om kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer alene gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som ikke er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse. Det er endvidere en betingelse for, at bestemmelsen finder anvendelse, at personen modtager personlig og praktisk hjælp eller socialpædagogisk bistand m.v. efter de opremsede bestemmelser i serviceloven.

Af hensyn til borgernes retssikkerhed stilles der endelig krav om, at der foreligger den fornødne faglige dokumentation for den nedsatte psykiske funktionsevne. Kravet indebærer, at der skal foreligge en fyldestgørende redegørelse for borgerens nedsatte psykiske funktionsevne. Det vil typisk være i form af en lægeerklæring eller et dokument udstedt af borgerens handlekommune.

Baggrunden for forslaget er et ønske om at gøre magtanvendelsesreglerne tydeligere, end de er i dag.

Kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer i kapitel 24 a

Efter servicelovens § 126 a kan kommunalbestyrelsen undtagelsesvist for en afgrænset periode træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en borger, hvis dette må anses for en absolut nødvendighed for at varetage omsorgspligten i nærmere bestemte hygiejnesituationer.

Det følger af § 4, stk. 1, i magtanvendelsesbekendtgørelsen, at fysisk magt i form af fastholdelse kan tillades i følgende hygiejnesituationer: Tandbørstning, barbering, hårvask, badning, tøjskift, klipning af hår og negle, skiftning af bleer og bind, pleje af hud, fjernelse af madrester i kindpose og mundhule.

En tilladelse til fastholdelse i forbindelse med hygiejnesituationer kan gives i en periode på indtil 3 måneder, men der er mulighed for, at kommunalbestyrelsen kan forlænge perioden i op til 6 måneder, jf. magtanvendelsesbekendtgørelsens § 4, stk. 4.

Bestemmelsen kan anvendes over for mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, herunder mennesker med demens.

Det foreslås med bestemmelsen i § 136 a, stk. 1, at personalet kortvarigt skal kunne fastholde en person i personlige hygiejnesituationer, når dette er nødvendigt for at sikre personens omsorg, sikkerhed eller værdighed.

Bestemmelsen vil, jf. den foreslåede bestemmelse i § 136, alene kunne anvendes over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som ikke er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse, der får personlig og praktisk hjælp eller socialpædagogisk bistand m.v. efter servicelovens §§ 83-87, behandling efter servicelovens §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter servicelovens §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i den fysiske guidning. Bestemmelserne vil kunne anvendes i botilbud (f.eks. efter servicelovens §§ 107 og 108 og almenboliglovens § 5, stk. 2) og i dagtilbud (f.eks. efter servicelovens § 104). Bestemmelserne vil også kunne anvendes i borgerens eget hjem, i tilfælde hvor borgeren ikke bor på botilbud eller opholder sig i et dagtilbud, men modtager hjælp og støtte i sit eget hjem.

Kortvarig fastholdelse efter bestemmelsen vil først kunne ske, når personalet forgæves har forsøgt at løse situationen med en socialpædagogisk indsats. Fastholdelsen skal være så kortvarig som muligt og må ikke være af mere indgribende karakter end nødvendigt for at forhindre den forestående fare, jf. servicelovens § 124.

Med kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer menes, at personalet f.eks. kortvarigt kan holde en borger fysisk fast for at skifte personens ble for at forhindre, at borgeren får udslæt på huden. Et andet eksempel er, at personalet kortvarigt kan holde en borgers mund åben for at børste borgerens tænder for at forhindre, at borgeren får huller i tænderne. De hygiejnesituationer, som bestemmelsen vil kunne anvendes i, vil – ligesom i dag – fremgå af den reviderede magtanvendelsesbekendtgørelse. Listen over hygiejnesituationer vil blive udvidet, så den afspejler behovet i praksis. Listen vil blive fastlagt i forbindelse med den forestående ændring af magtanvendelsesbekendtgørelsen.

Etablering af en sådan hjemmel skal forebygge situationer, hvor personalet enten anvender magt uden hjemmel eller undlader at handle, hvilket kan føre til omsorgssvigt af en sårbar målgruppe.

Kortvarig fastholdelse efter bestemmelsen vil skulle registreres og indberettes til personalelederen, som skal sørge for at videresende indberetningen til kommunalbestyrelsen og tilsynet, jf. den foreslåede bestemmelse i § 135 a. Det skal gennem handleplanen, jf. den foreslåede bestemmelse i § 135 a, stk. 4, søges sikret, at magtanvendelse i personlige hygiejnesituationer i fremtiden kan undgås.

Personalets anvendelse af reglerne vil kunne påklages til kommunalbestyrelsen efter de foreslåede bestemmelser i § 133, stk. 1 og 3.

Baggrunden for forslaget er, at de gældende regler gør det meget vanskeligt for personalet i praksis at sikre omsorgen for borgerne i personlige hygiejnesituationer. Særligt kravet om forudgående afgørelse fra kommunalbestyrelsen og reglerne om, at afgørelsen kun kan træffes for en periode på 3 måneder (og i særlige tilfælde forlænges op til 6 måneder), gør det svært for personalet at varetage omsorgspligten over for den enkelte borger. Derudover oplever personalet, at den liste med hygiejnesituationer, der fremgår af magtanvendelsesbekendtgørelsens § 4, stk. 1, ikke er udtømmende i forhold til de hygiejnesituationer, som borgere og personale oplever i praksis.

Det foreslås endvidere med bestemmelsen i § 136 a, stk. 2, at personalelederen på baggrund af indberetningen efter den foreslåede bestemmelse i § 135 a, stk. 1, skal vurdere, om der er behov for at anmode kommunalbestyrelsen om at træffe afgørelse om tilladelse til kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer. Hvis der er anvendt kortvarig fastholdelse efter stk. 1 mere end én gang inden for 6 måneder over for den pågældende borger, er personalelederen forpligtet til at anmode kommunalbestyrelsen om en sådan afgørelse.

Bestemmelsen skal ses i forlængelse med den foreslåede bestemmelse i § 136 a, stk. 1. Med stk. 2 sikres det, at personalet ikke gentagne gange anvender kortvarig fastholdelse uden, at kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse herom. Personalelederen skal således allerede første gang, der anvendes kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer, tage stilling til, om det er sandsynligt, at der på et senere tidspunkt vil være behov for at foretage et lignende indgreb over for den pågældende borger. Hvis dette er tilfældet, skal personalelederen anmode kommunalbestyrelsen om at træffe en afgørelse. Såfremt personalelederen ikke vurderer, at der er behov for på et senere tidspunkt at foretage et lignende indgreb over for den pågældende borger, og dette viser sig at være forkert, kan personalet fastholde kortvarigt endnu engang efter stk. 1, hvorefter personalelederen vil være forpligtet til at anmode kommunalbestyrelsen om at træffe afgørelse. Idet borgerens funktionsniveau og behov kan ændre sig over tid, foreslås det, at personalelederens pligt til at anmode om en afgørelse kun aktiveres, hvis der er foretaget indgreb efter stk. 1 to gange inden for 6 måneder. Det vil kun være de indgreb, der fremgår af magtanvendelsesbekendtgørelsens liste over hygiejnesituationer, som vil være omfattet af bestemmelsen. Til gengæld vil indgreb i to forskellige hygiejnesituationer i løbet af de 6 måneder udløse den netop omtalte pligt hos personalelederen.

Baggrunden for forslaget er, at det er vigtigt for borgernes retssikkerhed, at fortsat fastholdelse i personlige hygiejnesituationer kræver forudgående afgørelse fra kommunalbestyrelsen.

Det foreslås endeligt med bestemmelsen i § 136 a, stk. 3, at kommunalbestyrelsen efter anmodning fra personalelederen efter den foreslåede bestemmelse i § 136 a, stk. 2, skal kunne træffe en tidsbegrænset afgørelse om, at personalet kortvarigt kan fastholde en person i personlige hygiejnesituationer, når dette er nødvendigt for at sikre personens omsorg, sikkerhed eller værdighed. Det skal samtidig gennem handleplanen, jf. den foreslåede bestemmelse i § 135 a, stk. 4, søges sikret, at magtanvendelse i personlige hygiejnesituationer i fremtiden kan undgås.

Bestemmelsen har samme anvendelsesområde som den foreslåede bestemmelse i § 136 a, stk. 1, jf. ovenfor.

Når kommunalbestyrelsen modtager en anmodning om at træffe en afgørelse om kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer, skal kommunalbestyrelsen vurdere om betingelserne for at træffe en sådan afgørelse er opfyldt. Kommunalbestyrelsen skal således vurdere, om den pågældende borger er omfattet af målgruppen i den foreslåede § 136, samt om det er nødvendigt for

at sikre borgerens omsorg, sikkerhed eller værdighed at give tilladelse til, at personalet kortvarigt kan fastholde borgeren i personlige hygiejnesituationer.

Kommunalbestyrelsens afgørelse træffes for en periode på 12 måneder, hvorefter personalelederen kan anmode kommunalbestyrelsen om at træffe en ny afgørelse. Perioden på 12 måneder vil fremgå af magtanvendelsesbekendtgørelsen, som træder i kraft samtidig med dette lovforslag.

Når kommunalbestyrelsen træffer afgørelse, skal den gennem handleplanen, jf. den foreslåede bestemmelse i § 135 a, stk. 4, søge sikret, at magtanvendelse i personlige hygiejnesituationer i fremtiden kan undgås.

Fastholdelsen vil alene kunne være kortvarig, og fastholdelse vil først kunne ske, når personalet forgæves har forsøgt at løse situationen med en socialpædagogisk indsats – også selvom der foreligger en afgørelse fra kommunalbestyrelsen. Fastholdelsen skal være så kortvarig som muligt og må ikke være af mere indgribende karakter end nødvendigt for at forhindre det forestående omsorgssvigt. Fastholdelsen vil kun kunne ske i de hygiejnesituationer, der vil fremgå af listen i magtanvendelsesbekendtgørelsen.

Det forventes endvidere i forhold til personer, hvor den nedsatte funktionsevne ikke er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse, at magtanvendelsesbekendtgørelsens liste over hygiejnesituationer udvides, så den afspejler behovet i praksis. Listen vil blive fastlagt i forbindelse med den forestående ændring af magtanvendelsesbekendtgørelsen.

Kortvarig fastholdelse, som anvendes på baggrund af kommunalbestyrelsens afgørelse, vil skulle registreres og indberettes til personalelederen, som skal sørge for at videresende indberetningen til kommunalbestyrelsen og tilsynet, jf. den foreslåede bestemmelse i § 135 a.

Afgørelser efter bestemmelsen vil kunne påklages til Ankestyrelsen efter de foreslåede bestemmelser i § 133, stk. 2 og 3.

Baggrunden for forslaget er, at det er vigtigt for borgernes retssikkerhed, at fortsat fastholdelse i personlige hygiejnesituationer kræver forudgående afgørelse fra kommunalbestyrelsen. Det vurderes imidlertid, at den periode, som kommunalbestyrelsens afgørelse kan træffes for, bør forlænges, da der med denne målgruppe er tale om borgere, hvis funktionsevne sjældent ændrer sig over kort tid.

Efter § 11, stk. 1, i lov om anvendelse af tvang ved somatisk behandling af varigt inhabile kan overlægen eller overtandlægen beslutte, at en patient, der er tvangsindlagt efter lovens § 10, og som ikke selv er i stand til at varetage nødvendig personlig hygiejne, skal have foretaget personlig hygiejne under anvendelse af tvang, hvis dette er nødvendigt af hensyn til patienten selv eller af hensyn til medpatienter eller personale. I overlægens eller overtandlægens fravær kan beslutningen tages af en anden læge eller tandlæge med faglig indsigt på området, jf. lovens § 11, stk. 2, 1. pkt., og overlægen eller overtandlægen skal snarest muligt tage stilling til den anden læges eller tandlæges beslutning, jf. lovens § 11, stk. 2, 2. pkt. Det er ikke hensigten med den foreslåede bestemmelse i § 136 a, at ændre i reglerne om gennemførelse af personlig hygiejne på tvangsindlagte patienter i lov om anvendelse af tvang ved somatisk behandling af varigt inhabile.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.8. i de almindelige bemærkninger.

Kapitel 24 b

Efter de gældende regler beskrives målgruppen for servicelovens kapitel 24 i lovens § 124 a. Efter servicelovens § 124 a gælder bestemmelserne i servicelovens §§ 124-137 for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der får personlig og praktisk hjælp eller socialpædagogisk bistand m.v. efter servicelovens §§ 83-87, behandling efter servicelovens §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter servicelovens §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i en foranstaltning efter servicelovens §§ 125-129 a. Det er en forudsætning, at der foreligger den fornødne faglige dokumentation for den nedsatte psykiske funktionsevne.

De gældende bestemmelser i servicelovens § 125, stk. 2, og § 129, stk. 2, gælder dog alene for personer, hvis funktionsnedsættelse er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens).

Det foreslås, at der indsættes et nyt *kapitel 24 b* om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens). I dette kapitel foreslås samlet de bestemmelser om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten, som kun gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens).

I den foreslåede § 136 b beskrives målgruppen for den foreslåede kapitel 24 b således, at de foreslåede bestemmelser i kapitlet gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), der får personlig og praktisk hjælp eller socialpædagogisk bistand m.v. efter servicelovens §§ 83-87, behandling efter servicelovens §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter servicelovens §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i en foranstaltning efter servicelovens §§ 136 c-136 f. I den foreslåede § 136 b, 2. pkt., foreslås endvidere, at det er en forudsætning, at der foreligger den fornødne faglige dokumentation for den nedsatte psykiske funktionsevne.

Den foreslåede bestemmelse svarer den til den gældende bestemmelse i § 124 a med tilføjelsen af det yderligere krav om, at den betydelig og varigt nedsat psykiske funktionsevne er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens).

Med den foreslåede bestemmelse tydeliggøres det, at de foreslåede bestemmelser i kapitel 24 b (de foreslåede §§ 136 c-136 f) alene gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens). Det er endvidere en betingelse for at bestemmelsen finder anvendelse, at personen modtager personlig og praktisk hjælp eller socialpædagogisk bistand m.v. efter §§ 83-87, behandling efter §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter §§ 103 og 104, og at vedkommende ikke samtykker i en foranstaltning efter §§ 136 c-136 f.

Af hensyn til borgernes retssikkerhed stilles der endelig krav om, at der foreligger den fornødne faglige dokumentation for den nedsatte psykiske funktionsevne. Kravet indebærer, at der skal

foreligge en fyldestgørende redegørelse for borgerens nedsatte psykiske funktionsevne. Det vil typisk være i form af en lægeerklæring eller et dokument udstedt af borgerens handlekommune.

Baggrunden for forslaget er et ønske om at gøre magtanvendelsesreglerne tydeligere, end de er i dag.

Kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer i kapitel 24 b

Efter de gældende regler om kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer i servicelovens § 126 a kan kommunalbestyrelsen undtagelsesvis for en afgrænset periode træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person, hvis dette må anses for en absolut nødvendighed for at varetage omsorgspligten, jf. servicelovens § 82, stk. 1, i personlige hygiejnesituationer. Det skal samtidig gennem handleplanen, jf. servicelovens § 136, stk. 2, søges sikret, at magtanvendelse i personlige hygiejnesituationer i fremtiden kan undgås.

Det følger af magtanvendelsesbekendtgørelsens § 4, stk. 1, at fysisk magt i form af fastholdelse kan tillades i følgende hygiejnesituationer: Tandbørstning, barbering, hårvask, badning, tøjskift, klipping af hår og negle, skiftning af bleer og bind, pleje af hud, fjernelse af madrester i kindpose og mundhule.

En tilladelse til fastholdelse i forbindelse med hygiejnesituationer kan gives i en periode på indtil 3 måneder, men der er mulighed for, at kommunalbestyrelsen kan forlænge perioden i op til 6 måneder, jf. magtanvendelsesbekendtgørelsens § 4, stk. 4.

Bestemmelsen kan anvendes over for mennesker med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, herunder mennesker med demens.

Efter den foreslåede § 136 c, stk. 1, kan personalet kortvarigt fastholde en person i personlige hygiejnesituationer, når dette er nødvendigt for at sikre personens omsorg, sikkerhed eller værdighed.

Bestemmelsen vil, jf. den foreslåede bestemmelse i § 136 b, alene kunne anvendes over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), der får personlig og praktisk hjælp eller socialpædagogisk bistand m.v. efter servicelovens §§ 83-87, behandling efter servicelovens §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter servicelovens §§ 103 og 104, og som ikke samtykker foranstaltningen efter § 136 c. Bestemmelserne vil kunne anvendes i botilbud (f.eks. efter servicelovens §§ 107, 108 og 192 og almenboliglovens § 5, stk. 2) og i dagtilbud (f.eks. efter servicelovens §§ 84 og 104). Bestemmelserne vil også kunne anvendes i borgerens eget hjem, i tilfælde hvor borgeren ikke bor på botilbud eller opholder sig i et dagtilbud, men modtager hjælp og støtte i sit eget hjem.

Det forventes endvidere, at bestemmelsen om listen over personlige hygiejnesituationer i magtanvendelsesbekendtgørelsen ophæves i forhold til personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens). Det vil betyde, at det er personalet, som i den konkrete situation vil skulle vurdere, om der er tale om en hygiejnesituation.

Kortvarig fastholdelse efter den foreslåede bestemmelse vil skulle registreres og indberettes til personalelederen, som skal sørge for at videresende indberetningen til kommunalbestyrelsen og tilsynet, jf. den foreslåede bestemmelse i § 135 a.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 136 c, stk. 2, skal det gennem handleplanen, jf. den foreslåede § 135 a, stk. 4, søges sikret, at magtanvendelse i personlige hygiejnesituationer i fremtiden kan undgås.

Personalets anvendelse af kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer vil kunne påklages til kommunalbestyrelsen efter de foreslåede bestemmelser i § 133, stk. 1 og 3.

Baggrunden for forslaget er, at de gældende regler gør det meget vanskeligt for personalet i praksis at sikre omsorgen i personlige hygiejnesituationer. Særligt kravet om forudgående afgørelse fra kommunalbestyrelsen og reglerne om, at afgørelsen kun kan træffes for en periode på tre måneder (og i særlige tilfælde forlænges op til seks måneder), gør det svært for personalet at varetage omsorgspligten over for den enkelte borger. Derudover oplever personalet, at den udtømmende liste med hygiejnesituationer, der fremgår af magtanvendelsesbekendtgørelsens § 4, stk. 1, ikke er dækkende i forhold til de hygiejnesituationer, som borgere og personale oplever at stå i i praksis.

Efter § 11, stk. 1, i lov om anvendelse af tvang ved somatisk behandling af varigt inhabile kan overlægen eller overtandlægen beslutte, at en patient, der er tvangsindlagt efter lovens § 10, og som ikke selv er i stand til at varetage nødvendig personlig hygiejne, skal have foretaget personlig hygiejne under anvendelse af tvang, hvis dette er nødvendigt af hensyn til patienten selv eller af hensyn til medpatienter eller personale. I overlægens eller overtandlægens fravær kan beslutningen tages af en anden læge eller tandlæge med faglig indsigt på området, jf. lovens § 11, stk. 2, 1. pkt., og overlægen eller overtandlægen skal snarest muligt tage stilling til den anden læges eller tandlæges beslutning, jf. lovens § 11, stk. 2, 2. pkt. Det er ikke hensigten med den foreslåede bestemmelse i § 136 c, at ændre i reglerne om gennemførelse af personlig hygiejne på tvangsindlagte patienter i lov om anvendelse af tvang ved somatisk behandling af varigt inhabile.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.8. i de almindelige bemærkninger.

Fastholdelse m.v. i kapitel 24 b

Efter de gældende regler om fastholdelse m.v. i servicelovens § 126 kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person eller føre denne til et andet opholdsrum, når der er nærliggende risiko for, at personen udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.

Det foreslås med § 136 d, at personalet skal kunne fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til boligen eller til et andet opholdsrum, hvis det er nødvendigt for at sikre en eller flere andres tryghed, værdighed og sikkerhed, når personen udviser en adfærd, der er meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende i forhold til de øvrige personer på bo- og dagtilbuddet, eller i situationer, hvor en beboer er gået ind i en anden beboers egen bolig, uden at den anden beboer ønsker det.

Bestemmelsen vil, jf. den foreslåede bestemmelse i § 136 b, alene kunne anvendes over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og

fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), der får personlig og praktisk hjælp eller socialpædagogisk bistand m.v. efter servicelovens §§ 83-87, behandling efter servicelovens §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter servicelovens §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i foranstaltningen efter § 136 d.

Den foreslåede bestemmelse vil kunne anvendes på bo- og dagtilbud, som f.eks. et plejecenter eller et aktivitetstilbud, idet der både på bo- og dagtilbud er et hensyn at tage til fællesskabet. Bestemmelsen vil derimod ikke kunne anvendes i en borgers eget hjem i tilfælde, hvor borgeren ikke bor på botilbud eller opholder sig i dagtilbud.

Bestemmelsen gælder både i forhold til fællesarealer og borgerens egen bolig i botilbuddet. Borgerens egen bolig er borgerens selvstændige bolig, som anvendes til boligformål. Det vil f.eks. efter almenboliglovens § 110 omfatte toilet, bad og evt. køkken. Fællesarealerne er de arealer, som anvendes til fælles aktiviteter for beboerne.

Med ”hensynet til fællesskabet på bo- eller dagtilbuddet” menes hensynet til, at beboerne på botilbuddet eller brugere af dagtilbuddet kan deltage i fælles aktiviteter sammen. Aktiviteter kan være alt fra almindeligt samvær til spisning og andre aktiviteter, hvor flere af beboerne/brugerne er sammen.

”Andre” kan være alle, som opholder sig i bo- eller dagtilbuddet, f.eks. andre beboere eller personalet.

Med fastholdelse menes, at personalet kan holde en borger fysisk fast. Med tilbageholdelse menes, at personalet kan holde en borger fysisk tilbage. Med føren tilbage til boligen menes, at personalet kan føre en borger fysisk tilbage til borgerens egen bolig på botilbuddet. Med føren til et andet opholdsrum menes, at personalet kan føre en borger fysisk til et andet opholdsrum enten på bo- eller dagtilbuddet.

Med den foreslåede bestemmelse vil det være personalet, som i den konkrete situation foretager en vurdering af, om det er nødvendigt at gribe ind for at sikre en eller flere andre personers tryghed, værdighed og sikkerhed, og personalet, som foretager en vurdering af, om der er tale om en adfærd, som er meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende i forhold til de øvrige personer på bo- og dagtilbuddet, eller en situation, hvor en beboer er gået ind i en anden beboers egen bolig, uden at den anden beboer ønsker det. Det kan for eksempel være nødvendigt at anvende bestemmelsen, hvis det ikke er muligt med en socialpædagogisk indsats eller fysisk guidning, at få en beboer med ud fra en anden beboers egen bolig, hvor beboeren er uønsket.

Fastholdelse m.v. efter bestemmelsen vil først kunne ske, når personalet forgæves har forsøgt at løse situationen med en socialpædagogisk indsats. Fastholdelsen m.v. skal være så kortvarig som muligt og må ikke være af mere indgribende karakter end nødvendigt for at sikre en eller flere andre personers tryghed, værdighed og sikkerhed.

Baggrunden for forslaget er, at der i højere grad skal kunne tages hensyn til de øvrige beboere og fællesskabet på bo- og dagtilbud. Det gælder både i forhold til hensynet til andre personer på fællesarealerne og hensynet til beboere, som uønsket får besøg i egen bolig.

Det følger som nævnt af den gældende bestemmelse i servicelovens § 135, jf. servicelovens § 127, stk. 1, at Ankestyrelsens afgørelser, som handler om fysisk magt i form af at fastholde en person for at forhindre denne i at forlade boligen eller føre den pågældende tilbage til boligen, kan begæres indbragt for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse. Det foreslås med § 136 d, stk. 2, at denne adgang til at begære domstolsprøvelse videreføres, således at indgreb, der foretages for at forhindre den pågældende i at forlade boligen eller et opholdsrum eller føre den pågældende tilbage til boligen eller et opholdsrum, kan begæres indbragt for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.5. i de almindelige bemærkninger.

Tryghedsskabende velfærdsteknologi i kapitel 24 b

Efter de gældende regler i servicelovens § 125, stk. 2, om brug af personlige alarm- og pejlesystemer for personer, hvor den nedsatte funktionsevne, jf. servicelovens § 124 a, er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), kan anvendelse af personlige alarm- og pejlesystemer iværksættes, medmindre den pågældende modsætter sig dette. Hvis personen modsætter sig anvendelsen af et personligt alarm- eller pejlesystem, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om anvendelse heraf, jf. servicelovens § 125, stk. 1. Afgørelsen efter servicelovens § 125, stk. 2, 1. pkt., kan, jf. 2. pkt., kan gøres tidsbegrænset.

Efter den gældende § 125, stk. 1, i serviceloven kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at anvende personlige alarm- eller pejlesystemer for en person i en afgrænset periode, når der er risiko for, at personen ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko.

Efter den foreslåede § 136 e, stk. 1, kan personalet som led i omsorgen anvende tryghedsskabende velfærdsteknologi for at sikre personens tryghed, værdighed og omsorg, medmindre den pågældende modsætter sig anvendelsen.

Bestemmelsen vil, jf. den foreslåede bestemmelse i § 136 b, alene kunne anvendes over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), der får personlig og praktisk hjælp eller socialpædagogisk bistand m.v. efter servicelovens §§ 83-87, behandling efter servicelovens §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter servicelovens §§ 103 og 104, og som ikke samtykker foranstaltningen efter § 136 e. Bestemmelsen vil kunne anvendes i botilbud (f.eks. efter servicelovens §§ 107, 108 og 192 og almenboliglovens § 5, stk. 2) og i dagtilbud (f.eks. efter servicelovens §§ 84 og 104). Bestemmelsen vil også kunne anvendes i borgerens eget hjem, i tilfælde hvor borgeren ikke bor på botilbud eller opholder sig i et dagtilbud, men modtager hjælp og støtte i sit eget hjem.

Med forslaget ændres terminologien fra ”alarm- eller pejlesystemer” til ”tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger”. Den nye formulering gør begrebet bredere og mere tidsløst og vil gøre det muligt at bruge nye typer af tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger, som kan registrere borgerens bevægelser, f.eks. faldmåtter, sensorgulve og GPS. Der vil dog aldrig kunne gives tilladelse til videoovervågning af borgerne.

Efter den foreslåede § 128 b, stk. 2, nedsætter børne- og socialministeren et råd, som med afsæt i en række overordnede principper skal komme med indstilling til børne- og socialministeren om, hvilke former for tryghedsskabende velfærdsteknologi der kan anvendes ved afgørelser efter § 128 b, stk. 1, eller i medfør af den foreslåede bestemmelse i § 136 e. Rådet nedsættes for at sikre, at reglerne følger med den teknologiske udvikling, for at sikre, at teknologierne er egnet til at understøtte borgerens tryghed, omsorg, værdighed, sikkerhed, bevægelsesfrihed og selvbestemmelse, samt for at sikre, at det bliver klart for bo- og dagtilbuddene, hvilke teknologiske løsninger der må anvendes. Formålet med at nedsætte rådet er derudover at sikre en vis central kontrol med, hvilke teknologiske løsninger, der kan anvendes, med henblik på at sikre borgernes retssikkerhed. Rådet vil skulle sende indstillingen til børne- og socialministeren, som mindst én gang årligt vil fastsætte regler om, hvilke former for tryghedsskabende velfærdsteknologi, der kan anvendes på baggrund af en afgørelse truffet efter 128 b, stk. 1, eller i medfør af § 136 e.

For at sikre borgernes retssikkerhed vil børne- og socialministerens regler, jf. den foreslåede 128 b, stk. 4, være afgrænsende for, hvilke tryghedsskabende velfærdsteknologier personalet kan anvende efter den foreslåede § 136 e.

At velfærdsteknologier omfattet af bestemmelsen er tryghedsskabende betyder, at løsningerne skal være egnet til at understøtte borgerens bevægelsesfrihed, omsorg, værdighed, tryghed eller sikkerhed. Velfærdsteknologiske løsninger såsom spiseroboter, robotstøvsugere o. lign. er således ikke omfattet af bestemmelsen.

Med forslaget udvides hjemlen desuden, således at det bliver muligt at bruge sådanne tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger til at registrere bevægelser/fald i borgerens egen bolig. Det kunne f.eks. være en trædematte eller et sensorgulv. I dag er det kun lovligt at anvende personlige alarm- eller pejlesystemer som f.eks. GPS og kun i forhold til at registrere og forebygge risiko for, at borgeren forlader bo- eller dagtilbuddet.

Det er personalet, som konkret vil skulle vurdere, om den tryghedsskabende velfærdsteknologi vil sikre personens tryghed, værdighed og omsorg. Anvendelsen af tryghedsskabende velfærdsteknologi besluttet som led i omsorgen for borgeren. Det vil sige, at beslutning om anvendelsen kan træffes som led i den almindelige varetagelse af omsorgen for borgeren, f.eks. af plejepersonalet eller forstanderen eller på den måde, som man ellers i kommunen har besluttet at fordele kompetencen.

Brug af tryghedsskabende velfærdsteknologier bør altid ske med udgangspunkt i den enkelte borgeres livsværdier, holdninger og livshistorie og skal samlet set bidrage til at understøtte den enkeltes livskvalitet. Anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologier skal understøtte borgerens behov for tryghed, omsorg, værdighed, sikkerhed, bevægelsesfrihed samt selvbestemmelse. Formålet med anvendelsen af tryghedsskabende velfærdsteknologier må derfor ikke være at erstatte socialpædagogiske indsatser eller personaleressourcer.

Efter den foreslåede § 136 e, stk. 2, kan en eventuel fremtidsfuldmægtig modsætte sig anvendelsen af tryghedsskabende velfærdsteknologi efter den foreslåede § 136 e, stk. 1, for personer, der har oprettet en fremtidsfuldmagt, der omfatter forhold efter stk. 1, og som er sat i kraft, jf. § 7, stk. 1, i lov om fremtidsfuldmagter. For personer, der har en beskikket værge efter værgemålsloven, som omfatter forhold efter stk. 1, kan værgeren modsætte sig anvendelsen af tryghedsskabende velfærdsteknologi efter stk. 1.

De foreslåede § 136 e, stk. 1 og 2, betyder, at personalet kan anvende tryghedsskabende velfærdsteknologi som led i omsorgen for at sikre personens tryghed, værdighed og omsorg, medmindre den pågældende, dennes eventuelle fremtidsfuldmægtige eller eventuelle værge modsætter sig. Hvis den pågældende modsætter sig anvendelsen, giver stk. 2 ikke hjemmel til, at den eventuelle fremtidsfuldmægtige eller eventuelle værge kan kræve anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi efter stk. 1.

Med den foreslåede 136 e, stk. 3, tydeliggøres det, at anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi efter stk. 1 ikke er magtanvendelse eller et indgreb i selvbestemmelsesretten. Der skal derfor ikke ske registrering og indberetning efter den foreslåede § 135 a. Dette tydeliggøres for at skabe klarhed over, hvilke handlinger i de gældende hhv. foreslåede regler i kapitel 24, 24 a og 24 b, som ikke er magtanvendelse eller et indgreb i selvbestemmelsesretten.

Efter den foreslåede § 136 e, stk. 4, skal den pågældende person, dennes eventuelle fremtidsfuldmægtige eller dennes eventuelle værge, jf. stk. 1 og 2, forud for anvendelsen af teknologierne informeres om brugen af disse.

Informeringen forud for anvendelsen skal være med til at sikre borgerens retssikkerhed, herunder sikre, at fremtidsfuldmægtigen eller værgen har mulighed for at modsætte sig brugen.

Med den foreslåede § 136 e, stk. 5, beskrives, hvad der gælder, hvis den pågældende person, dennes eventuelle fremtidsfuldmægtige eller dennes eventuelle værge modsætter sig, jf. de foreslåede stk. 1 og 2. I denne situation kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi, jf. den foreslåede § 128 b. Afgørelsen kan gøres tidsubegrænset. I forbindelse med afgørelsen skal den eventuelle fremtidsfuldmægtige og eventuelle værge, jf. stk. 2, høres over kommunalbestyrelsens vurdering.

Bestemmelsen betyder, at en afgørelse efter den foreslåede § 128 b, stk. 1, kan gøres tidsubegrænset, når der er tale om personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, hvor den psykiske funktionsnedsættelse er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens).

Endvidere skal en eventuel fremtidsfuldmægtig eller værge høres over kommunalbestyrelsens vurdering i forbindelse med afgørelsen.

Baggrunden for forslaget er et bredt ønske om at gøre reglerne om brug af tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger klarere, mere smidige og tilstrækkeligt rummelige i forhold til at sikre, at også fremtidige relevante teknologier kan indeholdes. Således opleves de gældende regler at være utidssvarende og utilstrækkelige i forhold til det, der er behov for i praksis for at sikre den enkeltes tryghed, værdighed og omsorg.

Baggrunden er endvidere, at brug af tryghedsskabende velfærdsteknologi vurderes at være en naturlig del af pleje og omsorgen i forhold til borgere med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), hvis borgeren ikke modsætter sig. Samtidig er der et ønske om, at der skal være bedre muligheder for at have indflydelse på eget liv ved at gøre det muligt, at en eventuel fremtidsfuldmægtig eller en eventuel værge kan modsætte sig.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til den foreslåede § 128 b (lovforslagets § 1, nr. 15) og til afsnit 2.7. i de almindelige bemærkninger.

Optagelse i særlige botilbud uden samtykke

Efter servicelovens § 129, stk. 2, kan kommunalbestyrelsen i forhold til personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), træffe afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud, hvis kommunalbestyrelsens indstilling tiltrædes af den værge, som Statsforvaltningen har beskikket, jf. servicelovens § 131, når ophold i et botilbud med tilknyttet service er påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og det i det konkrete tilfælde vurderes omsorgsmæssigt at være mest hensigtsmæssigt for den pågældende.

Efter servicelovens § 129, stk. 3, kan kommunalbestyrelsens indstilling om flytning efter stk. 2 for personer, der har oprettet en fremtidsfuldmagt, der omfatter forhold efter stk. 2, og som er sat i kraft, jf. § 7, stk. 1, i lov om fremtidsfuldmagter, tiltrædes af den eventuelle fremtidsfuldmægtige.

Efter servicelovens § 129, stk. 5, skal det indgå i kommunalbestyrelsens vurdering efter stk. 1 og 2, hvis en eventuel ægtefælle, samlever eller anden pårørende ikke længere kan varetage den nødvendige hjælp til og opsyn med den pågældende.

Endvidere følger det af servicelovens § 129, stk. 6, at kommunalbestyrelsens afgørelse efter stk. 2 vil kunne påklages til Statsforvaltningen efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Kan kommunalbestyrelsens indstilling ikke tiltrædes af den værge, Statsforvaltningen har beskikket, jf. § 131, eller af den eventuelle fremtidsfuldmægtige, jf. stk. 3, indstiller kommunalbestyrelsen til Statsforvaltningen at træffe afgørelse om optagelse eller flytning til et bestemt botilbud efter stk. 2.

Det foreslås, at servicelovens § 129, stk. 2, 3 og 6, ophæves og nyaffattes i det foreslåede kapitel 24 b som § 136 f, stk. 1-3. Baggrunden herfor er, at disse regler kun vedrører personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), og alle regler af denne karakter med dette lovforslag samles i det foreslåede kapitel 24 b.

Efter den foreslåede § 136 f, stk. 1, vil kommunalbestyrelsen, over for personer, der ikke modsætter sig flytning, men som mangler evnen til at give informeret samtykke til en flytning, kunne træffe afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud, hvis kommunalbestyrelsens indstilling tiltrædes af den værge, Familieretshuset har beskikket, jf. servicelovens § 131, eller tiltrædes af fremtidsfuldmægtigen, for personer, der har oprettet en fremtidsfuldmagt, der omfatter dette forhold, og som er sat i kraft, jf. § 7, stk. 1, i lov om fremtidsfuldmagter, når ophold i et botilbud med tilknyttet service er påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og det i det konkrete tilfælde vurderes omsorgsmæssigt at være mest hensigtsmæssigt for den pågældende.

Der er tale om en videreførelse af servicelovens § 129, stk. 2 og 3, med redaktionelle ændringer.

Baggrunden for den foreslåede § 136 f, stk. 1, er, at kommunalbestyrelsen skal kunne træffe afgørelse om flytning uden samtykke, hvis der er tale om en person med betydelig og varigt nedsat

psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), som ikke modsætter sig flytningen, i tilfælde hvor personens eventuelle fremtidsfuldmægtige eller eventuelle værge tiltræder kommunalbestyrelsens indstilling. Baggrunden er endvidere at samle de bestemmelser, som gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), i det foreslåede kapitel 24 b.

Efter den foreslåede § 136 f, stk. 2, vil det skulle indgå i kommunalbestyrelsens vurdering efter stk. 1, hvis en eventuel ægtefælle, samlever eller anden pårørende ikke længere kan varetage den nødvendige hjælp til og opsyn med den pågældende.

Der er tale om en videreførelse af servicelovens § 129, stk. 5, med redaktionelle ændringer.

Baggrunden for den foreslåede § 136 f, stk. 2, er, at det skal indgå i kommunalbestyrelsens vurdering efter stk. 1, hvis en eventuel ægtefælle, samlever eller anden pårørende ikke længere kan varetage den nødvendige hjælp til og opsyn med den pågældende. Baggrunden er endvidere at samle de bestemmelser, som gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), i det foreslåede kapitel 24 b.

Efter den foreslåede § 136 f, stk. 3, vil kommunalbestyrelsens afgørelse efter stk. 1 kunne påklages til Familieretshuset. Kan kommunalbestyrelsens indstilling ikke tiltrædes af værgeren eller den eventuelle fremtidsfuldmægtige efter stk. 1, indstiller kommunalbestyrelsen til Familieretshuset at træffe afgørelse om optagelse eller flytning til et bestemt botilbud efter stk. 1.

Der er tale om en videreførelse af servicelovens § 129, stk. 6, med redaktionelle ændringer, dog således at henvisningen til retssikkerhedslovens kapitel 10 ikke videreføres. Baggrunden for dette er, at reglerne i retssikkerhedslovens kapitel 10 vedrører klage til Ankestyrelsen. Det giver således ikke mening at henvise til disse sagsbehandlingsregler i en bestemmelse, der giver klageadgang til Familieretshuset. Klagesagen i Familieretshuset vil skulle behandles efter reglerne i forvaltningsloven.

Det bemærkes, at Statsforvaltningen den 1. april 2019 nedlægges som følge af Lov om Familieretshuset, som blev vedtaget den 20. december 2018 (L 90). Statsforvaltningens opgaver i relation til servicelovens regler om optagelse i særlige botilbud uden samtykke overgår i den forbindelse til Familieretshuset.

Baggrunden for den foreslåede § 136 f, stk. 3, er, at borgeren af retssikkerhedsmæssige årsager skal have mulighed for at påklage kommunalbestyrelsens afgørelse til Familieretshuset. Det vurderes endvidere vigtigt af retssikkerhedsmæssige årsager, at kommunalbestyrelsen, såfremt dennes indstilling ikke tiltrædes af værgeren eller den eventuelle fremtidsfuldmægtige efter stk. 1, skal indstille til Familieretshuset at træffe afgørelse om optagelse eller flytning til et bestemt botilbud efter den foreslåede § 136 f, stk. 1. Baggrunden er endvidere at samle de bestemmelser, som gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens), i det foreslåede kapitel 24 b.

Efter de gældende regler vil optagelse i særlige botilbud uden samtykke ikke kunne ske efter servicelovens § 129, stk. 2, hvis personen modsætter sig, men vil i dette tilfælde skulle ske efter servicelovens § 129, stk. 1.

I § 136 f, stk. 4, foreslås indført en bestemmelse om, at hvis personen modsætter sig flytning, vil optagelse i særlige botilbud uden samtykke ikke kunne ske efter den foreslåede § 136 f, stk. 1, men efter den gældende bestemmelse i servicelovens § 129, stk. 1.

Som konsekvens af, at servicelovens § 129, stk. 2, flyttes til det foreslåede kapitel 24 b, vurderes der behov for en henvisning til § 129, stk. 1, idet denne bestemmelse skal anvendes, når personen modsætter sig.

Baggrunden for den foreslåede § 136 f, stk. 4, er et ønske om at gøre det tydeligt, hvilken bestemmelse om optagelse i særlige botilbud i magtanvendelsesreglerne i serviceloven, der skal anvendes i situationer, hvor personen modsætter sig flytningen.

Til nr. 28

Overskriften til servicelovens § 137 er ”Bemyndigelser m.v.”.

Det foreslås, at overskriften ophæves.

Baggrunden for ændringen er, at det med dette lovforslag foreslås, at servicelovens § 137 ophæves.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til ophævelsen af servicelovens § 137 (lovforslagets § 1, nr. 27).

Til nr. 29

Ifølge servicelovens § 137, stk. 1, fastsætter børne- og socialministeren i en bekendtgørelse regler om iværksættelse af foranstaltninger, registrering, indberetning, godkendelse og udarbejdelse af handleplaner, jf. servicelovens §§ 125-131 og 136. Ifølge servicelovens § 137, stk. 2, fastsætter børne- og socialministeren i en bekendtgørelse regler om udpegning af advokater, der yder hjælp i sager efter §§ 127, 129 og 129 a, og om advokaternes medvirken ved sagens behandling, jf. § 132. Bemyndigelserne er anvendt til at udstede nærmere regler i magtanvendelsesbekendtgørelsen.

Det foreslås, at § 137 ophæves.

Baggrunden for forslaget er, at bestemmelsen nyaffattes i den foreslåede § 135 b.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til den foreslåede § 135 b (lovforslagets § 1, nr. 25).

Det foreslås også, at der i stedet for § 137 indsættes et nyt kapitel 24 c, som får overskriften ”Regulering af besøgsrestriktioner m.v.”.

Kapitlet vil indeholde de gældende regler i servicelovens §§ 137 a-137 d. Der foretages ikke materielle ændringer af disse bestemmelser.

Baggrunden for ændringen er, at det med dette lovforslag foreslås, at servicelovens kapitel 24 opdeles i fire kapitler, nemlig kapitel 24, kapitel 24 a, kapitel 24 b og kapitel 24 c. I den forbindelse vurderes det mest hensigtsmæssigt af hensyn til læsevenligheden af servicelovens magtanvendelsesregler, at reglerne om besøgsrestriktioner fremgår af et særskilt kapitel.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 25.

Til nr. 30

Overskriften til servicelovens § 137 a er ”Regulering af besøgsrestriktioner m.v.”.

Det foreslås, at overskriften ophæves.

Baggrunden for ændringen er, at det med dette lovforslag foreslås, at der i serviceloven indsættes et nyt kapitel 24 c, som skal indeholde de gældende regler i servicelovens §§ 137 a-137 d, og som får overskriften ”Regulering af besøgsrestriktioner m.v.”. Der er derfor ikke behov for den gældende overskrift til § 137, da den er identisk med den foreslåede overskrift til det foreslåede kapitel 24 c.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til det foreslåede kapitel 24 c (lovforslagets § 1, nr. 27).

Til nr. 31

Overskriften til kapitel 24 a er ”Fuldbyrdelse af strafferetlige foranstaltninger m.v.”.

Det foreslås, at overskriften ophæves. Det foreslås også, at der i stedet indsættes et kapitel 24 d med overskriften ”Fuldbyrdelse af strafferetlige foranstaltninger m.v.”.

Kapitlet vil indeholde de gældende regler i servicelovens §§ 137 e-137 m. Der foretages ikke materielle ændringer af disse bestemmelser.

Baggrunden for ændringen er, at det med dette lovforslag foreslås, at servicelovens kapitel 24 opdeles i fire kapitler, nemlig kapitel 24, kapitel 24 a, kapitel 24 b og kapitel 24 c. Der er derfor behov for at rykke bestemmelserne i det gældende kapitel 24 a til et nyt kapitel 24 d.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 25.

Til § 2

Til nr. 1

Ifølge retssikkerhedslovens § 73, stk. 1, nr. 1, kan Ankestyrelsens afgørelser efter servicelovens § 127 indbringes for retten efter de særlige regler i retsplejelovens kapitel 43 a. Det samme gælder efter bestemmelsens nr. 2 og 3 for afgørelser efter servicelovens §§ 129, 129 a og 169.

Det foreslås, at § 73, stk. 1, nr. 1, ophæves.

Med ændringen ophæves adgangen til at indbringe Ankestyrelsens afgørelser om tilbageholdelse i boligen efter servicelovens § 127 for retten efter de særlige regler i retsplejelovens kapitel 43 a om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse.

Baggrunden for ændringen er, at det med dette lovforslag foreslås at ophæve servicelovens § 127 om kommunalbestyrelsens adgang til at træffe afgørelse om tilbageholdelse i boligen.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til forslaget om ophævelse af servicelovens § 127 (lovforslagets § 1, nr. 14).

Til § 3

Til nr. 1

Efter § 7 i lov nr. 649 af 8. juni 2017 om tilkøb af socialpædagogisk ledsagelse under ferie (herefter tilkøbsloven) kan personale, som yder socialpædagogisk ledsagelse efter tilkøbsloven, anvende fysisk magt i form af at fastholde en person eller føre denne til et andet opholdsrum, når der er nærliggende risiko for, at personen udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet. Bestemmelsen svarer til den gældende bestemmelse i servicelovens § 126, dog således at personalet kan anvende fysisk magt efter bestemmelsen uden forudgående afgørelse fra kommunalbestyrelsen.

Det foreslås, at formuleringen af tilkøbslovens § 7 ensrettes med formuleringen i den foreslåede bestemmelse i § 124 d (lovforslagets § 1, nr. 10).

Med ændringen får personalet mulighed for at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person eller føre denne til et andet opholdsrum, når personen udviser en adfærd, der er til fare for sig selv eller andre.

Baggrunden for ændringen er et ønske om, i det omfang det giver mening, at ensrette tilkøbslovens magtanvendelsesregler med servicelovens magtanvendelsesregler. Dette ønske bunder i, at det ved affattelsen af tilkøbsloven blev vurderet vigtigt, at borgeren får den samme pleje og omsorg i forbindelse med tilkøb af socialpædagogisk ledsagelse under ferie, som borgeren får inden for døgntilbuddets fysiske rammer. Det blev derfor vurderet nødvendigt, at der også i forbindelse med tilkøb af socialpædagogisk ledsagelse under ferie kan gøres brug af magtanvendelsesreglerne som en del af personalets udøvelse af omsorgspligten over for borgeren. På den baggrund indeholder tilkøbsloven i §§ 5-12 regler om magtanvendelse. Reglerne er i store træk ens med de relevante regler i servicelovens kapitel 24, og derfor fordrer en ændring af servicelovens magtanvendelsesregler, at der foretages konsekvensændringer i tilkøbslovens regler om magtanvendelse. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til forslag til lov om tilkøb af socialpædagogisk ledsagelse til ferier, som fremsat den 15. marts 2017 (L 151).

Det bemærkes, at det ikke giver mening at udvide tilkøbslovens § 7 til også at indeholde formuleringen i den foreslåede bestemmelse i servicelovens § 136 d (lovforslagets § 1, nr. 25), da forslaget i servicelovens § 136 d knytter sig til bo- eller dagtilbuddet, og personale og beboer ikke opholder sig herpå under en ferie.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.5. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Efter tilkøbslovens § 8 kan personale, som yder socialpædagogisk ledsagelse efter tilkøbsloven, undtagelsesvis for en afgrænset periode anvende fysisk magt i form af at fastholde en person, hvis dette må anses for en absolut nødvendighed for at varetage omsorgspligten i personlige hygiejnesituationer. Bestemmelsen svarer til den gældende bestemmelse i servicelovens § 126 a dog således, at personalet kan fastholde en person efter bestemmelsen uden forudgående afgørelse fra kommunalbestyrelsen.

Det foreslås, at formuleringen af tilkøbslovens § 8 ensrettes med formuleringen i de foreslåede bestemmelser i servicelovens §§ 136 a, stk. 1, og § 136 c, stk. 1 (lovforslagets § 1, nr. 25).

Med ændringen får personalet mulighed for at anvende kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer, når dette er nødvendigt for at sikre personens omsorg, sikkerhed eller værdighed. Det vil derfor ikke længere være en betingelse, at fastholdelsen er en absolut nødvendighed for at varetage omsorgspligten i den personlige hygiejnesituation. Til gengæld vil det være en betingelse, at fastholdelse efter bestemmelsen er kortvarig.

Baggrunden for ændringen er et ønske om, i det omfang det giver mening, at ensrette tilkøbslovens magtanvendelsesregler med servicelovens magtanvendelsesregler. Dette ønske bunder i, at det ved affattelsen af tilkøbsloven blev vurderet vigtigt, at borgeren får den samme pleje og omsorg i forbindelse med tilkøb af socialpædagogisk ledsagelse under ferie, som borgeren får inden for døgntilbuddets fysiske rammer. Det blev derfor vurderet nødvendigt, at der også i forbindelse med tilkøb af socialpædagogisk ledsagelse under ferie kan gøres brug af magtanvendelsesreglerne som en del af personalets udøvelse af omsorgspligten over for borgeren. På den baggrund indeholder tilkøbsloven i §§ 5-12 regler om magtanvendelse. Reglerne er i store træk ens med de relevante regler i servicelovens kapitel 24, og derfor fordrer en ændring af servicelovens magtanvendelsesregler, at der foretages konsekvensændringer i tilkøbslovens regler om magtanvendelse. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til forslag til lov om tilkøb af socialpædagogisk ledsagelse til ferier, som fremsat den 15. marts 2017 (L 151).

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.8. i de almindelige bemærkninger.

Til § 4

Efter § 1, stk. 2, nr. 4, i lov om forpligtende kommunale samarbejder, jf. lovbekendtgørelse nr. 423 af 30. april 2018, samarbejder kommunalbestyrelserne i de i medfør af lovens § 2, stk. 1, udpegede grupper af kommuner om følgende regler på socialområdet: Servicelovens § 10, stk. 4, § 11, stk. 7, §§ 12, 32, 36, 41, 42, 45, 97, 98, 100-104, 107-110, 112-114, 116, 124-136, 141 og 148 a og retssikkerhedslovens § 16, stk. 1, for så vidt angår kommunalbestyrelsens opgaver efter de netop oplyste bestemmelser i serviceloven.

Med lovforslagets § 4 foreslås det at ændre henvisningen i ovennævnte lovs § 1, stk. 2, nr. 4, litra a, til servicelovens §§ 124-136 til servicelovens §§ 123-136 f.

Ændringen vil betyde, at de udpegede kommuner – ligesom i dag – vil skulle samarbejde om servicelovens magtanvendelsesregler over for voksne.

Baggrunden for ændringen er, at de gældende bestemmelser i servicelovens §§ 124-136 med dette lovforslags § 1 ændres til §§ 123-136 f. Der er således tale om en konsekvensændring.

Transport-, Bygnings- og Boligministeriet

Til § 5

Til nr. 1

I henhold til almenboliglovens § 54, stk. 1, skal almene ældreboliger ejet af en almen boligorganisation udlejes til ældre og personer med handicap, der har særligt behov for sådanne boliger. Kommunalbestyrelsen udøver anvisningsretten til boligerne.

Ifølge almenboliglovens § 54, stk. 2, § 57, stk. 2, og § 58 skal almene ældreboliger ejet af en almen boligorganisation, kommunen eller regionen, der er indrettet til personer med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, anvises af kommunen til denne personkreds.

Ifølge almenboliglovens § 54, stk. 2, 2. pkt., kan kommunalbestyrelsen beslutte, at boligerne kan udlejes til ældre og personer med handicap, hvis boligerne ikke kan udlejes til rette personkreds. Ved ledighed skal boligerne igen på ny søges udlejet til den berettigede personkreds.

Ifølge almenboliglovens § 64, stk. 2, finder reglerne i § 54 tilsvarende anvendelse på selvejende almene ældreboliger. Den kommunale anvisningsret efter almenboliglovens § 54, stk. 1, 4 pkt., gælder ikke for selvejende almene ældreboliger efter det tidligere kapitel 9 a i almenboligloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 837 af 8. august 2003.

Med § 5, stk. 6, foreslås det, at kommunalbestyrelsen skal kunne beslutte, at et antal almene plejeboliger, jf. stk. 2, fremover udlejes til personer under 35 år. Boligerne skal ligge samlet i en bebyggelse og kunne understøtte, at de pågældende kan leve et ungdomsliv.

Ifølge forslaget 1. pkt. får kommunerne mulighed for at træffe beslutning om kun at visitere og anvise unge under 35 år med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne til en almen plejebolig, der er indrettet og målrettet til denne personkreds.

Forslaget omhandler kun anvisning til almene plejeboliger, der er særligt indrettet til denne personkreds. Med forslaget indføres der et alderskriterium, som kommunerne skal tage hensyn til i deres anvisning af borgere til disse tilbud. Kommunen kan anvise til almene plejeboliger, der drives af almene boligorganisationer, kommuner, regioner og selvejende institutioner.

Forslaget vil give kommunerne mulighed for at skabe ungdomsmiljøer, hvor unge bor sammen med jævnaldrende. Der må ikke anvises eller visiteres borgere, der er 35 år eller ældre, til et botilbud eller et plejeboligcenter, som er målrettet unge, uanset om det er muligt at anvise boliger til denne personkreds eller ej. Almenboliglovens § 54, stk. 2, om kommunens mulighed for at anvise ledige boliger til en anden personkreds gælder således ikke for disse boliger.

Det vil skulle fremgå af Tilbudsportalen, at en plejebolig er målrettet unge efter bestemmelsen.

Forslaget om at sætte aldersgrænsen ved 35 år har til formål at sikre, at størrelsen af målgruppen har et niveau, der kan sikre de unge gode faglige og aktivitetsmæssige rammer for at leve en ungdomstilværelse, og at det bliver attraktivt for kommunerne at oprette disse botilbud til unge.

I forslaget 2. pkt. foreslås det, med henblik på at sikre den bedst mulige boligmæssige ramme for sådanne ungdomstilbud, at det er et krav, at kommunens anvisning sker til boliger, som ligger samlet i en bebyggelse, og ikke spredt inden for en bebyggelse med beboere uden for målgruppen. Det er således hensigten med forslaget, at kommunen etablerer disse tilbud som helt nye tilbud til unge enten ved ”mærkning” af en eksisterende bebyggelse til et sådant ungetilbud eller ved at etablere tilbuddet som nye boliger ved ombygning af eksisterende bygning eller som helt nyt byggeri. Etablering af ungetilbud ved ombygning eller nybyggeri kan ske efter de almindelige støtteregele i almenboligloven.

Tilbuddet kan etableres af almene boligorganisationer, selvejende almene ældreboliginstitutioner, kommuner eller regioner.

Baggrunden for forslaget er et ønske om at gøre det muligt for kommunerne at oprette almene plejeboliger målrettet unge under 35 år.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.11. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

I henhold til almenboliglovens § 54, stk. 1, skal almene ældreboliger, der ejes af en almen boligorganisation, udlejes til ældre og personer med handicap, der har særligt behov for sådanne boliger. Kommunalbestyrelsen udøver anvisningsretten til boligerne.

Ifølge almenboliglovens § 54, stk. 2, skal almene ældreboliger, der er indrettet til personer med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne udlejes til denne personkreds, og hvis de ikke kan udlejes til denne personkreds kan kommunalbestyrelsen beslutte, at boligerne kan lejes ud til ældre og personer med handicap. Tilsvarende regler finder anvendelse for ældreboliger ejet af selvejende institutioner.

Ifølge almenboliglovens § 58 a har ældre og personer med handicap, der har behov for almene ældreboliger efter almenboliglovens § 5 ret til frit at vælge sådanne boliger. Retten til frit valg gælder uanset boligens beliggenhed. Hvis borgeren ønsker at vælge en bolig i anden kommunen er det en forudsætning, at både borgerens hjemkommune og tilflytningskommunen har visiteret borgeren til boligen.

Ifølge almenboliglovens § 58 c kan kommunalbestyrelsens afgørelser om anvisning af borgere til almene ældreboliger indbringes for Ankestyrelsen. Reglerne i retssikkerhedslovens § 57 om, hvorvidt Ankestyrelsen kan behandle sagen og samme lovs kapitel 10 finder anvendelse i sådanne sager.

Med hjemmel i almenboligloven er det i medfør heraf i § 20, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 1223 af 22. november 2017 om udlejning af almene boliger m.v., fastsat, at ledige almene ældreboliger skal anvises af kommunalbestyrelsen til de personer, der har størst behov for den pågældende bolig. I behovsvurderingen indgår den enkeltes sociale, fysiske, psykiske og økonomiske forhold.

Det foreslås med § 54, stk. 4, at almene plejeboliger, jf. almenboliglovens § 5, stk. 6, skal anvises til personer under 35 år. Boligorganisationen påser, at lejerens fraflytter boligen, inden den pågældende fylder 35 år. Opsigelse skal ske efter reglerne i almenlejelovens § 85, stk. 4, jf. lovforslagets § 4, nr. 2. Kommunalbestyrelsen skal anvise lejerens en anden passende bolig efter almenlejelovens § 86, stk. 8, 1. pkt., der modsvarer lejerens behov. Kommunalbestyrelsens vurdering af, hvorvidt en ny bolig modsvarer lejerens behov, skal baseres på en udredning af personens behov gennemført ved hjælp af voksenudredningsmetoden (VUM) eller lignende metode.

Det foreslås med § 54, stk. 4, 1.pkt., at almene plejeboliger, som kommunalbestyrelsen har besluttet skal anvises til personer under 35 år, kun kan anvises til personer, som ikke er fyldt 35 år.

Det foreslås med § 54, stk. 4, 2. pkt., at det af den lejeaftale, der indgås mellem udlejer og den pågældende borger om udlejning af boligen, skal fremgå, at lejeaftalen opsiges, og at borgeren skal fraflytte boligen senest, inden borgeren fylder 35 år. Kommunalbestyrelsen skal visitere borgeren og træffe afgørelse om at tilbyde borgeren et andet tilbud, der modsvarer borgerens behov på det pågældende tidspunkt.

Det foreslås med § 54, stk. 4, 3. pkt., at opsigelse skal ske efter reglerne i almenlejelovens § 85, stk. 4. Af denne bestemmelse fremgår, at udlejerens skal opsiges lejeaftalen med beboeren, efter den pågældende er fyldt 34 år med den virkning, at udlejningen udløber, når lejerens fylder 35 år. Opsigelsen sker med baggrund i indgået lejeaftale om opsigelse og fraflytning af boligen. Uanset at beboeren kan opsiges til fraflytning af boligen fra beboerens fyldte 34 år, har opsigelsen først virkning 6 måneder før fraflytningen finder sted. Såfremt beboeren ikke er enig i opsigelsen, kan denne indbringes for Boligretten.

Muligheden for at opsiges lejerens med henblik på fraflytning af boligen, fra beboeren fylder 34 år, skaber grundlaget for, at kommunalbestyrelsen får mulighed for at tilbyde borgeren et egnet tilbud, inden borgeren fylder 35 år, under hensyntagen til det behov kommunen har for en hensigtsmæssig samlet udnyttelse af de boliger, som kommunen råder over i forhold til ældre og personer med handicap.

Forslagets § 54, stk. 4, 4. pkt., indebærer således, at boligorganisationen i samarbejde med kommunalbestyrelsen skal tilrettelægge en forretningsgang med henblik på, at beboeren fraflytter boligen inden sit fyldte 35 år. Dette indebærer, at kommunalbestyrelsen i god tid og senest 6 måneder før fraflyttingsdatoen skal gå i dialog med beboeren for at udrede, hvordan borgerens boligmæssige ønsker og behov kan tilgodeses fremadrettet under hensyntagen til borgerens ret til frit valg af plejebolig eller andet tilbud, jf. § 58 a i almenboligloven.

Kommunalbestyrelsens dialog med borgeren om en kommende fraflytning fra ungetilbuddet kan afhængigt af borgerens ønsker og situation med fordel påbegyndes i god tid inden flytning for at understøtte en gradvis overgang, hvor borgeren har tid til at blive bekendt med og tryk ved den kommende bolig.

Der bør så vidt muligt søges en afklaring af, hvilket konkret botilbud beboeren tilbydes indflytning på, inden beboeren varsles om, at kommunalbestyrelsen påtænker at beboeren skal flytte. Dette gælder særligt, hvis beboeren er utryk ved flytning. Som led i udredningen og revisiteringen heraf bør kommunalbestyrelsen gøre beboeren bekendt med det eller de relevante tilbud, som

kommunalbestyrelsen kan tilbyde beboeren at flytte til i forbindelse med fraflytningen af boligen i ungetilbuddet. Dette kunne f.eks. ske ved, at den pågældende beboer får mulighed for at besøge det/de pågældende tilbud. På den måde får beboeren kendskab til det nye tilbud og mulighed for at skabe kontakt til sine nye naboer, hvilket kunne lette overgangen til det nye tilbud for beboeren.

Har beboeren ikke senest 3 måneder før fraflytning fået tilbudt en ny egnet bolig, må den påtænkte fraflytning udskydes, således at der går mindst 3 måneder, fra beboeren får tilbudt en egnet bolig, og til beboeren skal fraflytte den nuværende bolig i ungetilbuddet jf. lovforslagets § 4, nr. 3.

Den nye egnede bolig, som beboeren skal tilbydes, kan være såvel et botilbud efter serviceloven, en almen bolig efter almenboligloven eller en anden bolig, der konkret vurderes egnet til at tilgodese beboerens behov, f.eks. en privat udlejningsbolig. Boligen kan desuden findes af beboeren selv, beboerens pårørende eller af kommunen. Kommunalbestyrelsen er imidlertid forpligtet til at tilbyde beboeren en egnet bolig, hvis en sådan ikke findes på anden vis.

Der skal i beslutningen om en ny egnet bolig lægges vægt på den dialog med beboeren om, hvordan beboeren boligmæssige ønsker og behov kan tilgodeses fremadrettet, som kommunalbestyrelsen skal have med beboeren senest 6 måneder inden fraflytning jf. lovforslagets § 5, nr. 5.

Kommunalbestyrelsen skal endvidere i overvejelserne om et fremtidigt botilbud til beboeren lægge vægt på borgerens ønsker til en fremtidig bolig, herunder f.eks. ønsker om at bo tæt på familie eller ønsker til de boligmæssige rammer. Endvidere skal kommunalbestyrelsen tage med i betragtning, at andre i tilbuddet måske ønsker at flytte sammen med boeren til det nye tilbud.

Såfremt en beboer på eget initiativ selv ønsker at fraflytte plejeboligen inden sit fyldte 35. år, ændrer dette ikke på, at opsigelsen skal ske med 6 måneders varsel og tilbud om en anden bolig skal ske senest 3 måneder før fraflytningen. Endvidere gælder de samme krav til kommunalbestyrelsens dialog med beboeren og ansvaret om at sikre borgeren en tryk overgang til en anden passende bolig, der modsvarer borgerens behov.

Efter den foreslåede § 54, stk. 4, 5 pkt., kan kommunalbestyrelsens vurdering af, hvorvidt en ny bolig modsvarer beboerens behov, baseres på en udredning af personens behov gennemført ved hjælp af voksenedretnings-metoden (VUM) eller en lignende metode. Dermed sikres det, at beslutningen om, hvilken ny bolig, borgeren tilbydes, baseres på en tilstrækkelig og aktuel vurdering af borgerens behov, ressourcer og samlede situation.

Beboeren har endvidere i forbindelse med en flytning efter forslaget ret til frit valg af botilbud efter servicelovens § 108, stk. 2, eller almen plejebolig efter § 58 a i almenboligloven. Ønsker beboeren således et andet botilbud/plejebolig, end det, kommunalbestyrelsen tilbyder, har borgeren ret til at få dette tilbud/plejebolig under iagttagelse af, at det andet tilbud skal være sammenligneligt med det tilbud, som kommunen tilbyder.

Kommunalbestyrelsens afgørelse om anvisning af en passende anden bolig vil kunne indbringes for Ankestyrelsen, jf. almenboliglovens § 58 c, stk. 1, 1. pkt. Herunder vil der kunne klages over den udredning af borgerens behov, der ligger til grund for afgørelsen om den konkrete bolig, som borgeren har fået tilbudt. Ved behandling af klagen finder retssikkerhedslovens almindelige klageregler anvendelse. En klage til Ankestyrelsen vil ikke have opsættende virkning. En klager kan imidlertid anmode Ankestyrelsen om at vurdere, om klagen kan tillægges opsættende virkning.

Forslaget indebærer, at en borger med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne skal fraflytte en almen plejeboligmålrettet unge uden iagttagelse af betingelserne i servicelovens § 129 om optagelse på et botilbud uden samtykke.

For denne målgruppe gælder imidlertid, at fraflytning efter den foreslåede bestemmelse skal ske under iagttagelse af servicelovens § 82, stk. 2. Dette indebærer, at kommunalbestyrelsen skal påse, om der er pårørende eller andre, der kan inddrages i varetagelsen af interesserne for en person med betydelig nedsat psykisk funktionsevne. Det indebærer endvidere, at kommunalbestyrelsen skal være opmærksom på, om der er behov for at bede Statsforvaltningen om at beskikke en værge efter værgemålsloven.

Forslaget vil kun gælde borgere under 35 år, der flytter ind i en plejebolig målrettet unge, efter forslaget om målretning af tilbud til unge er trådt i kraft.

Målgruppen for boligerne vil være omfattet af bestemmelsen i § 4, stk. 1, nr. 3, i lov om socialtilsyn, hvorfor almene plejeboliger, der anvises til unge efter det foreslåede § 54, stk. 4 i lov om almene boliger, skal godkendes af socialtilsynet.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne i forslagens § 1, nr. 1, ovenfor om socialtilsynets kompetence på området.

Baggrunden for forslaget er et ønske om at gøre det muligt at indgå lejeaftaler med beboere i almene plejeboliger målrettet unge med henblik på, at beboerne skal fraflytte boligen inden deres fyldte 35 år og anvises en anden passende bolig.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.11. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

I § 55, stk. 8, ændres henvisningen til ”§ 54 stk. 4” til ”§ 54, stk. 5”.

Forslaget er en konsekvensrettelse af lovforslagets § 3, nr. 3, om, at der indsættes et nyt stk. 4 i almenboliglovens § 54.

Til nr. 4

Ifølge almenboliglovens § 54, stk. 4, betaler kommunen lejen for ledige ældreboliger fra det tidspunkt, hvor boligen er til rådighed for kommunens anvisning og indtil boligens udlejning. Kommunen garanterer endvidere for de pågældende lejeres kontraktmæssige forpligtelser i forbindelse med fraflytningen af boligen.

Det foreslås med § 56 a, at kommunalbestyrelsen afholder rimelige udgifter til flytning for borgere, som er opsagt efter § 85, stk. 4, i lov om leje af almene boliger. Rimelige udgifter til flytning kan omfatte udgifter til beboerindskud eller depositum og eventuelt forudbetalt leje, udgifter til flytning af møbler m.v. samt udgifter til en sådan indretning af boligen, at den svarer til indretningen i den fraflyttede bolig. Kommunalbestyrelsen kan afholde udgifter som nævnt i 2. pkt., hvis en borger, som er anvist efter § 54, stk. 4, fraflytter en bolig uden at være opsagt.

Den foreslåede § 56 a, stk. 1. pkt., indebærer, at kommunalbestyrelsen afholder de rimelige udgifter, der er forbundet med borgerens flytning fra ungetilbuddet. Kommunalbestyrelsen skal afholde udgifter forbundet med beboerens fraflytning af boligen i ungetilbuddet, og dem som er forbundet med flytning til og indretning af den nye bolig, som beboeren anvises til. Med forslaget sikres det, at en beboer i et ungetilbud, som skal fraflytte sin bolig, ikke hindres heri af økonomiske årsager.

Det foreslås med § 56 a, stk. 1, 2. pkt., at rimelige udgifter til flytning kan omfatte udgifter til beboerindskud eller depositum og eventuelt forudbetalt leje, udgifter til flytning af møbler m.v. samt udgifter til en sådan indretning af boligen, at den svarer til indretningen i den fraflyttede bolig.

Rimelige udgifter til beboerindskud eller depositum og eventuelt forudbetalt leje ved flytning til nyt tilbud/plejebolig vil i praksis typisk indebære, at kommunen betaler forskellen mellem det beløb, som lejeren får tilbage som følge af fraflytningen af lejemålet, og det beløb, der skal betales ved indflytning i den nye bolig. Ved fraflytning af et lejemål har lejeren krav på at få tilbagebetalt det beboerindskud, som lejeren indbetalt ved overtagelsen af lejemålet, fratrukket udgifterne til istandsættelse af lejemålet.

Det foreslås endvidere, at kommunen skal betale rimelige og dokumenterede flytteudgifter.

Endelig foreslås, at kommunen skal betale udgifterne til indretningen af den anviste bolig, f.eks. udgifter til ophængning af gardiner og lamper.

Kommunen har ret til at fastsætte et loft for udgiftsrammen, således at denne dækker rimelige og vanlige udgifter til flytning.

Det foreslås med § 56 a, stk. 1, 3. pkt., at kommunalbestyrelsen kan afholde udgifter som nævnt i 2. pkt., hvis en borger, som er anvist efter § 54, stk. 4, fraflytter en bolig uden at være opsagt.

Forslaget indebærer, at kommunen kan vælge at afholde en beboers flytteudgifter i et ungetilbud, selvom den pågældende ikke er blevet opsagt efter almenlejelovens § 85, stk. 4. Forslaget sikrer, at kommunalbestyrelsen kan medvirke til, at den pågældende uden hensyn til udgifter ved selve flytningen, kan flytte til et andet tilbud i god tid, inden den pågældende fylder 35 år. Dette kan medvirke til at smidiggøre overgangen fra ungetilbuddene til andre botilbud til målgruppen.

I ungetilbud, jf. lovforslagets § 5, stk. 6, der oprettes af boligorganisationer, selvejende almene ældreboliginstitutioner, kommuner og regioner, finder bestemmelsen anvendelse.

Baggrunden for forslaget er et ønske om at gøre det muligt for kommunerne at afholde en beboers flytteudgifter i et ungetilbud ved fraflytning af tilbuddet.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.11. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

I almenboliglovens § 57, stk. 2, ændres ”§ 54, stk. 3 og 4” til: ”§ 54, stk. 4-5”.

Forslaget indebærer, at kommunalt ejede ældreboliger, som er indrettet med henblik på at betjene personer med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, som kommunalbestyrelsen har besluttet skal anvises til personer under 35 år, anvises til denne målgruppe, jf. lovforslagets § 4, nr. 2.

Til nr. 6

I almenboliglovens § 58, *stk. 1*, ændres ”§ 54, stk. 4” til: ”§ 54, stk. 3-6”.

Forslaget indebærer, at regionalt ejede ældreboliger, som er indrettet med henblik på at betjene personer med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, som kommunalbestyrelsen har besluttet skal anvises til personer under 35 år, anvises til denne målgruppe, jf. forslaget § 4, nr. 2.

Til nr. 7

Efter lovforslagets § 5, nr. 2, skal beboere i ungetilbuddet fraflytte boligen, inden de fylder 35 år.

Med lovforslagets § 5, nr. 3, foreslås det, at kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om dækning af rimelige flytteudgifter for beboere, der skal fraflytte deres bolig i et ungetilbud. Almenboligloven giver ikke kommunerne mulighed for at afholde udgifter til lejere, der skal fraflytte et ungetilbud, jf. lovforslagets § 3, nr. 1, i § 5, stk. 6, hvorfor der ikke findes regler om klagemuligheder i forhold til kommunalbestyrelsens afgørelse på området.

Det foreslås derfor i § 58 c, 1. pkt., at indsætte en henvisning til den foreslåede § 56 a.

Med forslaget gives der adgang til at indbringe kommunalbestyrelsens afgørelse for Ankestyrelsen vedrørende dækning af rimelige flytteudgifter for beboere, der fraflytter en bolig i et ungetilbud og flytter til ny bolig, jf. lovforslagets § 5, nr. 4 om ny § 56 a. Kommunalbestyrelsens afgørelse om, hvad der er rimelige flytteudgifter, vil bero på et konkret skøn, som bestemmelsen giver beboeren mulighed for at få afprøvet i Ankestyrelsen jf. almenboliglovens § 58 c. Klagemuligheden gælder, uanset om beboeren flytter på eget initiativ, eller bliver opsagt fra boligen. Genstanden for det, der kan afprøves, vedrører både udgifter ved fraflytning af en bolig og indflytning og indretning af ny bolig, jf. lovforslagets § 5, nr. 4, om ny § 56 a. Indbringelse af en klage til Ankestyrelsen om dækning af flytteudgifter har ikke opsættende virkning i forhold til kommunalbestyrelsens afgørelse.

En klager kan imidlertid anmode Ankestyrelsen om at vurdere, om klagen kan tillægges opsættende virkning.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.11. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 8

I lovforslagets § 5, nr. 9, foreslås det, at kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om afholdelse af udgifter til istandsættelsesarbejde i almene plejeboliger, når skader er forvoldt af en lejer med en psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse eller særlige sociale problemer, der hindrer den pågældende i at leve op til pligten til at behandle det lejede forsvarligt, jf. almenlejelovens § 78.

I lovforslagets § 4, nr. 2, foreslås, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelsen om anvisning af en bolig til anden passende bolig i forbindelse med opsigelsen og fraflytning af en plejebolig i et ungetilbud.

Almenboligloven giver ikke kommunerne mulighed for at træffe afgørelse om afholdelse af udgifter til lejere i almene plejeboliger, der grundet udadreagerende adfærd forvolder skade på ejendommen jf. lovforslagets § 5, nr. 9, eller mulighed for at træffe afgørelse om anvisning anden passende bolig til beboere, der fraflytter en almen plejebolig i et ungetilbud. Derfor findes der heller ikke regler om klagemuligheder i forhold til kommunalbestyrelsens afgørelse på disse to områder.

Med lovforslagets § 5, nr. 8, foreslås det derfor at ”samt afgørelser om opsigelse efter § 62 a, stk. 4,” i almenboliglovens § 58 c, 1. pkt., ændres til ”afgørelser om opsigelse efter § 62 a, stk. 4, og afgørelser om kommunens afholdelse af istandsættelsesudgifter efter § 74 a, samt kommunalbestyrelsens afgørelse om anvisning til anden bolig efter § 86, stk. 8, 1. pkt. i lov om leje af almene boliger”.

Med forslaget gives der klageadgang i forhold til kommunalbestyrelsens afgørelse om dækning af skader forvoldt ved udadreagerende adfærd af lejere i almene plejeboliger, jf. lovforslagets § 5, nr. 9. Endvidere giver forslaget klageadgang i forhold til kommunalbestyrelsens afgørelse om anvisning af anden bolig til beboere i almene ældreboliger for unge, jf. lovforslagets § 5, nr. 2, om kommunalbestyrelsens anvisning af en passende anden bolig, der modsvarer borgerens behov.

Forslaget om klageadgang vedrørende kommunalbestyrelsens afgørelse om dækning af skader i almene plejeboliger vil give lejereren ret til at få afprøvet kommunalbestyrelsens afgørelse og vurdering herom i Ankestyrelsen. Ankestyrelsen vil i sin behandling af sagen skulle vurdere, om lejerens funktionsnedsættelse er af sådan karakter, at lejereren falder indenfor målgruppen af personer med en psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse eller særlige sociale problemer, der hindrer den pågældende i at leve op til pligten til at behandle det lejede forsvarligt, jf. almenlejelovens § 78. Klageadgangen vil endvidere efter det foreslåede gå på, om kommunen skal afholde udgifterne i den pågældende sag og ikke omhandle en vurdering af skadens art eller omfang. Indbringelse af en klage til Ankestyrelsen vedrørende kommunalbestyrelsens afgørelse om dækning af skader i almene plejeboliger, jf. lovforslagets § 5, nr. 9, har ikke opsættende virkning i forhold til kommunalbestyrelsens afgørelse.

En klager kan imidlertid anmode Ankestyrelsen om at vurdere, om klagen kan tillægges opsættende virkning.

Med forslaget om klageadgang i forhold til kommunalbestyrelsens afgørelse om anvisning af anden bolig til beboere i almene plejeboliger for unge, jf. lovforslagets, § 5, nr. 2, gives beboeren ret til at få afprøvet kommunalbestyrelsens afgørelse og vurdering herom i Ankestyrelsen. Ankestyrelsen vil i sin behandling af klagesagen skulle tage stilling til, om boligens beliggenhed, størrelse, indretning og pleje- og støtteomfang modsvarer beboerens behov. Endvidere skal Ankestyrelsen i sin behandling vurdere, hvorvidt den anviste bolig modsvarer beboerens betalingsevne i forhold til dækning af de påregnelige udgifter, som beboeren vil få i husleje og andre udgifter, der er forbundet med at bo i boligen.

Indbringelse af en klage til Ankestyrelsen om kommunalbestyrelsens afgørelse om anvisning af anden bolig vil ikke have opsættende virkning. En klager kan imidlertid anmode Ankestyrelsen om at vurdere, om klagen kan tillægges opsættende virkning.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.11. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 9

Efter de gældende regler i almenboliglovens § 54 udøver kommunalbestyrelsen anvisningsretten til almene ældreboliger, herunder plejeboliger. I forlængelse heraf garanterer kommunen for boligtagerens kontraktmæssige forpligtelser over for ejendommens ejer til at istandsætte boligen ved fraflytning.

Lejere i almene boliger er omfattet af almenlejeloven med alle de rettigheder og pligter, der følger deraf. Efter almenlejelovens § 78 skal lejeren behandle det lejede forsvarligt. Hvis lejeren forvolder skade som følge af uforsvarlig adfærd, er lejeren erstatningspligtig. Dette gælder uanset skadens art, og uanset hvornår denne konstateres og udbedres. Erstatningspligten vedrører således ikke kun fraflytningsistandsættelse, men også udbedring af skader i løbet af lejeperioden. Ligeledes gælder lejers erstatningspligt både for skader i den individuelle bolig og for skader i fælles boligarealer og fællesarealer.

Kommunens garantiforpligtelse, jf. almenboliglovens § 54, stk. 4, der alene vedrører krav rejst i forbindelse med fraflytning, har til formål at sikre den almene boligorganisation eller den selvejende almene ældreboliginstitution mod tab som følge af fraflytterens manglende betalingsevne. Den indebærer ikke en forpligtelse for kommunen til endeligt at afholde udgifter til istandsættelsesarbejderne. Kommunen kan således efterfølgende gøre krav gældende over for den tidligere lejer.

I modsætning hertil har beboere i botilbud efter servicelovens § 108 ikke samme forpligtelser til at dække skader foranlediget af udadreagerende adfærd som beboere i almene plejeboliger. Over en årrække er der opført et stort antal plejeboliger, herunder plejeboliger for personer med betydelig og varigt psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse eller særlige sociale problemer. Det er hensigten, at også personer med f.eks. udviklingshæmning eller hjerneskader skal kunne tilbydes et specialiseret tilbud i almene plejeboliger. Målgruppen for botilbud i almene plejeboliger er således i overvejende grad sammenfaldende med målgruppen for botilbud efter servicelovens § 108.

Det foreslås med § 74 a, at kommunalbestyrelsen afholder udgifter til istandsættelsesarbejder i almene plejeboliger, når skader er forvoldt af en lejer med en psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse eller særlige sociale problemer, der hindrer den pågældende i at leve op til pligten til at behandle det lejede forsvarligt, jf. § 78 i lov om leje af almene boliger.

Forslaget skal sikre en højere grad af ligestilling mellem beboere i botilbud efter servicelovens § 108 og lejere med tilsvarende problemer og behov, der i stedet anvises en almen plejebolig, med hensyn til betaling for skader.

Formålet med forslaget er at skabe bedre mulighed for, at målgrupper med betydelige funktionsnedsættelser kan rummes i almene plejeboliger. Det bemærkes, at forslaget ikke ændrer på, at kommunernes visitation til et tilbud i almene plejeboliger hhv. botilbud efter servicelovens §

108 skal ske efter en konkret, individuel vurdering. Der skal således være tale om et tilbud, som imødekommer den pågældende borgers behov, uanset om tilbuddet er etableret efter almenboligloven eller efter serviceloven.

Når en kommune afholder udgifterne til istandsættelse, vil det indebære, at den ikke kan kræve udgiften refunderet af lejeren efterfølgende. Udgiften vil således endeligt blive afholdt af kommunen.

Kommunens afholdelse af udgifter til istandsættelse omfatter såvel skader i den individuelle bolig som skader på fælles boligarealer og adgangsarealer. Den omfatter desuden skader, der skal udbedres i løbet af lejeperioden, såvel som skader, der først konstateres eller udbedres ved lejers fraflytning.

Det vil ikke være en betingelse for anvendelse af den foreslåede nye bestemmelse, at lejeren har en bestemt funktionsnedsættelse eller et særligt socialt problem. Den vil således f.eks. finde anvendelse på udadreagerende lejere med udviklingshæmning og hjerneskade.

Forslaget vil omfatte lejere, der bor i en plejebolig, der er omfattet af socialtilsynet, jf. socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 3. Forslaget vil dermed alene vedrøre lejere med en psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse eller særlige sociale problemer, der hindrer den pågældende i at leve op til pligten til at behandle det lejede forsvarligt. Der er således tale om en begrænset målgruppe af lejere, der typisk alternativt skulle have haft plads i et botilbud efter servicelovens § 108.

Forslaget vil begrænses til at gælde for plejeboliger, da målgruppen for forslaget ikke indgår i målgruppen for ældreboliger uden servicearealer og tilknyttet personale. Personer, der er visiteret til en almindelig ældrebolig må således forudsættes at være i stand til at overholde almenlejelovens krav om at behandle det lejede forsvarligt. Der vurderes derfor ikke at være grundlag for at friholde disse personer for erstatningskrav ved skadevoldende adfærd.

Da kommunalbestyrelsens afgørelse om at betale for udbedring af skader altid vil bero på en konkret vurdering, foreslås det desuden, at afgørelsen skal kunne indbringes for Ankestyrelsen, jf. lovforslagets § 5, nr. 8.

Ankestyrelsen vil skulle vurdere, om lejerens funktionsnedsættelse er af sådan en karakter, at lejeren falder inden for målgruppen af personer med en psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse eller særlige sociale problemer, der hindrer den pågældende i at leve op til pligten til at behandle det lejede forsvarligt, jf. almenlejelovens § 78.

Klageadgangen vil efter den foreslåede ordning gå på, om kommunen skal afholde udgifter og ikke skadens art eller omfang.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.12. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 10.

I almenboliglovens § 140 stk. 1, nr. 1 og 2, ændres henvisningen til ”§ 5, stk. 6” til ”§ 5, stk. 7”.

Forslaget er en konsekvensrettelse af lovforslagets, § 4, nr. 1, om at indsætte et nyt stk. 6 i almenboliglovens § 5, hvorefter regler om servicearealer også omfatter almene ældreboliger til unge under 35 år.

Til § 6

Til nr. 1

Som det fremgår af afsnit 2.11. i de almindelige bemærkninger, er boliger i tilbud til borgere under 35 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, jf. § 5, stk. 6, i almenboligloven, et tidsbegrænset tilbud om en bolig til den aldersmæssigt afgrænsede persongruppe, som er omfattet af lovforslaget. Når borgeren fylder 35 år, forudsættes det, at boligen fraflyttes og udlejes til en anden person omfattet af målgruppen.

For at sikre, at boligerne udlejes til målgruppen, det vil sige borgere under 35 år, foreslås det, at en række bestemmelser i almenlejeloven ikke skal finde anvendelse.

Det foreslås med bestemmelsen i almenlejelovens § 4, stk. 5, at ved udlejning af en bolig i et tilbud for personer under 35 år, der er anvist lejerens af kommunalbestyrelsen efter almenboliglovens § 54, stk. 4, finder bestemmelserne i almenlejelovens §§ 39 og 40 og kapitel 12 ikke anvendelse.

De fravigelser fra almenlejelovens almindelige bestemmelser, der er tale om, omfatter følgende forhold:

Efter de gældende regler i almenlejelovens §§ 39 og 40 har lejerens ret til at udføre forbedringer af boligen og ved fraflytning få økonomisk godtgørelse for de afholdte dokumenterede udgifter fra udlejer. Den nye lejer, der flytter ind i boligen, skal betale de af udlejerens afholdte udgifter til godtgørelsen enten kontant eller ved en lejeforhøjelse, der modsvarer udgiften.

Grunden til, at denne ret til at udføre forbedringer ikke skal gælde for lejere af de boliger, der anvises til personer under 35 år efter almenboliglovens § 54, stk. 4, er et ønske om at holde huslejen nede og undgå merudgifter for den efterfølgende lejer.

Reglerne i almenlejelovens kapitel 12 handler om brugsrettens overgang til andre. Efter disse regler har lejerens under nærmere angivne betingelser ret til at fremleje boligen. Lejerens har endvidere ret til at bytte med lejerens af en anden bolig, således at denne overtager den almene bolig. Endelig er der fastsat regler om andres ret til at fortsætte lejermålet, f.eks. ved lejerens død.

Det foreslås, at disse regler ikke skal gælde for boliger, der er anvist efter § 54, stk. 4, i almenboligloven. Baggrunden for dette er et ønske om, at boligerne til stadighed er til rådighed for og bebos af målgruppen.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.11. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Efter de gældende regler i almenlejeloven kan udlejeren opsige lejeaftalen i de tilfælde, som er omfattet af almenlejelovens § 85. Bestemmelsen indeholder en udtømmende angivelse af, hvornår udlejeren kan opsige en lejer.

Der foreslås med bestemmelsen i almenlejelovens § 85, stk. 4, at udlejeren skal opsige en lejeaftale vedrørende en bolig i et tilbud for personer under 35 år, der er anvist lejer af kommunalbestyrelsen efter almenboliglovens § 54, stk. 4, med den virkning, at lejeaftalen udløber, efter at lejeren er fyldt 34 år, og senest inden lejeren fylder 35 år. Er udlejeren en anden end kommunalbestyrelsen, skal opsigelse efter 1. pkt. ske, når kommunalbestyrelsen anmoder herom.

Med lovforslagets § 5, nr. 1, foreslås etableret mulighed for, at kommunerne kan oprette særlige botilbud til personer under 35 år med betydelig og varigt nedsat fysisk og psykisk funktionsevne. Med det formål at sikre, at boligerne rent faktisk bebos af personer under 35 år og ikke ældre personer, opstår der behov for at udvide udlejerens adgang til at opsige lejeaftalen efter almenlejelovens § 85. Derfor foreslås således, at der indsættes en udtrykkelig hjemmel i loven, hvorefter udlejeren kan opsige en lejeaftale om en bolig anvist efter den foreslåede § 54, stk. 4, i almenboligloven.

Som nævnt i de almindelige bemærkninger og i bemærkningerne til lovforslagets § 6, nr. 4, vil der ved udlejning af de omhandlede boliger målrettet personer under 35 år ligge en tidsbegrænsning i selve lejeaftalen, idet det skal fremgå af lejeaftalen, at lejer skal fraflytte boligen inden det fyldte 35. år.

Efter den foreslåede bestemmelse skal udlejeren opsige lejeaftalen med den virkning, at lejeaftalen udløber på et tidspunkt, efter at lejeren er fyldt 34 år, og senest inden lejeren fylder 35 år. Opsigelse skal således ske med virkning for lejeren i det år, hvor lejeren er fyldt 34 år. Lejeren vil dog først være forpligtet til at fraflytte boligen, når lejeren både har modtaget en lovlig opsigelse og fået anvist en anden og passende bolig, der modsvarer lejerens behov. Har lejeren ikke fået anvist en anden bolig senest 3 måneder før opsigelsesvarslets udløb, udskydes lejerens fraflytning til et tidspunkt 3 måneder efter, at lejeren rent faktisk har fået anvist en anden bolig, der modsvarer lejerens behov, jf. den foreslåede § 86, stk. 8. Dette gælder dog ikke, hvis lejeren, efter at denne er opsagt, er indforstået med at fraflytte boligen.

Efter forslaget er det udlejeren, som opsiger lejeaftalen. Udlejeren kan være en kommune, region, almen boligorganisation eller selvejende institution. Opsigelse vil dog altid skulle ske efter anmodning fra kommunalbestyrelsen, idet det er kommunalbestyrelsen, som er forpligtet til at anvise lejeren en anden bolig, når opsigelse er afgivet. Anvisning af en anden bolig skal ske senest 3 måneder før udløbet af opsigelsesperioden.

Modtager lejeren ikke en lovlig opsigelse, eller visiteres lejeren ikke til en anden bolig inden for de angivne frister, jf. ovenfor, fortsætter lejeforholdet på uændrede vilkår, også selvom lejeren fylder 35 år. Lejeren er således ikke forpligtet til at fraflytte boligen, før lejeren både har modtaget en lovlig opsigelse, hvilket blandt andet indebærer et opsigelsesvarsel på 6 måneder, samt fået anvist en anden bolig.

Ud over den foreslåede bestemmelse vil de almindelige opsigelsesregler i almenlejeloven kunne bringes i anvendelse. Udlejeren af en bolig for personer under 35 år, jf. almenboliglovens § 54, stk. 4, vil eksempelvis kunne opsige en lejer, hvis lejeren har tilsidesat god skik og orden i ejendommen.

Vurderingen af, om der i det konkrete tilfælde foreligger misligholdelse, skal ske under hensyntagen til boligernes særlige status som boliger for personer under 35 år med betydelig og varigt nedsat fysisk og psykisk funktionsevne.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.11. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Efter gældende regler i almenlejeloven kan opsigelse i nogle tilfælde kun ske på betingelse af, at lejeranvises en anden bolig. Det gælder eksempelvis, når en lejer af en plejebolig opsiges, fordi ejendommen skal nedrives eller ombygges.

Det foreslås med bestemmelsen i § 86, stk. 8, 1. pkt., at opsigelse efter § 85, stk. 4, kun kan ske, når lejeranvises senest 3 måneder inden opsigelsesvarslets udløb, jf. § 88, stk. 1, 2. pkt., af kommunalbestyrelsen en anden passende bolig, der modsvarer lejerens behov.

Kommunen, som er forpligtet til at anvise den opsagte lejer en anden og passende bolig, der modsvarer lejerens behov, bør tage de indledende skridt til at finde en bolig, der lever op til disse krav, i god tid inden, at lejeranvises den eksisterende bolig. For i praksis at kunne opfylde kravet om, at der skal anvise en anden og passende bolig, bør kommunen senest samtidig med, at opsigelse afgives, have indledt dialog med lejeranviser om, hvordan lejerens boligmæssige ønsker og behov kan tilgodeses fremadrettet.

Kommunen bør på et tidligt tidspunkt tage kontakt til lejeranviser og eventuelt dennes nærmeste familie eller værge for at få klarlagt lejerens ønsker og behov for så vidt angår den fremtidige bolig. Derved kan kommunen understøtte en gradvis overgang, hvor lejeranviser har tid til at blive bekendt med og tryk ved den kommende bolig. Der kan f.eks. arrangeres besøg til et tilbud, som overvejes som muligt tilbud for lejeranviser, og der kan planlægges fælles aktiviteter med beboerne på tilbuddet.

For at sikre en målrettet indsats for borgeren, skal dennes behov forud for anvisning af en anden bolig udredes ved hjælp af Voksenudredningsmetoden (VUM) eller en tilsvarende metode, jf. lovforslagets § 5, nr. 2.

Ved en passende bolig forstås en bolig, der med hensyn til boligtype og størrelse passer til lejeranviser. Det skal være en bolig, hvor der tilbydes den pleje og omsorg, som lejeranviser har behov for. Der er ikke noget til hinder for, at lejeniveauet i den bolig, som kommunalbestyrelsen tilbyder, overstiger lejeniveauet i den hidtidige bolig. I udtrykket en passende bolig ligger dog et krav om, at lejeranviser i den bolig, der tilbydes, skal stå i et rimeligt forhold til lejerens indkomst.

Som det fremgår, foreslås indført en ubetinget pligt for kommunen til at anvise lejeranviser en anden bolig, når lejeranviser af boligen i et tilbud for personer under 35 år fylder 35 år og derfor må fraflytte boligen.

Lejeranviser kan vælge at afslå kommunalbestyrelsens tilbud om en anden bolig og i stedet anvende fritvalsreglerne i almenboligloven til at skaffe sig en anden bolig, jf. almenboliglovens § 58 a.

Efter den foreslåede § 86, stk. 8, 2. pkt., skal den anviste bolig være til lejerens rådighed fra det tidspunkt, hvor lejeaftalen ophører. Forslaget indebærer, at lejerens senest skal kunne overtage den anviste bolig på det tidspunkt, hvor opsigelsesvarslet i forhold til den hidtidige bolig udløber.

Det foreslås i § 86, stk. 8, 3. pkt., at anvises lejerens en anden bolig senere end 3 måneder inden opsigelsesvarslets udløb, udløber lejetiden 3 måneder efter, at tilbuddet om en anden bolig er kommet frem til lejerens. Det vil sige, at kommunens tilbud om en anden passende bolig skal være kommet frem til lejerens senest 3 måneder før, opsigelsesvarslet udløber. Forslaget vil få den virkning, at overholdes tidsfristen ikke, vil fraflytning først skulle ske, 3 måneder efter, at kommunens tilbud om en anden bolig er kommet frem til lejerens.

Efter den foreslåede § 86, stk. 8, 4. pkt., skal det endvidere fremgå af udlejerens opsigelse, at kommunalbestyrelsen tilbyder at afholde de udgifter, der er forbundet med flytningen, herunder udgifter til et eventuelt indskud, depositum og forudbetalt leje, udgifter til flytning af møbler m.v. samt udgifter til en sådan indretning af boligen, at den svarer til indretningen i den fraflyttede bolig.

For at sikre, at lejerens gøres bekendt med, at lejerens kan få dækket de udgifter, der vil være forbundet med flytningen, foreslås det, at det udtrykkeligt skal fremgå af opsigelsen, at kommunen tilbyder at dække disse udgifter. Dette vil i praksis typisk indebære, at kommunen betaler forskellen mellem det beløb, som lejerens får tilbage som følge af fraflytningen af lejemålet, og det beløb, der skal betales ved indflytning i den nye bolig. Ved fraflytning af et lejemål har lejerens krav på at få tilbagebetalt det beboerindskud, som lejerens indbetalte ved overtagelsen af lejemålet, fratrukket udgifterne til istandsættelse af lejemålet. Det forholder sig i praksis dog ofte således, at der ikke er noget overskydende beløb at udbetale til den fraflyttende lejer, idet udgifterne til istandsættelse af det fraflyttede lejemål overstiger det i forbindelse med indflytningen indbetalte beboerindskud.

Det samme gælder, hvis der ved fraflytningen skal ske tilbagebetaling af depositum. I så fald sker der tilsvarende modregning mellem det eventuelle beløb, lejerens får tilbagebetalt af det oprindelige depositum, og det beløb, som lejerens skal betale i det nye lejemål.

Det foreslås endvidere, at kommunen skal betale rimelige og dokumenterede flytteudgifter. Endelig foreslås, at kommunen skal betale udgifterne til indretningen af den anviste bolig, f.eks. udgifter til ophængning af gardiner og lamper.

Med forslaget sikres, at flytningen ikke indebærer merudgifter for lejerens, medmindre lejerens har særlige ønsker om f.eks. en eksklusiv indretning.

Kommunalbestyrelsens afgørelse om anvisning af en anden bolig vil kunne påklages til Ankestyrelsen. Herunder vil der kunne klages over den udredning af borgerens behov, der ligger til grund for afgørelsen om det konkrete botilbud, som borgerens har fået tilbudt. Der vil endvidere kunne klages, hvis borgerens ikke mener, at kommunalbestyrelsen har opfyldt betingelsen om at dække borgerens rimelige flytteudgifter.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.11. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Efter den gældende almenlejelovs § 87, stk. 1, kan det aftales, at en lejeaftale skal være tidsbegrænset. Er lejeaftalen tidsbegrænset, ophører lejeforholdet uden opsigelse ved den aftalte lejetids udløb. Den tidsbegrænsede lejeaftale kan ikke ved aftale bringes til ophør i lejeperioden, medmindre dette er aftalt mellem parterne, eller den anden part i lejeforholdet misligholder lejeaftalen. Det fremgår endvidere af bestemmelsens stk. 2, at hvis lejerens med udlejerens vidende benytter det lejede i mere end 1 måned efter den aftalte lejetids udløb, uden at udlejerens har opfordret lejerens til at flytte, fortsætter lejeforholdet uden tidsbegrænsning. Endelig fremgår det af bestemmelsens stk. 3, at boligretten kan tidsidesætte tidsbegrænsningen, hvis den ikke må anses for tilstrækkelig begrundet i udlejerens forhold.

Det foreslås med bestemmelsen i § 87, stk. 6, at bestemmelserne i stk. 1-3 ikke finder anvendelse på en lejeaftale vedrørende en bolig i et tilbud for personer under 35 år, jf. almenboliglovens § 5, stk. 6. For en sådan bolig skal det fremgå af lejeaftalen, at lejeforholdet ophører ved udlejerens opsigelse efter § 85, stk. 4. Indholdet af § 85, stk. 4, skal fremgå af lejeaftalen.

Som nævnt i de almindelige bemærkninger, og som det fremgår af den foreslåede § 5, stk. 6, i almenboligloven, jf. lovforslagets § 4, nr. 1, forudsætter den foreslåede mulighed for kommunerne for at oprette særlige botilbud for personer under 35 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, at udlejer og lejer indgår en lejeaftale, som i varighed er begrænset af lejerens alder. Lejeaftalen skal opsiges af udlejerens – eventuelt efter anmodning fra kommunalbestyrelsen, hvor det er påkrævet, jf. den foreslåede § 85, stk. 4, i almenlejeloven – med den virkning, at lejerens skal fraflytte lejemålet på et tidspunkt i perioden efter, at lejerens er fyldt 34 år, men inden lejerens fylder 35 år.

Det foreslås på den baggrund i almenlejelovens § 87, stk. 6, at de ovennævnte generelle bestemmelser om tidsbegrænsede lejeaftaler i almenlejelovens § 87, stk. 1-3, ikke skal finde anvendelse på lejeaftaler vedrørende boliger i tilbud for personer under 35 år med betydelig og varigt nedsat fysisk og psykisk funktionsevne allerede af den grund, at der ligger en form for tidsbegrænsning i selve lejeaftalen. Det skal således fremgå af lejeaftalen, at den vil blive opsagt med virkning for lejerens, inden denne fylder 35 år.

Der stilles i den foreslåede bestemmelse krav om, at det udtrykkeligt skal fremgå af lejeaftalen, at udlejerens kan opsiges lejeaftalen, når de angivne betingelser herfor er opfyldt, ligesom indholdet af den under dette punkt foreslåede opsigelsesbestemmelse skal være gengivet i lejeaftalen.

Lejerens kan frit opsiges lejeaftalen.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.11. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Efter den gældende § 88, stk. 1, i almenlejeloven, er opsigelsesvarslet 3 måneder. Bestemmelsen kan ikke fraviges ved aftale. Efter bestemmelsen beregnes varslet på 3 måneder i forhold til den første hverdag i en måned, der ikke er dagen før en helligdag. Denne del af bestemmelsen kan fraviges ved aftale.

Det foreslås med bestemmelsen i § 88, stk. 1, 2. pkt., at ved opsigelse efter § 85, stk. 4, er opsigelsesvarslet 6 måneder til den første hverdag i en måned, der ikke er dagen før en helligdag.

Baggrunden for forslaget om at indføre et længere opsigelsesvarsel for de omhandlede boliger er et ønske om at gøre fraflytningen af boligen så skånsom som muligt, da målgruppen, det vil sige de personer, som visiteres til en sådan bolig, generelt set må antages at være mere sårbare over for ændringer i deres liv, end andre borgere er.

Efter den foreslåede bestemmelse skal opsigelse på samme vis som efter de gældende regler ske til den første hverdag i en måned, der ikke er dagen før en helligdag, medmindre andet er aftalt.

Det følger af den gældende § 88, stk. 2, i almenlejeloven, at fraflytter lejereren inden opsigelsesperiodens udløb, skal udlejeren bestræbe sig på at genudleje det lejede. Hvad udlejeren indvinder eller burde have indvundet ved genudlejning skal fragå i udlejers krav over for lejeren.

Set i lyset af, at det efter de nu foreslåede bestemmelser ikke er lejeren selv, men kommunalbestyrelsen, som har ansvaret for, hvornår lejereren skal fraflytte m.v., vil det i de omhandlede tilfælde, hvor den fraflyttede bolig er anvist lejereren efter almenboliglovens § 54, stk. 4, i praksis være kommunalbestyrelsen, som bærer risikoen for, at genudlejning af den fraflyttede bolig kan ske. Skulle det ske, at kommunen anviser lejereren en anden bolig til indflytning, før opsigelsesvarslet er udløbet, eller før der er sket genudlejning, vil lejereren ikke kunne pålægges at skulle betale leje to steder, men alene i den bolig, lejereren flytter til. Har kommunen således ikke anvist en ny lejer til indflytning i umiddelbar forlængelse af den tidligere lejers fraflytning, må kommunen betale lejen i det fraflyttede lejemål, indtil en ny lejer overtager lejemålet. Ønsker kommunen, at lejereren skal fraflytte, inden opsigelsesvarslet er udløbet, vil gennemførelse heraf forudsætte, at der indgås aftale med lejereren herom.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.11. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Efter den gældende § 89, stk. 2, skal lejereren, hvis denne ikke vil godkende opsigelsen, senest 6 uger efter, at opsigelsen er kommet frem til lejereren, fremsætte skriftlig indsigelse over for udlejeren. Udlejeren må da anlægge sag ved boligretten senest 6 uger efter lejerfristens udløb, hvis udlejeren ønsker at opretholde opsigelsen.

Det fremgår således af bestemmelsen, hvordan lejereren skal reagere, hvis lejereren vil gøre indsigelse mod opsigelsen, samt hvilke frister der gælder, hvis lejereren ønsker at indbringe sagen for boligretten.

Det foreslås med bestemmelsen i § 89, stk. 2, 3. pkt., at opsiges en lejer af en bolig i et tilbud for personer under 35 år, jf. almenboliglovens § 5, stk. 6, regnes fristen for lejerens fremsættelse af skriftlig indsigelse efter 1. pkt. dog først fra det tidspunkt, hvor lejereren har fået anvist en anden bolig.

Baggrunden for forslaget er, at anvisning af en anden og passende bolig til lejereren er et så væsentligt element i opsigelsen, at det vurderes hensigtsmæssigt at tage udgangspunkt i tidspunktet for anvisningen af den anden bolig, når den frist, inden for hvilken lejereren skal gøre indsigelse, skal fastsættes.

Der stilles kun det krav til lejerens indsigelse, at den skal være skriftlig. Derudover stilles der ikke krav til indsigelsen.

Afgiver lejerens indsigelse for sent, det vil sige efter udløbet af 6-ugers fristen, medfører det, at lejerens ret til at gøre indsigelse. Konstatere det imidlertid efterfølgende, at udlejerens opsigelse er ugyldig, f.eks. fordi den ikke indeholder oplysning om lejerens adgang til at gøre indsigelse, vil opsigelsen ikke kunne gøres gældende over for lejerens.

Det fremgår af det gældende § 89, stk. 1, i almenlejeloven, at udlejerens opsigelse skal være skriftlig, indeholde oplysning om lejerens adgang til at gøre indsigelse samt oplysning om opsigelsesgrunden. Lejerens skal i den forbindelse have oplyst, inden for hvilken frist indsigelsen skal fremsættes. Fremgår nogle af disse oplysninger ikke af opsigelsen, kan det medføre, at opsigelsen er ugyldig.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.11. i de almindelige bemærkninger.

Børne- og Socialministeriet

Til § 7

Det foreslås med *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. januar 2020.

Det foreslås med *stk. 2*, at den foreslåede bestemmelse i servicelovens § 128 b, stk. 2, i denne lovs § 1, nr. 15, træder i kraft den 1. juli 2019. Stk. 2 er en undtagelse til stk. 1. Baggrunden for forslaget i stk. 2 er, at den foreslåede bestemmelse i servicelovens § 128 b, stk. 2, i dette lovforslags § 1, nr. 15, bemyndiger børne- og socialministeren til at nedsætte et råd for tryghedsskabende velfærdsteknologi, som skal komme med indstilling til, hvilke former for tryghedsskabende velfærdsteknologiske løsninger der skal kunne anvendes efter de foreslåede regler i servicelovens §§ 128 b og 136 e (dette lovforslags § 1, nr. 15 og 25). Det foreslås, at børne- og socialministeren på baggrund af rådets indstilling skal udstede nærmere regler om tryghedsskabende velfærdsteknologi, jf. lovforslagets § 1, nr. 15. Der er behov for, at disse nærmere regler træder i kraft samtidig med dette lovforslag, dvs. den 1. januar 2020. Der er derfor behov for, at børne- og socialministeren kan nedsætte rådet for tryghedsskabende velfærdsteknologi allerede i sommeren 2019, således at rådet kan påbegynde deres arbejde.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til den foreslåede § 128 b (lovforslagets § 1, nr. 15).

Det foreslås med *stk. 3*, at den foreslåede § 108 a, stk. 2-5, i lov om social service i denne lovs § 1, nr. 1, alene finder anvendelse for personer, der tager ophold på et botilbud efter den foreslåede § 108 a, stk. 1, efter denne lovs ikrafttræden.

Dette indebærer, at kommunalbestyrelsen kun vil kunne revisitere en person efter den foreslåede § 108 a, stk. 4, i serviceloven, hvis personen er flyttet på et botilbud målrettet unge efter denne lovs ikrafttræden. Derudover indebærer det, at kommunalbestyrelsen ikke vil kunne revisitere en person fra et botilbud målrettet unge, hvis ikke botilbuddet var målrettet unge inden personens indflytning på det pågældende botilbud.

Det foreslås med *stk. 4*, at de foreslåede regler i lovforslagets § 6 i almenlejeloven alene finder anvendelse på lejeaftaler for beboere i plejeboliger målrettet unge, der indgås efter lovens ikrafttræden.

Dette indebærer, at den foreslåede opsigelsesadgang ved det fyldte 35. år først kan få virkning for lejeaftaler, som indgås efter denne lovs ikrafttræden. Endvidere vil opsigelsesadgangen kun kunne indskrives i lejekontrakter for beboere i plejeboliger, som flytter ind på en plejebolig, som kommunalbestyrelsen inden beboerens indflytning har truffet beslutning om at målrette unge.

Formålet med de foreslåede *stk. 3 og 4* er at understøtte borgernes retssikkerhed.

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, fordi serviceloven, retssikkerhedsloven, tilkøbsloven, almenboligloven og almenlejeloven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Til § 8

Det foreslås, at børne- og socialministeren skal fremsætte forslag om revision af lovforslagets § 1 i folketingsåret 2023-24.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med, at det med lovforslagets § 1, nr. 15, foreslås, at der nedsættes et råd for tryghedsskabende velfærdsteknologi, som skal komme med indstilling til børne- og socialministeren om, hvilke former for tryghedsskabende velfærdsteknologi der skal kunne anvendes efter servicelovens magtanvendelsesregler.

Rådet er en helt ny konstruktion, som alene er oprettet for at sikre et fagligt input til Børne- og Socialministeriets arbejde med at fastsætte, hvilke former for tryghedsskabende velfærdsteknologier der kan anvendes på baggrund af magtanvendelsesreglerne. Derfor er partierne bag lovrevisionen enige om, at der som led i den aftalte evaluering af de ændrede magtanvendelsesregler følges konkret op på, hvorvidt rådskonstruktionen fungerer hensigtsmæssigt. For at sikre, at der med afsæt i evalueringen tages stilling til, hvorvidt der er grundlag for at videreføre rådet, og evt. behov for i den forbindelse at ændre på rammerne for rådets virke, indføres der en revisionsbestemmelse, som pålægger børne- og socialministeren at fremsætte forslag om revision af lovforslagets § 1 i folketingsåret 2023-24.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.7. i de almindelige bemærkninger og til bemærkningerne til den foreslåede § 128 b, *stk. 2* (lovforslagets § 1, nr. 15).

Lovforslaget sammenholdt med gældende ret

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 1114 af 30. august 2018, foretages følgende ændringer:

§ 108. Kommunalbestyrelsen skal tilbyde ophold i boformer, der er egnet til længerevarende ophold, til personer, som på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for omfattende hjælp til almindelige, daglige funktioner eller pleje, omsorg eller behandling, og som ikke kan få dækket disse behov på anden vis.

Stk. 2. Personer, som modtager tilbud efter stk. 1, og som ønsker at flytte til en anden kommune, har ret til et tilsvarende tilbud i en anden kommune. Det er en forudsætning, at den pågældende opfylder betingelserne for at blive optaget i både fraflytningskommunen og tilflytningskommunen.

Stk. 3. Retten til frit valg efter stk. 2 omfatter ret til, at ens ægtefælle, samlever eller registrerede partner fortsat kan indgå i husstanden. Hvis en person ønsker, at en ægtefælle, samlever eller registreret partner fortsat skal indgå i husstanden, skal det tilbud, der gives efter stk. 1, være egnet til to personer. Hvis den pågældende person med handicap eller sindslidelse, jf. stk. 2, dør, har den efterlevende person ret til at blive boende.

Stk. 4. Har en borger ophold i et tilbud efter stk. 1, kan kommunalbestyrelsen gøre en afgørelse om visitation til en særlig plads på psykiatrisk afdeling, jf. § 42 b, stk. 1, i lov om anvendelse af tvang i psykiatrien, betinget af, at borgeren samtykker i opsigelse af borgerens bolig i tilbuddet efter stk. 1.

Stk. 5. Børne- og socialministeren fastsætter i en bekendtgørelse nærmere regler om betingelserne for at få tilbud om boform efter stk. 2, og i hvilket omfang bestemmelsen i stk. 2 skal finde anvendelse for personer, der optages i et bestemt botilbud uden samtykke efter § 129 a.

Stk. 6. Børne- og socialministeren fastsætter i en bekendtgørelse nærmere regler om pligt for en region eller en eller flere kommuner til at modtage personer

med bopæl på Færøerne og personer med bopæl i Grønland i boformer, der er omfattet af stk. 1.

Stk. 7. Børne- og socialministeren fastsætter i en bekendtgørelse regler om særlige sikkerhedsforanstaltninger i boformer, der er omfattet af stk. 1, og om pligt for en region eller en eller flere kommuner til at modtage personer i de boformer, der er omfattet af stk. 1, når disse personer

- 1) efter retskendelse skal underkastes mentalundersøgelse,
- 2) i henhold til dom eller kendelse skal anbringes i en boform for personer med betydelig nedsat psykisk funktionsevne eller undergives tilsyn, herunder med mulighed for administrativ anbringelse, eller
- 3) som vilkår for tiltalefrafald eller prøveløsladelse skal anbringes i en boform for personer med betydelig nedsat psykisk funktionsevne eller undergives tilsyn, herunder med mulighed for administrativ anbringelse.

1. Efter § 108 indsættes:

»§ **108 a.** Boformer efter § 108, stk. 1, kan målrettes personer under 35 år. Formålet er at understøtte, at beboerne kan leve et ungdomsliv.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan alene træffe afgørelse om ophold i en boform som nævnt i stk. 1 for personer under 35 år. Når en kommunalbestyrelse træffer afgørelse om ophold i en boform som nævnt i stk. 1, skal det fremgå af boligdokumentet, at personen skal fraflytte tilbuddet inden det fyldte 35. år.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen skal senest 6 måneder, før personen fylder 35 år, varsle personen om fraflytningen, jf. stk. 2. Dette gælder dog ikke, hvis personen tilkendegiver at ville fraflytte boformen inden det fyldte 35. år.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal senest 3 måneder før personens fraflytning fra et tilbud, jf. stk. 2, træffe afgørelse om den fremtidige støtte til personen, herunder om ophold i en boform efter denne lov eller i en anden bolig, der modsvarer personens behov, og som står i et rimeligt forhold til personens betalingsevne. Kommunalbestyrelsens vurdering af, hvorvidt en ny bolig modsvarer personens behov, skal baseres på en udredning af personens behov gennemført ved hjælp af voksendredningsmetoden (VUM) eller en lignende metode.

Stk. 5. Kommunalbestyrelsen skal dække personens rimelige udgifter til flytning m.v. Rimelige udgifter til flytning kan omfatte udgifter til beboerindskud eller depositum og eventuelt

forudbetalt leje, udgifter til flytning af møbler m.v. samt udgifter til en sådan indretning af boligen, at den svarer til indretningen i den fraflyttede bolig.«

2. *Overskriften* til kapitel 24 affattes således:

»Kapitel 24

Magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for alle voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne«.

3. Efter § 122 indsættes *i kapitel 24* før overskriften før § 124:

»*Husorden*

§ 123. Lederen af et bo- eller dagtilbud, der drives af regionen, kommunen eller af en privat leverandør, efter denne lov kan fastsætte en vejledende husorden, der angiver de nærmere regler og retningslinjer for ophold i den del af bo- eller dagtilbuddet, som ikke er beboerens egen bolig.

Stk. 2. Beboerne i bo- eller dagtilbuddet og/eller deres pårørende skal inddrages i udarbejdelsen af en husorden efter stk. 1.

Stk. 3. Er der fastsat en husorden, jf. stk. 1, skal personer, der har taget ophold i bo- eller dagtilbuddet, gøres bekendt med denne.«

4. *Overskriften* før § 124 affattes således:

»*Formål og anvendelsesområde*«.

Kapitel 24
Magtanvendelse

5. I § 124, stk. 1, ændres »dette afsnit« til: »§§ 124 b-137 d«.

6. I § 124 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:
» Stk. 2. Anvendelse af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten må alene ske for at sikre personens omsorg, værdighed og tryghed eller tilgodese hensynet til fællesskabet på bo- eller dagtilbuddet eller hensynet til andre.«
Stk. 2-5 bliver herefter stk. 3-6.

7. § 124, stk. 5, der bliver til § 124, stk. 6, ophæves.

8. Før § 124 a indsættes:
»Målgruppe«.

9. I § 124 a, 1. pkt., ændres »§§ 124-137« til: »§§ 124 b-135 b«, »samt« ændres til: »eller«, og »§§ 125-129 a« ændres til: »§§ 124 b-129 a«.

Anvendelsesområde

§ 124. Formålet med bestemmelserne i dette afsnit er at begrænse magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten til det absolut nødvendige. Disse indgreb må aldrig erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand.

Stk. 2. Forud for enhver form for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten skal kommunen foretage, hvad der er muligt for at opnå personens frivillige medvirken til en nødvendig foranstaltning.

10. Efter § 124 a indsættes før overskriften før § 125:

»Fysisk guidning

§ 124 b. Personalet kan anvende fysisk guidning over for personer som led i omsorgen, herunder for at sikre tryghed og trivsel på bo- og dagtilbud. Fysisk guidning kan anvendes

Stk. 3. Anvendelse af magt skal stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået. Er mindre indgribende foranstaltninger tilstrækkelige, skal disse anvendes.

Stk. 4. Magtanvendelse skal udøves så skånsomt og kortvarigt som muligt og med størst mulig hensyntagen til den pågældende og andre tilstedeværende, således at der ikke forvoldes unødigt krænkelse eller ulempe.

Stk. 5. Indgreb efter § 126 kan udføres af ansatte i tilbud, der drives af regionen eller af de private leverandører, der efter kommunal visitation yder service over for den pågældende, jf. § 124 a. Det påhviler kommunalbestyrelsen at vejlede private leverandører af service om betingelserne for at foretage indgreb i medfør af § 126, herunder om kravet om indberetning, jf. § 136. I tilbud etableret af regionsrådet påhviler vejledningsforpligtelsen efter 2. pkt. regionsrådet.

§ 124 a. Bestemmelserne i §§ 124-137 gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der får personlig og praktisk hjælp samt socialpædagogisk bistand m.v. efter §§ 83-87, behandling efter §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i en foranstaltning efter §§ 125-129 a. Det er en forudsætning, at der foreligger den fornødne faglige dokumentation for den nedsatte psykiske funktionsevne.

- 1) af hensyn til personen selv for at sikre hans eller hendes tryghed og værdighed,
- 2) af hensyn til andre i situationer, hvor personens adfærd er grænseoverskridende eller konfliktskabende, eller
- 3) i situationer, hvor en beboer på et bo- eller dagtilbud er gået ind i en anden beboers egen bolig, uden at den anden beboer ønsker det.

Stk. 2. Fysisk guidning efter stk. 1 må ikke indebære fastholdelse.

Stk. 3. Fysisk guidning er ikke magtanvendelse eller et indgreb i selvbestemmelsesretten. Der skal derfor ikke ske registrering og indberetning efter § 135 a.

Afværgenhjælp

§ 124 c. Personalet kan kortvarigt fastholde eller føre en person væk fra en situation, når det er nødvendigt for at afværge, at vedkommende forårsager væsentlig ødelæggelse af indbo eller andre værdier.

Fastholdelse m.v.

§ 124 d. Personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til boligen eller til et andet opholdsrum, når personen udviser en adfærd, der er til fare for sig selv eller andre.

Stk. 2. Personer, over for hvem der er foretaget indgreb efter stk. 1 for at forhindre den pågældende i at forlade boligen eller et opholdsrum eller føre den pågældende tilbage til boligen eller et opholdsrum, kan begære indgrebet indbragt for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a.

Stk. 3. Begæring efter stk. 2 kan indgives af en pårørende, en værge, en fremtidsfuldmægtig eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, når den person, som foranstaltningen vedrører, ikke selv er i stand til at indgive begæring.«

11. *Overskriften før § 125 affattes således:*

»Særlige dørbådnere«.

12. *§ 125, stk. 1 og 2, ophæves.*

Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 1 og 2.

13. I § 125, stk. 4, 1. og 2. pkt., der bliver til § 125, stk. 2, 1. og 2. pkt., ændres »stk. 3« til: »stk. 1«, og »§ 127« ændres til: »§ 124 d eller i § 136 d«.

Alarmsystemer

14. §§ 126, 126 a og 127 ophæves.

§ 125. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende personlige alarm- eller pejlesystemer for en person i en afgrænset periode, når

- 1) der er risiko for, at personen ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide personskade, og
- 2) forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko.

Stk. 2. For personer, hvor den nedsatte funktionsevne, jf. § 124 a, er en konsekvens af en erhvervet mental svækkelse, der er fremadskridende, kan anvendelse af personlige alarm- og pejlesystemer iværksættes, medmindre den pågældende modsætter

sig dette. Hvis personen modsætter sig anvendelsen af et personligt alarm- eller pejlesystem, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om anvendelse heraf, jf. stk. 1. Afgørelsen efter 2. pkt. kan gøres tidsubegrænset.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende særlige døråbnere ved yderdøre for en eller flere personer i en afgrænset periode, når

- 1) der er nærliggende risiko for, at en eller flere personer ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og
- 2) forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet for at afværge denne risiko og
- 3) lovens øvrige muligheder forgæves har været anvendt.

Stk. 4. Hvis foranstaltninger efter stk. 3 iværksættes, skal der af hensyn til beboernes frie færden opsættes en døralarm, som sikrer, at beboere, der ikke selv kan betjene den særlige døråbner, får den nødvendige hjælp hertil. Beboere, der er omfattet af foranstaltningen efter stk. 3, vil således alene kunne tilbageholdes, hvis bestemmelsen i § 127 samtidig hermed finder anvendelse.

Fastholdelse m.v.

§ 126. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person eller føre denne til et andet opholdsrum, når

- 1) der er nærliggende risiko for, at personen udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og
- 2) forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.

§ 126 a. Kommunalbestyrelsen kan undtagelsesvis for en afgrænset periode træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person, hvis dette må anses for en absolut nødvendighed for at varetage omsorgspligten, jf. § 82, stk. 1, i personlig hygiejne-situationer. Det skal samtidig gennem handleplanen, jf. § 136, stk. 2, søges sikret, at magtanvendelse i personlig hygiejne-situationer i fremtiden kan undgås.

Tilbageholdelse i boligen

§ 127. Under samme betingelser som i § 125, stk. 3, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person for at forhindre denne i at forlade boligen eller for at føre denne tilbage til boligen.

15. Efter § 128 indsættes før overskriften før § 129:

»Låsning og sikring af yderdøre og vinduer

§ 128 a. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at låse eller på anden vis sikre yderdøre eller vinduer til en beboers egen bolig på botilbud i en afgrænset periode, når der er risiko for, at beboeren vil forlade sin bolig og derved udsætte sig selv eller andre for fare.

Stk. 2. Afgørelser efter stk. 1 kan ikke omfatte aflåsning af døre til botilbuddets indendørs fællesarealer.

Stk. 3. Der skal altid være mindst én uaflåst dør i beboerens egen bolig.

Tryghedsskabende velfærdsteknologi

§ 128 b. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende tryghedsskabende velfærdsteknologi for en person i en afgrænset periode, når der er risiko for personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko, jf. dog § 136 e.

Stk. 2. Børne- og socialministeren nedsætter et råd, som skal komme med indstilling til børne- og socialministeren om, hvilke former for

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om, for hvilken periode tilbageholdelse i boligen kan anvendes, og skal løbende vurdere, om en mindre indgribende foranstaltning kan anvendes.

§ 128. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende fastspænding med stofseleer til kørestol eller andet hjælpemiddel, seng, stol eller toilet for at hindre fald, når der er nærliggende risiko for, at en person udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om, for hvilken periode de beskyttelsesmidler, som er omfattet af stk. 1, kan anvendes, og skal løbende vurdere, om en mindre indgribende foranstaltning kan anvendes.

tryghedsskabende velfærdsteknologi der kan anvendes ved afgørelser efter stk. 1, eller i medfør af § 136 e.

Stk. 3. Børne- og socialministeren fastsætter en forretningsorden for rådet.

Stk. 4. Børne- og socialministeren fastsætter på baggrund af rådets indstilling efter stk. 2 regler om, hvilke former for tryghedsskabende velfærdsteknologi, der kan anvendes ved afgørelser efter stk. 1, eller i medfør af § 136 e.«

16. I § 129, stk. 1, ændres »jf. dog stk. 2« til: »jf. dog § 136 f«.

17. § 129, stk. 2, 3 og 6, ophæves.
Stk. 4 og 5 bliver herefter stk. 2 og 3.

§ 129. Kommunalbestyrelsen kan, jf. § 131, indstille til statsforvaltningen at træffe afgørelse om, at en person, der modsætter sig flytning eller mangler evnen til at give informeret samtykke hertil, jf. dog stk. 2, skal optages i et bestemt botilbud efter denne lov, botilbud i boliger opført efter den nu ophævede lov nr. 378 af 10. juni 1987 om boliger for ældre og personer med handicap, friplejebolig efter lov om friplejeboliger eller botilbud efter lov om almene boliger m.v., når

- 1) det er absolut påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og
- 2) hjælpen ikke kan gennemføres i personens hidtidige bolig og
- 3) den pågældende ikke kan overskue konsekvenserne af sine handlinger og
- 4) den pågældende udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade og
- 5) det er uforsvarligt ikke at sørge for flytning

Stk. 2. For personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, jf. § 124 a, der ikke modsætter sig flytning, men som mangler evnen til at give informeret samtykke til en flytning, og hvor den psykiske funktionsnedsættelse er en konsekvens af en erhvervet mental svækkelse, som er fremadskridende, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud, hvis kommunalbestyrelsens indstilling tiltrædes af den værge, statsforvaltningen har beskikket, jf. § 131, når

- 1) ophold i et botilbud med tilknyttet service er påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og
- 2) det i det konkrete tilfælde vurderes omsorgsmæssigt at være mest hensigtsmæssigt for den pågældende.

Stk. 3. For personer, der har oprettet en fremtidsfuldmagt, der omfatter forhold efter stk. 2, og som er sat i kraft, jf. § 7, stk. 1, i lov om fremtidsfuldmagter, kan kommunalbestyrelsens indstilling om flytning efter stk. 2 tiltrædes af fremtidsfuldmægtigen.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen kan i ganske særlige tilfælde indstille til statsforvaltningen, at der træffes afgørelse om, at en person, der er optaget i et botilbud som nævnt i stk. 1, og som mangler evnen til at give informeret samtykke, kan flyttes til en anden tilsvarende bolig, hvor omsorgen for personen kan varetages, selv om betingelserne i stk. 1, nr. 1-5, ikke

18. I § 129, stk. 5, der bliver til § 129, stk. 3, slettes »og 2«.

19. I § 130 ændres »126 a, 127 og 128« til: »128, 128 a, 128 b, og 136 a, stk. 3«, og nr. 1 ophæves. Nr. 2-4 bliver herefter nr. 1-3.

20. I § 131, stk. 1 og 2, ændres »§ 129« til: »§§ 129 eller 136 f, stk. 3, 2. pkt.«.

er opfyldt, hvis det skønnes at være i den pågældendes egen interesse, herunder af hensyn til mulighederne for, at den pågældende kan bevare tilknytning til sine pårørende.

Stk. 5. Det skal indgå i kommunalbestyrelsens vurdering efter stk. 1 og 2, hvis en eventuel ægtefælle, samlever eller anden pårørende ikke længere kan varetage den nødvendige hjælp til og opsyn med den pågældende.

Stk. 6. Kommunalbestyrelsens afgørelse efter stk. 2 vil kunne påklages til statsforvaltningen efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Kan kommunalbestyrelsens indstilling ikke tiltrædes af den værge, statsforvaltningen har beskikket, jf. § 131, eller af den fremtidsfuldmægtige, jf. stk. 3, indstiller kommunalbestyrelsen til statsforvaltningen at træffe afgørelse om optagelse eller flytning til et bestemt botilbud efter stk. 2.

§ 130. Som grundlag for kommunalbestyrelsens afgørelser efter §§ 125, 126 a, 127 og 128 skal der foreligge

- 1) den nødvendige faglige dokumentation for den nedsatte funktionsevne,
- 2) oplysninger om den socialpædagogiske hjælp og pleje efter kapitel 16, der har været iværksat før den påtænkte afgørelse om iværksættelse af foranstaltningerne,
- 3) oplysninger om den forventede periode, i hvilken foranstaltningerne vil være nødvendige, og
- 4) pårørendes og en eventuel værges bemærkninger til de påtænkte foranstaltninger.

§ 131. Statsforvaltningen træffer afgørelse om optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter § 129 efter indstilling fra kommunalbestyrelsen. Statsforvaltningens afgørelse skal træffes senest 2 uger efter modtagelse af kommunalbestyrelsens indstilling.

Stk. 2. Indstillingen skal indeholde en redegørelse for

- 1) grundlaget for, at betingelserne i § 129 anses for opfyldt,
- 2) den nødvendige faglige dokumentation for den nedsatte funktionsevne,
- 3) den hjælp og pleje efter kapitel 16, der har været iværksat eller har været tilbudt den pågældende

21. I § 132, stk. 1, nr. 1, ændres »tilbageholdelse i boligen m.v. efter § 127« til: »fastholdelse m.v. efter §§ 124 d og 136 d«.

22. *Overskriften* før § 133 affattes således:
»Klageadgang«.

23. § 133 affattes således:

»§ 133. Klager over personalets anvendelse af reglerne i §§ 124 b-124 d, § 136 a, stk. 1, og §§ 136 c-136 e kan indbringes for kommunalbestyrelsen af den person, som foranstaltningen vedrører.

Stk. 2. Klager over afgørelser truffet efter § 125, §§ 128-128 b, § 136 a, stk. 3, § 137 b og § 137 c, stk. 2, kan indbringes for Ankestyrelsen efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område af den person, som afgørelsen vedrører.

eller familien, før indstilling om optagelse i et særligt botilbud blev besluttet,

4) indretningen af den nye bolig og den personlige hjælp, pleje og støtte m.v., som herefter vil kunne stilles til rådighed, og

5) personens egne samt de pårørendes og den eventuelle værgers bemærkninger til flytningen, herunder hvorvidt de klageberettigede efter § 134, stk. 3, kan tiltræde kommunalbestyrelsens indstilling.

[...]

§ 132. Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at personen under sagen får bistand fra en advokat til at varetage sine interesser i sager om

- 1) tilbageholdelse i boligen m.v. efter § 127 mod den pågældendes vilje eller
- 2) optagelse i særlige botilbud efter § 129, stk. 1, og § 129 a.

Stk. 2. Myndigheden betaler udgifterne til advokaten, der modtager sakær og godtgørelse for udlæg efter samme regler, som gælder i de tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jf. kapitel 31 i retsplejeloven.

Klage til Ankestyrelsen

§ 133. Kommunalbestyrelsens afgørelser efter §§ 125, 126, 126 a, 127, 128 og 137 b og § 137 c, stk. 2, kan indbringes for Ankestyrelsen efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Stk. 2. Klager over indgreb efter § 126, som udføres af private leverandører, ansatte i regionale tilbud eller private leverandører i tilbud etableret af regionsrådet, kan indgives efter reglerne i kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. stk. 1. Klagen indsendes til den kommunalbestyrelse, der har ansvaret for borgerens ophold i tilbuddet, jf. §§ 9 og 9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Kommunalbestyrelsen vurderer klagen efter § 66 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Stk. 3. En ægtefælle, en pårørende, en værge eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, kan klage over kommunalbestyrelsens beslutning, når den person,

Stk. 3. En pårørende, en værge, en fremtidsfuldmægtig eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, kan indbringe en klage efter stk. 1 og 2, når den person, som foranstaltningen eller afgørelsen vedrører, ikke selv er i stand til at klage.«

24. I § 134, stk. 1, ændres »§§ 129 og 129 a« til: »§§ 129, 129 a og 136 f, stk. 3, 2. pkt.«.

25. § 135 affattes således:

»§ 135. Ved henvendelse til Ankestyrelsen inden 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen, kan klageren kræve afgørelsen forelagt retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a, når Ankestyrelsens afgørelse omhandler optagelse i særlige botilbud efter §§ 129, 129 a eller 136 f, stk. 3, 2. pkt.«

26. Efter § 135 indsættes efter overskriften før § 136:

»§ 135 a. Indgreb efter §§ 124 c-129 a, § 136 a, §§ 136 c-136 d og § 136 f skal registreres af det personale, som har foretaget indgrebet, og indberettes til personalelederen. Personalelederen skal sørge for, at alle indberetninger bliver sendt videre til den kommunalbestyrelse, der har ansvaret for tilbuddet til den pågældende person, jf. §§ 9 og 9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, og til kommunalbestyrelsen i den kommune, der fører det driftsorienterede tilsyn med tilbuddet, jf. § 148 a i denne lov eller § 2 i lov om socialtilsyn.

Stk. 2. Har indgrebet fundet sted på et kommunalt eller regionalt tilbud, skal personalelederen endvidere orientere den kommunale eller regionale driftsherre om magtanvendelsen.

Stk. 3. Personalelederen skal jævnlige orientere personens pårørende, fremtidsfuldmægtige, værge

som afgørelsen vedrører, ikke selv er i stand til at klage.

§ 134. Statsforvaltningens afgørelser efter §§ 131 og 131 a om optagelse i bestemte botilbud efter §§ 129 og 129 a kan indbringes for Ankestyrelsen, inden 4 uger efter at klageren har fået meddelelse om afgørelsen.

[...]

§ 135. Ved henvendelse til Ankestyrelsen inden 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen, kan klageren kræve afgørelsen forelagt retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a, når Ankestyrelsens afgørelse omhandler

- 1) tilbageholdelse i boligen m.v. efter § 127 eller
- 2) optagelse i særlige botilbud efter §§ 129 og 129 a.

eller anden repræsentant om hvilke indgreb, der er foretaget over for personen.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal udarbejde handleplaner i overensstemmelse med § 141 i denne lov for personer, for hvem der foretages indgreb som nævnt i stk. 1.

Bemyndigelser

§ 135 b. Børne- og socialministeren fastsætter nærmere regler om iværksættelse af foranstaltninger, registrering, indberetning og udarbejdelse af handleplaner efter bestemmelserne i kapitel 24, 24 a og 24 b.

Stk. 2. Børne- og socialministeren fastsætter nærmere regler om udpegning af advokater, der yder hjælp i sager efter §§ 124 d, 129, 129 a og 136 d, og om advokaternes medvirken ved sagens behandling, jf. § 132.

27. § 136 ophæves og i stedet indsættes:

»Kapitel 24 a

Magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som ikke er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse

Målgruppe

§ 136. Bestemmelserne i dette kapitel gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som ikke er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse, der får personlig og praktisk hjælp eller socialpædagogisk bistand m.v. efter §§ 83-87, behandling efter §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i en foranstaltning efter § 136 a. Det er en forudsætning, at der foreligger den fornødne faglige dokumentation for den nedsatte psykiske funktionsevne.

Kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer

§ 136 a. Personalet kan kortvarigt fastholde en person i personlige hygiejnesituationer, når dette er nødvendigt for at sikre personens omsorg, sikkerhed eller værdighed.

§ 136. Optagelse i botilbud efter §§ 129 og 129 a og enhver form for magtanvendelse, herunder magtanvendelse i forbindelse med foranstaltninger efter §§ 125-128, skal registreres og indberettes af tilbuddet til den kommunalbestyrelse, der har ansvaret for borgerens ophold i tilbuddet, jf. §§ 9 og 9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, og til kommunalbestyrelsen i den kommune, der fører det driftsorienterede tilsyn med tilbuddet, jf. § 148 a i denne lov eller § 2 i lov om socialtilsyn. Har den borger, som indberetningen vedrører, ophold i et regionalt eller et kommunalt botilbud, skal tilbuddet desuden orientere den kommunale eller regionale driftsherre om magtanvendelsen.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal udarbejde handleplaner i overensstemmelse med § 141 for personer, for hvem der foretages foranstaltninger som nævnt i stk. 1.

Stk. 2. Personalelederen skal på baggrund af indberetningen, jf. § 135 a, stk. 1, vurdere, om der er behov for at anmode kommunalbestyrelsen om at træffe afgørelse om tilladelse til kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer, jf. stk. 3. Hvis der er anvendt kortvarig fastholdelse efter stk. 1 mere end én gang inden for 6 måneder over for den pågældende person, er personalelederen forpligtet til at anmode kommunalbestyrelsen om en sådan afgørelse.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan efter anmodning fra personalelederen, jf. stk. 2, træffe en tidsbegrænset afgørelse om, at personalet kortvarigt kan fastholde en person i personlige hygiejnesituationer, når dette er nødvendigt for at sikre personens omsorg, sikkerhed eller værdighed. Det skal samtidig gennem handleplanen, jf. § 135 a, stk. 4, søges sikret, at magtanvendelse i personlige hygiejnesituationer i fremtiden kan undgås.

Kapitel 24 b

Magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (f.eks. personer med demens)

Målgruppe

§ 136 b. Bestemmelserne i dette kapitel gælder for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af en erhvervet og fremadskridende mental svækkelse, der får personlig og praktisk hjælp eller socialpædagogisk bistand m.v. efter §§ 83-87, behandling efter §§ 101 og 102 eller aktiverende tilbud efter §§ 103 og 104, og som ikke samtykker i en foranstaltning efter §§ 136 c-136 f. Det er en forudsætning, at der foreligger den fornødne faglige dokumentation for den nedsatte psykiske funktionsevne.

Kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer

§ 136 c. Personalet kan kortvarigt fastholde en person i personlige hygiejnesituationer, når dette er nødvendigt for at sikre personens omsorg, sikkerhed eller værdighed.

Stk. 2. Det skal gennem handleplanen, jf. § 135 a, stk. 4, søges sikret, at magtanvendelse i personlige hygiejnesituationer i fremtiden kan undgås.

Fastholdelse m.v. ved meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende adfærd

§ 136 d. Personalet kan fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til boligen eller til et andet opholdsrum, hvis det er nødvendigt for at sikre en eller flere andres tryghed, værdighed og sikkerhed, når personen udviser en adfærd, der er meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende i forhold til de øvrige personer på bo- og dagtilbuddet, eller i situationer, hvor en beboer på et bo- eller dagtilbud er gået ind i en anden beboers egen bolig, uden at den anden beboer ønsker det.

Stk. 2. Personer, over for hvem der er foretaget indgreb efter stk. 1 for at forhindre den pågældende i at forlade boligen eller et opholdsrum eller føre den pågældende tilbage til boligen eller et opholdsrum, kan begære indgrebet indbragt for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a.

Stk. 3. Begæring efter stk. 2 kan indgives af en pårørende, en værge, en fremtidsfuldmægtig eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, når den person, som foranstaltningen vedrører, ikke selv er i stand til at indgive begæring.

Tryghedsskabende velfærdsteknologi

§ 136 e. Personalet kan som led i omsorgen anvende tryghedsskabende velfærdsteknologi for at sikre personens tryghed, værdighed og omsorg, medmindre den pågældende modsætter sig anvendelsen.

Stk. 2. For personer, der har oprettet en fremtidsfuldmagt, der omfatter forhold efter stk. 1, og som er sat i kraft, jf. § 7, stk. 1, i lov om fremtidsfuldmagter, kan fremtidsfuldmægtigen modsætte sig anvendelsen af tryghedsskabende velfærdsteknologi efter stk. 1. For personer, for hvem der er beskikket en værge efter værgemålsloven, som omfatter forhold efter stk. 1, kan værgen modsætte sig anvendelsen af tryghedsskabende velfærdsteknologi efter stk. 1.

Stk. 3. Anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi er ikke magtanvendelse eller et indgreb i selvbestemmelsesretten, medmindre den

pågældende person, dennes fremtidsfuldmægtige eller dennes værge modsætter sig, jf. stk. 1 og 2. Der skal derfor ikke ske registrering og indberetning efter § 135 a.

Stk. 4. Den pågældende person, dennes fremtidsfuldmægtige eller dennes værge, jf. stk. 1 og 2, skal forud for anvendelsen af teknologierne, jf. stk. 1, informeres om brugen af disse.

Stk. 5. Hvis den pågældende person, dennes fremtidsfuldmægtige eller dennes værge modsætter sig, jf. stk. 1 og 2, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi, jf. § 128 b. Afgørelsen kan gøres tidsbegrænset. I forbindelse med afgørelsen skal fremtidsfuldmægtigen og værgen, jf. stk. 2, høres over kommunalbestyrelsens vurdering.

Optagelse i særlige botilbud uden samtykke

§ 136 f. For personer, der ikke modsætter sig flytning, men som mangler evnen til at give informeret samtykke til en flytning, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om optagelse i et bestemt botilbud, hvis kommunalbestyrelsens indstilling tiltrædes af den værge, Familieretshuset har beskikket, jf. § 131, eller tiltrædes af fremtidsfuldmægtigen, for personer, der har oprettet en fremtidsfuldmagt, der omfatter dette forhold, og som er sat i kraft, jf. § 7, stk. 1, i lov om fremtidsfuldmagter, når

- 1) ophold i et botilbud med tilknyttet service er påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og
- 2) det i det konkrete tilfælde vurderes omsorgsmæssigt at være mest hensigtsmæssigt for den pågældende.

Stk. 2. Det skal indgå i kommunalbestyrelsens vurdering efter stk. 1, hvis en eventuel ægtefælle, samlever eller anden pårørende ikke længere kan varetage den nødvendige hjælp til og opsyn med den person, som kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om efter stk. 1.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsens afgørelse efter stk. 1 kan påklages til Familieretshuset. Kan kommunalbestyrelsens indstilling ikke tiltrædes af værgen eller fremtidsfuldmægtigen efter stk. 1, indstiller kommunalbestyrelsen til Familieretshuset at træffe afgørelse om optagelse eller flytning til et bestemt botilbud efter stk. 1.

Stk. 4. Hvis personen modsætter sig flytning, vil optagelse i et særligt botilbud uden samtykke ikke kunne ske efter stk. 1, men efter § 129, stk. 1.«

28. Overskriften før § 137 ophæves.

29. § 137 ophæves og i stedet indsættes:
»Kapitel 24 c

Regulering af besøgsrestriktioner m.v.«.

Bemyndigelser m.v.

§ 137. Børne- og socialministeren fastsætter i en bekendtgørelse regler om iværksættelse af foranstaltninger, registrering, indberetning, godkendelse og udarbejdelse af handleplaner, jf. §§ 125-131 og 136.

Stk. 2. Børne- og socialministeren fastsætter i en bekendtgørelse regler om udpegning af advokater, der yder hjælp i sager efter §§ 127, 129 og 129 a, og om advokaternes medvirken ved sagens behandling, jf. § 132.

Regulering af besøgsrestriktioner m.v.

Kapitel 24 a

*Fuldbordelse af strafferetlige foranstaltninger m.v.
Anvendelsesområde og formål*

30. Overskriften før § 137 a ophæves.

31. Overskriften til *kapitel 24 a* ophæves og i stedet indsættes:

»Kapitel 24 d

*Fuldbordelse af strafferetlige foranstaltninger
m.v.*«

§ 2

I lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 1064 af 21. august 2018, foretages følgende ændringer:

Domstolsprøvelse

§ 73. Ankestyrelsens afgørelser efter lov om social service kan i følgende tilfælde indbringes for retten efter de særlige regler i retsplejelovens kapitel 43 a:

- 1) Tilbageholdelse i boligen efter § 127.
- 2) Optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter §§ 129 og 129 a.
- 3) Afgørelser om børn og unge-udvalgets beslutninger efter reglerne i § 169.

Ankestyrelsens afgørelse skal foreligge inden 8 uger.

Stk. 2. Samtidig med Ankestyrelsens afgørelser i sager efter stk. 1 skal Ankestyrelsen oplyse om adgangen til at forlange, at sagen forelægges for domstolene, og om fristen herfor.

§ 7. Personale, som yder socialpædagogisk ledsagelse efter denne lov, kan anvende fysisk magt i form af at fastholde en person eller føre denne til et andet opholdsrum, når

- 1) der er nærliggende risiko for, at personen udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og
- 2) forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.

§ 8. Personale, som yder socialpædagogisk ledsagelse efter denne lov, kan undtagelsesvis for en afgrænset periode anvende fysisk magt i form af at fastholde en person, hvis dette må anses for en absolut nødvendighed for at varetage omsorgspligten i personlig hygiejne-situationer.

1. § 73, stk. 1, nr. 1, ophæves.
Nr. 2 og 3 bliver herefter nr. 1 og 2.

§ 1. [...]

Stk. 2. [...]

- 4) det sociale område, for så vidt angår kommunalbestyrelsens opgaver efter
 - a) § 10, stk. 4, § 11, stk. 7, §§ 12, 32, 36, 41, 42, 45, 97, 98, 100-104, 107-110, 112-114, 116, 124-136, 141 og 148 a i lov om social service og
 - b) § 16, stk. 1, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, for så vidt angår kommunalbestyrelsens opgaver efter litra a, og

[...]

§ 3

I lov nr. 649 af 8. juni 2017 om tilkøb af socialpædagogisk ledsagelse under ferie foretages følgende ændringer:

1. I § 7 indsættes efter »når«: »personen udviser en adfærd, der er til fare for sig selv eller andre.«, og nr. 1 og 2 ophæves.

2. I § 8 ændres »undtagelsesvis for en afgrænset periode anvende fysisk magt i form af at fastholde en person, hvis dette må anses for en absolut nødvendighed for at varetage omsorgspligten i personlig hygiejne-situationer« til: »kortvarigt fastholde en person i personlige hygiejnesituationer, når dette er nødvendigt for at sikre personens omsorg, sikkerhed eller værdighed.«

§ 5. Almene ældreboliger er:

- 1) Boliger, der ved kommunalbestyrelsens tilsagn om offentlig støtte efter denne lov er mærket som almene ældreboliger.
- 2) Kommunale og regionale ældreboliger, som har modtaget støtte efter den tidligere lov om boliger for ældre og personer med handicap.
- 3) Ældreboliger, der den 31. december 1996 tilhørte et almennyttigt boligselskab og er etableret med støtte efter den tidligere lov om boliger for ældre og personer med handicap.
- 4) Lette kollektivboliger, der den 31. december 1996 tilhørte et almennyttigt boligselskab og er etableret med støtte efter tidligere love om boligbyggeri.
- 5) Ældreboliger, der omdannes til almene ældreboliger i medfør af § 2, stk. 3.
- 6) Lette kollektivboliger, der omdannes til almene ældreboliger i medfør af § 2, stk. 4.
- 7) Almene familieboliger, der i forbindelse med Landsbyggefondens tilsagn om støtte til ombygning efter § 91, stk. 1, mærkes som almene ældreboliger.
- 8) Boliger, der samtidig med kommunalbestyrelsens tilsagn om offentlig støtte til ombygning efter § 115, stk. 1, nr. 6 og 7, mærkes som almene ældreboliger.
- 9) Boliger i eksisterende udlejningsejendomme og parcelhuse, der erhverves af en almen boligorganisation med henblik på omdannelse til alment byggeri og udlejning som ældreboliger.
- 10) Almene familie- og ungdomsboliger, som kommunalbestyrelsen og boligorganisationen aftaler fremover skal mærkes som almene ældreboliger.
- 11) Boliger, der er opført med offentlig støtte efter lov om byfornyelse og mærket som almene ældreboliger.
- 12) Boliger etableret af selvejende ældreboliginstitutioner i henhold til det tidligere kapitel 9 a, jf. lovbekendtgørelse nr. 857 af 8. august 2006.
- 13) Tidligere institutionspladser i plejehjem og beskyttede boliger, som omdannes til udstøttede almene plejeboliger efter § 143 i.
- 14) Friplejeboliger, som transport-, bygnings- og boligministeren efter lov om friplejeboliger godkender afhændet med henblik på anvendelse som almene ældreboliger.

Stk. 2. Plejeboliger er almene ældreboliger, hvor der til den samlede bebyggelse hører servicearealer for personer med behov for omfattende service og pleje efter lov om social service.

§ 4

I lov om forpligtende kommunale samarbejder, jf. lovbekendtgørelse nr. 423 af 30. april 2018, som ændret ved § 9 i lov nr. 427 af 18. maj 2016, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 2, nr. 4, *litra a*, ændres »124-136« til: »123-136 f«.

Transport-, Bygnings- og Boligministeriet

§ 5

I lov om almene boliger m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1116 af 2. oktober 2017, som ændret ved § 20 i lov nr. 688 af 8. juni 2017, § 2 i lov nr. 1544 af 19. december 2017 og lov nr. 733 af 8. juni 2018, foretages følgende ændringer:

Stk. 3. Almene ældreboliger kan etableres som bofællesskaber, når kommunalbestyrelsen senest samtidig med tilsagnet beslutter, at boligerne skal indrettes som individuelle eller kollektive bofællesskaber. Et bofællesskab skal bestå af mindst 5 boenheder. Kommunalbestyrelsen kan dog i ganske særlige tilfælde godkende, at bofællesskabet består af mindst 3 boenheder.

Stk. 4. Bestemmelserne i stk. 1, nr. 7, 8 og 10, finder tilsvarende anvendelse ved ommærkning til almene ældreboligbofællesskaber.

Stk. 5. Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at almene ældreboliger fremover anvises som almene ældreboligbofællesskaber.

Stk. 6. Servicearealer er arealer, der anvendes til omsorgs- og servicefunktioner, der normalt ikke vil foregå i en selvstændig bolig, og som indrettes i umiddelbar tilknytning til almene ældreboliger eller ældreboliger, der tilhører en selvejende institution, med henblik på overvejende at betjene beboerne i disse boliger.

§ 54. Almene ældreboliger, der ejes af en almen boligorganisation, skal udlejes til ældre og personer med handicap, der har særligt behov for sådanne boliger. Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at boligerne skal udlejes til andre boligsøgende, såfremt de pågældende boliger ikke kan udlejes til den berettigede personkreds. Ved ledighed skal boligerne på ny søges udlejet til den berettigede personkreds. Kommunalbestyrelsen udøver anvisningsretten. Den kommune, som efter § 115, stk. 3, har givet tilsagn om støtte til ombygning af et plejehjem beliggende i en anden kommune til almene ældreboliger, udøver anvisningsretten til disse ældreboliger.

Stk. 2. Almene ældreboliger, der er indrettet med henblik på at betjene personer med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, skal af den almene boligorganisation udlejes til denne personkreds. Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at boligerne skal udlejes til den personkreds, der er nævnt i stk. 1, 1. pkt., hvis boligerne ikke kan udlejes til personkredsen, der er nævnt i 1. pkt. Kommunalbestyrelsen udøver anvisningsretten, jf. dog § 185 b, stk. 3.

Stk. 3. Almene ældreboliger, der indrettes som bofællesskaber, kan ud over den berettigede personkreds, jf. stk. 1 og 2, udlejes til personer, der er i familie med eller har en særlig tilknytning til den berettigede personkreds. Det er dog en forudsætning,

1. I § 5 indsættes efter stk. 5 som nyt stykke:

»*Stk. 6.* Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at et antal almene plejeboliger, jf. stk. 2, fremover

at bofællesskabet i det væsentlige udlejes til den berettigede personkreds.

Stk. 4. Kommunen betaler lejen (boligafgiften) fra det tidspunkt, fra hvilket den ledige bolig er til rådighed for kommunalbestyrelsen, og indtil udlejning sker. Kommunen garanterer endvidere for boligtagerens kontraktmæssige forpligtelser over for ejendommens ejer til at istandsætte boligen ved fraflytning.

udlejes til personer under 35 år. Boligerne skal ligge samlet i en bebyggelse og kunne understøtte, at de pågældende kan leve et ungdomsliv.«

Stk. 6 bliver herefter stk. 7.

§ 55. Kommunalbestyrelsen og den almene boligorganisation kan aftale, at boligorganisationen overtager anvisningen af de almene ældreboliger, der er omhandlet i § 54, stk. 1.

Stk. 2. Indrettes almene ældreboliger som bofællesskaber, indgår kommunalbestyrelsen og boligorganisationen senest samtidig med tilsagnet efter § 115 aftale om, hvorledes anvisningen skal finde sted.

Stk. 3. Beslutter kommunalbestyrelsen, at almene boliger, jf. § 5, stk. 4, fremover skal mærkes som almene ældreboligbofællesskaber, skal kommunalbestyrelsen og boligorganisationen senest samtidig med ommærkningen indgå aftale om, hvorledes anvisningen skal finde sted.

Stk. 4. Beslutter kommunalbestyrelsen, jf. § 5, stk. 5, at almene ældreboliger fremover skal anvises som almene ældreboligbofællesskaber, skal kommunalbestyrelsen og boligorganisationen senest samtidig med beslutningen indgå aftale om, hvorledes anvisningen skal finde sted.

Stk. 5. Indrettes almene ældreboliger, herunder almene ældreboliger til personer med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne som bofællesskaber, skal kommunalbestyrelsen senest samtidig med tilsagnet eller beslutning om ommærkning træffe beslutning om, hvordan anvisningsretten skal finde sted. Forinden

2. I § 54 indsættes efter stk. 3 som nyt stykke:

»*Stk. 4.* Almene plejeboliger, jf. § 5, stk. 6, skal anvises til personer under 35 år.

Boligorganisationen påser, at lejeren fraflytter boligen, inden den pågældende fylder 35 år. Opsigelse skal ske efter reglerne i § 85, stk. 4, i lov om leje af almene boliger.

Kommunalbestyrelsen skal anviser lejeren en anden passende bolig efter § 86, stk. 8, 1. pkt., i lov om leje af almene boliger, der modsvarer lejerens behov. Kommunalbestyrelsens vurdering af, hvorvidt en ny bolig modsvarer lejerens behov, skal bl.a. baseres på en udredning af personens behov gennemført ved hjælp af voksenudredningsmetoden (VUM) eller en lignende metode.«

kommunalbestyrelsen træffer beslutning, skal de i medfør af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område valgte ældreråd eller handicapråd høres.

Stk. 6. Den almene boligorganisation kan udleje ældreboligerne til andre boligsøgende, såfremt de ikke kan udlejes til den berettigede personkreds. Ved ledighed skal boligerne på ny søges udlejet til den berettigede personkreds.

Stk. 7. Den almene boligorganisation kan med kommunalbestyrelsens godkendelse udleje almene ældreboliger som almene familieboliger eller som almene ungdomsboliger. Det er en betingelse, at der ikke generelt er efterspørgsel efter de pågældende boliger fra den berettigede personkreds. Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at de pågældende boliger på ny skal udlejes som almene ældreboliger.

Stk. 8. Bestemmelserne i § 54, stk. 4, om kommunens betaling af leje og garanti for boligtagerens kontraktmæssige forpligtelser til at istandsætte boligen ved fraflytning gælder ikke, hvor det er aftalt efter reglerne i stk. 1, at den almene boligorganisation overtager anvisningsretten.

Stk. 4 bliver herefter stk. 5.

§ 56. Almene ældreboliger kan efter kommunalbestyrelsens eller regionsrådets bestemmelse lejes af kommunen eller regionen og stilles til rådighed for personer, der har brug for boligen som en midlertidig aflastningsbolig. Kommunen eller regionen betaler et beløb, som svarer til lejen for de boliger, der anvendes som aflastningsboliger. Ved lejekontraktens ophør skal boligen afleveres i samme stand som ved kontraktens indgåelse.

§ 57. Ledige almene ældreboliger, som ejes af en kommune, udlejes af kommunen til ældre og personer med handicap, der har særligt behov for sådanne boliger, jf. § 54, stk. 1, 1. pkt. Reglerne i § 54, stk. 1, 2.-4. pkt., samt i § 54, stk. 3 og 4, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Er ældreboligerne indrettet med henblik på at betjene personer med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, jf. § 54, stk. 2, udlejes boligerne af kommunen til denne personkreds. Reglerne i § 54, stk. 1, 2. og 3. pkt., samt i § 54, stk. 3 og 4, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen udøver anvisningsretten til de boliger, der er nævnt i stk. 2. For boliger nævnt i stk. 2, som ikke er etableret af beliggenhedskommunen, udøves anvisningsretten af den kommunalbestyrelse, som i henhold til en rammeaftale efter § 185 b, stk. 3, har rådighed over den pågældende bolig. Såfremt boligerne ikke kan udlejes til den i stk. 2 omhandlede personkreds, kan kommunalbestyrelsen udleje disse til den i § 54, stk. 1, 1. pkt., nævnte personkreds, jf. dog § 185 b, stk. 3. Reglerne i § 54, stk. 4, finder tilsvarende anvendelse.

§ 58. Ledige almene ældreboliger, som ejes af en region, udlejes af regionen til personer med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Reglerne i § 54, stk. 2., 2. og 3. pkt., og i § 54, stk. 3 og 4, finder tilsvarende anvendelse.

§ 58 c. Kommunalbestyrelsens afgørelser om anvisning af ledige boliger i henhold til §§ 54, 57, 58, 58 a, 58 b og 62 a samt afgørelser om opsigelse efter § 62 a, stk. 4, kan indbringes for Ankestyrelsen. § 57, nr. 1, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område om, hvorvidt Ankestyrelsen kan behandle sagen, anvendes tilsvarende. Kapitel 10 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område finder tilsvarende anvendelse.

§ 74. Kommunen kan i stedet for at yde et lån efter § 54, stk. 3, i lov om individuel boligstøtte yde et beløb til dækning af det i § 118, stk. 1, nævnte indskud, når en lejer i en udlejningsejendom, der ombygges til en almen ældrebolig, i forvejen bebor den ombyggede bolig.

Stk. 2. Kommunen skal yde et beløb til dækning af det i § 118, stk. 1 eller 2, nævnte indskud til

3. I § 55, stk. 8, ændres »§ 54, stk. 4« til: »§ 54, stk. 5«.

4. Efter § 56 indsættes:

»§ 56 a. Kommunalbestyrelsen afholder rimelige udgifter til flytning for borgere, som er opsagt efter § 85, stk. 4, i lov om leje af almene boliger. Rimelige udgifter til flytning kan omfatte udgifter til beboerindskud eller depositum og eventuelt forudbetalt leje, udgifter til flytning af møbler m.v. samt udgifter til en sådan indretning af boligen, at den svarer til indretningen i den fraflyttede bolig. Kommunalbestyrelsen kan afholde udgifter som nævnt i 2. pkt., hvis en borger, som er anvist efter § 54, stk. 4, fraflytter en bolig uden at være opsagt.«

5. I § 57, stk. 2, ændres »§ 54, stk. 3 og 4« til: »§ 54, stk. 3-5«.

- 1) beboere på plejehjem eller i beskyttet bolig, der nedlægges eller ombygges til almene ældreboliger, når beboerne genhuses i almene ældreboliger, og
- 2) beboere, der visiteres fra plejehjem eller beskyttet bolig til almene ældreboliger.

Stk. 3. Kommunen skal yde et beløb til dækning af det i § 118, stk. 1 eller 2, nævnte indskud til

- 1) beboere i en institution opført efter den tidligere bistandslovs § 112, § 92 i den tidligere lov om social service og § 108 i lov om social service, der nedlægges eller ombygges til regionale almene ældreboliger, når beboerne genhuses i almene ældreboliger, og
- 2) beboere, der visiteres fra en institution opført efter den tidligere bistandslovs § 112, § 92 i den tidligere lov om social service og § 108 i lov om social service til almene ældreboliger.

Stk. 4. Det i stk. 1, 2 og 3 nævnte beløb udbetales til udlejeren. Ved lejemålets ophør tilbagebetaler udlejeren beløbet til kommunen med fradrag af foretagen modregning efter reglerne i kapitel 9 i lov om leje af almene boliger.

Stk. 5. Staten refunderer kommunens udbetalinger efter stk. 4, 1. pkt., med to tredjedele. Kommunen indbetaler til staten de beløb, som modtages efter stk. 4, 2. pkt., dog højst et beløb svarende til statsrefusionen efter 1. pkt.

Stk. 6. Bestemmelsen i § 73, stk. 1, 1. pkt., finder tilsvarende anvendelse på almene ældreboliger, som ejes af en kommune eller en region.

Stk. 7. Bestemmelserne i § 68 og § 73, stk. 1, 1. pkt., finder tilsvarende anvendelse på selvejende almene ungdoms- og ældreboliger.

6. I § 58, *stk. 1*, ændres »§ 54, stk. 3 og 4« til: »§ 54, stk. 3-5«.

7. I § 58 *c, 1. pkt.*, indsættes efter »54,«; »56 a,«.

8. I § 58 *c, 1. pkt.*, ændres »samt afgørelser om opsigelse efter § 62 a, stk. 4,« til: », afgørelser om opsigelse efter § 62 a, stk. 4, og afgørelser om kommunens afholdelse af istandsættelsesudgifter efter § 74 a, samt kommunalbestyrelsens afgørelse om anvisning til anden bolig efter § 86, stk. 8, 1. pkt., i lov om leje af almene boliger«.

§ 140. Kommunalbestyrelsen kan på statens vegne give tilsagn om tilskud til:

- 1) Etablering af de i § 5, stk. 6, nævnte servicearealer.
- 2) Ombygning af de i § 5, stk. 6, nævnte servicearealer, såfremt servicearealerne

herved bliver væsentlig bedre egnede til at betjene beboerne.

Stk. 2. Tilskud efter stk. 1 kan ydes til kommuner, regioner, selvejende institutioner og almene boligorganisationer.

§ 4. Bestemmelserne i denne lov kan ikke fraviges ved aftale mellem parterne, medmindre dette fremgår af loven.

Stk. 2. Lovens fravigelige bestemmelser finder anvendelse, medmindre andet er aftalt mellem lejer og udlejer eller må anses for indeholdt i lejeaftalen.

Stk. 3. Ved udlejning af en udslusningsbolig, jf. § 63 i lov om almene boliger m.v., kan bestemmelserne i denne lovs §§ 39 og 40, kapitel 12, § 79, stk. 2, og §§ 85 og 88, med kommunalbestyrelsens godkendelse fraviges ved aftale mellem udlejer og lejer. Det kan herunder aftales, at udlejer efter anmodning fra kommunalbestyrelsen kan opsig lejeren med virkning fra det tidspunkt, hvor lejeren får stillet en bolig til rådighed i en boform omfattet af serviceloven. Det kan endvidere aftales, at lejemålet ikke kan forbedres efter lejerens ønske, jf. § 37 b i lov om almene boliger m.v. Det skal fremgå af lejeaftalen, hvor længe de aftalte fravigelser er gældende inden for en periode på højst 2 år fra lejeforholdets begyndelse.

Stk. 4. Ved udlejning af en bolig, der har status som startbolig, jf. § 101 a, stk. 1, i lov om almene boliger m.v., finder bestemmelserne i denne lovs §§ 39 og 40 og kapitel 12 ikke anvendelse.

9. Efter § 74 indsættes:

»§ 74 a. Kommunalbestyrelsen afholder udgifter til istandsættelsesarbejde i almene plejeboliger, når skader er forvoldt af en lejer med en psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse eller særlige sociale problemer, der hindrer den pågældende i at leve op til pligten til at behandle det lejede forsvarligt, jf. § 78 i lov om leje af almene boliger.«

10. I § 140 stk. 1, nr. 1 og 2, ændres »§ 5, stk. 6« til: »§ 5, stk. 7«.

§ 6

I lov om leje af almene boliger, jf. lovbekendtgørelse nr. 228 af 9. marts 2016, som

ændret ved bl.a. § 2 i lov nr. 662 af 8. juni 2016 og senest ved § 2 i lov nr. 1561 af 19. december 2017, foretages følgende ændringer:

§ 85. Udlejeren kan opsige lejeaftalen i følgende tilfælde:

- 1) Når udlejeren dokumenterer, at ejendommen skal nedrives, eller at ombygning af ejendommen medfører, at det lejede må fraflyttes.
- 2) Når lejeren af en bolig siden lejeaftalens indgåelse har været antaget som funktionær ved ejendommens drift til arbejde, for hvis udførelse det er af væsentlig betydning, at funktionæren bor i ejendommen, og udlejeren godtgør, at arbejdet ikke har været udført på tilfredsstillende måde. Opsigelse kan kun ske, når lejligheden ved genudlejning skal benyttes af efterfølgeren.
- 3) Når lejeren har tilsidesat god skik og orden, jf. § 81, stk. 1, nr. 1-8 eller 11, jf. § 82, stk. 2, og forholdet er af en sådan karakter, at lejerens flytning er påkrævet.
- 4) Når lejeren har tilsidesat betingelserne i et betinget lejeforhold, jf. § 82, stk. 1, nr. 1, og forholdet er af en sådan karakter, at lejerens flytning er påkrævet.
- 5) Når vægtige grunde i øvrigt gør det særligt magtpåliggende for udlejeren at blive løst fra lejeforholdet.

Stk. 2. Udlejeren skal opsige en lejeaftale vedrørende en almen ungdomsbolig, jf. dog stk. 3, såfremt lejeren har fuldført sin uddannelse eller de forudsætninger, hvorunder boligen er udlejet, ikke længere er til stede. Opsigelse efter ophørt uddannelse kan under særlige omstændigheder udsættes i op til et år. Opsigelse kan endvidere udsættes, hvis boligen ikke umiddelbart kan genudlejes. Udlejeren kan herudover opsige en lejeaftale vedrørende en almen ungdomsbolig, hvis lejeren ikke har fremsendt nødvendige oplysninger om studieaktivitet senest 6 uger efter, at udlejer har fremsendt skriftlig anmodning herom. Ved beregning af fristen ses bort fra juli og august måned. Udlændinge-, integrations- og boligministeren kan fastsætte nærmere regler om betingelserne for opsigelse.

Stk. 3. Udlejeren skal opsige en lejeaftale vedrørende en almen ungdomsbolig, der har status som startbolig, jf. § 101 a, stk. 1, i lov om almene boliger m.v., såfremt de forudsætninger, hvorunder boligen er udlejet, ikke længere er til stede.

1. I § 4 indsættes efter stk. 4 som nyt stykke:

»Stk. 5. Ved udlejning af en bolig i et tilbud for personer under 35 år, der er anvist lejeren af kommunalbestyrelsen efter § 54, stk. 4, i lov om almene boliger m.v., finder bestemmelserne i denne lovs §§ 39 og 40 og kapitel 12 ikke anvendelse.«

§ 86. Kan en lejer opsiges efter § 85, stk. 1, nr. 1, skal udlejeren tilbyde lejeren en erstatningsbolig. Udlejer og lejer kan aftale, om erstatningsboligen skal være permanent, jf. stk. 2, eller midlertidig, jf. stk. 3. I tilfælde af uenighed træffer udlejer dog beslutning herom.

Stk. 2. Har udlejeren efter stk. 1 besluttet, at genhusningen skal være permanent, skal udlejeren opsiges lejeren. Udlejeren skal herefter uden unødigt ophold tilbyde lejeren at leje en anden bolig i kommunen. Boligen skal være af passende størrelse, beliggenhed og kvalitet og med passende udstyr. Boligen har en passende størrelse, når den enten har et værelse mere end antallet af husstandsmedlemmer eller samme værelsesantal som husstandens tidligere bolig. Boligen kan være beliggende uden for kommunen, hvis lejeren er indforstået hermed. Udlejeren skal samtidig tilbyde at dække lejeren rimelige og dokumenterede flytteudgifter i forbindelse med flytning til en anden bolig. Udlejeren og kommunalbestyrelsen kan aftale, at kommunalbestyrelsen overtager udlejerens forpligtelser efter 2. pkt.

Stk. 3. Har udlejer efter stk. 1 besluttet, at genhusningen skal være midlertidig, skal udlejer uden unødigt ophold tilbyde lejeren, at lejeren midlertidigt kan overtage en anden bolig. Varer ombygningen i mere end 12 måneder, har lejeren dog ret til genhusning efter stk. 2. Hvis lejeren er midlertidigt genhuset, og hvis lejemålet ikke bliver beboeligt senest efter 12 måneder, kan lejeren vælge enten at få anvist den midlertidige erstatningsbolig som permanent erstatningsbolig, at få anvist en anden permanent erstatningsbolig eller at fortsætte den midlertidige genhusning. Udlejeren og kommunalbestyrelsen kan aftale, at kommunalbestyrelsen overtager udlejerens forpligtelser efter 1. pkt.

Stk. 4. Opsiges en lejer efter § 85, stk. 1, nr. 1, 2 eller 5, skal udlejeren uden unødigt ophold tilbyde lejeren at leje en anden bolig i ejendommen, hvis der bliver en anden bolig ledig til overtagelse senest 3 måneder efter den flyttedag, hvortil lejeren er opsagt

2. I § 85 indsættes efter stk. 3 som nyt stykke:

»*Stk. 4.* Udlejeren skal opsiges en lejeaftale vedrørende en bolig i et tilbud for personer under 35 år, der er anvist lejeren af kommunalbestyrelsen efter § 54, stk. 4, i lov om almene boliger m.v., med den virkning, at lejeaftalen udløber, efter at lejeren er fyldt 34 år, og senest inden lejeren fylder 35 år. Er udlejeren en anden end kommunalbestyrelsen, skal opsigelse efter 1. pkt. ske, når kommunalbestyrelsen anmoder herom.«

og boligen skal udlejes. Hvis flere lejere er berettiget til at leje en bolig efter 1. pkt., skal boligen først tilbydes den lejer, der i længst tid har boet i ejendommen.

Stk. 5. Opsiges en lejer efter § 85, stk. 1, nr. 1, skal udlejeren samtidig med opsigelsen tilbyde lejeren at leje en bolig af samme art som den opsagte, hvis der ved ombygning tilvejebringes boliger.

Stk. 6. Opsiges en lejer efter § 85, stk. 1, nr. 1, som følge af, at en ejendom ombygges til almene ældreboliger eller almene ungdomsboliger i medfør af lov om almene boliger m.v., finder stk. 4 og 5 alene anvendelse, hvis lejeren tilhører den personkreds, som er berettiget til sådanne boliger.

Stk. 7. Opsiges en lejer af en plejebolig, herunder en udstøttet almen plejebolig, som er anvist af kommunen eller amtskommunen, kan opsigelse efter § 85, stk. 1, kun ske, når lejeren samtidig anvises en anden og passende bolig.

Stk. 8. For blandede lejemål, hvorfra lejeren driver erhvervsvirksomhed, hvis stedlige forbliven i ejendommen er af væsentlig betydning og værdi for virksomheden, finder § 87, stk. 1, 3. pkt., og §§ 88-91 i lov om leje tilsvarende anvendelse.

§ 87. Det kan aftales, at en lejeaftale skal være tidsbestemt. Er en lejeaftale tidsbestemt, ophører lejeforholdet uden opsigelse ved den aftalte lejetids udløb. Den tidsbestemte lejeaftale kan ikke ved opsigelse bringes til ophør i lejeperioden, medmindre dette er aftalt eller den anden part i lejeforholdet misligholder lejeaftalen.

Stk. 2. Benytter lejeren med udlejerens vidende det lejede i mere end 1 måned efter den aftalte lejetids udløb, uden at udlejeren har opfordret lejeren til at flytte, fortsætter lejeforholdet uden tidsbegrænsning.

Stk. 3. Boligretten kan tilsidesætte tidsbegrænsningen, hvis den ikke må anses for tilstrækkeligt begrundet i udlejerens forhold.

Stk. 4. Bestemmelserne i stk. 1-3 finder ikke anvendelse på en lejeaftale vedrørende en almen ungdomsbolig, der har status som startbolig, jf. lov om almene boliger m.v. § 101 a, stk. 1. For en sådan bolig skal udlejerens indgå en tidsbegrænset lejeaftale. Lejeaftalen skal udløbe, senest når lejeren fylder 24 år. Lejeforholdet ophører uden opsigelse ved den aftalte lejeperiodes udløb. Det kan dog i lejeperioden aftales, at lejeaftalen fortsætter på uændrede vilkår, dog senest indtil lejeren fylder 25 år.

Stk. 5. Stk. 1-3 finder ikke anvendelse på en lejeaftale vedrørende en almen familiebolig, der har status som inklusionsbolig, jf. § 62 a, stk. 1, i lov om almene boliger m.v. For en sådan bolig skal udlejerens indgå en tidsbegrænset lejeaftale, jf. § 62 a, stk. 3-5, i lov om almene boliger m.v.

3. I § 86 indsættes efter stk. 7 som nyt stykke:

»*Stk. 8.* Opsigelse efter § 85, stk. 4, kan kun ske, når lejeren senest 3 måneder inden opsigelsesvarslets udløb, jf. § 88, stk. 1, 2. pkt., af kommunalbestyrelsen anvises en anden passende bolig, der modsvarer lejerens behov. Den anviste bolig skal være til lejerens rådighed fra det tidspunkt, hvor lejeaftalen ophører. Anvises lejeren en anden bolig senere end 3 måneder inden opsigelsesvarslets udløb, udløber lejetiden 3 måneder efter, at tilbuddet om en anden bolig er kommet frem til lejeren. Det skal endvidere fremgå af udlejerens opsigelse, at kommunalbestyrelsen tilbyder at afholde de udgifter, der er forbundet med flytningen, herunder udgifter til et eventuelt indskud, depositum og forudbetalt leje, udgifter til flytning af møbler m.v. samt udgifter til en sådan indretning af boligen, at den svarer til indretningen i den fraflyttede bolig.«

Stk. 8 bliver herefter stk. 9.

§ 88. Opsigelsesvarslet er 3 måneder til den første hverdag i en måned, der ikke er dagen før en helligdag. For almene ungdomsboliger kan dog aftales et opsigelsesvarsel på mindst 6 uger.

Stk. 2. Fraflytter lejeren inden opsigelsesperiodens udløb, skal udlejerens bestræbe sig på at genudleje det lejede. Hvad udlejerens indvinder eller burde have indvundet ved genudlejning, skal fragå i udlejerens krav over for lejeren.

§ 89. Udlejerens opsigelse efter § 85 skal være skriftlig og indeholde oplysning om lejerens adgang til at gøre indsigelse efter stk. 2. Udlejerens opsigelse skal endvidere indeholde oplysning om opsigelsesgrunden. Indeholder opsigelsen ikke disse oplysninger, er den ugyldig.

Stk. 2. Vil lejeren ikke godkende opsigelsen, skal lejeren senest 6 uger efter, at opsigelsen er kommet frem til lejeren, fremsætte skriftlig indsigelse over for udlejerens. Udlejerens må da anlægge sag ved

boligretten senest 6 uger efter lejerfristens udløb, hvis udlejerens ønsker at opretholde opsigelsen.

4. I § 87 indsættes efter stk. 5 som nyt stykke:
»Stk. 6. Bestemmelserne i stk. 1-3 finder ikke anvendelse på en lejeaftale vedrørende en bolig i et tilbud for personer under 35 år, jf. § 5, stk. 6, i lov om almene boliger m.v. For en sådan bolig skal det fremgå af lejeaftalen, at lejeforholdet ophører ved udlejerens opsigelse efter § 85, stk. 4. Indholdet af § 85, stk. 4, skal fremgå af lejeaftalen.«

5. I § 88, stk. 1, indsættes efter 1. pkt. som nyt punktum:
»Ved opsigelse efter § 85, stk. 4, er opsigelsesvarslet 6 måneder til den første hverdag i en måned, der ikke er dagen før en helligdag.«

6. I § 89, stk. 2, indsættes efter 2. pkt. som nyt punktum:
»Opsiges en lejer af en bolig i et tilbud for personer under 35 år, jf. § 5, stk. 6, i lov om almene boliger m.v., regnes fristen for lejerens fremsættelse af skriftlig indsigelse efter 1. pkt. dog først fra det tidspunkt, hvor lejeren har fået anvist en anden bolig.«

Børne- og Socialministeriet

§ 7

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2020.

Stk. 2. Den foreslåede bestemmelse i § 128 b, stk. 2, i lov om social service i denne lovs § 1, nr. 15, træder i kraft den 1. juli 2019.

Stk. 3. Den foreslåede bestemmelse i § 108 a, stk. 2-5, i lov om social service i denne lovs § 1, nr. 1, finder alene anvendelse for personer, der tager ophold på et botilbud efter den foreslåede bestemmelse i § 108 a, stk. 1, efter denne lovs ikrafttræden.

Stk. 4. § 6 finder alene anvendelse på lejeaftaler for beboere i plejeboliger målrettet unge, der indgås efter denne lovs ikrafttræden.

§ 8

Børne- og socialministeren fremsætter forslag om revision af § 1 i folketingsåret 2023-24.